

TORAH OHR • THE CHASSIDISHE PARSHA

מגלת אסתר

Megillas Esther

The 13 maamarim of Torah Ohr on the parsha.

The Hebrew and the translation

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/torah-ohr/megillas-esther/

Contents

MEGILLAS ESTHER

Maamar 1	יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס... “Let them bring royal apparel that the king has worn”	4
Maamar 2	ביאור על הנ”ל An Explanation of the Above	29
Maamar 3	תוספת ביאור ע”פ יביאו לבוש מלכות An Additional Explanation on “Let Them Bring Royal Apparel”	43
Maamar 4	ומרדכי יצא מלפני המלך כו' “And Mordechai Went Out from Before the King”	55
Maamar 5	כי אברהם לא ידענו כו' אתה ה' אבינו כו' “For Avraham Did Not Know Us ... You, Havayah, Are Our Father”	61
Maamar 6	ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ותקם אסתר... “And the king extended to Esther the golden scepter”	76
Maamar 7	ותסף אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני רגליו... And Esther Again Spoke Before the King	90
Maamar 8	חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין... A person is obligated to become intoxicated on Purim	97
Maamar 9	ובבואה לפני המלך אמר עם הספר וגו' “And when she came before the king, he said with the book”	115
Maamar 10	וקבל היהודים את אשר החלו לעשות “And the Jews Accepted What They Had Begun to Do”	124
Maamar 11	ביאור על הנ”ל An Explanation of the Above	134
Maamar 12	חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין... A Person Is Obligated to Become Intoxicated on Purim	154

“And with This the Maiden Came”

יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס...

“Let them bring royal apparel that the king has worn”

1 יביאו לבוש מלכות אשר לבש בו המלך וסוס אשר רכב עליו המלך ואשר נתן כתר מלכות בראשו.

“Let them bring royal apparel that the king has worn, and the horse that the king has ridden upon, and on whose head a royal crown has been set.”

הנה ענין לבוש מלכות הוא ענין מ"ש ה' מלך גאות לבש שנתלבש בלבוש גאות להיות מלך העולם.

Now, the meaning of “royal apparel” is the meaning of what is written, “Havayah reigns; He has clothed Himself in majesty”: He clothed Himself in a garment of majesty in order to be King of the world.

2 וסוס אשר רכב עליו המלך הוא ענין מ"ש במ"ת [במתן תורה] כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה.

And “the horse that the king has ridden upon” is the meaning of what is written concerning the Giving of the Torah, “When You ride upon Your horses, Your chariots are salvation.”

ואשר נתן כתר מלכות בראשו הוא ענין מ"ש בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו זה מ"ת [מתן תורה].

And “on whose head a royal crown has been set” is the meaning of what is written, “with the crown with which his mother crowned him on the day of his wedding”: this is the Giving of the Torah.

כי הנה כל הבחי' שנתגלה במ"ת [במתן תורה] נתגלה ג"כ בפורים בימי מרדכי שנא' [שנאמר] וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

For all the levels that were revealed at the Giving of the Torah were also revealed on Purim, in the days of Mordechai, as it is said, “And the Jews accepted that which they had begun to do,”

כי במ"ת [במתן תורה] שאמרו ישראל נעשה ונשמע החלו לעשות שהיה רק התחלה ובימי מרדכי היה גמר הקבלה:

for at the Giving of the Torah, when Israel said, "We will do and we will hear," they "began to do": it was only a beginning; and in the days of Mordechai came the completion of the acceptance.

3 וביאור הדברים יובן בהקדים לבאר מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] תכלית חכמה תשובה ומע"ט [ומעשים טובים] שנאמר ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם ללומדיהם לא נאמר [נאמר] כו'.

The explanation of these matters will be understood by first explaining the saying of our Sages, of blessed memory: "The goal of wisdom is teshuvah (return) and good deeds, as it is said, 'The beginning of wisdom is the fear of Havayah; a good understanding to all who do them': 'to those who learn them' is not said," etc.

והלומד שלא לעשו' נוח לו אלו נהפכה שלייתו על פניו מפני שהעיקר הוא המעשה והיינו במצוה שא"א לעשות ע"י אחרים

And "one who learns not in order to do, it would have been better for him had his afterbirth been turned over upon his face," because the main thing is the deed. That is, in the case of a mitzvah that cannot be done by others.

אבל במצוה שאפשר לעשות ע"י אחרים ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ וכל חפצים לא ישוו בה אפי' [אפילו] חפצי שמים שכל המצות אינם שוים אפי' [אפילו] לדבר אחד מדברי תורה

But concerning a mitzvah that can be done by others, our Sages, of blessed memory, said on the verse, "And all desirable things cannot compare to her": even the desires of Heaven; for all the mitzvos do not equal even one word of the words of Torah.

שיש בחי' מעלה יתירה בדברי תורה על קיום המצות ויש מעלה יתירה בקיום המצות על דברי תורה.

For there is a level of superior quality in words of Torah over the fulfillment of the mitzvos, and there is a superior quality in the fulfillment of the mitzvos over words of Torah.

4 ונבאר עתה בחי' ומעלה שיש בקיום מצות על ד"ת [דברי תורה] ע"ד מאמר תכלית חכמה כנ"ל. והלומד שלא לעשות כו'.

Let us now explain the aspect and superior quality that the fulfillment of mitzvos has over words of Torah, along the lines of the saying "The goal of wisdom...", mentioned above, and "One who learns not in order to do...", etc.

והענין כי הנה חכמה היא ראשית ההשתלשלות. ובחי' ההשתלשלות היא כשלשלת מהרבה טבעות אחוזות זו בזו. כך החכמה היא בבחינת ההשתלשלות שממנה נשתלשלו המדות.

The explanation is this. Chochmah (wisdom) is the beginning of the chain of descending worlds (hishtalshelus). And hishtalshelus is like a chain (shalshelas) of many rings linked one to another. So Chochmah is in the category of hishtalshelus, for from it the emotive attributes (middos) descended in a chain.

5 והחכמה עצמה מלוכשת היא בתוכן והמדות מלוכשות במחשבה ומחשבה בדבור ומעשה.

And Chochmah (wisdom) itself is clothed within them, and the emotive attributes (middos) are clothed in thought, and thought in speech and action.

ועם היות שהחכמה מאין תמצא והיא בחי' מקור ושרש לכל ההשתלשלות עכ"ז [עם כל זה] בהיותה נקי' ראשי' [ראשית] הגלוי הרי יש לה שניה ושלישי' [ושלישית] שגם הראשונה נמנית מן המנין למנות אחרי' [אחריה] שני' [שניה] ושלישי' [ושלישית]

And although "Chochmah is found from ayin (nothingness)," and it is the level of source and root of the entire chain of descending worlds (hishtalshelus), nevertheless, since it is called the beginning of revelation, it has a second and a third; for even the first is counted in the count, so that one counts a second and a third after it.

לכן אברהם שהי' [שהיתה] מדתו מדת החסד נקי' אב"ר מ"ה [שם מ"ה] שהוא בבחי' אבר וכלי להתלבשות בחי' חכמה כח מ"ה [מה] שהחכמה עצמה היא המלוכשת בתוך המדות ולכן כתיב והחכמה מאין תמצא ולא אין ממש.

Therefore Avraham, whose attribute was the attribute of Chesed (kindness), is called "a limb of mah" (eiver mah), for he is at the level of a limb and vessel for the clothing of the level of Chochmah, "the power of mah" (koach mah); for Chochmah itself is what is clothed within the emotive attributes. And therefore it is written, "And Chochmah is found from ayin," and not [that it is] true ayin.

6 ומשרבע"ה [ומשה רבינו עליו השלום] שהיה בבחי' ונחנו מה דהיינו בבחי' אין ממש אמר כבד פה וכבד לשון אנכי כבד פה לגבי תושבע"פ [תורה שבעל פה] וכבד לשון בתושב"כ [בתורה שבכתב] שהיית' [שהיתה] מדרגת נשמתו למעלה מבחי' התורה

And Moshe our teacher, peace be upon him, who was at the level of "and what (mah) are we," that is, at the level of true ayin (nothingness), said, "Heavy of mouth and heavy of tongue am I": heavy of mouth with regard to the Oral Torah, and heavy of tongue in the Written Torah. For the rank of his soul was above the level of the Torah.

דאורייתא מחכמ' [מחכמה] נפקת שהיא בבחי' ראשית והתלבשות אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה שבה הוא בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כסדר ההשתלשלות שמתלבש בבחינת עלמין בכל עולם לפי מדרגתו.

For the Torah comes forth from Chochmah (wisdom), which is at the level of "beginning"; and the clothing of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, within it is at the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), according to the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus), in which it is clothed in the level of "worlds," in each world according to its rank.

אבל הארת והמשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה במעש' המצות גשמיות תרומות ומעשרות כו' הוא בבחי' סוכ"ע שלא בדרך הדרגה והשתלשלו' [והשתלשלות] אלא בדרך דילוג.

But the radiance and drawing down of the Infinite Light, blessed be He, in the deed of the physical mitzvos, terumos and tithes, etc., is at the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), not by way of gradation and hishtalshelus, but by way of a leap.

כמ"ש קול דודי דופק כו' מדלג על ההרים כו'. לפי שאין ההארה ההיא מלובשת ממש בדברים גשמיים שבהם נעשים המצות כמו החכמה המלובשת במדות ומדות במחשבה כו'. אלא בחי' הארה בעלמא.

As it is written, "The voice of my beloved knocks," etc., "leaping over the mountains," etc. For that radiance is not actually clothed in the physical things with which the mitzvos are done, as Chochmah is clothed in the emotive attributes (middos) and the attributes in thought, etc.; rather, it is the level of a mere radiance.

7 והענין הוא כי אם היתה המשכת אוא"ס [אור אין סוף] שבתוך עלמין רק בדרך התפשטות והתלבשות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בסדר ההשתלשלות בדרך עילה ועלול לא היו יכולים הנבראי' [הנבראים] להיות מאין ליש כלל רק היו בטלים במקורם ושרשן

The explanation is this. If the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof) that is within the worlds were only by way of extension and clothing, at the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), in the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus), by way of cause and effect, the created beings could not have come to be from nothing to something at all; rather, they would be nullified in their source and root.

ואפי' [ואפילו] התהוות בחי' ח"ע [חכמה עילאה] להיות חכים ולא בחכמה ידיעא מ"מ מאחר שנק' בשם חכמה הרי הוא בחי' דבר מה עד שעולה בשם בפ"ע [בפני עצמו]

And even the coming into being of the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), to be "wise, but not with a known wisdom": nevertheless, since it is called by the name Chochmah, it is the level of "something" (davar mah), to the point that it is designated by a name of its own,

ולא הי' [היה] זה אפשר להיות מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה שכשמו כן הוא אין לו סוף כנ"ל רק היתה כלולה במקורי' [במקורה] ושרשה כמו התכלול' [התכללות] המדוי' בשכל עד"מ

and this could not have come from the Infinite Light, blessed be He, for as its name is, so is it: it has no end, as mentioned above; rather, it would have been included in its source and root, like the inclusion of the emotive attributes (middos) in the intellect, by way of analogy.

שהרי המדות נולדו ונתהוו משכל המולידן ובודאי היו כלולין בשכל תחלה קודם שנולדו ונתהוו בבחי' מדות מורגשות בפ"ע [בפני עצמו]

For the emotive attributes were born and came into being from the intellect that gives birth to them, and they were certainly included in the intellect first, before they were born and came into being as felt attributes in their own right;

אלא שבעודן כלולים בשכל אין עולות בשם מדות כלל אלא אחר שנולדו ונתגלה להיות מדה בפ"ע [בפני עצמו].

but while they are still included in the intellect, they are not designated by the name "attributes" at all, only after they have been born and revealed to be an attribute in its own right.

8 וכך בחי' ח"ע [חכמה עילאה] אינה עולה בשם חכמה אלא אחר יציאתה מן ההעלם אל הגילוי ויציאה זו שמהעלם אל הגילוי אינה בבחינת ההשתלשלות אלא החכמה מאין תמצא מבחינת אין ממש דרך מציאה.

So too, the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) is not designated by the name Chochmah except after its emergence from concealment into revelation. And this emergence from concealment into revelation is not in the manner of the chain of descending worlds (hishtalshelus); rather, "Chochmah is found from ayin (nothingness)": from the level of true ayin, by way of a find.

9 והיינו מהארת בחי' סוכ"ע ומכ"ש [ומכל שכן] להיות התהוות מאין ליש גשמיות שאין התהוות הגשמיות מן הרוחניו' דרך השתלשלות עו"ע [עילה ועלול] לפי שאין ערוך בין רוחניות לגשמיות כלל.

That is, [it comes] from the radiance of the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin). And all the more so for there to be a coming into being of physicality from nothing to something; for the coming into being of physical things from spiritual ones is not by way of a chain of descent (hishtalshelus) of cause and effect, since there is no comparison at all between spirituality and physicality.

כי מה שנפש הבהמות היא נמשך מבחי' פני שור שבמרכב' [שבמרכבה] והעופות מפני נשר.

For [the fact] that the soul of the animals is drawn from the level of "the face of an ox" in the Chariot, and [that of] the birds from "the face of an eagle,"

10 ונה"ב [ונפש הבהמית] שבאדם כו' היינו בחי' הנפש היא הרוחניות וחיות

and the animal soul in man, etc., this refers to the level of the soul, which is the spiritual [element] and life-force.

אבל גוף הגשמי של אדם ובהמה וחיות ועופות לא נתהוו מרוחניות כלל אלא התהוות הגשמי הוא מהארת בחי' א"ס ב"ה ממש הסוכ"ע שהוא ית' כל יכול וקמיה כחשכה כאורה ורוחניות וגשמיות שוין לפניו

But the physical body of man and beast, wild animals and birds did not come into being from spirituality at all; rather, the coming into being of the physical is from the radiance of the level of the very Infinite One (Ein Sof), blessed be He, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin); for He, may He be blessed, is omnipotent, and before Him "darkness is as light," and spirituality and physicality are equal before Him.

משם נמשך הארה והמשכה להיות בחי' יש ודבר בהשתלשלות העולמות עד שמתהווה אפי' [אפילו] יש גשמי מחומריות העוה"ז ואוא"ס [ואור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע מאיר וממשיך חיות לכולם בשוה בבחי' סובב ומקיף עליהם מלמעלה.

From there a radiance and drawing down is drawn to bring about the level of "something" (yesh) and entity in the chain of descent of the worlds, until even a physical "something" of the materiality of this world comes into being. And the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the light that encompasses all worlds, shines and draws life-force to all of them equally, at the level of surrounding and encompassing them from above.

11 ולכן נק' הבריאה מאין ליש כי מאחר שלא היה כדרך השתלשלות דרך עו"ע [עילה ועלול] אלא דרך דלוג הרי אין ההארה ההיא מלובשת ממש בתוך עלמין אלא הארה בעלמא וה"ז [והרי זה] יש מאין ממש.

Therefore creation is called "from nothing to something." For since it was not in the manner of the chain of descent (hishtalshelus), by way of cause and effect, but by way of a leap, that radiance is not actually clothed within the worlds, but is a mere radiance; and so this is something from true nothing.

12 ולכן אמרו תכלית חכמה תשובה ומע"ט [ומעשים טובים] כו' כי חכמה היא בבחי' השתלשלות בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] אלא שהיא נמנית ראשונה שהיא ראשי' [ראשית] ומקור לכולם

Therefore they said, "The goal of wisdom is teshuvah (return) and good deeds," etc. For Chochmah (wisdom) is in the category of the chain of descending worlds (hishtalshelus), the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), except that it is counted first, since it is the beginning and source of them all.

ומ"מ מאחר שנק' ראשית הוא מן המנין וראוי למנות אחריה שניה ושלישית כו'. משא"כ תשובה ומע"ט [ומעשים טובים] היא המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע.

Nevertheless, since it is called "beginning," it is part of the count, and it is fitting to count after it a second and a third, etc. Whereas teshuvah and good deeds are the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

13 והגם שאינו בבחי' גדר כל עלמין ואינו נמשך אלא הארה בעלמא בחי' אין ממש

And although it is not within the bounds of "all worlds," and nothing is drawn but a mere radiance, the level of true ayin (nothingness),

מ"מ מאחר שהארתה והמשכתי [והמשכתי] הוא אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש הסוכ"ע הרי היא בבחי' ומדרגת יותר נעלה על המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה הנמשך בבחי' ההשתלשלות דרך עילה ועלול הוא בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

nevertheless, since its radiance and drawing down are the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), it is of a level and rank higher than the drawing down of the Infinite Light, blessed be He, that is drawn through the chain of descent (hishtalshelus), by way of cause and effect, which is the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin).

רק לא כל המעשים שוים רק מע"ט [מעשים טובים] דוקא הם דברים שנעשה בהם המצות שהם רצה"ע [רצון העליון] ב"ה להיות צצית של צמר וקלף של תפלין ובהם מאיר אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע בגלוי ממש בלי שום הסתר פנים ולבוש.

But not all deeds are equal; only good deeds specifically, which are things with which the mitzvos are done, which are the Supernal Will, blessed be He: that there be tzitzis of wool and parchment for tefillin. And in them the Infinite Light, blessed be He, the light that encompasses all worlds, shines in actual revelation, without any concealment of the Face or garment.

משא"כ שאר כל המעשים אשר לא לה' המה הגם שאוא"ס [שאור אין סוף] ב"ה הוא הסוכ"ע ומקיף כל העולמות בהשוואה אחת הוא המהוה היש והעשיה יש מאין

Whereas all other deeds, which are not for G-d: although the Infinite Light, blessed be He, is the light that encompasses all worlds and surrounds all the worlds equally, and is what brings into being the "something" (yesh) and [the World of] Asiyah (Action), something from nothing,

מ"מ יש שם לבוש והסתר פנים המכסה ומסתיר אור ה' וקדושתו ונראים ליש ודבר נפרד בפ"ע [בפני עצמו].

nevertheless, in their case there is a garment and a concealment of the Face that covers and hides the light of G-d and His holiness, and they appear as a "something" and a thing separate in its own right.

משא"כ דברים הנעשים בהם המצות שהם רצונו ית' הרי הם בטלים לאור ה' וקדושתו ואוא"ס [ואור אין סוף] מתגלה בהם בלי הסתר פנים ולבוש. הגם שהן מלוכשים בדברים גשמיים.

Whereas the things with which the mitzvos are done, which are His will, may He be blessed, are nullified before the light of G-d and His holiness, and the Infinite Light is revealed in them without concealment of the Face or garment, even though they are clothed in physical things.

הנה מאחר שיש בהם גלוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע ומקיף את כולם בהשוואה אחת

Now, since there is in them a revelation of the Infinite Light, blessed be He, the light that encompasses all worlds and surrounds them all equally,

הרי כל מה שלמטה מטה במדרגה יותר ובפרט מדרגה התחתונה שבעשיה גשמית יש בה גלוי יותר מהארת אור א"ס ב"ה הסוכ"ע שמזה נעשה היש כנ"ל:

then whatever is lower and lower in rank, and especially the lowest rank, which is in physical Asiyah, has in it a greater revelation of the radiance of the Infinite Light, blessed be He, the light that encompasses all worlds, from which the "something" is made, as mentioned above.

14 והנה על הארה והמשכה זו שמבחי' סוכ"ע שאינה אלא הארה בעלמא נאמר ה' מלך גאות לבש.

Now, it is of this radiance and drawing down from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is only a mere radiance, that it is said, "Havayah reigns; He has clothed Himself in majesty."

והענין הוא כמאמר יחיד חי העולמים מלך כו'. שהוא ית' יחיד ומיוחד הוא לבדו כמו קודם שנבה"ע [שנברא העולם] כו'.

The explanation is as in the saying, "Unique One, Life of the worlds, King," etc.: that He, may He be blessed, is unique and singular; He is alone, as before the world was created, etc.

15 וכמ"ש אתה ה' לבדך כו'. וזהו ההפרש שבין פי' וביאור מלת אחד לפי' וביאור מלת יחיד.

And as it is written, "You are Havayah, You alone," etc. And this is the difference between the meaning and explanation of the word echad (one) and the meaning and explanation of the word yachid (unique).

כי מלת אחד מורה על המשכת יחודו ית'. ונמשך בז' רקיעים וארץ ודי' רוחות העולם להיות בטלים ונכללים ביחודו העליון ית' בבחי' בטול והתכללות ממש ולא יהי' [יהיה] תופס מקום ויש ודבר נפרד כו'.

For the word echad indicates the drawing down of His unity, may He be blessed, which is drawn into the seven heavens and the earth and the four directions of the world, so that they are nullified and included in His supernal unity, may He be blessed, in a state of actual self-nullification (bittul) and inclusion, and do not occupy space and [are not] a "something" and a separate thing, etc.

משא"כ בחי' יחיד מורה על יחודו ית' האמת ממש טרם שנמשך בעולמות שהוא לבדו הוא ולכך אחר בריאת העולמות אין עוד מלבדו כתיב דכולא קמיה כלא חשיבי ממש

Whereas the level of yachid indicates His true unity, may He be blessed, before it is drawn into the worlds: that He alone is. And therefore, after the creation of the worlds, "there is none else besides Him" is written, for all before Him is truly considered as nothing;

אלא שנמשך להיות חי העולמים הוא רק בחי' מלך בחי' מל' מכ"ע דהיינו כמו המלך המושל במדינה עד"מ שאין עצמותו ומהותו נתפס ומתפשט במדינה כולה רק שמו לבדו שנק' מלך עליהם

but that He is drawn to be "Life of the worlds" is only the level of "King," the level of Malchus (sovereignty), "a kingship over all worlds." That is, like a king who rules over a country, by way of analogy, whose essence and being are not grasped and spread through the whole country, but only his name, that he is called king over them.

וכבוד מלכותו ותפארת גדולתו הוא המתפשט במדינתו מזה מקבלים עול מלכותו וממשלתו עליהם כך המשכה זו שמסוכ"ע לקיום וחיות והתהוות יש מאין הוא בבחי' התפשטות מלכותו והתנשאותו ית'

And the glory of his kingship and the splendor of his greatness are what spread through his country, and from this they accept the yoke of his kingship and his rule over them. So too, this drawing down from the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), for the existence, life-force and coming into being of something from nothing, is at the level of the spreading forth of His kingship and His exaltation, may He be blessed.

כי לפי שהוא המלך המרומ' [המרומם] לבדו מאז והמתנשא מימות עולם מזה נמשך חיות והתהוות כל הנבראים ליש מאין דהיינו מבחי' ההתנשאות שהוא הארת אין ממש:

For because He is "the King Who alone is raised on high from of old, and is exalted since days of old," from this is drawn the life-force and the coming into being of all the created beings as something from nothing; that is, from the level of exaltation, which is the radiance of true ayin (nothingness).

16 וזהו כי הוא לבדו מרום וקדוש פועל גבורות כו' למלך אל חי וקיים רם ונשא כו'.

And this is [the meaning of] "For He alone is on high and holy, works mighty deeds," etc., "to the King, the living and enduring G-d, high and exalted," etc.

וזהו ה' מלך גאות לבש שנתלבש במדת גאות והתנשאות להיות בבחי' מלך על העולם שגאות והתנשאו' [והתנשאות] זו היא המאירה ומתפשטת להיות העולמות מאין ליש והוא סבת קיום היש גשמי.

And this is "Havayah reigns; He has clothed Himself in majesty": He clothed Himself in the attribute of majesty and exaltation in order to be at the level of King over the world. For this majesty and exaltation is what shines and spreads forth so that the worlds come to be from nothing to something, and it is the cause of the existence of the physical "something."

והוא אף תכון תבל כל תמוט שכדי להיות תבל גשמי נתלבש במדת גאות להמשיך בחינת מלכותו ית' שמזה נמשך קיום היש גשמי כנ"ל:

And this is "The world also is established, that it cannot be moved": in order for there to be a physical world, He clothed Himself in the attribute of majesty, to draw down the level of His kingship, may He be blessed, from which the existence of the physical "something" is drawn, as mentioned above.

17 וזהו יביאו לבוש מלכות כו'. הוא בחינת גאות והתנשאות אור א"ס ב"ה. ויביאו כתיב שבחי' גאות

והתנשאות להמשיך בחי' מלכותו ית' באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] תליא מילתא

And this is "Let them bring royal apparel," etc.: it is the level of the majesty and exaltation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He. And "let them bring" is written, for the level of majesty and exaltation, to draw down the level of His kingship, may He be blessed, depends on an arousal from below (isarus dilesata).

כי מאחר דכולא קמיה כלא חשיב על מי יהיה שייך ונופל לשון מלוכה אלא היינו מחמת שיומשך ויאיר אור א"ס ב"ה הסוכ"ע בגלוי ממש בדברים הנעשים בהם המצות שהן הן רצונו ית'

For since all before Him is considered as nothing, over whom would the term "kingship" apply and be fitting? Rather, it is because the Infinite Light, blessed be He, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), will be drawn down and shine in actual revelation in the things with which the mitzvos are done, which are themselves His will, may He be blessed.

משם יאיר ויתגלה אורא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש בגלוי בלי שום הסתר פנים לבוש להיות הדברים הגשמיים ההם הנתונים תחת ממשלת ק"נ [קליפת נוגה] בטלים לאור ה' וקדושתו הנמשך ומאיר בהם.

From there the very Infinite Light, blessed be He, will shine and be revealed openly, without any concealment of the Face [or] garment, so that those physical things, which are placed under the dominion of kelipas nogah, are nullified before the light of G-d and His holiness that is drawn and shines in them.

18 והמשכה זו באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] תליא מילתא כמ"ש אשר יעשה אתם האדם שהאדם עושה אותן למצות כו' כמ"ש במ"א.

And this drawing down depends on an arousal from below (isarusa dilesata), as it is written, "which man shall do them": that man makes them into mitzvos, etc., as is explained elsewhere.

אך היינו המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בדברים הנעשים בהם המצות כגון ציצית של צמר ותפלין של קלף ואתרוג.

However, this is the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into the things with which the mitzvos are done, such as tzitzis of wool, tefillin of parchment, and esrog.

19 וכיוצא בהן שהתהוות מאין ליש הגשמי שבהם הוא מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע ומקיף כולן בהשוואה אחת.

And the like; for the coming into being, from nothing to something, of the physical [substance] in them is from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which surrounds them all equally.

אמנם קיום המצות במעשה האדם אשר יעשה בגופו ומאודו כגון בלבישת הטלית ותפלין ונטילת האתרוג ונתינת הצדקה וכיוצא בהם שהוא המשכת אור וגילוי החיות מאור א"ס ב"ה בנפש האדם ממש

However, the fulfillment of the mitzvos through the action of a person, which he does with his body and his means, such as putting on the tallis and tefillin, taking the esrog, giving charity and the like, is the drawing down of light and the revelation of life-force from the Infinite Light, blessed be He, into the very soul of the person.

הגם שהארה והמשכה זו היא ג"כ בבחי' מקיף מ"מ אין הארה זו נמשכת מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה הסוכ"ע ומקיף את כולם בהשוואה אחת לבד

Although this radiance and drawing down is also at the level of an encompassing [light] (makif), nevertheless this radiance is not drawn only from the Infinite Light, blessed be He, the light that encompasses all worlds and surrounds them all equally.

כי ההארה ההיא היא מבחי' התנשאו' [התנשאות] לבד שהוא המתנשא מימות עולם שההתנשאות מצד עצמו הוא בחי' הסתלקו' [הסתלקות] החיות מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה שלא יאיר ויתגלה בגילוי רב ועצום כדי שלא להיות בטול העולמות במציאות ממש.

For that radiance [that surrounds all equally] is from the level of exaltation alone, [as in] "Who is exalted since days of old"; and exaltation, in itself, is the level of the withdrawal of the life-force from the Infinite Light, blessed be He, so that it should not shine and be revealed in a great and intense revelation, in order that the worlds not be nullified out of existence entirely.

רק אחר שמתנשא מבחי' עלמין כדי להראות מלכותו והתנשאותו על כל העולמו' [העולמות] הרי נמשך גילוי הארת מלכותו והתנשאותו ית' והוא בחי' סוכ"ע ומקיף את כולם בהשוואה אחת.

Only after He is exalted above the level of "worlds," in order to show His kingship and His exaltation over all the worlds, is the revelation of the radiance of His kingship and exaltation, may He be blessed, drawn forth; and this is the level of the light that encompasses all worlds, which surrounds them all equally.

אבל ההארה הנמשכת על האדם בקיום המצות במעשה בפו"מ [בפועל ממש] היא בחי' כתר מלכות והוא בחינת בעטרה שעטרה לו אמו

But the radiance that is drawn upon a person through fulfilling the mitzvos in deed, in actual practice, is the level of the "royal crown" (keser malchus), and it is the level of "with the crown with which his mother crowned him."

וכתר שנעשה על ראש המלך עד"מ הוא מאבנים טובות שהם בחי' דוממים שהוא מבחי' התחתונה שבד' בחי' דצח"מ [דומם צומח חי מדבר].

And a crown that is made for the head of the king, by way of analogy, is of precious stones, which are the level of the inanimate, the lowest of the four levels: inanimate, vegetative, animal and speaking.

20 ואעפ"כ [ואף על פי כן] נעשי' [נעשית / נעשים] עטרה וכתר על הראש להתענג ולהתפאר כו'. וכך בקיום

המצות אשר יעשה האדם הגם שהן מלובשים בדברים גשמיים מ"מ זה נעשה בחי' כתר עטרה למעלה

And even so, they become a diadem and a crown on the head, for delight and for glory, etc. So too with the fulfillment of the mitzvos that a person does: although they are clothed in physical things, nevertheless this becomes the level of a crown, a diadem, above,

דהיינו בחי' ענג העליון ב"ה נח"ר [נחת רוח] לפני שאמרתי ונעשה רצוני. וענג ונח"ר [ונחת רוח] זה מתגלים בנפש האדם בעשותה אחת מכל מצות ה'

that is, the level of the Supernal delight, blessed be He: "It is gratification before Me that I spoke and My will was done." And this delight and gratification are revealed in the soul of a person when it does one of all the mitzvos of G-d.

ות"ת [ותלמוד תורה] כנגד כולם כי הלכות הן הליכות עולם שהן המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש בעולם ואין להקב"ה בעולמו אלא ד"א [ד' אמות] של הלכה:

And Torah study is equal to them all, for the halachos are "the ways of the world" (halichos olam), which are the drawing down of the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, into the world; and the Holy One, blessed be He, has in His world only the four cubits of halachah.

21 ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] (בירושלי' [בירושלמין] דמגלה) הנביאים והכתובים עתידים להבטל ומגלת אסתר והלכות אין עתידים ליבטל.

Therefore our Sages, of blessed memory, said (in the Jerusalem Talmud, Megillah): "The Prophets and the Writings are destined to be nullified, but the Megillah of Esther and the halachos are not destined to be nullified."

והענין מ"ש הנביאים והכתובים עתידים להבטל אין פ"י שיבטלו לגמרי ולא יהיה גלוי הנביאים כלל ח"ו [חס ושלום] אלא שיהיה אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה כ"כ [כל כך] בגילוי רב ועצום עד שגילוי הנביאים יהיו בטלים כבטול זיו השמש בשמש

And the explanation: what they said, that the Prophets and the Writings are destined to be nullified, does not mean that they will be nullified entirely and there will be no revelation of the Prophets at all, G-d forbid; rather, the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, will be in so great and intense a revelation that the revelation of the Prophets will be nullified, as the radiance of the sun is nullified within the sun.

שעם היות שהזיו ודאי יש לו אור רב במקורו ביתר שאת מהאור המאיר לארץ ולדורים עליה אלא שבמקורו הוא בטל מחמת אור השמש שהוא מקור האור. וכך כל הנביאים עתידים להבטל באור גילוי א"ס ב"ה שיתגלה לע"ל [לעתיד לבוא] וראו כל כו'.

For although the radiance certainly has great light in its source, far surpassing the light that shines upon the earth and those who dwell on it, yet in its source it is nullified because of the light of the sun, which is the source of the light. So too, all the Prophets are destined to be nullified in the light of the revelation of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, which will be revealed in the Time to Come, [as it is written,] "and all shall see," etc.

22 והנה ע"ז אמרו שמגלת אסתר לא תבטל. והענין כי ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אסתר מן התורה מנין דכתיב ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא שהשכינה מסתתרת בגלות בכחינת ביום ההוא כחי עלמין סתימין דלא אתגליין.

Now, about this they said that the Megillah of Esther will not be nullified. The explanation is this. Our Sages, of blessed memory, said, "Where is Esther [alluded to] in the Torah? As it is written, 'And I will surely hide (haster astir) My face on that day.'" For the Shechinah (Divine Presence) is hidden in exile, at the level of "on that day," the level of the hidden worlds that are not revealed.

דהנה לע"ל [לעתיד לבוא] כתיב ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו שבחי הוא בחי סתים יהי [יהיה] בבחי זה שהוא בחי התגלות כאלו הוא לנוכח

For of the Time to Come it is written, "And it shall be said on that day, 'Behold, this is our G-d; we hoped for Him,'" meaning that the level of hu ("that"), the hidden level, will be at the level of zeh ("this"), which is the level of revelation, as though He were directly present.

דהיינו שיאיר אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה המסתתר והנעלם בבחי עלמין סתימין להיות בגילוי בעלמין דאתגליין.

That is, the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is hidden and concealed at the level of the hidden worlds, will shine so as to be revealed in the revealed worlds.

משא"כ בחי' אסתר שהוא בחינת הסתר אסתר פני ביום ההוא שאפי' [שאפילו] בבחי' ביום ההוא הוא בבחי' הסתר והעלם לפי ששרשה מבחי' סתימו דכל סתימין וע"ז נאמר אכן אתה אל מסתתר

Whereas the level of Esther, which is the level of "I will surely hide (haster aster) My face on that day," is such that even at the level of "on that day" it is in a state of hiding and concealment, because its root is from the level of the most hidden of all hidden; and about this it is said, "Truly, You are a G-d who hides Himself."

הנה אור כזה גדול מאד ורב כחו שאין לו בטול כמו זיו השמש בשמש שאור זה אינו זיו אלא מאור עצמו.

Now, such a light is very great and abundant in power, so that it has no nullification like that of the radiance of the sun within the sun; for this light is not a radiance, but the luminary itself.

23 וכן הלכות שהן בחי' מרדכי. כי מרדכי מן התורה מנין דכתיב מר דרור ומתרגמין מירא דכיא כו'.

And so too the halachos, which are the level of Mordechai. For "Where is Mordechai [alluded to] in the Torah? As it is written, 'pure myrrh' (mar dror), which we translate [into Aramaic] as mira dachya," etc.

פי' מירא דכיא מרירות שבמקום טהור דהיינו הלכות שהן דבר ה' ושרשן ומקורן בח"ע [בחכמה עילאה] המלוכשות בבחי' מרירות שהוא גשמיות גסות עוה"ז וחומריות כתרומות ומעשרות ואפי' [ואפילו] בדברים טמאים כגון שקצים ורמשים אשר הבדילנו מהם.

The meaning of mira dachya is bitterness that is in a pure place: that is, the halachos, which are the word of G-d and whose root and source is in the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), clothed in the level of bitterness, which is the physicality, coarseness and materiality of this world, such as terumos and tithes, and even in impure things, such as creeping and crawling creatures, from which He has separated us.

24 וע"ז נאמר ששה חדשים בשמן המור שמן הוא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] המלוכשת בבחי' מרירות שהן הלכות שמלוכשות בגשמיות.

And about this it is said, "six months with oil of myrrh": oil is the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), clothed in the level of bitterness: these are the halachos, which are clothed in physicality.

ופסוק זה מדבר על ענין ביאת הנשמה לגי'ע [לגן עדן] שצ"ל בשמן המור. וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו.

And this verse speaks of the entry of the soul into Gan Eden, which must be with "oil of myrrh," as our Sages, of blessed memory, said, "Fortunate is he who comes here with his learning in his hand."

25 ומה שההלכות מלובשות בגשמיות הוא כמשל האבוקה שמאירה למרחוק מאד. וכן חבית מלאה שנתמלאה על כל גדותיה בשפע רב ועצום עד שנשפך לחוץ באבוד וכן בחי' ההולדה אינו בקטן עד שיהי' [שיהיה] גדול ויכנסו בו מוחין דגדלות.

That the halachos are clothed in physicality is like the analogy of a torch, which shines to a very great distance; and likewise a full barrel, which has been filled over all its brims with great and intense abundance until it spills outside, to waste; and likewise procreation, which does not occur in a child until he is grown and the mature intellect (mochin degadlus) has entered him.

26 ועי"ז נתוסף בו כח להוליד בדומה לו. כך הנה ההלכות המלובשות בגשמיות היינו שבאו מאור האבוקה המאירה למרחוק ומחבית שנתמלאה על כל גדותיה ושפע רב ועצום עד שנשפך לחוץ.

And through this, power is added to him to beget [offspring] like himself. So too, the halachos that are clothed in physicality: that is, they have come from the light of the torch that shines far away, and from a barrel that has been filled over all its brims, with an abundance so great and intense that it spills outside.

וזהו סימן ברכה בית שנשפך בו יין כמים כו'. ואדרבה מאור וגילוי זה שבגשמיות מובן מקור האור ושרשו שהוא בבחי' האבוקה הגדולה.

And this is [the meaning of] "A house in which wine is poured like water is a sign of blessing," etc. On the contrary: from this light and revelation in physicality one understands the source and root of the light, that it is at the level of the great torch.

הגם שאם היה מדליק הנר במקומו היה מאיר יותר מהאור הבא מהאבוקה מרחוק מ"מ מאחר שמאיר ברחוק מאד מעיד על מקום האור ומקורו שגדול מאד והאבוקה גדולה היא

For although, had one lit a candle in that place, it would shine more than the light that comes from the torch from afar, nevertheless, since it shines at a very great distance, it testifies about the place of the light and its source, that it is very great and that the torch is a great one.

ולכן אור וגילוי זה שבהלכות אין לו בטול כבטול זיו השמש.

Therefore this light and revelation in the halachos has no nullification like the nullification of the radiance of the sun.

(וז"ש [וזהו שכתוב] ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור שהוא בחי' מאור ולא אור וזיו לבד. וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מאור שבה מאור דוקא).

(And this is [the meaning of] what is written, "that they bring to you pure olive oil, crushed, for the luminary (maor)," which is the level of a luminary and not merely light and radiance; and as our Sages, of blessed memory, said, "the luminary (maor) in it": specifically a luminary.)

וכן מגלת אסתר הגם שהנס של פורים היה מלובש בדרך הטבע ע"פ אחשוורוש. הנה אדרבה מזה מובן ששרש האור וגילוי למעלה הוא ממדרגות עליונות מאד וכמשל אור האבוקה וחיבת של יין המלאה עד שעוברת ממנה על כל גדותיה לחוץ. לכן כתיב וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים.

And likewise the Megillah of Esther: although the miracle of Purim was clothed in the way of nature, through Achashverosh, on the contrary, from this one understands that the root of the light and revelation above is from very high levels, as in the analogy of the light of the torch, and of a barrel of wine so full that [the wine] passes from it over all its brims to the outside. Therefore it is written, "And these days of Purim shall not pass from among the Jews."

27 והנה כדי להמשיך אור וגילוי גדול כזה שאין לו בטול בבחי' זיו אמרו ישראל בשעת מ"ת [מתן תורה] נעשה ונשמע

Now, in order to draw down so great a light and revelation, which has no nullification as a radiance does, Israel said at the time of the Giving of the Torah, "We will do and we will hear."

הוא ענין בטול הרצון לבעל הרצון עצמו שזהו ענין נעשה שהיו מוכנים לעשות טרם ישמעו שהוא בחי' העלאה ובטול רצון ואח"כ נשמע הוא בחינת המשכת התורה לשמוע.

This is the nullification of the will to the Master of the will Himself. That is the meaning of "we will do": they were ready to do before they would hear, which is the level of ascent and the nullification of will. And afterwards "we will hear," which is the level of the drawing down of the Torah, to hear [it].

וזהו ענין כתר מלכות כי תרי"ג מצות דאורייתא וז' מצות דרבנן הן בגימטריא תרי"ך. וזהו תרי"ך עמודי אור שבכתר כמו עמוד המחבר מעלה ומטה.

And this is the meaning of the "royal crown" (keser malchus): for the 613 mitzvos of the Torah and the seven mitzvos of the Rabbis are, in numerical value (gematria), 620 (tarach). And these are the 620 pillars of light in Keser (the Crown), like a pillar that connects above and below.

כך המשכת התורה והמצות הן המשכות ממקום עליון מאד מאד"ס [מאור אין סוף] ב"ה ממש למקום נמוך מאד הוא העוה"ז השפל הגשמי:

So too, the drawing down of the Torah and the mitzvos is a drawing down from a very high place, from the very Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, to a very low place, which is this lowly, physical world.

28 אך כל ה' בחניות לבוש מלכות וכתר מלכות עדיין צריכין לבח"י סוס אשר רכב עליו המלך. והוא כי הנה כתיב במ"ת [במתן תורה] כי תרכב על סוסך מרכבותיך כו'.

But both levels, the royal apparel and the royal crown, still need the level of "the horse that the king has ridden upon." And this is so because it is written concerning the Giving of the Torah, "When You ride upon Your horses, Your chariots," etc.

והענין הוא כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ג' שעות ראשונות של יום הקב"ה יושב וזן כו'. ובליילה רוכב על כרוב קל שלו ושט בח"י אלף עלמין:

The explanation is this. Our Sages, of blessed memory, said: "[In] the first three hours of the day the Holy One, blessed be He, sits and sustains," etc., "and at night He rides upon His swift cherub and roams through eighteen thousand worlds."

29 וביאור הדברים הנה תקנו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] ח"י ברכאן דצלותא נגד ח"י חוליות שבשדרה. ולכאורה אינו מובן.

The explanation of these matters: our Sages, of blessed memory, instituted the eighteen blessings of prayer corresponding to the eighteen vertebrae of the spine. At first glance this is not understood.

אך הענין הוא דהנה השדרה היא הנמשכת מן המוח אל הירכיים הן סוף המדרגות ולכן בברכה הא' כורע בברוך שהכריעות והשתחוואות הן כריעת הראש והוא המשכת בחי' ח"ע [חכמה עילאה].

But the explanation is this. The spine is what extends from the brain to the thighs, which are the end of the levels. Therefore in the first blessing one bows at "Blessed," for the bowings and prostrations are a bowing of the head, which is the drawing down of the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah).

ואח"כ בברכה שלאחריו אומרים מודים אנחנו לך בחינת הודאה שהוא מבחינת ירכין.

And afterwards, in the later blessing, one says, "We give thanks to You," the level of acknowledgment, which is from the level of the thighs.

30 והנה החי' ברכאן ממשיכים נשי' [נשמות ישראל] ג"פ [ג' פעמים] ביום. אך המלאכים זמן שירתם היא כלילה

שאז ותתן טרף לביתה

Now, the souls of Israel draw down the eighteen blessings three times a day. But the time of the angels' song is at night, for then "she gives food to her household,"

ואזי נמשכים בחי' החי' ברכאן במלאכים ושם מתחלק לחי' אלף עולמות כי רכב אלקים רבותים אלפי שנאן.

and then the level of the eighteen blessings is drawn down into the angels, and there it is divided into eighteen thousand worlds; for "The chariot of G-d is myriads, thousands of shinan."

אלפי שאינן שכי' אלפים חסר מרבותים שהוא י' אלף. שנשאר חי' אלף וכך מתחלק השפע בכל מדרגה ומדרגה לפי השגתה בכל החי' אלף מדרגות.

[Read] "thousands that are not (she'einan)": two thousand are lacking from the "myriads," which is twenty thousand, so that eighteen thousand remain. And so the flow is divided in each and every level according to its grasp, in all the eighteen thousand levels.

והשפעה והמשכה זו היא בבחי' כרוב קל שלו היא בבחי' צירופי אותיות שנק' כך בשם כרוב.

And this flow and drawing down is at the level of "His swift cherub"; it is at the level of combinations of letters, which are called by the name "cherub."

31 והנה בתריה דהאי קרא רכב אלקים רבותים כו' כתיב אדני במ סיני בקדש.

Now, right after this verse, "The chariot of G-d is myriads," etc., it is written, "the L-rd is among them, Sinai, in holiness."

כלומר שכמו שנמשך שפע וגילוי בצירופי אותיות והמשכות במלאכים. כך נמשך בבחי' סיני בקדש הם צירופי אותיות והמשכות גילוי אא"ס [אור אין סוף] ממש בתורה ממש שניתנה בהר סיני.

That is to say: just as flow and revelation are drawn down through combinations of letters and drawings-down into the angels, so it is drawn down at the level of "Sinai in holiness": these are combinations of letters and drawings-down of the revelation of the very Infinite Light (Or Ein Sof) into the very Torah that was given at Mount Sinai.

32 וגם אחר ירידת משה מן ההר בסוף מ' יום כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם להיות גילוי שכינה ממש בגשמי' [בגשמיים / בגשמיות / בגשמית] הדברים שנעשה בהם המשכן זהב וכסף ונחשת ויריעות וקרשים כו'.

And also after Moshe's descent from the mountain at the end of forty days, it is written, "And they shall make Me a Sanctuary, and I will dwell within them," so that there be an actual revelation of the Shechinah (Divine Presence) in the physicality of the things with which the Mishkan was made: gold, silver and copper, curtains and beams, etc.

וזהו כי תרכב על סוסך שהמשכות אלו להיות גילוי רב נק' בשם סוסים שהם צירופי אותיות שנק' כך בשם סוסים.

And this is "When You ride upon Your horses": these drawings-down, so that there be a great revelation, are called by the name "horses," for they are combinations of letters that are called by the name "horses."

שיש אותיות שנק' בשם סוסים. ויש אותיות שנק' בשם כרוב. כי יש הרבה מיני אותיות. אותיות הדבור ואותיות השכל ואותיות המחשבה ואפי' [ואפילו] בקדמות השכל יש בחי' אותיות:

For there are letters that are called by the name "horses," and there are letters that are called by the name "cherub," for there are many kinds of letters: letters of speech, letters of intellect and letters of thought; and even in the stage that precedes intellect there is a level of letters.

33 וזהו ענין וסוס אשר רכב עליו המלך שכדי להיות בחי' גילוי בחי' לבוש מלכות וכתר מלכות צ"ל ע"י בחי' סוס שהן בחי' צירופי אותיות והמשכות להמשיך גילוי א"ס ב"ה למטה כמו למעלה.

And this is the meaning of "and the horse that the king has ridden upon": in order for there to be a revelation of the level of the royal apparel and the royal crown, it must be through the level of a horse, which is the level of combinations of letters and drawings-down, to draw down the revelation of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, below as above.

34 והנה כל בחיי הללו נתגלו גם בפורים בימי מרדכי שאז קבל היהודים את אשר החלו לעשות במ"ת

[במתן תורה]

Now, all these levels were revealed also on Purim, in the days of Mordechai, for then "the Jews accepted that which they had begun to do" at the Giving of the Torah.

שבמ"ת [שבמתן תורה] אמרו נעשה ונשמע שהיה בחיי בטול רצון ובימי מרדכי ואסתר מס"נ [מסירות נפש] ממש על קדוש השם שהרי המן לא רצה להרוג אלא יהודים.

For at the Giving of the Torah they said, "We will do and we will hear," which was the level of the nullification of will; and in the days of Mordechai and Esther [there was] actual self-sacrifice (mesirus nefesh) for the sanctification of G-d's Name, for Haman wanted to kill only Jews (Yehudim).

וכמאמר כל הכופר בעכו"ם [בעבודת כוכבים ומזלות] נק' יהודי. ולכן נק' מרדכי איש יהודי ואף שהיה משבט בנימין.

As in the saying, "Whoever repudiates idolatry is called a Yehudi (Jew)." And therefore Mordechai is called "a Jewish man" (ish Yehudi), even though he was of the tribe of Binyamin.

ואף כהנים ולוים שבאותו הדור נק' בשם יהודים לפי שמס"נ [שמסירות נפש] על קדה"ש [קידוש השם] ולא המירו דתם להחיות נפשם ומחמת מס"נ [מסירות נפש] זו זכה להיות גילוי בחיי לבוש מלכות וכתר מלכות וסוס אשר רכב עליו המלך:

And even the Kohanim and Levites of that generation are called by the name Yehudim, because they gave themselves over in self-sacrifice for the sanctification of G-d's Name and did not change their faith to save their lives. And because of this self-sacrifice it was merited that there be a revelation of the level of royal apparel, a royal crown, and the horse that the king has ridden upon.

35 אך להבין מ"ש ויקח המן את הלבוש ואת הסוס כו' מאין זכה המן לבחיי הללו.

But we need to understand what is written, "And Haman took the apparel and the horse," etc.: from where did Haman merit these levels?

הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] המן מן התורה מנין דכתיב המן העץ כו'. והענין דכתיב ראשית גוים עמלק שכל העכו"ם [העובדי כוכבים ומזלות] הן מבחי' עה"ד [עץ הדעת] טו"ר [טוב ורע] ועמלק הוא למעלה מהן.

Now, our Sages, of blessed memory, said, "Where is Haman [alluded to] in the Torah? As it is written, 'Is it from the tree (hamin ha-etz)...?' etc. The explanation is this. It is written, "Amalek is the first of the nations": for all the nations are from the level of the Tree of Knowledge of good and evil, and Amalek is above them.

וזהו המן העץ בתמיה שהוא למעלה מבחי' העץ. ומ"מ מאחר דכתיב המן העץ אפי' [אפילו] בלשון תמיה הרי יש לו עכ"פ [על כל פנים] קצת שייכות אל העץ. שאל"כ [שאם לא כן] למה מזכירו אצל העץ.

And this is [the meaning of] "hamin ha-etz" as a question: that he is above the level of the Tree. Nevertheless, since "hamin ha-etz" is written, even in the form of a question, he has at any rate some connection to the Tree; for otherwise, why mention him alongside the Tree?

אך הענין שהוא בבחי' מקיף להעץ נוגע ואינו נוגע והוא בחי' חוצפה וגסות הרוח.

But the explanation is that he is at the level of an encompassing [aspect] (makif) to the Tree, touching and not touching; and this is the level of brazenness and arrogance.

36 והנה לעומת זה יש בקדושה ונקי' ג"כ בחי' המן לאחר הבירור. כי מבני בניו של המן למדו תורה ברכים.

Now, corresponding to this there is [a level] in holiness that is also called the level of Haman, after refinement. For some of Haman's descendants taught Torah in public.

הרי שיש בחי' המן לאחר הבירור שנכלל בקדושה והוא ויגבה לבו בדרכי ה' וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שצ"ל עיניו למטה ולבו למעלה. עינים הם בחי' חכמה כח מ"ה [מה] בחי' משה שהיה ענו מכל האדם בחינת בטול.

Thus there is a level of Haman, after refinement, that is included in holiness; and this is "his heart was lifted up in the ways of Havayah," and as our Sages, of blessed memory, said, that one's eyes should be downward and one's heart upward. The eyes are the level of Chochmah (wisdom), "the power of mah" (koach mah), the level of Moshe, who was "more humble than any man," the level of self-nullification (bittul).

37 ובחי' הלב צ"ל למעלה ששם יסוד האש והצמאון וטבע האש להגביה ולעלות למעלה. והאדם צ"ל כלול משניהם.

And the level of the heart must be upward, for there is the element of fire and of thirst, and the nature of fire is to rise and ascend upward. And a person must be composed of both.

כי אם לא יהיה בבחי' הגבהה כלל לא יערב לבו לגשת אל העבודה באמרו מי אנכי ומה עבודתי. לך צריך לו הגבהת הלב בתשוקה והצמאון שבו.

For if he has no level of elevation at all, his heart will not venture to approach the service [of G-d], as he says, "Who am I, and what is my service?" Therefore he needs elevation of the heart, in the longing and thirst within it.

38 וגם בחי' עינים למטה להיות בחי' בטול ממש באוא"ס [באור אין סוף] ב"ה בהמשכת ח"ע [חכמה עילאה] כח מ"ה [מה] בעסק התורה דאורייתא מחכמה נפקת וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיו כו'.

And also the level of eyes downward, to be at the level of actual self-nullification (bittul) to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, through drawing down the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), "the power of mah" (koach mah), in the study of Torah, for the Torah comes forth from Chochmah; and as it is written, "and My words that I have put in your mouth," etc.

וזהו ענין שהת"ח [שהתלמיד חכם / שהתלמידי חכמים] צריך להיות בו שמינית שבשמינית. כי הנה בבחי' חכמה יש ל"ב נתיבות החכמה וגם לב בגימטריא ל"ב וכללות שניהם עולה ס"ד.

And this is the meaning of [the teaching] that a Torah scholar must have in him an eighth of an eighth. For in the level of Chochmah there are thirty-two paths of wisdom, and lev (heart) is also thirty-two in numerical value, and the two of them together come to sixty-four.

39 ושמינית שבשמינית הוא חלק אי מס"ד והיינו הגבהת הלב המחובר אל מוח החכמה

And an eighth of an eighth is one part of sixty-four; that is, the elevation of the heart that is joined to the mind of Chochmah (wisdom).

כי העיקר היא החכמה המשכת בחי' הבטול אלא שצריכה העלאה תחלה בבחינת הגבהת הלב כדי להמשיך אח"כ שאם אין העלאה אין המשכה.

For the main thing is Chochmah, the drawing down of the level of self-nullification (bittul), but it needs an ascent first, at the level of elevation of the heart, in order to draw down afterwards; for if there is no ascent, there is no drawing down.

40 והגבהה והעלאה זו הוא בחי' התנשאות דקדושה בחי' המן לאחר הבירור ומקורה ושרשה למעלה באורות עליונים הם בחינת לבוש וסוס.

And this elevation and ascent is the level of exaltation in holiness, the level of Haman after refinement; and its source and root above is in supernal lights, which are the level of the garment and the horse.

כי הלבוש הוא ה' מלך גאות לבש בבחי' גאות והתנשאות. וסוס בגימטריא ב"פ [בי פעמים] ס"ג [שם ס"ג].

For the garment is "Havayah reigns; He has clothed Himself in majesty," at the level of majesty and exaltation. And sus (horse) is in numerical value twice Sag (63).

משא"כ בחי' כתר מלכות הוא בחינת בעטרה שעטרה לו אמו דוקא שאין בולעו"ז [בזה לעומת זה] בבחי' המן בחי' זו כלל אלא היא בחי' בטול רצון ממש נעשה קודם לנשמע כו' וד"ל [ודי למבין]:

Whereas the level of the royal crown is specifically the level of "with the crown with which his mother crowned him," for in the opposing side, at the level of Haman, there is none of this level at all; rather, it is the level of actual nullification of will, "we will do" before "we will hear," etc. And this suffices for one who understands.

ביאור על הנ"ל

An Explanation of the Above

1 ביאור על הנ"ל

An explanation of the above-mentioned [maamar].

2 הנה התורה היא פירוש וביאור המצות. והיא בחי' ח"ע [חכמה עילאה] שלמעלה מחכמה המושגת ומקורה

בחי' מו"ס [מוחא סתימאה] חכמה שבכתר

Now, the Torah is the interpretation and explanation of the mitzvos. It is the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), which is above the wisdom that can be grasped, and its source is the level of Mocha Stima'ah (the hidden brain), the Chochmah within Keser (the Crown).

ושם עדיין לא בא לידי גילוי חכים כמו ח"ע [חכמה עילאה] שאף שהיא לא בחכמה ידיעה מ"מ יש בה גילוי ל"ב שבילין דאתפתחין כו'. משא"כ מו"ס [מוחא סתימאה] סתים כו'. אבל המצות הן בחי' כתר שבכתר.

And there it has not yet come to the revelation of "wise," as [in] the higher Chochmah, which, although it is "not with a known wisdom," nevertheless has in it a revelation of "the thirty-two paths that open out," etc.; whereas Mocha Stima'ah is "concealed," etc. But the mitzvos are the level of Keser within Keser.

3 והיינו בבחי' חיצוניות כי פנימית הכתר אינו מן המנין י"ס [י' ספירות] לפי שנכלל בא"ס ואינו בא לידי

גלוי כ"א בחיצוניות כמשל האבוקה שמאירה למרחוק

That is, in the aspect of the outer dimension (chitzoniyus). For the inner dimension (pnimiyus) of Keser is not of the count of the ten Sefiros, since it is included in the Infinite One (Ein Sof), and it comes to revelation only in the outer dimension, like the analogy of the torch, which shines far away.

ואף ששם האור אינו בגלוי כ"כ [כל כך] כמו אם היה מדליק שם אור הנר מ"מ מאחר שמאיר האור למרחוק ונראה שם ניכר ונראה שבמקומו הוא אור גדול של אבוקה.

And although there the light is not as revealed as if one were to light the light of a candle there, nevertheless, since the light shines far away and is seen there, it is recognizable and evident that in its own place it is the great light of a torch.

4 ועד"ז ג"כ נראה בחוש הארת חכמה נפלאה ועמוקה א"א להשיג כ"א ע"י משל פשוט. ולכן ר"מ [רבי מאיר] היה דורש תילתא מתלי כי ר"מ [רבי מאיר] גדול בדורו היה. ונקי ר' [רבי] נהוראי שמנהיר עיני חכמים.

In the same way, too, it is plainly seen that the illumination of a wondrous and deep wisdom cannot be grasped except through a simple analogy. Therefore Rabbi Meir would expound "a third [in] parables," for Rabbi Meir was the greatest in his generation; and he was called Rabbi Nehorai, because he illumines the eyes of the sages.

5 ולכן לא היתה חכמתו באה לידי גלוי כ"א ע"י הרבה משלים. וכן משלי שלמה לפי שחכמת שלמה היתה גדולה ונפלאה מאד וכשהיה מדבר בד"ת [בדברי תורה] לגלות חכמה שבה כתיב וידבר שלשת אלפים משל. פי' שלשת אלפים פעמים משל למשל עד שהבין דבר אחד מד"ת [מדברי תורה].

Therefore his wisdom came to revelation only through many parables. So too the Mishlei (parables) of Shlomo: because the wisdom of Shlomo was very great and wondrous, when he would speak words of Torah, to reveal the wisdom in it, it is written, "And he spoke three thousand parables." Its meaning: three thousand times a parable for a parable, until he understood one thing of the words of Torah.

והיינו לפי עומק החכמה כן מרבה המשל כי חכמה קטנה המושגת כמות שהיא א"צ [אין צריך / אינו צריך] למשל כלל.

That is, according to the depth of the wisdom, so one multiplies the parable; for a small wisdom, which is grasped as it is, needs no parable at all.

וכך גלוי אוא"ס [אור אין סוף] שכשמו כן הוא ואין לו סוף הוא דוקא בבחי' חיצוני:

So too the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), which is as its name [says] and has no end, is specifically in the aspect of the outer dimension.

6 והנה על הכתר ומו"ס [ומוחא סתימאה] מלביש בחי' לבוש הי' מלך גאות לבש כו' כמו עד"מ טלית שמימיין על הראש ועטרה שבראש שהטלית מקיפתו מראשו ועד רגליו וגם בחי' העטרה בכלל

Now, over Keser and Mocha Stima'ah the level of a garment clothes [them]: "Havayah reigns; He has clothed Himself in majesty," etc. As, by way of analogy, a tallis that is placed over the head and [over] the crown that is on the head, for the tallis surrounds him from his head to his feet, and the level of the crown, too, is included [in it].

והוא אוא"ס [אור אין סוף] בחינה אחרונה היא מל' דא"ס עצמו שמאיר לכל העולמות בהשוואה אחת ואינו בבחי' גדר השתלשלות כלל

And this is the Infinite Light [in its] last level, which is the Malchus (sovereignty) of the Infinite One (Ein Sof) Himself, which shines to all the worlds equally and is not within the bounds of the chain of descending worlds (hishtalshelus) at all.

כי הנה ההשתלשלות הוא אחר הצמצום ומקום פנוי שנמשך קו וחוט ומשם נמשך גם בחי' כתר ועטרה להיות כתר ומו"ס [ומוחא סתימאה] כו'. משא"כ אוא"ס [אור אין סוף] בעצמו הוא המקיף את כל החלל כמו שהיה קודם הצמצום.

For the chain of descent is after the tzimtzum (contraction) and the empty space into which a kav and chut (line and thread) were drawn, and from there is also drawn the level of Keser and crown, to become Keser and Mocha Stima'ah, etc.; whereas the Infinite Light itself is what encompasses the entire vacated space (chalal), as it was before the tzimtzum.

7 ומזה נעשה התהוות הכלים שאור מקיף מאיר מבחוץ והאוי"פ [והאור פנימי] מבפנים ומצחצח הכלי. כי הנה ההתהוות מאין ליש הוא דוקא מאוא"ס [מאור אין סוף] עצמו שהוא כל יכול

From this comes about the coming into being of the vessels: for the surrounding light (Or Makif) shines from outside and the inner light (Or Pnimi) from within, and polishes the vessel. For the coming into being from nothing to something (yesh) is specifically from the Infinite Light itself, which is omnipotent;

משא"כ מהשתלשלות דרך עו"ע [עילה ועלול] לא היה יש כלל רק כמו חכמה שהיא בחי' ראשית היש ונק' בשם חכמה לא היתה עולה בשם כלל רק היתה בבחי' בטול ממש וכן התהוות המדות מחכמה כו'

whereas from a chain of descent by way of cause and effect, there would have been no yesh at all. Rather, as with Chochmah, which is the level of the beginning of the yesh and is called by the name Chochmah: it would not have come to bear a name at all, but would have been in a state of real self-nullification (bittul); and so too the coming into being of the emotive attributes (middos) from Chochmah, etc.

ומכ"ש [ומכל שכן] התהוות היש גשמי גמור לא נתהווה מרוחנית אלא ע"י בחי' אור א"ס עצמו הסובב ומקיף את מקום החלל ופנוי שנמשך הקו"ח [הקו וחוט] לכל העולמות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין]

All the more so the coming into being of the wholly physical yesh: it did not come into being from the spiritual, but only through the level of the Infinite Light itself, which surrounds and encompasses the place of the vacated and empty space into which the kav and chut were drawn to all the worlds, in the aspect of the light that fills all worlds (memalei kol almin).

ואוא"ס [ואור אין סוף] מקיף הכל בהשוואה אחת ולפי שהוא כל יכול לכך מזה נעשה בחי' הכלי ליש ודבר נפרד גשמי כו'.

And the Infinite Light encompasses everything equally, and because it is omnipotent, therefore from it the level of the vessel comes to be a yesh and a separate physical thing, etc.

8 והנה שרש המצות הנמשכין מבחי' כתר שבכתר בבחי' חיצוניות כנ"ל ושם מאיר וא"ס [אור אין סוף] לכך הן מלוכשות בגשמיות ממש

Now, [as for] the root of the mitzvos, which are drawn from the level of Keser within Keser, in the aspect of the outer dimension, as mentioned above, and there the Infinite Light shines: therefore they are clothed in actual physicality,

דהיינו בעשייה גשמיית שנתהווה מבחינת לבוש מלכות הוא לבוש וא"ס [אור אין סוף] עצמו המקיף את כולם בהשוואה אחת

that is, in physical asiyah (action), which came into being from the level of the royal garment (levush malchus), which is the garment of the Infinite Light itself, which encompasses them all equally.

ונקי לבוש מלכות כי הלבוש הזה הוא מבחי' מלכות דא"ס שהיא בחינה אחרונה כנ"ל שהיא המלבשת ומקפת את כל העולמות כנ"ל. משא"כ התורה שהיא בחי' מו"ס [מוחא סתימאה] שרשה מבחי' פנימי' [פנימיות / פנימית] הכתר שאין שם גלוי בחי' סוכ"ע.

It is called the royal garment because this garment is from the level of the Malchus of the Infinite One, which is the last level, as mentioned above, which clothes and encompasses all the worlds, as mentioned above. Whereas the Torah, which is the level of Mocha Stima'ah, has its root in the level of the inner dimension of Keser, where there is no revelation of the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

ולכן יש מעלה יתירה בתורה על המצות שהיא מבחי' פנימית ויש מעלה במצות שהן מבחי' חיצונית לפי ששם הוא דוקא גלוי אוא"ס [אור אין סוף] עצמו בבחי' סוכ"ע:

Therefore the Torah has an added superiority over the mitzvos, in that it is from the inner level; and the mitzvos have a superiority, in that they are from the outer level, because there specifically is the revelation of the Infinite Light itself, in the aspect of sovev kol almin.

(עיין במ"ח בתחלתו מס' [מסכת] א"ק [אדם קדמון] פ"א סי' ג' בפנימיותו כו' ובחיצוניותו כו' ע"ש. וא"ש [ואתי שפיר] מ"ש שבחיצוניות הכתר הוא גלוי אוא"ס [אור אין סוף] הסוכ"ע משא"כ במו"ס [במוחא סתימאה] שהוא בחי' פנימיות הכתר אין בו גלוי בחי' סוכ"ע.

(See Mishnas Chassidim, at its beginning, Tractate Adam Kadmon, chapter 1, section 3: "in its inner dimension," etc., "and in its outer dimension," etc.; see there. And [so] what was said is well [understood]: that in the outer dimension of Keser is the revelation of the Infinite Light, the sovev kol almin, whereas in Mocha Stima'ah, which is the level of the inner dimension of Keser, there is no revelation of the level of sovev kol almin.

אך קשה דכאן לעיל אמר כי פנימיות הכתר אינו ממנין הי"ס [היי ספירות] א"כ מבואר שפנימיות הכתר נלקח ממקום גבוה יותר מחיצוניותו וזה לכאורה סותר למ"ש. וגם הוא נגד משי"ש [מה שכתוב שם] במ"ח סי' ד'.

But there is a difficulty: for here, above, he said that the inner dimension of Keser is not of the count of the ten Sefiros; if so, it is clear that the inner dimension of Keser is taken from a higher place than its outer dimension, and this seemingly contradicts what was said. It is also against what is written there in Mishnas Chassidim, section 4.

אכן באמת לק"מ [לא קשה מידי] דפנימיות הכתר שאינו ממנין י"ס [י' ספירות] דקאמר לעיל כוונתו למ"ש בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג'].

In truth, however, there is no difficulty at all. The inner dimension of Keser that is not of the count of the ten Sefiros, of which he spoke above, refers to what is written in Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 3.

וב' בחי' אלו הם הנק' עתיק וא"א כו' ומבואר שם דדוקא בחי' א"א הוא ממנין הי"ס [הי' ספירות] משא"כ בחי' עתיק שהוא בחי' תחתונה שבא"ס אינו במנין הע"ס [העשר ספירות] וע"ז אמר לעיל דפנימית הכתר אינו ממנין י"ס [י' ספירות] דבחי' עתיק היינו ודאי פנימית העיקרי שבכתר כו'.

These two levels are those called Atik and Arich Anpin, etc., and it is explained there that specifically the level of Arich Anpin is of the count of the ten Sefiros, whereas the level of Atik, which is the lowest level of the Infinite One, is not in the count of the ten Sefiros. Of this he said above that the inner dimension of Keser is not of the count of the ten Sefiros, for the level of Atik is certainly the principal inner dimension of Keser, etc.

משא"כ מו"ס [מוחא סתימאה] עם היותו ג"כ פנימית הכתר היינו פנימי' [פנימיות / פנימית] מבחי' הבי' שבכתר הנק' א"א ונק' מו"ס [מוחא סתימאה] חכמה שבכתר לכן אמר שאין שם בחי' גלוי סוכ"ע דהיינו בחי' עתיק

Whereas Mocha Stima'ah, though it too is the inner dimension of Keser, is the inner dimension of the second level in Keser, called Arich Anpin, and is called Mocha Stima'ah, the Chochmah within Keser. Therefore he said that there is no revelation of the level of sovev kol almin there, that is, the level of Atik.

דאע"ג [דאף על גב] דגבורה דע"י [דעתיק יומין] מלוכש במו"ס [במוחא סתימאה] היינו שההארה באה ע"י בחי' גבורה וצמצום קו המדה אבל בבחי' חיצוניות הכתר דהיינו גלגלתא הנק' כתר שבכתר מלוכש חסד דעתיק שלמעלה מבחי' קו המדה

For although the Gevurah of Atik Yomin is clothed in Mocha Stima'ah, this means that the illumination comes through the level of Gevurah and the contraction of the measuring line (kav hamiddah); but in the outer dimension of Keser, that is, the Skull (Gulgalta), which is called Keser within Keser, there is clothed the Chesed of Atik, which is above the level of the measuring line.

וזהו ע"ד שכי [שכתב] המ"ח הנ"ל רק שמ"מ אין הגלוי בבחי' פנימית כמו במו"ס [במוחא סתימאה] רק בבחי' חיצונית. וע' בע"ח [בעץ חיים] שער מוחין דצלם ספ"ו החיצוניות שלו כו' והוא הגלגלת כו'.

And this is along the lines of what the above-mentioned Mishnas Chassidim wrote; only that, nevertheless, the revelation is not in an inner way, as in Mocha Stima'ah, but only in an outer way. And see Etz Chaim, Sha'ar Mochin deTzelem, end of chapter 6: "its outer dimension," etc., "and this is the skull," etc.

ועיין בהרמ"ז [בהרב משה זכות] פ' אמור דפ"ח וז"ל [וזה לשונו] והענין כי גם כתר אריך נחשב מעולם א"ס כדרך כל כתר שמתייחס למה שלמעלה ממנו ועיקרו של אצילות מתחיל ממוחא סתימאה שהוא חכמה דאריך עכ"ל [עד כאן לשונו]:

And see the Ramaz (Rabbi Moshe Zacuto) on Parshas Emor, folio 88; these are his words: "The matter is that the Keser of Arich, too, is reckoned as [part] of the world of Ein Sof, as is the way of every Keser, which is related to what is above it; and the essential [part] of the World of Atzilus (Emanation) begins from Mocha Stima'ah, which is the Chochmah of Arich." End of quote.)

9 וסוס אשר רכב עליו המלך. היינו מ"ש כי תרכב על סוסך כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בלילה רוכב על כרוב קל שלו ושט ביי"ח אלף עלמין

"And the horse that the king rode upon": this is what is written, "When You ride upon Your horses." For our Sages, of blessed memory, said that at night He rides upon His swift cherub and roams through eighteen thousand worlds.

הן בחי' ח"י ברכאן דצלותא שהן בבחי' ח"י חוליות השדרה שבהן נמשך מוח החכמה לירכים ורגלים לפי שהחוט מגיע עד גיד הנשה וג"ה [וגיד הנשה] מתפשט בירכים ורגלים.

These are the level of the eighteen blessings of prayer, which are in the aspect of the eighteen vertebrae of the spine, through which the brain of Chochmah is drawn down to the thighs and legs; for the [spinal] cord reaches down to the sciatic nerve (gid hanasheh), and the sciatic nerve spreads through the thighs and legs.

10 ולכן כל הכורע כורע בברוך שבברכה ראשונה שהכריעה היא כפיפת הראש דהיינו המשכת חכמה ע"י שכופף ראשו וחכמתו שבו

Therefore whoever bows, bows at "Baruch" (Blessed) in the first blessing; for bowing is the bending of the head, that is, the drawing down of Chochmah, by his bending his head and his Chochmah that is in it.

אלא שהח"י ברכאן הן באצ"י והוא ע"י הנשמות שהעלאתן ביום משא"כ המלאכים שירתם ומזונם הוא בלילה דוקא.

Only, the eighteen blessings are in Atzilus, and this is through the souls, whose ascent is by day; whereas [as for] the angels, their song and their nourishment are specifically at night.

ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה אלו המלאכים וחק לנערותיה אלו ההיכלות שבע הנערות הראויות לתת כו'.

"She rises while it is yet night and gives food to her household": these are the angels; "and a portion to her maidens": these are the chambers (heichalos), "the seven maidens fit to be given," etc.

ולהם נמשך בבחי' ח"י אלפין כי רכב אלקים רבותים אלפי שנאן. אלפי שאינן מרכותים והיינו שמתחלק לח"י אלף מיני השגות לכל חד לפום שיעורא דיליה.

And to them it is drawn in the aspect of eighteen thousand, for "The chariot of G-d is twice ten thousand, thousands of shinan": thousands that are not (she'einan) [there], out of the twice ten thousand. That is, it is divided into eighteen thousand kinds of comprehension, to each one according to his measure.

11 והנה המשכה והשפעה זו היא בבחי' כרוב כרביא דהיינו בחי' אדם. אלא שפני אדם הוא אפי רכרבי וכרוב הוא אנפי זוטרי.

Now, this drawing down and flow is in the aspect of a cherub (keruv), "like a child" (ke-ravya), that is, the aspect of a man (adam); only, the face of a man is "a large face," and the cherub is "a small face."

ובאור זה הנה אדם הוא שם מ"ה [שם מ"ה] שהמילוי הוא באלפיי"ן ואל"ף הוא יו"ד וי"ו יו"ד

The explanation of this: adam (man) is the Name Mah (45), whose spelling-out (milui) is with alefs; and the alef is [made of] yud, vav, yud,

דהיינו וי"ו המחבר יו"ד עלאה עם יו"ד תתאה כענין עושה שלום כו' והיינו ע"י בחי' בטול הנמשך להם.

that is, the vav that joins the upper yud with the lower yud, as in "He makes peace in His heights," etc.; and this is through the level of self-nullification (bittul) that is drawn to them.

12 והנה אנפי רברבי הוא שנמשך מבחי' מוחין יותר שזהו ההפרש בין גדול לקטן שלפי שכלו יהולל איש כנודע. והמוחין הן בחי' בטול הנמשך לו.

Now, a large face means that more is drawn from the level of the intellect (mochin); for this is the difference between an adult and a minor, since "a man is praised according to his intellect," as is known. And the intellect is the level of self-nullification (bittul) drawn to him.

ולכן זקן מיושב' [מיושבת] דעתו מפני שיש לו בחי' בטול יותר. משא"כ בחור יש לו רתיחת הבחרות מפני שלא נמשך בו בחי' בטול כ"כ [כל כך].

Therefore an old man's mind is settled, because he has more of the quality of self-nullification; whereas a young man has the boiling of youth, because the quality of self-nullification is not drawn into him so much.

וזהו ענין אנפי זוטרי והוא בבחי' מט"ט [מטטרון] שנק' נער ובבחי' כרוב זה נמשך שפע בחי' אלף עלמין.

This is the matter of a small face, and it is in the aspect of Metatron, who is called "a youth" (na'ar); and in the aspect of this cherub, the flow is drawn into the eighteen thousand worlds.

13 והנה כתיב רכב אלקים רבותים כו' אדני במ סיני בקדש כו' כלומר כשם שנמשך בבחינת מלאכים בחי' אלף עלמין כך נמשך ג"כ בבחי' סיני בקדש להיות המשכת אלקות בבחי' עשייה גשמית בתורה על הר סיני.

Now it is written, "The chariot of G-d is twice ten thousand," etc., "the L-rd is among them, [as at] Sinai, in holiness," etc. That is to say: just as it is drawn into the level of angels in the eighteen thousand worlds, so it is also drawn into the level of "Sinai, in holiness," so that there be a drawing down of G-dliness into the level of physical action, in the Torah [given] on Mount Sinai.

והמשכה זו היא בבחי' סוסים סוס בגימטריא ב"פ [בי פעמים] ג"ס. שהוא משם ס"ג [שם ס"ג] שהוא למעלה משם מ"ה [שם מ"ה]. כי כדי להמשיך אור בעשיי' [בעשייה] גשמית מוכרח להיות הארה מלמעלה מעלה כמשל האבוקה הנ"ל.

This drawing down is in the aspect of horses: sus (horse) in gematria is twice gimme-samech (63), which is from the Name Sag (63), which is above the Name Mah (45). For in order to draw light into physical action, there must be an illumination from very high above, like the analogy of the torch mentioned above.

והיינו גבורת הסוס לרוץ למקום שאין הרוכב יכול להגיע שם וריצת הסוס גדולה מריצת אדם היא בחי' הכרוב הנמשך במלאכים שאינו רץ כ"כ [כל כך] כמו הסוסים:

This is the strength of the horse, to run to a place that the rider cannot reach; and the running of the horse is greater than the running of a man, which is the level of the cherub that is drawn into the angels, which does not run as much as the horses.

14 והנה בחי' לבוש וסוס יכול להיות ע"י בחי' המן. המן העץ בחי' גסות שנתברר בקדושה מבני בניו של המן כו' דהיינו הגבהת הלב ויגבה לבו כו'.

Now, the level of the garment and the horse can come about through the level of Haman. "Hamin ha-etz" ("from the tree?"): the level of coarseness that was refined into holiness, "of the grandchildren of Haman," etc.; that is, the elevation of the heart: "And his heart was lifted up," etc.

והענין כי הנה צריך שיתן עיניו למטה ולבו למעלה. עיניו בחי' חכמה בחי' משה שהיה ענו שהחכמה שפלות כח מ"ה [מה]

The explanation: one must direct his eyes downward and his heart upward. "His eyes" are the level of Chochmah, the level of Moshe, who was humble; for Chochmah is lowliness, koach mah (the power of "what").

אבל לבו כ' ביהושפט ויגבה לבו כו' וכן בחי' סוס ב"פ [ב' פעמים] ס"ג [שם ס"ג] שהוא ענין גס

But as for "his heart," it is written of Yehoshafat, "And his heart was lifted up," etc. So too the level of the horse, twice Sag (63), which is a matter of coarseness (gas);

וגם בחי' סוס לרוץ נעשה מבחי' המן כי ירידה צורך עלייה להיות בע"ת [בעלי תשובה] וזדונות נעשו כזכיות כו'.

and also the level of the horse, to run, comes from the level of Haman; for descent is for the sake of ascent, so that there be penitents (baalei teshuvah), and willful sins become like merits, etc.

אבל כתר מל' הוא בחי' בעטרה שעטרה לו אמו דווקא היינו ע"י נעשה ונשמע בבחי' נעשה תחלה בחי' עשייה שהיא מבחי' מקיף הסוכ"ע בשוה.

But the royal crown (keser malchus) is specifically the level of "the crown with which his mother crowned him," that is, through "we will do and we will hear," in the aspect of "we will do" first: the level of action, which is from the level of the encompassing light (makif), the sovev kol almin, equally.

15 ואח"כ נשמע המשכת התורה בפנימיות ואין זה אלא בבחי' ישראל מקדשי שמך שיש להם מס"נ [מסירות נפש].

And afterwards "we will hear": the drawing down of the Torah inwardly. This is only in the level of Israel, "who sanctify Your Name," who have self-sacrifice (mesirus nefesh).

ולכן הם דווקא הממשיכים בחי' כתר תר"ך עמודי אור כמו עמוד המחר מעלה ומטה.

Therefore it is specifically they who draw down the level of Keser, the six hundred and twenty pillars of light, like a pillar that joins above and below.

וגם בפורים היה גילוי זה וקבל היהודים את אשר החלו לעשות. היהודים דוקא דהיינו ע"י מס"נ [מסירות נפש] כו' ע"י מרדכי ואסתר כו'. כי מרדכי הוא מר דרור ומתרגמין מירא דכיא. מר דרור נק' למעלה בעלמא דחירות.

On Purim, too, there was this revelation: "And the Jews took upon themselves what they had begun to do." "The Jews" specifically, that is, through self-sacrifice, etc., through Mordechai and Esther, etc. For Mordechai is "mor dror" (free-flowing myrrh), which we translate [into Aramaic] as "mira dachya" (pure myrrh). Above, in the world of freedom, it is called "mor dror."

16 ולמטה נקרא מירא דכיא בחי' מר שהוא מרירות וגבורות הנמשך בבחינת דכין ומסאבין. היא התורה הנמשכת ומתלבשת בעוה"ז הגשמי שהיא בבחי' גלות ומרירות בעניני העוה"ז.

And below it is called "mira dachya": the level of mor (myrrh), which is bitterness and severities (gevuros), drawn into the realm of the pure and the impure. This is the Torah, which is drawn down and clothed in this physical world; it is in a state of exile and bitterness in the matters of this world.

וע"ז אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] הנביאים עתידים להבטל כביטול זיו השמש. שהגם שהזיו מאיר ויש לו אור רב מ"מ במקורו הוא בטל שאינו נראה ונרגש כלל.

Of this our Sages, of blessed memory, said: the Prophets are destined to be nullified, like the nullification of the radiance of the sun. For although the radiance shines and has much light, nevertheless in its source it is nullified, so that it is not seen or felt at all.

כך הנביאים שהם מנו"ה [מנצח והוד] יהיו בטלים שלא יהיו נראים ונגלים למעלה יתירה וגדולה בהגלות נגלות אוא"ס [אור אין סוף] ממש ונגלה כבוד ה' ממש וראו כל בשר כו'.

So too the Prophets, who are from Netzach (victory) and Hod (splendor), will be nullified, so that they will not be seen and revealed as an added and great superiority, when the Infinite Light (Or Ein Sof) itself is openly revealed, and "the glory of Havayah will be revealed," truly, "and all flesh will see," etc.

אבל מגלת אסתר היא בחי' הסתר אסתיר פני ביום ההוא דהיינו בחי' מל' שמסתתרת בראש הבריאה ונעשה עתיק דבריאה.

But the Megillah of Esther is the level of "I will surely hide My face on that day," that is, the level of Malchus, which hides itself at the head of [the World of] Beriah (Creation) and becomes the Atik of Beriah.

17 ויום ההוא הוא בחי' בינה. ולכן נק' בחי' עתיק הסתר אסתיר ביום ההוא שגילוי עתיק הוא בבינה.

And "that day" is the level of Binah (understanding). Therefore the level of Atik is called "I will surely hide [My face] on that day," for the revelation of Atik is in Binah.

דהיינו בחי' פני היא בחי' כתר מלכות לפי שהמלכות ל"ל [לית ליה / לית לה] מגרמה כלום ומקבלת מעשר מלכיות (שלכן אומרים ברי"ה [בראש השנה] יו"ד מלכיות)

That is, the level of "My face" is the level of the Keser of Malchus; for Malchus has nothing of its own at all, and it receives from ten Kingships (which is why on Rosh HaShanah we say ten [verses of] Kingship, malchiyos).

וכתר מקבלת ממלכות שבכתר והיא בחינת פני וזו היא המסתתרת בראש הבריאה ונעשית עתיק.

And the Keser [of Malchus] receives from the Malchus within Keser. This is the level of "My face," and this is what hides itself at the head of Beriah and becomes Atik.

ולכן אפי' [אפילו] לע"ל [לעתיד לבוא] שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה שבחי' ביום ההוא יהיה בכחי' זה בחי' גילוי

Therefore, even in the Time to Come, of which it is said, "And he will say on that day: Behold, this is our G-d," [meaning] that the level of "that day" will be in the level of "this," the level of revelation,

מ"מ בחי' אסתר שהיא בחי' עתיק היא בחי' סדכ"ס [סתימא דכל סתימין] כי סתימין הם או"א [אבא ואימא] ועתיק הוא סתימא אפי' [אפילו] לגבי סתימין ולכן אין לה בטול

nevertheless the level of Esther, which is the level of Atik, is the level of the Hidden of all hidden ones; for the "hidden ones" are Abba and Imma, and Atik is hidden even in relation to the hidden ones; and therefore there is no nullification for it.

וכן ההלכות שהן בחי' מרדכי מירא דכיא ויהי אומן את הדסה היא אסתר שהיא המעלה את הנשמות בגי'ע [בגן עדן].

So too the halachos, which are the level of Mordechai, "mira dachya." "And he raised Hadassah, that is, Esther": she is the one who elevates the souls in Gan Eden.

ששה חדשים בשמן המור. שמן בחי' חכמה. מור יש בו ריח חזק והיינו ענין העלאה בבחי' גבורות דהיינו גבורות דאבא.

"Six months with oil of myrrh": oil is the level of Chochmah; myrrh has a strong scent; and this is the matter of elevation in the aspect of severities (gevuros), namely, the gevuros of Abba.

18 וששה חדשים בבשמים הם גבורות דאימא. ובזה הוא העמוד המחבר מעלה ומטה הנערה באה כו'.

"And six months with spices" are the gevuros of Imma. "And with this," that is, the pillar that joins above and below, "the maiden comes," etc.

כי כשם שבגי'ע [שבגן עדן] התחתון צריך שישכח חיזו דהאי עלמא. כך בגעה"ע [בגן עדן העליון] צריך שישכח עונג געה"ת [גן עדן התחתון] ששם הוא ענין תענוג נפלא אחר שהוא למעלה מעלה.

For just as in the lower Gan Eden one must forget the sight of this world, so in the Upper Gan Eden one must forget the delight of the lower Gan Eden, for there is a matter of another, wondrous delight there, which is far higher.

וכל הענג הזה הוא מטעמי תורה ישקני מנשיקות פיהו. וכוונת המצות שידעו וישיגו טעמי ההלכות וסודותיהן

And all this delight is from the reasons of the Torah: "Let him kiss me with the kisses of his mouth." And the intent of the mitzvos is that they should know and grasp the reasons of the halachos and their mysteries,

ובזה יתענגו בתענוג נפלא ועצום והיינו בחי' מרדכי מירא דכיא. ולכן גם ההלכות אינם בטלים כמשל האבוקה הנ"ל:

and in this they will delight with a wondrous and mighty delight. This is the level of Mordechai, "mira dachya." Therefore the halachos, too, are not nullified, like the analogy of the torch mentioned above.

19 אך ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי כי בחי' מקיף נמשך גם בהמן כנודע שיש י"א סממני קטורת ולבונה הוא המקיף דקרו ליה אלהא דאלהיא.

However, "Haman took the garment and the horse, and clothed Mordechai," for the level of the encompassing light (makif) is drawn into Haman too, as is known: there are eleven spices of the incense, and the frankincense is the makif, which they call "the G-d of gods."

ולכן נמשך גם בה בחינת לבוש עליון מלכות דא"ס וכן הסוס משם ס"ג [שם ס"ג]. משא"כ הכתר שהוא המשכה מקו וחוט לבחי' פנימי [פנימיות / פנימית] אין להמן שליטה שם

Therefore there is drawn into it, too, the level of the supernal garment, the Malchus of the Infinite One (Ein Sof), and likewise the horse, from the Name Sag. Whereas the Keser (crown), which is a drawing down from the kav and chut into the inner dimension: Haman has no dominion there,

ולא נעשה רק ע"י ישראל שהם מקדשי שמך ע"י נעשה ונשמע בחי' בטול בא"ס דוקא. ולא ע"י גסות בחי' המן אפי' [אפילו] אחר הבירור שיתברר בקדושה:

and it comes about only through Israel, who "sanctify Your Name," through "we will do and we will hear," the level of self-nullification (bittul) to the Infinite One specifically; and not through coarseness, the level of Haman, even after the refinement, when it will be refined into holiness.

20 [ועיין בע"ח [בעץ חיים] שער י" פ"ב [פרק ב'] דע כי או"פ [אור פנימי] כוי וזהו בבחי' על ידי דוקא ע"ש]:

[And see Etz Chaim, Sha'ar 10, chapter 2: "Know that the inner light (Or Pnimi)," etc.; and this is specifically in the aspect of "through" (al yedei). See there.]

תוספת ביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות

An Additional Explanation on "Let Them Bring Royal Apparel"

1 תוספת ביאור ע"פ יביאו לבוש מלכות

An additional explanation on the verse "Let them bring royal apparel."

2 להבין ההפרש שבין מצות ת"ת [תלמוד תורה] למצות מעשיות שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] תכלית

חכמה כו'. ללומדיהם לא נאמר כו'

To understand the difference between the mitzvah of Torah study and the mitzvos of action, as our Sages, of blessed memory, said: "The goal of wisdom," etc.; "To those who study them" is not said," etc.

והטעם כמבואר במ"א כי התורה היא בחי' פנימיות מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] דאורייתא מחכמה נפקת וחכמה היא ראשית הגילוי מבחי' ההשתלשלות

And the reason, as explained elsewhere, is that the Torah is the level of an inner [light] (pnimiyus), from the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), for "the Torah comes forth from Chochmah," and Chochmah (wisdom) is the beginning of revelation in the chain of descending worlds (hishtalshelus);

אבל מצות מעשיות שהן בדברים גשמיים הארתן הוא מבחי' סוכ"ע שאינו בגדר ההשתלשלות כי התהוות מרוחניות להיות גשמיות אין זה דרך עו"ע [עילה ועלול] כו' כנזכר במ"א באריכות.

whereas the mitzvos of action, which are [performed] with physical things — their illumination is from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is not within the bounds of the chain of descending worlds. For the coming into being of physicality out of spirituality is not by way of cause and effect, etc., as mentioned elsewhere at length.

3 והנה גם להיות החכמה בבחי' יש וראשית הגילוי הלא הוא מאין תמצא מבחי' סוכ"ע שאל"כ [שאם לא כן] לא היתה החכמה עולה בשם בבחי' יש כלל אלא היתה כלולה במאציל העליון א"ס ב"ה ממש כו' כנזכר שם באריכות.

Now, Chochmah too — that it should be in the state of something (yesh) and the beginning of revelation — is it not so that “from ayin (nothing) it is found,” from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin)? For otherwise Chochmah would not bear the name of something (yesh) at all, but would be included in the Supernal Emanator, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, Himself, etc., as mentioned there at length.

וא"כ עדיין צריך להבין החלוק וההפרש שבין הארת סוכ"ע בבחי' חכמה שתהיה יש. ובין הארת סוכ"ע בדברים גשמיים ממש שהם יש ודבר ממש

If so, we still need to understand the distinction and the difference between the illumination of the light that encompasses all worlds in the level of Chochmah, that it should be something (yesh), and the illumination of the light that encompasses all worlds in actual physical things, which are something (yesh) and an actual thing.

וא"א לומר שהארת סוכ"ע מאירה יותר ביש גשמי שהרי סוכ"ע מקיף את כל הדי' עולמות בשוה:

And it is impossible to say that the illumination of the light that encompasses all worlds shines more in a physical something (yesh), since the light that encompasses all worlds encompasses all four worlds equally.

4 אך מתחלה צריך להבין ענין ההפרש שבין פנימי' למקיפים שהרי גם הפנימיים הם מהקו"ח [מהקו וחוט] שנמשך מסוכ"ע

But first we must understand the matter of the difference between the inner [lights] (pnimiyim) and the encompassing [lights] (makifim). For the inner [lights], too, are from the kav and the chut (the line and the thread), which is drawn from the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

שהרי מתחלה היה אור א"ס ב"ה ממלא את כל החלל ואח"כ צמצם כו' ונמשך הקו"ח [הקו וחוט] כו' והרי גם המשכה זו היא מבחי' סוכ"ע.

For at first the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, filled the entire space (chalal); afterwards He contracted [it], etc., and the kav and the chut were drawn forth, etc. So this drawing-forth, too, is from the level of the light that encompasses all worlds.

5 וגם להבין מ"ש שהתהוות היש גשמי הוא מבחי' סוכ"ע בחי' אין ממש

We must also understand what was said, that the coming into being of the physical something (yesh) is from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), the level of true ayin (nothing).

והא כתיב בדבר ה' שמים נעשו ובע"מ [ובעשרה מאמרות] נבה"ע [נברא העולם] שהן צירופי אותיות הדבור יהי אור יהי רקיע מהם נעשו ונתהוו גשמיות העולם יהי רקיע תדשא הארץ כו'.

But surely it is written, "By the word of Havayah the heavens were made," and "By ten utterances the world was created" — which are combinations of the letters of speech: "Let there be light," "Let there be a firmament." From them the physicality of the world was made and came into being: "Let there be a firmament," "Let the earth sprout forth," etc.

6 ודבר ה' ורוח פיו הוא בחי' ההבל שבהשתלשלות העולמות בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כי הדבור נמשך מבחי' המדות יום ראשון חסד דהיינו התלבשות החסד בדבור. וכן יום ב' גבורה כו'

And "the word of Havayah" and "the breath of His mouth" are the level of the vapor (hevel) in the chain of descent of the worlds (hishtalshelus), in the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin). For speech is drawn from the level of the emotive attributes (middos): the first day is Chesed (kindness), meaning the enclothement of Chesed in speech; and likewise the second day is Gevurah (restraint), etc.

וישראל עלו במחשבה דהיינו בחי' רוחניות שבבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין]. אמנם לבאר כ"ז [כל זה] צריך להקדים ב' הקדמות.

And "Israel arose in thought" — meaning the level of spirituality that is within the level of the light that fills all worlds. However, to explain all this, two introductions must first be given.

הקדמה אחת כי יש ב' מיני המשכות מאור א"ס ב"ה. הא' היא בבחי' א"ס ממש.

The first introduction: there are two kinds of drawing-forth from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He. The first is in the level of the truly infinite (Ein Sof),

7 והב' בבחי' גבול ומדה.

and the second is in the level of limit and measure.

והענין כי הנה פי' ובאור מהות הארת סוכ"ע אין פי' הארה וזיו כמשמעו וכפשוטו רק האור הוא החיות ממשי המחיה את הנבראים

The explanation is this: as for the meaning and explanation of what the illumination of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) is — “illumination” and “radiance” are not meant as they sound, in their plain sense; rather, the light is the very life-force (chayus) that gives life to the created beings.

שחיות זה מתפשט ונמשך מבחי' סוכ"ע רק שאינו מחיה בדרך התלבשות דרך עו"ע [עילה ועלול] אלא מחיה את כל העולמות בשוה אפי' [אפילו] חומריות העוה"ז וגסותו לית אתר פנוי מניה מניה ממש.

This life-force spreads forth and is drawn from the level of the light that encompasses all worlds; only, it does not give life by way of enclothing, by way of cause and effect, but gives life to all the worlds equally, even the materiality of this world and its coarseness: “There is no place empty of Him” — of Him, truly.

8 והענין כי מה שאומרים שחיות זה הוא מבחי' מלכותו והתנשאותו כמשל המלך המושל במדינה שאין עצמותו מתפשט במדינה כלל אלא שמקבלים התפשטות מלכותו ובטלים אליו אין המשל דומה לנמשל ממש

The explanation is this: as to what is said, that this life-force is from the level of His sovereignty and His exaltedness — like the analogy of a king who rules over a country, whose essence does not spread through the country at all, but [its people] receive the extension of his sovereignty and are nullified before him — the analogy is not truly like the thing it illustrates.

שהרי מן המלך אינו נמשך ומתפשט שום חיות כלל אלא שאנשי המדינה בטלים אליו. אבל מאוא"ס [מאור אין סוף] ב"ה נמשך ומתפשט חיות הנבראים.

For from the king no life-force at all is drawn forth and spreads; the people of the country are merely nullified before him. But from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, the life-force of the created beings is drawn forth and spreads.

9 ואדרבא החיות נמשך לכל עלמין בשוה אפילו בחומרים עבים כנודע. שאין הפי' סוכ"ע שסובב ומקיף מלמעלה אלא שחיות המתפשט היא מבחינת סובב שאינו בבחי' גילוי אלא בבחי' העלם.

On the contrary: the life-force is drawn to all worlds equally, even into coarse matter, as is known. For “the light that encompasses all worlds (sovev kol almin)” does not mean that it surrounds and encompasses from above; rather, the life-force that spreads forth is from the level of “encompassing” (sovev), which is not in a state of revelation but in a state of concealment.

והיינו כי גם סוכ"ע הוא בבחי' מחשבה שהוא בחי' חיות.

That is: the light that encompasses all worlds, too, is in the level of thought, which is the level of life-force,

דהיינו בחי' מחשבה הקדומה אנא אמלוך שהוא בחי' רעדכ"ר [רעוא דכל רעוין]. כלומר רצון לרצון דהיינו שעלה במחשבה להיות לו רצון לברוא העולמות שרצון זה אשר לבריאת העולמות הוא מחמת שעלה במחשבה.

namely, the level of the primordial thought, "I will reign," which is the level of the Will of all wills. That is to say, a will for will: it arose in [His] thought that He should have a will to create the worlds; for this will, which is for the creation of the worlds, is because it arose in [His] thought.

10 ועליית מחשבה זו היא בחי' רעדכ"ר [רעוא דכל רעוין] בשביל להיות אנא אמלוך שהוא גילוי בחינת מלכות דא"ס.

And this arising of thought is the level of the Will of all wills, so that there be "I will reign," which is the revelation of the level of the Malchus (sovereignty) of the Infinite One (Ein Sof).

ורצון עליון זה הוא המחיה ממש כי מחמת שעלה ברצונו כך נמשך החיות כך והוא המחיה את כל העולמות בשוב שכל עלה ברצונו להיות עולם אצ"י כמו בי"ע

And this Supernal Will is what truly gives life: because it so arose in His will, the life-force is drawn thus. And it gives life to all the worlds equally, for it so arose in His will that there be the World of Atzilus (Emanation) just as Beriah, Yetzirah and Asiyah;

שאפי' [שאפילון] בחי' ומדרגה התחתונה שבבחי' עשייה גשמי' [גשמיים / גשמיות / גשמית] עלה ברצונו ובמחשבתו הקדומה אנא אמלוך שבכולם התפשטות מלכותו בשוב כי לפניו ית' רוחניות וגשמיות שוין.

for even the lowest level and rung, in the level of physical Asiyah, arose in His will and in His primordial thought, "I will reign," so that in all of them is the extension of His sovereignty equally. For before Him, may He be blessed, spirituality and physicality are equal.

דהיינו מאחר שהיה רצונו להיות עשייה גשמית כמו שהיה רצונו להיות ח"ע [חכמה עילאה] וא"כ גם עשייה גשמית מקבלת חיות מרצונו אלא שרצונו הוא בבחי' א"ס ואינו מתגלה ומתלבש ממש בעולמות.

That is: since it was His will that there be physical Asiyah just as it was His will that there be the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), then physical Asiyah, too, receives life-force from His will. Only, His will is in the level of the infinite (Ein Sof), and it is not actually revealed and enlothed in the worlds.

11 ולכן נקי' סוכ"ע והיינו בשביל שהחיות הנמשך הוא בבחי' א"ס ממש ואין העולמות יכולים לקבל החיות בבחי' המשכה והתלבשות ממש.

Therefore it is called the light that encompasses all worlds (sovev kol almin). That is, because the life-force that is drawn forth is in the level of the truly infinite (Ein Sof), and the worlds cannot receive the life-force by way of an actual drawing-forth and enlothement.

וז"ש [וזהו שכתוב] דוד המלך ע"ה [עליו השלום] למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם שהוא בבחי' איה שאינו מושג אלא בעולמות עליונים כי באמת כל אשר חפץ עשה שבחפץ עליון עשה הכל וכולל כל הבחי' בשוה.

And this is [the meaning of] what King David, peace be upon him, wrote: "Why should the nations say, 'Where, now, is their G-d?'" — that He is in the level of "Where?", which is not grasped except in the higher worlds. For in truth, "whatever He desired, He has done": with the Supernal desire He made everything, and it includes all levels equally.

וז"ש [וזהו שכתוב] כל אשר חפץ הי' עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהומות.

And this is [the meaning of] what is written: "Whatever Havayah desired, He has done, in the heavens and on the earth, in the seas and all the depths."

12 והנה מבחי' סוכ"ע שהוא רצה"ע [רצון העליון] שבבחי' א"ס לא היתה המשכה דרך קו"ח [קו וחוט] להיות י"ס [י' ספירות] וראשיתן החכמה

Now, from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is the Supernal Will that is in the level of the infinite (Ein Sof), there was no drawing-forth by way of the kav and the chut (the line and the thread) to become the ten Sefiros, whose beginning is Chochmah.

כי מאחר שא"ס ב"ה אינו בגדר הספירה. לכן גם הרצון שהוא בבחי' א"ס ונק' נושא עון ועובר על פשע כו' היה ממשיך רבוא רבבות ספ"י [ספירה / ספירות] וגם באופן ומהות אחר שאינן בגדר ומהות הספירות הנאצלים.

For since the Infinite One, blessed be He, is not within the bounds of counting (sefirah), therefore the will, too, which is in the level of the infinite and is called "Who bears iniquity and passes over transgression," etc., would draw forth myriads upon myriads of Sefiros — and also of another manner and nature, which are not within the bounds and nature of the emanated Sefiros.

13 ומה שנאצלו י"ס [י' ספירות] במנין וי' כלול מיו"ד כו'. היינו בבחי' הקו והחוט שהיה ע"פ צמצום ומקום פנוי שהוא הסתלקות בחי' א"ס שלא להיות בגלוי בחי' א"ס. אלא בחי' גבול ומדה

And as for the ten Sefiros having been emanated in number, and ten, [each] comprised of ten, etc. — this is in the level of the kav and the chut (the line and the thread), which came about through tzimtzum (contraction) and a vacated space; that is, the withdrawal of the level of the infinite (Ein Sof), so that the level of the infinite should not be revealed, but rather the level of limit and measure.

והיא ראשית הגלוי בחכמה וכולם בחכמה עשית שבכל הדברים שבעולם יש בחי' חכמה

And this is the beginning of revelation, in Chochmah. And "You have made them all with wisdom": in all the things in the world there is an aspect of wisdom,

כמו אשר יצר את האדם בחכמה. דהיינו נתוח האברים שהוא ע"פ חכמת הנתוח וכן חכמת התכונה שהיא חכמה גדולה מסיבוב הגלגלים שהתוכנים לא השיגו רק אפס קצהו ובאמת היא חכמה רמה.

as in "Who formed man with wisdom": that is, the anatomy of the limbs, which follows the science of anatomy; and likewise the science of astronomy, which is a great wisdom, concerning the revolution of the celestial spheres, of which the astronomers have grasped only the barest edge, and in truth it is a lofty wisdom.

14 וכן עד"ז שאר החכמות שהן למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית. כי אפי' [אפילו] בתולעת ובזבוב יש בחי' חכמה בבריאתם ומ"מ היא בחינת גבול לגבי א"ס ב"ה.

And so too, in the same way, the other sciences, which [extend] upward without end and downward without limit. For even in the worm and in the fly there is an aspect of wisdom in their creation; nevertheless, it is a level of limitation in relation to the Infinite One (Ein Sof), blessed be He.

ולהיות המשכה זו מא"ס ב"ה ממש הוצרך להיות צמצום ומקום פנוי. אך היינו בבחי' התהוות החכמה בכח להיות כח ומהות החכמה.

And for this drawing-forth to be from the Infinite One, blessed be He, Himself, there had to be tzimtzum (contraction) and a vacated space. But this is [only] with respect to the coming into being of Chochmah as a power (koach), to be the power and essence of Chochmah.

אבל להיות הגבלת החכמה בבחי' כלי עד פה תבא בכדי להיות ממנה המשכת ספ"י [ספירה / ספירות] אחרת כמו החסד ענף החכמה

But for there to be the limitation of Chochmah in the level of a vessel — “up to here you shall come” — so that from it there may be the drawing-forth of another Sefirah, such as Chesed (kindness), the branch of Chochmah,

שהמשכה זו היא מחמת שנסתיימה וכלתה מדת החכמה ומתחלת ספ"י [ספירה / ספירות] אחרת
for this drawing-forth comes about because the measure of Chochmah has ended and is concluded, and another Sefirah begins —

הנה הגבלת כלי הוא מחמת אוא"ס [אור אין סוף] הסוכ"ע שלא בדרך הקו וחוט אלא מחמת שעלה ברצונו העליון כך

this limitation of a vessel is due to the Infinite Light (Or Ein Sof) that encompasses all worlds (sovev kol almin), not by way of the kav and the chut, but because it so arose in His supernal will.

כי רצה"ע [רצון העליון] היה להיות כלי מגביל לבחי' חכמה כדי להיות המשכת ספירה אחרת בכדי להיות אנא אמלוך כו'.

For the Supernal Will was that there be a limiting vessel for the level of Chochmah, so that there be the drawing-forth of another Sefirah, so that there be “I will reign,” etc.

15 ונמצא שכח ומהות החכמה הוא מבחי' הקו והחוט שהוא ע"י צמצום אבל להיות בבחי' גבול וכלי המגביל להיות יש הוא מהארת הסוכ"ע דוקא.

It follows that the power and essence of Chochmah are from the level of the kav and the chut (the line and the thread), which is through tzimtzum (contraction); but for it to be in the level of limit, and a limiting vessel [that makes it] to be something (yesh), is specifically from the illumination of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

ואף שהארת סוכ"ע הוא מבחי' רצון העליון שהוא בבחי' א"ס הנה ע"ז צריך להקדים הקדמה הב' שהכלי נעשה מהכאת או"מ [אור מקיף] באו"פ [באור פנימי] ומשניהם יחד נעשה הכלי.

And although the illumination of the light that encompasses all worlds is from the level of the Supernal Will, which is in the level of the infinite (Ein Sof) — regarding this, the second introduction must first be given: that the vessel is made from the striking of the encompassing light (Or Makif) against the inner light (Or Pnimi), and from both of them together the vessel is made.

16 וזהו בדבר ה' שמים נעשו. ובע"מ [ובעשרה מאמרות] נברא העולם שמאותיות שבע"מ [שבעשרה מאמרות] ממש נבראו השמים והארץ וכל צבאם רק שזה נעשה בכח או"מ [אור אין סוף] הסוכ"ע ומקיף את כל העולמות בשוה כי הוא הנותן כח לכל בחי' ובחי' להיות לה כלי מגביל

And this is [the meaning of] “By the word of Havayah the heavens were made,” and “By ten utterances the world was created”: from the very letters of the Ten Utterances the heavens and the earth and all their host were created; only, this was done by the power of the Infinite Light (Or Ein Sof) that encompasses all worlds (sovev kol almin) and surrounds all the worlds equally, for it is what gives each and every level the power to have a limiting vessel —

כמו עד"מ כח היולי שהוא אינו נתפס ועולה בשם ומ"מ ממנו גלוי כל הכחות וכל החכמות וכל האומנות לכשיתלמד כו'.

as, by way of analogy, the power of hyle (hiyuli), which is not grasped and does not bear a name, and nevertheless from it comes the revelation of all the powers, all the wisdoms and all the crafts, once it is trained, etc.

17 וכמו"כ [וכמו כן] עד"מ הארת או"מ [אור אין סוף] הסוכ"ע היא הנותנת כח לבחי' חכמה אחרי התהוותה בבחי' כח ומהות להיות לה כלי המגבילה עד פה תבא.

And likewise, by way of analogy, the illumination of the Infinite Light (Or Ein Sof) that encompasses all worlds (sovev kol almin) is what gives power to the level of Chochmah, after it has come into being as power and essence, to have a vessel that limits it: “up to here you shall come.”

משא"כ קודם התהוותה הנה מאו"מ [מאור אין סוף] הסוכ"ע לא היה יכול להיות התהוותה אפי' [אפילו] בבחי' החכמה בכח כ"א ע"י צמצום ומקום פנוי כנ"ל:

Whereas before it came into being, its coming into being could not have been from the Infinite Light that encompasses all worlds, even in the level of Chochmah as a power, but only through tzimtzum (contraction) and a vacated space, as mentioned above.

18 ובוזה יובן ההפרש שבין התהוות היש וכלי מגביל לחכמה מאוא"ס [מאור אין סוף] הסוכ"ע. ובין התהוות היש גשמי מאוא"ס [מאור אין סוף] הסוכ"ע.

With this we will understand the difference between the coming into being of the something (yesh) and the limiting vessel for Chochmah from the Infinite Light (Or Ein Sof) that encompasses all worlds (sovev kol almin), and the coming into being of the physical something (yesh) from the Infinite Light that encompasses all worlds.

כי מרוחניות החכמה נמשך בחי' החכמה המלוכשת בגשמיות כמו השכל שלנו שאין אנו משיגים אלא גשמיות הענינים.

For from the spirituality of Chochmah is drawn the level of the wisdom that is encloded in physicality, like our intellect, for we grasp nothing but the physicality of matters.

אבל מ"מ לא נתהווה רק הרוחני [הרוחנית] שהוא השכל והחכמה אבל לא הדברים הגשמיים ממש כי גשמיות לא נתהווה מרוחניות כלל

But nevertheless, nothing came into being [from it] except the spiritual, which is the intellect and the wisdom, but not the physical things themselves; for physicality does not come into being from spirituality at all.

כי נפש הבהמה הטהורה שהיא מפני שור שבמרכבה ובהמות האסורים הן ממרכבה שבפ' שמיני גמל ארנבת שפן כו'

For the soul of the pure animal, which is from the face of the ox in the Chariot, and the forbidden animals, which are from the chariot in Parshas Shemini — the camel, the hare, the hyrax, etc. —

אין זה אלא בבחי' הנפש בלבד אבל לא הגשמיות ממש אלא מהות הגשמיות ועצמותו נתהווה ג"כ מאור א"ס הסוכ"ע להיות יש גשמי ממש כדי להיות כלי מגביל להרוחניות.

this is only in the level of the soul alone, but not the actual physicality. Rather, the nature of physicality and its very essence also came into being from the Infinite Light that encompasses all worlds, to be an actual physical something (yesh), in order to be a limiting vessel for the spirituality.

19 ועד"מ אתרוג שהוא נצמח מהאילן הנה כח הצומח הוא ממזל העליון אין לך עשב כו'

And by way of analogy: an esrog, which grows from the tree — the power of growth is from the supernal mazal, "There is no blade of grass," etc.;

אבל האתרוג עצמו שהוא עצמות היש וגסותו הוא נמשך מאור א"ס הסוכ"ע דוקא. ולכן ע"י האתרוג גשמי יעורר למעלה מעלה מאד כו'.

but the esrog itself, which is the very essence of the something (yesh) and its coarseness, is drawn specifically from the Infinite Light (Or Ein Sof) that encompasses all worlds (sovev kol almin). Therefore, through the physical esrog one will arouse very, very high above, etc.

20 וא"ת [ואם תאמר] א"כ איך נתהוו דברים טמאים גשמיים כיון שהתהוות גשמיות הוא דייקא ע"י הסוכ"ע והלא אין רע יורד מלמעלה כ"א שנתהווה ע"י שבירת הכלים שזהו הכל בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] דהיינו ז' מדות כו'.

And if you will ask: if so, how did impure physical things come into being, since the coming into being of physicality is specifically through the light that encompasses all worlds (sovev kol almin)? And surely no evil descends from above! Rather, it came into being through the shattering of the vessels, and all this is in the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), that is, the seven attributes (middos), etc.

אך הענין כי הרי הארת סוכ"ע אינו מאיר בפ"ע [בפני עצמו] אלא הוא נמשך ומאיר בממכ"ע [בממלא כל עלמין].

But the explanation is that the illumination of the light that encompasses all worlds does not shine by itself; rather, it is drawn and shines within the light that fills all worlds.

21 ועיקר גילוי ההשפעה נמשך מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] רק שאור הסוכ"ע נותן בו כח ועוז. וכמשל ההיולי כו'.

And the main revelation of the bestowal is drawn from the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin); only, the light of sovev gives it power and strength — as in the analogy of the hyle (hiyuli), etc.

ונמצא גם דברים טמאים כיון שנמשך חיותן ע"פ השתלשלות מצירופי אותיות דע"מ [דעשרה מאמרות] ע"פ חילופים ותמורות ואור הסובב הוא רק הנותן כח ועוז שיתהווה הגשמיות לכל בחי' המשכות ונפשות רוחניים הנמשכים מע"מ [מעשרה מאמרות] כו'.

So it follows with impure things, too: since their life-force is drawn by way of the chain of descent (hishtalshelus), from combinations of the letters of the Ten Utterances, through substitutions and permutations, the light of sovev is only what gives power and strength for the physicality to come into being, for all the levels of drawings-forth and spiritual souls that are drawn from the Ten Utterances, etc.

22 וממוצא דבר נשמע במעשה המצות שהמצות עצמן כתפלין מ"ש בהן פ' קדש מוח החכמה. ופ' והיה מוח בינה ועל קלף כשר בדיו ומעובד כדת וכהלכה שבח"ע [שבחכמה עילאה]

From what has emerged we may understand the performance of the mitzvos: the mitzvos themselves, such as tefillin — what is written in them, the section “Kadesh,” the mind of Chochmah, and the section “Vehayah,” the mind of Binah; and on kosher parchment, with ink, and tanned according to law and halachah, which is in the higher Chochmah (Chochmah Ila’ah) —

הנה עי"ז נעשה גוף הקלף שמבהמה טהורה שתחת ממשלת נוגה כלי המגביל קדושה וכח הכלי עדיף through this, the body of the parchment, which is from a pure animal that is under the dominion of Nogah, becomes a vessel that limits holiness. And the power of the vessel is superior;

שלהיות כח הכלי המגביל הוא מסוכ"ע דוקא וזו מעלה יתירה בדברים הגשמיים מבח"ע [מבכמה עילאה] שבדברים גשמיים גם מהות היש ודבר גשמי נמשך ג"כ מהארת סובב כל עלמין.

for since the power of the limiting vessel is specifically from the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), this is an added superiority in physical things over the higher Chochmah: in physical things, even the nature of the something (yesh) and the physical thing is also drawn from the illumination of the light that encompasses all worlds,

משא"כ חכמה עלאה אין בה הארת סוכ"ע אלא להגביל היש אבל מהותה ועצמותה נמשך מהקו"ח [מהקו והוט] כנ"ל:

whereas in the higher Chochmah there is no illumination of the light that encompasses all worlds except to limit the something (yesh), but its nature and essence are drawn from the kav and the chut (the line and the thread), as mentioned above.

ומרדכי יצא מלפני המלך כו'

“And Mordechai Went Out from Before the King”

1 ומרדכי יצא מלפני המלך כו'. הנה פורים הוא בחי' יוה"כ [יום הכפורים] כי יוה"כ [יום הכפורים] פירושו כמו פורים.

“And Mordechai went out from before the king,” etc. Now, Purim is the level of Yom Kippur, for “Yom HaKippurim” means “like Purim” (ke-Purim).

ויוה"כ [יום הכפורים] הוא תשובה ששב ממטה למעלה ובפורים ג"כ כתיב פור הוא הגורל ממטה למעלה וכן ביוה"כ [ביום הכפורים] על שני השעירים גורלות כו'.

And Yom Kippur is teshuvah (return), in which one returns from below to above. And of Purim, too, it is written, “pur, that is, the lot”: from below to above. And so too on Yom Kippur [there were] “lots upon the two goats,” etc.

אך איך אפשר לעלות למעלה הלא יש עונות המבדילין ומעכבין לזה אמר לה' חטאת שאפי' [שאפילו] החטאת כשעולה לה' הוא כי למעלה גם חשך לא יחשיך ששם אין חשך שהכל אחד שם.

But how is it possible to ascend above? Are there not sins that separate and hold back? To this [the Kohen Gadol] said, “To G-d, a sin-offering”: that even the sin, when it ascends to G-d, does so because above, “even darkness does not darken”; for there, there is no darkness, since all is one there.

אך זה אמת שלמעלה אין חשך אך איך אפשר לעלות למעלה. אך הנה ידוע שביוה"כ [שביום הכפורים] היה מ"ת [מתן תורה] לוחות אחרונות.

Indeed, it is true that above there is no darkness; but how is it possible to ascend above? But it is known that on Yom Kippur there was the Giving of the Torah of the second Tablets.

2 ולכן הוא נבחר ליוה"כ [ליום הכפורים] ובשעת מ"ת [מתן תורה] נאמר פכ"פ [פנים בפנים] דבר ה' עמכם. ולכאורה הלא אין לו דמות הגוף.

And therefore it was chosen to be Yom Kippur. And at the time of the Giving of the Torah it is said, "Face to face Havayah spoke with you." But seemingly, surely He has no likeness of a body!

אך דהנה ידוע שהדבר שברצון נק' פנים ומה שהוא נגד רצונו נק' אחר ובשעת מ"ת [מתן תורה] היה כל רצון ישראל אליו ית' וכל עניני הגוף היה בבחי' אחר.

But [the explanation is] that, as is known, what is willed is called "face," and what is against one's will is called "back." And at the time of the Giving of the Torah, all the will of Israel was toward Him, may He be blessed, and all matters of the body were in the aspect of "back."

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] על כל דבור פרוחה נשמתם ובאמת היה להם גופים. אך לפי שכל עניני הגוף היה בבחי' אחר

As our Sages, of blessed memory, said, "At every utterance their souls flew out." Yet in truth they had bodies. But because all matters of the body were in the aspect of "back,"

ונמצא כמו שאין להם גופים וממילא היו בבחי' פנים כמים הפנים וגו' וכמ"ש ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם ואיך שייך אצלו ית' כמראה אדם.

it turns out [to be] as though they had no bodies, and so, of itself, they were in the aspect of "face," [as in] "As in water the face," etc. And as it is written, "And upon the likeness of the throne, a likeness like the appearance of a man." But how can "like the appearance of a man" apply to Him, may He be blessed?

אך הנה למשל כשאדם אוהב את חבירו חקוקה צורתו בלבו כאלו צורתו עליו.

But, by way of analogy: when a person loves his fellow, [his fellow's] image is engraved in his heart, as though that image were upon him.

3 ועכשיו ג"כ צ"ל כל דבר גופני בבחי' אחר כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גבי זיווג כאלו כפאו שד. וק"ו [וקל וחומר] אצל שארי דברים

And now, too, every bodily thing must be in the aspect of "back," as our Sages, of blessed memory, said concerning marital union: "as though a demon compelled him." And all the more so with other things.

ולא כמו שמדמין העולם שזהו דבר מאוס מפני שצריך טבילה אח"ז [אחר זה] לא כן כי הוא דבר גדול

And [it is] not as people imagine, that this is a repulsive thing because immersion is required after it. It is not so, for it is a great thing,

וגם למעלה הוא דבר גדול וק"ו [וקל וחומר] אצל אכילה ושי"ד [ושארי דברים] שצ"ל כאלו כפאו שד ולא לומר שזה אינו יכול לאכול כו'. וממילא יהי' [יהיה] פב"פ [פנים בפנים] ובפורים ג"כ ע"י שתלו אותו ואת בניו למעלה מחמשים כנודע:

and above, too, it is a great thing. And all the more so with eating and other things, which must be "as though a demon compelled him," and not to say that this one cannot eat, etc. And then, of it-self, it will be face to face. And on Purim, too, [it was] through their hanging him [Haman] and his sons above fifty, as is known.

4 אך הנה ידוע שכאו"א [שכל אחד ואחד] בכלל ובפרט רוצה תמיד לדבק בבורא ית' ומתאמץ בכל מה דאפשר ואינו משיג שום דבר. ויש שוטים שנופלים מזה.

Now, it is known that each and every one, in general and in particular, always wants to cleave to the Creator, may He be blessed, and exerts himself in every way possible, yet attains nothing. And there are fools who fall because of this.

אבל זהו שטות גדול כי זה צריך לידע שאנו צועקים בגלות כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו ויצחק לא קאמר.

But this is great foolishness, for one must know this: that in exile we cry out, "For Avraham did not know us, and Yisrael does not recognize us," and it does not say Yitzchak.

5 ואיתא בגמ' [בגמרא] שיצחק עתיד לגאול אותנו כידוע שמקודם היה כל דבר בהתגלות ומה שהיו שואלים היו נותנים להם הן בגשמי והן ברוחני וגם היה להם נביאים וכ"ז [וכל זה] הוא מחמת שהיה בהתגלות מדת אברהם וישראל בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

And it is found in the Gemara that Yitzchak will in the future redeem us. As is known, formerly everything was in open revelation: whatever they asked for, they were given, both in the physical and in the spiritual; and they also had prophets. And all this is because the attribute of Avraham and Yisrael was in open revelation, in the aspect of the light that fills all worlds (memalei kol almin).

6 ומפני זה היו יכולים לראות נסים בהתגלות כמו קי"ס [קריעת ים סוף] ויצי"מ [ויציאת מצרים]. אבל בגלות הזה אותותינו לא ראינו שאין אנו יכולים לראות האותות ולא מפני שאין אותות ח"ו [חס ושלוה] רק שאין אנו יכולים לראות האותות.

And because of this they were able to see miracles in open revelation, such as the Splitting of the Sea of Reeds and the Exodus from Egypt. But in this exile, "Our signs we have not seen": we are unable to see the signs, and not because there are no signs, G-d forbid; it is only that we are unable to see the signs.

7 ואדרבה הן הן נוראותיו הן הן גבורותיו כו' ואין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה.

On the contrary: these very things are His awesome deeds; these very things are His mighty deeds, etc. And "there is no longer a prophet, and none among us knows how long."

וזהו מחמת שאברהם לא ידענו כי אתה ה' גואלנו היה הוה ויהיה וזהו למעלה מאברהם שאפי' [שאפילו] אברהם וישראל שלמעלה הם בחי' נבראים

And this is because "Avraham did not know us," for "You, Havayah, are our Redeemer": He was, is and will be. And this is above Avraham, for even the supernal Avraham and Yisrael are of the level of created beings,

כמ"ש כי ששת ימים עשה ה' שאפי' [שאפילו] ששת ימים העליונים הם בחי' עשייה אצלו ית'.

as it is written, "For six days Havayah made": even the six supernal days are, in relation to Him, may He be blessed, of the level of making.

אבל כשאתה ה' גואלנו א"א לראות הנסים בהתגלות. אבל באמת אפי' [אפילו] כהיום שהפרנסות דחוקים הוא ממש כמו קי"ס [קריעת ים סוף]. אך שמתלבש דרך הטבע.

But when [it is] "You, Havayah, are our Redeemer," it is impossible to see the miracles in open revelation. But in truth, even nowadays, when livelihoods are hard-pressed, it is truly like the Splitting of the Sea of Reeds; only it is clothed in the way of nature.

8 ולכן ביטל יוחנן כה"ג [כהן גדול] את המעוררים שהיו אומרים עורה למה תישן ה' והוא ביטל שא"צ [שאינן צריך / שאינו צריך] לעוררו

And therefore Yochanan the Kohen Gadol (High Priest) abolished the "awakeners," who would say, "Awake! Why do You sleep, O L-rd?" He abolished [this], since there is no need to awaken Him.

כי הנה לא ינום ולא יישן רק שאין אנו רואים כנ"ל. כי באמת אני ה' לא שניתי.

For “behold, He does not slumber and does not sleep”; it is only that we do not see, as mentioned above. For in truth, “I, Havayah, have not changed.”

אך מפני שנאמר על גלות הזה נפלה לא תוסיף קום שהוא סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] שא"א לעלות למעלה אך אפשר להיות קרוב.

But because it is said of this exile, “She has fallen, she shall rise no more,” which is the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin): that it is impossible to rise above, but it is possible to be close.

9 ומפני זה הנס מתלבש בדרך הטבע וכן בפורים כל מעשה המגילה בדרך הטבע וכן מה שאנו צועקים ואין נענים לא שאין אנו נענין רק שאין אנו רואים

And because of this, the miracle is clothed in the way of nature. And so on Purim, the whole story of the Megillah was in the way of nature. And likewise, when we cry out and are not answered, it is not that we are not answered, but only that we do not see.

ואדרבה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] גלו לבבל שכינה עמהם וגם נאמר ואני בתוך הגולה שכנסת ישראל נקי אני וכתוב ואני תפלה.

On the contrary, our Sages, of blessed memory, said, “They were exiled to Babylon: the Shechinah (Divine Presence) was with them.” And it is also said, “And I am in the midst of the exile,” for Knesses Yisrael (the Congregation of Israel) is called “I”; and it is written, “And I am prayer.”

10 ובדורות הראשונים כשהיו מתפללים היו נענים אבל עכשיו ואני תפלה שאני בעצמי תפלה מלשון נפתולי.

And in the earlier generations, when they would pray, they would be answered; but now, “And I am prayer”: that I myself am prayer, [tefillah] in the sense of naftulei.

ולכן כתיב ובמות אביה ואמה. שזהו בחי' אברהם כידוע. לקחה מרדכי שהוא רב חסד.

And therefore it is written, “And when her father and mother died”: this is the level of Avraham, as is known. “Mordechai took her”: he who is abundant in kindness.

אך כמ"ש והנערה יפת תאר וטובת מראה דהיינו כשעושה רצונה לקחה לו לבת א"ת [אל תקרי] לבת אלא לבית שנתגלה ע"י כידוע וההתגלות בא מחמת ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש היינו על ידי ש"ס [ששה סדרים].

But, as it is written, "and the maiden was beautiful of form and fair to look upon," that is, when her will is done, "he took her to himself as a daughter." Do not read "as a daughter" but "as a house," for Atik Yomin (the Ancient of Days) was revealed, as is known. And the revelation comes because of "And Mordechai went out from before the king in apparel," that is, through the Shas (the six orders of the Mishnah).

מלכות זה סדר זרעים כמ"ש כי כארץ תוציא צמחה וכתוב אמת מארץ תצמח. תכלת זה סדר מועד לשון זמן.

"Malchus" (sovereignty): this is the order of Zeraim [Seeds], as it is written, "For as the earth brings forth her growth," and it is written, "Truth will spring up from the earth." "Techeles" (blue): this is the order of Moed [Appointed Times], a term for time.

11 וחור זה סדר נשים. ועטרת זהב גדולה זה סדר נזיקין. ותכריך בוץ לשון בד זה סדר קדשים.

"And white": this is the order of Nashim [Women]. "And a great crown of gold": this is the order of Nezikin [Damages]. "And a mantle of fine linen": butz, a term for "bad" [linen]; this is the order of Kodashim [Holy Things].

וארגמן זה סדר טהרות שלפי שיש בה כמה גוונים ואח"כ יבא בהתגלות והעיר שושן צהלה ושמחה ליהודים היתה אורה כו':

"And purple": this is the order of Taharos [Purities], because it has several colors. And afterwards it will come into open revelation: "And the city of Shushan rejoiced and was glad; the Jews had light," etc.

כי אברהם לא ידענו כו' אתה ה' אבינו כו'

“For Avraham Did Not Know Us ... You, Havayah, Are Our Father”

1 כי אברהם לא ידענו כו' אתה ה' אבינו כו'. להבין מ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] בדרוש פורים הארת יסוד אבא בנוק' [בנוקבא] שלא ע"י ז"א בלילה הזה נדדה כו' ויצאה הארתו למטה בכ"ע כמ"ש ויעבור מרדכי ומרדכי יצא כו' ע"ש.

“For Avraham did not know us,” etc.; “You, Havayah, are our Father,” etc. To understand what is written in Pri Etz Chaim, in the discourse on Purim: the illumination of the Yesod of Abba in Nukva (the feminine / Malchus), not through Z'eir Anpin (the emotive attributes); on this night “[the king’s sleep] was disturbed,” etc.; and its illumination went out below, into Beriah, Yetzirah and Asiyah, as it is written, “And Mordechai passed,” and “And Mordechai went out,” etc.; see there.

הנה ידוע שבין מאציל לנבראים צריך להיות ממוצע.

Now, it is known that between the Emanator and the created beings there must be an intermediary.

2 והם ע"ס [עשר ספירות] דאצ"י שהם ממוצעים בין בחי' מאציל א"ס ב"ה לבחי' נבראים ב"ע ג"ע [גן עדן] העליון והתגלות מדותיו ית' בבחי' אצ"י דאיהו וגרמוהי חד לא הוצרך אלא לצורך נבראים

And these are the Ten Sefiros of Atzilus, which are intermediaries between the level of the Emanator, the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, and the level of created beings — Beriah, Yetzirah and Asiyah, [and] the higher Gan Eden. And the revelation of His attributes (middos), may He be blessed, at the level of Atzilus, where “He and His vessels (ihu vegarmohi) are one,” was not needed except for the sake of created beings.

ומבשרי אחזה אלוה שכהאדם הוא בפ"ע [בפני עצמו] א"צ [אין צריך / אינו צריך] להתגלות חכמתו ומדותיו כ"א כשהוא מתגלה לזולתו.

And “from my flesh I behold G-d”: when a person is by himself, there is no need for the revelation of his wisdom and his attributes, but only when he reveals himself to another.

3 וידוע דחכמה דאצי' היא ראשית הגילוי שבה היא עיקר התגלות א"ס ב"ה בכל העולמות עליונים ותחתונים כמ"ש ה' בחכמה יסד ארץ.

And it is known that the Chochmah (wisdom) of Atzilus is the beginning of revelation; in it is the chief revelation of the Infinite One, blessed be He, in all the worlds, higher and lower, as it is written, "Havayah founded the earth with Chochmah."

ומבואר במ"א למה דוקא בחכמה. וח"ע [וחכמה עילאה] דאצי' היא בחי' ממוצעת והיא כלולה מבחי' המאציל א"ס ב"ה שהוא בחינת כלי לאו"ס [לאור אין סוף] ב"ה.

And it is explained elsewhere why [it is] specifically through Chochmah. And the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) of Atzilus is the level of an intermediary, and it comprises the level of the Emanator, the Infinite One, blessed be He, in that it is the level of a vessel for the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

4 ויש בה ג"כ בחי' נברא ונק' ח"ת [חכמה תתאה] דהיינו שרש בחי' חיי החיים א"ס ב"ה לכל בחי' נבראים עו"ת [עליונים ותחתונים] שכבי"ע

And there is also in it the level of a created being, and it is called the lower Chochmah (Chochmah Tata'ah), that is, the root of the level of the Life of life, the Infinite One, blessed be He, for all levels of created beings, higher and lower, that are in Beriah, Yetzirah and Asiyah,

שהוא בחי' דבורו ורוח פיו ית' המחיה כל העולמות ונק' ג"כ אימא תתאה רחל עקרת הבית המנהגת את כל העולמות כמ"ש ותתן טרף לביתה כו' בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

which is the level of His speech and the breath of His mouth, may He be blessed, that gives life to all the worlds. And it is also called the lower Imma, Rachel, the mainstay of the house, who directs all the worlds, as it is written, "And she gives food to her household," etc.: the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin).

5 וידוע שנק' כנס"י [כנסת ישראל] פ"י כללות נשמות ישראל בהיות כי הכלים שלה. פנימי. אמצעי. חיצון. הפנימי שרש נשמה שכבריא. והאמצעי שרש רוח שביצירה. וחיצון שרש נפש שבעשייה

And it is known that it is called the Congregation of Israel (Knesses Yisrael), meaning the general and collective expression (klalus) of the souls of Israel, since its vessels are inner, middle, outer: the inner is the root of the neshamah that is in Beriah; and the middle, the root of the ruach that is in Yetzirah; and the outer, the root of the nefesh that is in Asiyah.

וכי"א [וכל אחד / וכל אחת] מישראל אפי' [אפילו] קל שבקלים יש בו ניצוץ מנפש דעשייה המלוכש בה הארה ממלכות דאצי' מכלים החיצונים שלה.

And each one of Israel, even the lowest of the low, has in him a spark of the nefesh of Asiyah, in which is clothed an illumination from the Malchus of Atzilus, from its outer vessels.

לכן בחי' דבור וח"ת [וחכמה תתאה] ממכ"ע [ממלא כל עלמין] תלוי במעשיהם של ישראל כמ"ש בזוהר או סלקא או נחתא בגינייהו דישראל כו'. והוא ענין גלות השכינה:

Therefore the level of speech and the lower Chochmah, the light that fills all worlds (memalei kol almin), depends on the deeds of Israel, as it is written in the Zohar, "It either ascends or descends on account of Israel," etc. And this is the matter of the exile of the Shechinah (Divine Presence).

6 ועתה צריך להבין איך נתהווה בחי' דבור להחיות העולמות מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] הנ"ל שהוא הוי"ה בחי' סוכ"ע.

Now we must understand how the level of speech came into being, to give life to the worlds, from the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) mentioned above, which is Havayah, the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

הנה מבואר בע"ח [בעץ חיים] שבחי' נוקבא דז"א מתחיל מחזה דז"א. והענין כי ז"א הם מדות חו"ג [חסד וגבורה] האהבה הוא אור לכלי חסד כי חפץ חסד הוא

Now, it is explained in Etz Chaim that the level of the Nukva (the feminine / Malchus) of Z'eir Anpin (the emotive attributes) begins from the chest of Z'eir Anpin. And the explanation is: Z'eir Anpin is the attributes of Chesed (kindness) and Gevurah (restraint); love is the light for the vessel of Chesed, for "He desires kindness."

ומן המוח יוצא המשכה דרך הגידים ללב שהן המדות ומן הלב אשר שם הריאה מתחיל להיות בחי' דבור שיוצא הבל מן הריאה ונעשה קול.

And from the brain a flow goes out through the veins to the heart, that is, the attributes; and from the heart, where the lungs are, the level of speech begins to be, for breath goes out from the lungs and becomes voice.

נמצא שהתלבשות החיות מן החכמה אל הדבור הוא ע"י המדות שבלב ע"י צמצומים דרך נקבים וחלונות.

It follows that the enclothing of the life-force from Chochmah into speech is through the attributes in the heart, by means of contractions (tzimtzumim), by way of apertures and windows.

7 והנה כשהיו ישראל במעלה עליונה בזמן הבית היו בחי' זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] פכ"פ [פנים בפנים] כמו בפנים שם הוא עיקר החיות שבאדם ורוב חושיו ראייה ושמיעה כו'.

Now, when Israel were on a lofty level, in the time of the [Holy] Temple, the level of Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus) was face to face — as in the face, where the main life-force in a person is, and most of his senses, sight and hearing, etc.;

משא"כ מאחוריו החיות רוחני הוא מעט מזעיר מאד ואף בחוש המישוש ניכר ההפרש כי בצד פניו ירגיש אף דבר מה. משא"כ מאחוריו החיות רוחני מעט.

whereas behind him the spiritual life-force is small and very slight. And even in the sense of touch the difference is noticeable: on the side of his face he will feel even something slight, whereas behind him the spiritual life-force is small.

8 והנה למדותיו ית' אין שום השגה לשכל אנושי בהם שאינם כלל ממהות וערך מדות אנושי אפי' [אפילו] בחי' דבור שלו כו'

Now, as for His attributes (middos), may He be blessed, human intellect has no grasp of them whatsoever, for they are not at all of the nature and the measure of human attributes — even His level of speech, etc.

ואינו אלא לשבר את האוזן ומבשרי אחזה כידוע המשל משרפת העצים נעשה אפר כן בחי' אברהם אוהבי שהיה מרכבה לחסד שבאצי' נקרא עפר ואפר לגבי חסד דאצי' ומיכאל דבריהא בחי' חיצונית לנשמת אברהם כו'.

And this is only to accommodate the ear, and “from my flesh I behold.” As in the known analogy: from the burning of wood, ash is made — so the level of Avraham, “the one who loves Me,” who was a chariot for the Chesed (kindness) of Atzilus, is called “dust and ashes” relative to the Chesed of Atzilus; and Michael of Beriah is the outer level of the soul of Avraham, etc.

9 והנה המדות עליונות חו"ג [חסד וגבורה] היו מאירים ההמשכה הבאה להם מח"ע [מחכמה עילאה] אל בחי' נוקבא בבחי' פנים עיקר החיות כנ"ל

Now, the higher attributes, Chesed (kindness) and Gevurah (restraint), used to shine the flow that comes to them from the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) into the level of Nukva (the feminine / Malchus) in the manner of the face, the main life-force, as mentioned above.

ובחי' מדות שיש בזה העולם יום ולילה מזרח ומערב כו' היה בא בהשתלשלות מן המדות עליונות אל בחי' הנוק' [הנוקבא] ממכ"ע [ממלא כל עלמין] והיא משפעת כו'.

And the level of the attributes that exist in this world — day and night, east and west, etc. — came by way of the chain of descent (hishtalshelus) from the higher attributes to the level of Nukva, the light that fills all worlds (memalei kol almin), and she bestows [it], etc.

10 וכמ"ש במשה כשעושה נס בחי' התגלות מה שלמעלה מן הטבע כמו שיתבאר מוליך לימין משה זרוע כו' חסד לימינו בחי' אברהם כנ"ל

And as it is written regarding Moshe, when he performs a miracle — the level of a revelation of what is above nature, as will be explained: "Who led the arm at the right hand of Moshe," etc. — Chesed (kindness) is at his right, the level of Avraham, as mentioned above.

וכשחטאו ישראל כתיב כי פנו אלי עורף. כי גרמו במעשיהם ענין סילוק הארת פני המדות העליונות אל בחי' הנוק' [הנוקבא] ממכ"ע [ממלא כל עלמין] ואינם מאירים אלא בבחי' אחוריים כנ"ל שהחיות שם מעט מזעיר כו'.

And when Israel sinned, it is written, "For they have turned their back to Me." For through their deeds they caused the withdrawal of the illumination of the face of the higher attributes toward the level of Nukva (the feminine / Malchus), the light that fills all worlds (memalei kol almin), and they shine only in the manner of the back, as mentioned above, where the life-force is small and slight, etc.

11 ומה שיש בעולמות תחתונים התחלקות המדות יום ולילה אינה אלא מבחי' אחוריים ממדות עליונים אב"א [אחור באחור].

And the division of the attributes that exists in the lower worlds — day and night — is only from the level of the back of the higher attributes, back to back.

וכשהאדם פונה פנים לה' דהיינו התשוקה והחשק הנפלא כשאנו אלא רק להתדבק בה' לבדו ואין זר אתו.

And when a person turns [his] face to G-d — that is, the wondrous longing and desire, when it is only to cleave to G-d alone, and no stranger is with Him;

ובדברי העוה"ז הוא בחי' אחוריים בחיות מועטת כנ"ל גורם לחבר ה' בוי"ו ולדבק' [ולדבקה] לה' פב"פ [פנים בפנים] ובאתעדל"ת [ובאתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] ג"כ בבחי' פנים יאר ה' פניו

and in the matters of this world he is at the level of the back, with diminished life-force, as mentioned above — he causes the joining of the hei with the vav, and the cleaving of it to G-d face to face; and through the arousal from below (isarusa dilesata), the arousal from above (isarusa dile'eila) [comes] also in the manner of the face: “May Havayah make His face shine”

והנערה יפת תואר וטובת מראה וטוב רואי גורם ג"כ כמראה אדם התענוג והתשוקה מלמעלה למטה: and “the maiden was beautiful of form and fair to look upon,” and “goodly to behold.” He also causes “as the appearance of a man”: the delight and the longing from above to below.

12 והנה נזכר בע"ח [בעץ חיים] שעכשיו בזמן הגלות הנוקי' [הנוקבא] מקבלת מוחין שלא ע"י ז"א כ"א ממוחין עליונים ח"ע [חכמה עילאה] יסוד אבא בחי' סוכ"ע

Now, it is mentioned in Etz Chaim that now, in the time of exile, Nukva (the feminine / Malchus) receives the intellect (mochin) not through Z'eir Anpin (the emotive attributes), but from the higher mochin — the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah), the Yesod of Abba, the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin).

לא שנה"י [שנצח הוד יסוד] דז"א נעשה מוחין לה אלא מוחין דז"א עצמו שהיה לוקח מנה"י [מנצח הוד יסוד] דאז"א [דאבא ואימא] עתה שהוא בבחי' דורמיטא לוקחת הנוקי' [הנוקבא] אותם המוחין (וע' בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער הפורים פרק ה').

[It is] not that the Netzach, Hod and Yesod of Z'eir Anpin become mochin for her, but rather the mochin of Z'eir Anpin itself, which it used to take from the Netzach, Hod and Yesod of Abba and Imma — now that it is in the state of dormita (slumber), Nukva takes those mochin. (And see Pri Etz Chaim, Sha'ar HaPurim, chapter 5.)

והענין למשל כמו שהאדם יכול לדבר דברי חכמה ודעת שבמוחו בלי אמצעות המדות שכלב כן עד"מ
בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] המתלבש תוך כ"ע [כל עלמין] להחיותם ולקיימם

And the matter, by way of analogy: just as a person can speak words of wisdom and knowledge that are in his mind without the mediation of the attributes in the heart, so too, by way of analogy, [with] the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), which is clothed within all worlds to give them life and to sustain them,

בא לחיות זה המשכת החיות מחיי החיים מקור החיים העליונים הנק' חכמה עלאה סוכ"ע בלתי
התלבשות תחלה במדות הנק' ז"א ולהשתלשל בצמצומים רבים דרך נקבים וחלונות

there comes, to give life to it, the flow of life-force from the Life of life, the source of the higher life, which is called the higher Chochmah, the light that encompasses all worlds, without first being clothed in the attributes called Z'eir Anpin and descending through many contractions by way of apertures and windows.

וזהו שאמרו ישראל בגלות כי אברהם לא ידענו כו' כי אתה ה' אבינו כו' כי כל נצוץ נפש כאו"א [כל אחד
ואחד] מישראל אלהי אביו בעזרו אף קודם שפנה בבחי' פנים הנ"ל

And this is what Israel said in exile: "For Avraham did not know us," etc., "for You, Havayah, are our Father," etc. For [with] every spark of the soul of each and every one of Israel, "the G-d of his father is his help," even before he has turned in the manner of the face mentioned above,

כשיאמין אמונה אמתית כי אתה אבינו בחי' סוכ"ע דכולא קמיה כלא חשיבא ואכל בי עשרה שכינתא
שריא ובבחי' סוכ"ע אין עונות מבדילין ומפסיקין בין ישראל כו'

when he believes with a true faith that "You are our Father" — the level of the light that encompasses all worlds, before whom "all is considered as nothing"; and "in every [gathering of] ten the Shechinah (Divine Presence) rests"; and at the level of the light that encompasses all worlds, sins do not separate and interpose between Israel, etc.;

לה' חטאת נושא עון זדונות נעשו כזכויות כו' כי בבחי' סוכ"ע אין העולם מפסיק כלל

"To G-d, a sin-offering"; "bearing iniquity"; "willful sins become as merits," etc. For at the level of the light that encompasses all worlds, the world does not interpose at all,

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] הן הן גבורותיו עובדי כוכבים מרקדים בהיכלו וכמשל הזבוב המהלך בקצה הבית שאין תופס מקום וגם משל זה אינו אלא לשכל אנושי

as our Sages, of blessed memory, said: "These are His mighty deeds" — idolaters dance in His Sanctuary; and as the analogy of the fly walking at the edge of the house, which takes up no space. And even this analogy is only for the human intellect;

אבל באמת אין ערוך כלל העדר תפיסת מקום של בחי' עולמות עו"ת [עליונים ותחתונים] לגבי בחי' הוי"ה סוכ"ע ח"ע [חכמה עילאה]

but in truth there is no comparison at all [to] the absence of taking up space of the levels of the worlds, higher and lower, relative to the level of Havayah, the light that encompasses all worlds, the higher Chochmah.

ולע"ל [ולעתיד לבוא] כתיב כשינקום ילבש בגדי נקם תלבושת. פי' שיצמצם א"ע [את עצמו] בכמה צמצומים עד שיתלבש במדות עליונות ומשם יוכל להשתלשל בצמצומים רבים שיוכל להיות בחי' נקמה מעובדי כוכבים המרקדים בהיכלו כי'.

And of the Time to Come it is written, when He will take vengeance: "He will put on garments of vengeance as clothing." That is, He will contract Himself through several contractions until He is clothed in the higher attributes, and from there He will be able to descend through many contractions, so that there can be the level of vengeance against the idolaters who dance in His Sanctuary, etc.

13 וז"ש [וזהו שכתוב] ואני תפלה. ואני בתוך הגולה כשהוא בבחי' הנ"ל היא עצמה בחינת תפלה שא"צ [שאיך צריך / שאינו צריך] להמשיך דרך המדות עליונות כי אתה אבינו אבא יסד ברתא.

And this is [the meaning of] what is written, "And I am prayer." "And I am in the midst of the exile": when it is in the state mentioned above, she herself is the level of prayer, for there is no need to draw down by way of the higher attributes, since "You are our Father" — "Abba founded the Daughter."

אבל כשאינה בתוך הגולה אז היא בחי' פכ"פ [פנים בפנים] שואלת צרכיה מז"א בעלה כמ"ש נפשי בשאלתי.

But when she is not in the midst of the exile, then she is at the level of face to face, asking her needs from Z'eir Anpin (the emotive attributes), her husband, as it is written, "my life at my request."

וז"א נקי בעל תפלה. אבל בגולה ואני תפלה היא עצמה תפלה ל' [לשון] התקשרות חכמה תתאה בח"ע
[בחכמה עילאה]:

And Z'eir Anpin is called "the husband of prayer" (baal tefillah). But in exile, "And I am prayer": she herself is prayer — a term for the bond of the lower Chochmah with the higher Chochmah.

14 וזהו כי אברהם לא ידענו למעלה מבחי' אהוי"ר [אהבה ויראה] אלא שאח"כ בהתבוננות זו כי אתה אבינו
יבא מזה לאהוי"ר [לאהבה ויראה] בחי' פב"פ [פנים בפנים] רשפי אש התשוקה להוי"ה לבדו שהוא ענין נסירה
להחזירה פב"פ [פנים בפנים] ו' מדות עד יוה"כ [יום הכפורים].

And this is [the meaning of] "For Avraham did not know us": above the level of love and awe. Except that afterwards, through this contemplation — "For You are our Father" — he will come from it to love and awe at the level of face to face, flames of fire of longing for Havayah alone, which is the matter of the nesirah (the "sawing" apart), to return her face to face — the six attributes — until Yom Kippur.

15 וזהו שביטל יוחנן כה"ג [כהן גדול] המעוררים שאומרים עורה למה תישן כי באמת כי אתה אבינו כנ"ל.
רק ז"א בבחי' דורמיטא.

And this is why Yochanan the Kohen Gadol (High Priest) abolished the "awakeners," who would say, "Awake! Why do You sleep?" — for in truth, "For You are our Father," as mentioned above; only Z'eir Anpin (the emotive attributes) is in the state of dormita (slumber).

וזהו כי נפילתי קמתי פי' בעת נפילה עצמה קמתי כי מקבלת מוחין שלא ע"י ז"א.

And this is [the meaning of] "For I have fallen, I have risen": that is, at the very time of the fall I have risen, for she receives the intellect (mochin) not through Z'eir Anpin.

גם נפלה לא תוסיף קום פי' שאין יכול להיות קימה גדולה ביותר מן עת הנפילה כו'

Also, "She has fallen, she shall rise no more": that is, there cannot be a rising greater than at the time of the fall, etc.

רק כי כוונת הבריאה היה על התגלות אלקות וזהו שלא בעת הגלות כי אז הוא יותר התגלות נראה
לעין

But the intent of creation was for the revelation of G-dliness, and this is [when it is] not the time of exile, for then there is more revelation, visible to the eye.

ולעתיד ישתמשו שני מלכים בכתר אחד. פ"י שיהיה זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] שוים בקומתם שתקבל המוחין מאו"א [מאבא ואימא] כמו שמקבל הז"א ואף שגם עתה מקבלת מאבא. אבל אז תהיה בסוד א"ח [אשת חיל] עט"ב [עטרת בעלה] וגם המדות לא יהיו בבחינת דורמיטא.

And in the Future, two kings will use one crown. That is, Z'eir Anpin and Nukva (the feminine / Malchus) will be equal in their stature, so that she will receive the mochin from Abba and Imma just as Z'eir Anpin receives — and although now too she receives from Abba, then she will be in the mystery of "a woman of valor is the crown of her husband," and the attributes too will not be in the state of dormita.

16 וזה סוד הויות הפוכות הנק' ה"ג [חמש גבורות] אב"א [אחור באחור]. אבל כשבאו סוד ה"ח [ה' חסדים] מפרשין להון להיות פכ"פ [פנים בפנים]

And this is the mystery of the inverted Havayahs, which are called the five Gevuros, back to back. But when the mystery of the five Chasadim comes, they separate them, to be face to face.

ובאדם עצמו גם כן הנפש החיונית חפצה בעניני עולם הזה בחי' אב"א [אחור באחור]. אבל בשכל הרצון אל הו"ה היא בבחי' נסירה פכ"פ [פנים בפנים]. ובעניני עוה"ז צ"ל הכל בבחי' אחוריים דאפ"י [דאפילו] בעניני זיווג ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כאלו כפאו שד וכ"ש [וכל שכן] בש"ד [בשאר דברים]:

And in man himself as well: the vital soul desires the matters of this world — the level of back to back; but in the intellect, the will toward Havayah, it is at the level of the nesirah, face to face. And in the matters of this world everything must be at the level of the back; for even regarding matters of marital union our Sages, of blessed memory, said, "as though a demon compelled him"; and all the more so in other matters.

17 והנה פורים ויו"כ [יום כפור] הוא בחד דרגא הארת יסוד אבא בנוק' [בנוקבא] והארתו יוצא עד למטה לבי"ע. כי הנה כל המועדים בטלים חוץ מפורים והלכות.

Now, Purim and Yom Kippur are on one level: the illumination of the Yesod of Abba in Nukva (the feminine / Malchus), and its illumination goes out all the way down to Beriah, Yetzirah and Asiyah. For all the festivals are to be nullified except Purim and the halachos (laws).

כי הנה ידוע ממשל הארי שהוא מחיות טמאות ובמרכבה הקדושה פני אריה אל הימין מפני שמרוב מדרגתו הגבוה אין לו כלים במה להתלבש עדיין אלא במקום היותר נמוך והוא בבהמה טמאה במקום קליפות.

For it is known from the analogy of the lion, which is among the unclean beasts, yet in the holy Chariot “the face of a lion [is] on the right”: because, owing to its very high level, it does not yet have vessels in which to be clothed except in the lowest place, which is in an unclean animal, in the place of the kelipos (husks).

משא”כ בטהורה היה הכלי מתבטל מפני האור.

Whereas in a clean [animal] the vessel would be nullified before the light.

18 וכ”כ [וכמו כן] הארת ח”ע [חכמה עילאה] מוכרח להתלבש במקום היותר נמוך. דהיינו עניני הלכות טמא כשר כו' שהוא התגלות הרצון העליון שבח”ע [שבחכמה עילאה] בעניני זה העולם.

So too, the illumination of the higher Chochmah (Chochmah Ila’ah) must be clothed in the lowest place, that is, the matters of the halachos — unclean, fit, etc. — which are the revelation of the supernal will that is in the higher Chochmah, in the matters of this world.

וזוהו ומרדכי יצא מלפני המלך. מרדכי ח”ע [חכמה עילאה] יצא מבחי' מל' בלבוש מל' הם ענינים גשמיים ויעבור מרדכי כמבואר בע”ח [בעץ חיים] שהוא יוצא כו':

And this is [the meaning of] “And Mordechai went out from before the king.” Mordechai is the higher Chochmah; he went out from the level of Malchus in “the apparel of Malchus” — these are physical matters; and “And Mordechai passed,” as is explained in Etz Chaim, that he goes out, etc.

19 והנה כתיב אותותינו לא ראינו עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה. שבזמן הגלות על הרוכ כל הנסים והנפלאות נעשים דרך הטבע

Now, it is written, “We have not seen our signs; there is no longer any prophet, and there is none among us who knows until when.” For in the time of exile, for the most part, all the miracles and wonders are done by way of nature,

כמו אצל אחשורוש שלא היה דבר נראה לעין שהוא למעלה מהטבע רק ע"י אהבת אסתר ומ"מ נראה בחוש שכל הסבות היו רק למעלה מהטבע

as with Achashverosh, where there was nothing visible to the eye that was above nature, only through the love of Esther; and nevertheless it is plainly seen that all the causes were only above nature.

והוא שהנס נשתלשל ובא ע"ד הטבע מפני כי כשהיו המדות עליונות מאירים פב"פ [פנים בפנים] היו התגלות המדות עליונות בבי"ע כמ"ש מוליך לימין משה.

And this is because the miracle descended and came by way of nature; for when the higher attributes shone face to face, there was a revelation of the higher attributes in Beriah, Yetzirah and Asiyah, as it is written, "Who led at the right hand of Moshe."

20 ולכן היו נביאים פ"י שלוחים ממדות דקדושה ובא לדבור שלהן בורא ניב שפתים

Therefore there were prophets — that is, emissaries of the attributes of holiness — and it came into their speech: "Who creates the speech (niv) of the lips."

וכל הנביאים הם מנז"ה [מנצח והוד] דאצ"י. פ"י נז"ה [נצח והוד] הם תרי פלגי דגופא כליות יועצות מבשלי הזרע היאך תהיה ההמשכה מן בחי' יסוד כידוע

And all the prophets are from the Netzach and Hod of Atzilus. That is, Netzach and Hod are "the two halves of the body," "the kidneys that counsel," which ripen the seed — how the flow will be from the level of Yesod, as is known.

והם לבר מגופא. פ"י שאינם מעצמות הגוף שהם המדות חו"ג [חסד וגבורה] רק שלוחים לשלוח דבר מפניהם והוא ענין נביאים וכשנסתלקו המדות ונשאר ההארה ממקום יסוד אבא כו' צריך להתלבש בדברים תחתונים ע"פ הטבע שהוא בחי' אלקים גימטריא הטבע:

And they are "outside the body": that is, they are not of the essence of the body, which is the attributes Chesed and Gevurah, but only emissaries to send forth a word from before them; and this is the matter of prophets. And when the attributes withdrew, and there remained the illumination from the place of the Yesod of Abba, etc., it must be clothed in lower things, according to nature, which is the level of Elokim, equal in gematria to hateva (nature).

21 וצריך להבין הנהגת אסתר שעשתה הכל מעצמה בלי עצת מרדכי ועשתה סעודה פעמיים. היות רחל עקרת הבית כל עניני הנהגת עולם שייך אצלה.

Now, we must understand the conduct of Esther, who did everything on her own, without Mordechai's counsel, and made a feast twice. [It is] since Rachel is the mainstay of the house: all matters of the conduct of the world belong to her.

ובעלה מרדכי יסוד אבא שלקחה לו לבת בטח בה לב בעלה שבודאי לא תעשה דבר שלא כהוגן ח"ו [הס ושלום].

And her husband, Mordechai — the Yesod of Abba — who “took her for himself as a daughter”: “the heart of her husband trusts in her,” that she will certainly not do anything improper, G-d forbid.

22 ולכן עשתה בעצמה סעודה פעמיים עד שהגביהה את המן וקרבתו יותר מדאי אל הקדושה ואז היתה מפלתו מאליו

Therefore she herself made a feast twice, until she raised Haman up and brought him too close to holiness, and then his downfall came of itself;

כי הקליפה לא תוכל לקבל חיות ויניקה להיות יש ודבר בפ"ע [בפני עצמו] אלא כשהוא מרוחק מהקדושה וכל מה שהוא יותר קרוב אל הקדושה מתבטל מאליו כהמס דונג מפני אש.

for the kelipah (husk) cannot receive life-force and nurture, to be a “something” and a thing in its own right, except when it is distant from holiness; and whatever is closer to holiness is nullified of itself, “as wax melts before fire.”

23 ולכן קרבה את המן בתכלית הקירוב להושיבו בסעודות המלך והמלכה. כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] כד אריה וארייתא קיימי ווי למאן דעבר בינייהו. וכשראתה בסעודה ראשונה שהוא עדיין יש עשתה סעודה שניה עד שפני המן חפו.

Therefore she brought Haman to the utmost closeness, seating him at the feasts of the king and the queen, as our Sages, of blessed memory, said: “When the lion and the lioness stand [together], woe to whoever passes between them.” And when she saw at the first feast that he was still a “something,” she made a second feast, until “Haman's face was covered.”

24 וזהו יבא המלך והמן היום כי גלו לבבל שכינה עמהם והיתה בו בגלות. ואסתר היא עקרת הבית בקדושה ע"פ פשוט

And this is [the meaning of] "Let the king and Haman come today": for when they went into exile to Babylon, the Shechinah (Divine Presence) was with them, and she was in exile within him. And Esther is the mainstay of the house in holiness, according to the plain [sense].

ובקליפות נאמר אל תהי תקוה תיק ונרתק לו"ה להפריד מי"ה והיא קרבה את המן כ"כ [כל כך] עד שנתבטל מאליו ונשאר צירוף הוי"ה ואותו תלו על העץ

And regarding the kelipos (husks) it is said, "Let there be no tikvah (hope)": a tik (sheath) and case for vav-hei, to separate [it] from yud-hei. And she brought Haman so close that he was nullified of himself, and the combination of Havayah remained; and him they hanged on the gallows.

כי המן הפיל פור הוא הגורל. לפני המן שהפילו לפניו ולא הוא בעצמו שהקליפה רוצה להדמות לקדושה כקוף בפני אדם.

"For Haman cast pur, that is, the lot." "Before Haman": that they cast it before him, and not he himself; for the kelipah wants to liken itself to holiness, like a monkey before a man.

25 וענין הגורל במקדש הוא שהמפיל הגורל קודם שיפול הגורל אינו יודע היאך יפול לזה או לזה ומסכים דעתו על השעיר שהוא לעזאזל

And the matter of the lot in the Sanctuary is that the one who casts the lot, before the lot falls, does not know how it will fall, to this one or to that, and he settles his mind on the goat, that it is for Azazel;

ואם יפול עליו הגורל לה' יהיה חטאת לה' ששם אין עונות מבדילין וזדונות נעשו כזכיות.

and if the lot "for G-d" falls on it, it will be a sin-offering for G-d; for there sins do not separate, and willful sins become as merits.

26 ולכן הגורל לפני ה' דייקא במקדש כי מדרגה זו גבוה וזהו שרצה המן שרש עשו להגביה כנשר בגסות הרוח והתנשאות לדמות לקדושה ולהפיל גורל לפני המן

Therefore the lot is "before G-d," specifically in the Sanctuary, for this level is high. And this is why Haman, the root of Eisav, wanted to raise himself up like the eagle, in coarseness of spirit and haughtiness, to liken himself to holiness and to cast a lot "before Haman";

לכן עשה עץ נ' אמה דטומאה דקליפה דבריהא נגד נוי'ן אמה דמרדכי דקדושה נש"ב [נ' שערי בינה] ורצה לתלות את מרדכי וליקח חיות מרדכי דקדושה בבית המן.

therefore he made a gallows of fifty cubits, of the impurity of the kelipah (husk) of Beriah, corresponding to the fifty (nun) cubits of the Mordechai of holiness — the fifty gates of Binah — and he wanted to hang Mordechai and to take the life-force of the Mordechai of holiness into the house of Haman.

וכתיב אשר שלט האדם באדם לרע לו. חיל בלע ויקיאנו אדם בליעל רוצה לחטוף יניקה מהקדושה ונהפוך הוא שבית המן ניתנה למרדכי דוקא:

And it is written, “when man ruled over man to his harm.” “He has swallowed wealth and will vomit it up”: the base man wants to snatch nurture from holiness, “and it was turned about,” so that the house of Haman was given to Mordechai specifically.

ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ותקם אסתר...

“And the king extended to Esther the golden scepter”

1 ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב ותקם אסתר ותעמוד לפני המלך וגו'. להבין ענין השינויים שבין פרשה זו לפרשה שלמעלה דשם נאמר ויושט המלך את שרביט הזהב אשר בידו.

“And the king extended to Esther the golden scepter, and Esther arose and stood before the king,” etc. [We need] to understand the differences between this passage and the passage above, for there it says, “And the king extended the golden scepter that was in his hand.”

וגם שם נאמר ותגע בראש השרביט. וכאן משמע שנתן לה כל השרביט. וגם להבין ענין זה בכל זמן מהו.

Also, there it says, “and she touched the top of the scepter,” while here the implication is that he gave her the whole scepter. And [we need] also to understand what this matter is at all times.

הנה כנס"י [כנסת ישראל] נקראת בשם אסתר על שם ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא.

Now, the Congregation of Israel (Knesses Yisrael) is called by the name Esther after [the verse] “And I will surely hide (haster astir) My face on that day.”

כי פני ה' שהוא גילוי שכינתו כמ"ש יאר ה' פניו אליך הוא עכשיו בזמן הגלות מסותרת בבחי' ביום ההוא (כי יום ההוא מורה על יום שאינו נראה ונגלה משא"כ יום הזה).

For the face of G-d, which is the revelation of His Shechinah (Divine Presence), as it is written, “May Havayah make His face shine upon you,” is now, in the time of exile, hidden, at the level of “on that day” (for “that day” indicates a day that is not seen and revealed, which is not so with “this day”).

ודרך פרט בכל נפש מישראל הנה כאשר בחי' נצוץ נפשו האלהית הוא מכוסה ומלובש בלבושי מחשבה דבור מעשה הגשמיים ואין אור ה' שורה ומתגלה בו להיות נתפס ונקבע במוחו ולבו האהבה לה' לדבקה בו בהתגלות הלב כי אם בבחי' מקיף עליו מלמעלה

And in particular, in every soul of Israel: when the aspect of the spark of his G-dly soul is covered and clothed in the physical garments of thought, speech and action, and the light of G-d does not rest and become revealed in him, so that the love for G-d, to cleave to Him, would be grasped and fixed in his mind and heart, revealed in the heart, but [it rests] only in the aspect of something encompassing (makif) over him from above,

נקרא בחינת אהבה זו בשם אסתר. שהיא מסותרת בבחי' ביום ההוא שאינה בהתגלות.

this level of love is called by the name Esther, for it is hidden, at the level of "on that day," in that it is not in revelation.

2 והיא בחי' נקודה בהיכלא בפנימיות נקודת לבו ודאי מסותרת היא האהבה בכל נפש מישראל ואין לך אדם שאין לו בחי' פנימיות זו אלא שלהוציא מההעלם אל הגילוי אינה שוה בכל אדם.

It is the level of "a point within the chamber" (nekudah beheichala), in the inner dimension (pnimiyus) of the point of his heart. Assuredly the love is hidden in every soul of Israel, and there is no person who lacks this inner dimension; only, bringing it out from concealment into revelation is not the same in every person.

ולכן לימות המשיח שאז יזדכך האדם אזי יהיה בבחי' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר וגו'. ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וגו'.

Therefore, in the days of Mashiach, when man will be refined, then it will be at the level of "And the glory of Havayah shall be revealed, and all flesh shall see," etc. And "It shall be said on that day, 'Behold, this is our G-d; we hoped for Him,'" etc.

פי' שיאיר אור ה' בהתגלות עד שיהא נתפס ונקבע אפי' [אפילו] במוחו ושכל אנושי וראו כל בשר בראיה גשמית חושיית כי אלהינו הוא בחי' זה אשר לזה קוינו לו ולא בבחי' ההוא:

That is, the light of G-d will shine in revelation until it is grasped and fixed even in his mind and human intellect, and "all flesh shall see," with physical, sensory sight, that "our G-d" is at the level of "this," for which "we hoped," and not at the level of "that."

3 והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] כל המועדים יהיו בטלים לע"ל [לעתיד לבוא] חוץ מפורים שנאמר וימי הפורים וגוי' וזכרם לא יסוף מזרעם. וגם ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] הלכות אינן בטלים לעתיד לבא.

Now, our Sages, of blessed memory, said: "All the festivals will be abolished in the Time to Come, except Purim, as it is said, 'And the days of Purim,' etc., 'and their remembrance shall not cease from their seed.'" Our Sages, of blessed memory, also said: "The halachos will not be abolished in the Time to Come."

והענין הוא כי הנה ענין שבתות וימים טובים הוא שבהם הוא בחי' עליית העולמות והנצוצות שכל נצוץ נשמת ישראל מתעלה במדרגה מפני אור ה' המתגלה בעתים ההם

The explanation is this: the significance of Shabbosos and festivals is that on them there is the aspect of the ascent of the worlds and of the sparks, for every spark of a soul of Israel rises a level because of the light of G-d that is revealed at those times.

ונתוסף בהם אורה ושמחה וחדות ה' להלהיט הנשמות לדבקה בו ית' ביתר שאת ובפרטות בפסח מתגלה אור האהבה חסד עליון בפנימיות הנשמות.

On them there is added light, joy and the gladness of G-d, to set the souls aflame to cleave to Him, may He be blessed, with surpassing intensity. In particular, on Pesach the light of love, the supernal Chesed (kindness), is revealed in the inner dimension of the souls.

4 וע"י זה מתעלים כל נצוצי נשמות ישראל לעורר את האהבה רבה לה' ולדחות כל המונעים המבטלים

Through this all the sparks of the souls of Israel are elevated, to arouse the great love for G-d and to push away all that hinders and obstructs [it],

דהיינו הדברים שהם הפך ונגד אהבת ה' שהם תאוות גשמיים לאכפייא לסט"א [לסטרא אחרא].

that is, the things that are the opposite of, and against, the love of G-d, namely physical desires, so as to subdue the sitra achra (the other side).

וכמ"ש למכה מצרים בכבוריהם כל"ח [כי לעולם חסדן]. פי' שבכדי שיאיר לעולם אור החסד עליון הכה בכורי מצרים שהם הם ההפכים מזה.

As it is written, "To Him Who struck Egypt through their firstborn, for His kindness is forever." That is: in order that the light of the supernal Chesed should shine to the world, He struck the firstborn of Egypt, who are the very opposite of this.

כמ"ש מי זאת עולה מן המדבר כתמרת עשן מקוטרת מור ולבונה מכל אבקת רוכל. פי' כנס"י [כנסת ישראל] נקי זאת היא עולה מן המדבר שהם דברים הגשמיים אשר לא לה' המה שהם דומים למקום מדבר ושממה

As it is written, "Who is this coming up from the desert like columns of smoke, perfumed with myrrh and frankincense, from all the powders of the merchant?" That is: the Congregation of Israel is called "this" (zos). She is "coming up from the desert," that is, [from] the physical things that are not for G-d, which resemble a place of desert and desolation;

וגם מדבר מלשון דבור דהיינו דברים בטלים והיא עולה מהם בשבתות ומועדים ואז הוא כתמרות עשן and also, midbar (desert) is related to dibur (speech), that is, idle words. She rises from them on Shabbosos and festivals, and then it is "like columns of smoke."

כי כמו שעשן גשמי התהוותו הוא מחמת שהאש שורף דבר שהוא הפך טבעו דהיינו לחלוחית שיש בעצים או בפתילה שנאחז בהם האש שהרי רבוי העשן הוא לפי רבוי הלחלוחית שיש בדבר ההוא.

For just as physical smoke comes into being because the fire burns something that is the opposite of its nature, namely the moisture in the wood or in the wick on which the fire takes hold, for the amount of smoke is according to the amount of moisture in that thing;

כך כביכול כשאור ה' מתגלה בשבתות ויו"ט [יום טוב] שורף ומכלה דבר ההפוך הגלוי לאכפייא לסט"א [לסטרא אחרא].

so too, as it were, when the light of G-d is revealed on Shabbosos and festivals, it burns and consumes the manifest opposing thing, so as to subdue the sitra achra.

וגם היא מקוטרת קיטור נקרא עשן דק כמו עשן המגמר והקטורת ולרוב דקותו לא נקרא בתורה בשם עשן כי אם בשם ענן כמ"ש וכסה ענן הקטורת.

She is also "perfumed" (mekuteret): kitur is the name for a fine smoke, like the smoke of burning spices (mugmar) and of the incense; and because it is so fine, the Torah does not call it "smoke" but "cloud," as it is written, "And the cloud of the incense shall cover."

והיינו מפני שאינו שורף ומכלה דבר ההפוך ממש לפי שאין בדבר הנאחז בהם האור מדבר ההפך כ"א מעט מזעיר

This is because it does not burn and consume a thing that is truly opposite, since in the thing on which the fire takes hold there is nothing of what is opposite except a very little.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] צריכה להיות בבחי' זו בבחי' מקושרת לשרוף ולכלות כל אחד לפי מדרגתו ולפי מעלת נשמתו בעילוי אחר עילוי

Nevertheless, she must be at this level, the level of "perfumed," to burn and consume, each according to his level and according to the stature of his soul, ascent after ascent.

ואח"כ יהיה בבחי' מור הוא האמור במגילה בהגיע תור נערה ונערה לבא אל המלך שכל נצוץ ישראל הם בבחי' נוקבא לגבי הקב"ה לעלות ולראות באור ה' כל אחד לפי מדרגתו

Afterwards there will be the level of myrrh. This is what is said in the Megillah, "When the turn of each maiden came to go in to the king": for all the sparks of Israel are at the level of Nukva (the feminine) in relation to the Holy One, blessed be He, to rise and to behold the light of G-d, each according to his level.

ששה חדשים בשמן המור שמן הוא בחינת חכמה להיות בבחי' מור בבחי' מרירות שמאחר שעולה מן המדבר ומפרר ומפריד הרע להיות כלה ונשרף בעשן וקיטור אזי ישכיל היטב ענין המרירות מן ההפך איך ומה הוא

"Six months with oil of myrrh": oil is the level of Chochmah (wisdom), to be at the level of myrrh (mor), the level of bitterness (merirus). For once one rises from the desert and crumbles and separates the evil, so that it is consumed and burned in the smoke and the fine smoke, then one will understand well the bitterness over the opposite, how and what it is.

ואח"כ יבא לבחי' לבונה היא בחי' השמחה בחדות ה' ישמח ישראל בעושי:

Afterwards one will come to the level of frankincense (levonah), which is the level of joy in the gladness of G-d: "Let Israel rejoice in its Maker."

6 וזהו ענין ששה חדשים בבשמים כי כמו שהריח נקלט ונכנס לתוך גופו ומענג בדשן נפשו הגם שהוא דבר שאין בו ממש ואין נראה ונתגלה לעין רק נקלט הריח לתוך גופו.

This is [the meaning of] "six months with spices": for just as a scent is absorbed and enters into one's body and delights one's soul with richness, although it is something that has no substance and is not seen or revealed to the eye; the scent is only absorbed into the body.

כך ענין השמחה בה' הוא מעלמא דאתכסייא רק שמשמחת את הלב ומלהיטו להתלהט ולהתלהב באור ה'

So too, joy in G-d is from the hidden world (alma de'iskasya); only, it gladdens the heart and kindles it to glow and blaze with the light of G-d.

מכל אבקת רוכל הם כל מיני התלהבות אשר בכל נפש מישראל כל חד לפש"ד [לפום שיעורא דיליה]. והוא ענין בתמרוקי הנשים שבכל אלו הנערה באה אל המלך:

"From all the powders of the merchant" are all the kinds of fervor that are in every soul of Israel, each one according to his own measure. And this is [the meaning of] "with the women's cosmetics," for with all these "the maiden comes to the king."

7 והנה כל מיני עליות והתקרבות כנס"י [כנסת ישראל] להקב"ה בשבת ויו"ט [ויום טוב] וכל מה שמתעלות בעילוי אחר עילוי עד רום המעלות נק' בשם נגיעה בראש השרביט

Now, all the kinds of ascent and drawing near of the Congregation of Israel to the Holy One, blessed be He, on Shabbos and festivals, and however much they rise, ascent after ascent, to the loftiest heights, are called "touching the top of the scepter."

כי שרביט הזהב הוא המשכת אור א"ס ב"ה והוא הוא חיות כל העולמות עליונים ותחתונים כמ"ש את שרביט הזהב וחיה ואינה יכולה לעלות ולראות ולקבל חיותה מכל השרביט. רק השרביט נשאר בידו ורק הארה מגיע אליה בראש השרביט

For the golden scepter is the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, and it is itself the life-force of all the worlds, higher and lower, as it is written, "...the golden scepter, and he shall live." And she cannot rise and see and receive her life-force from the whole scepter; rather, the scepter remains in his hand, and only a glimmer reaches her, at the top of the scepter.

והארה זו היא בחי' אהבה עזה כרשפי אש ושלחבת העולה למעלה זהב העליון זהב התנופה

This glimmer is the level of a fierce love like flashes of fire and a flame that rises upward: the higher gold, "the gold of the wave offering."

וקצהו התחתון הוא כשאהבה עזה זו בוערה ומתלהבת מהתבוננותו בגדולת א"ס ב"ה ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וקצהו העליון הוא כשמתלהבת ומתלהטת מהתבוננותו במהותו ועצמותו ית' ולית מחשבה תפיסא ביה כלל

Its lower end is when this fierce love burns and blazes from his contemplation of the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, [as] the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin). Its upper end is when it blazes and glows from his contemplation of His very being and essence, may He be blessed, and "no thought can grasp Him at all";

ולא שייך ביה לשון גדולה ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע רק על הארה והמשכת החיות ממנו ית' שייך לומר ממלא וסובב

and the term "greatness," [as in] memalei kol almin and sovev kol almin, does not apply to Him. Only of the glimmer and the drawing down of life-force from Him, may He be blessed, can one say "filling" and "encompassing."

אבל לגדולתו דוקא אין חקר. פ"י דלא שייך כלל לחקור ולהתבונן בגדולתו איך הוא גדול מאד ומהולל אלא בשם הוי" ב"ה המורה על המשכת החיות לעולמות.

But "His greatness," specifically, "is unsearchable." That is, it is not at all applicable to search out and contemplate His greatness, how He is "very great and praised," except in [relation to] the Name Havayah, blessed be He, which denotes the drawing down of life-force to the worlds.

אבל קמיה ממש כלא ממש חשיבו וכאלו אין שם עולמות כלל כמ"ש אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא ואתה הוא אחר שנברא העולם הכל בשוה

But truly before Him they are considered as truly nothing, and as if there were no worlds there at all, as it is written, "I, Havayah, have not changed"; and "You are He before [the world] was created, and You are He after the world was created," all equally;

ולא שייך לפניו ית' בחי' עלמין לא בבחי' ממלא ולא בבחי' סובב כי אינו בגדר עלמין כלל.

and before Him, may He be blessed, the aspect of worlds does not apply, neither at the level of "filling" nor at the level of "encompassing," for He is not within the bounds of worlds at all.

8 וכדכתיב גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו הר קדשו. וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] אימתי נקי גדול כשהוא בעיר אלקינו וכו'.

As it is written, "Great is Havayah and highly praised, in the city of our G-d, His holy mountain." And our Sages, of blessed memory, said, "When is He called great? When He is in the city of our G-d," etc.

כי לפניו ית' לא שייך לשון גדולה מאחר שכל עולמות עליונים ותחתונים כולא כלא חשיב קמיה אלא מדת גדולתו הוא ענותנותו שמתלבש בבחי' גדולה כדי להיות מלכותו מלכות כל עולמים.

For before Him, may He be blessed, the term "greatness" does not apply, since all the worlds, higher and lower, are all considered as nothing before Him. Rather, the attribute of His greatness is His humility: that He clothes Himself in the level of greatness so that His kingship may be "a kingship of all worlds."

9 וכמ"ש וישב ה' מלך לעולם. וזהו ואתה קדוש יושב תהלות ישראל. פי' שלהיותך תהלות ישראל הוא בחי' ישיבה שהוא השפלה וענוה אצלך שבאמת אתה קדוש ומובדל מגדר זה.

As it is written, "Havayah sits as King forever." And this is [the meaning of] "And You are holy, sitting [upon] the praises of Israel." That is: Your being "the praises of Israel" is the level of "sitting," which is a lowering and a humility for You, for in truth You are holy and set apart from this bound.

אבל לעתיד יתגלה אור ה' בגילוי רב ועצום דהיינו המשכת אלקותו ית' ועצמותו ומהותו מבחי' אני ה' לא שניתי היה הוה ויהיה ברגע אחד וראו כל בשר בעיני השכל גשמי כי אלהינו יהיה בבחינת זה כנ"ל.

But in the Time to Come the light of G-d will be revealed in a great and mighty revelation, that is, the drawing down of His G-dliness, may He be blessed, and His essence and being, from the level of "I, Havayah, have not changed": was, is and will be in one instant; and "all flesh shall see," with the eyes of the physical intellect, that "our G-d" will be at the level of "this," as mentioned above.

10 והתגלות זה יהיה בתחתונים דוקא למטה.

This revelation will be in the lower realms specifically, below.

וכמו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל. שמלאכי השרת ישאלו זאת לצדיקים ובמקום שהיו מלאכי השרת אומרים איה מקום כבודו יאמרו מלא כל הארץ כבודו.

As our Sages, of blessed memory, said on the verse "At the time it shall be said to Yaakov and to Israel, 'What has G-d wrought'": that the ministering angels will ask this of the tzaddikim; and in place of what the ministering angels used to say, "Where is the place of His glory?", they will say, "The whole earth is full of His glory."

11 וזהו אשת חיל עטרת בעלה שאור ה' המתגלה בה עכשיו נקרא בעלה. אבל לעתיד יהיה במדרגה גבוה יותר.

This is [the meaning of] "A woman of valor is the crown of her husband": the light of G-d that is revealed in her now is called "her husband," but in the Time to Come [she] will be at a higher level.

לכן כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. פי' שלא יהיה שייך לה בחי' קימה ועלייה כי יהיה אור ה' בגילוי רב למטה דוקא.

Therefore it is written, "She has fallen; she will no more rise, the maiden of Israel." That is: the aspect of rising and ascent will not apply to her, for the light of G-d will be in great revelation below specifically.

והיינו משום שאתהפכא חשוכא לנהורא

This is because darkness is transformed into light,

ולא לאכפייא לסט"א [לסטרא אחרא] בלבד לבטלם ולהכניעם כמו בשאר גלות דכתיב למכה מצרים בכוריהם וגו'. ויהרג מלכים אדירים וגו'. רק כי גם אז אהפך אל עמים שפה ברורה וגו' והלכו עמים רבים וגו'.

and not only the subduing of the sitra achra, to nullify them and humble them, as in the other exiles, of which it is written, "To Him Who struck Egypt through their firstborn," etc., "And He slew mighty kings," etc. Rather, [it is] that then, too, "I will turn (ehpoch) to the peoples a clear language," etc., and "many peoples shall go," etc.

12 והנה מעין זה היה הנס של פורים שנתהפך לב אחשורוש לטוב.

Now, the miracle of Purim was a foretaste of this: the heart of Achashverosh was turned to good.

אותו הפה עצמו שאמר והעם לעשות בו כטוב בעיניך הוא עצמו אמר ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם. שהוא ענין אתהפכא חשוכא לנהורא ונגלה כבוד ה' למטה במקום החשך דוקא:

That very same mouth that said, "and the people, to do with it as seems good in your eyes," is the very one that said, "And you, write concerning the Jews as seems good in your eyes." This is the transformation of darkness into light, and "the glory of Havayah is revealed" below, in the place of darkness specifically.

13 ולכן אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שגם הלכות אינן בטלות. וביאור הענין כי הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] על פסוק ברח דודי ודמה לך לצבי וגוי מה צבי מחזיר ראשו לאחוריו.

Therefore our Sages, of blessed memory, said that the halachos too will not be abolished. The explanation of the matter: our Sages, of blessed memory, said on the verse "Flee, my beloved, and be like a gazelle," etc.: "Just as a gazelle turns its head backward..."

דהיינו עד"מ כמו שבאדם בעצם ראשו הנה מונח בתוכו מוח ושכלו ובינתו וכשמחזיר עצם ראשו לאחוריו הנה גם המוח אשר בתוכו ורוח שכלו ובינתו נמשכין אחריה

That is, by way of analogy: just as in a person, within the bone of his head are placed his brain, his intellect and his understanding, and when he turns the bone of his head backward, the brain within it, and the spirit of his intellect and understanding, are also drawn after it;

כך כביכול המשיך הקב"ה והלביש רצונו וחכמתו במקום אחוריו שהם בחינת חיצוניות דהיינו בענינים גשמיים כמו בבהמות בסדר קדשים.

so too, as it were, the Holy One, blessed be He, drew down and clothed His will and His wisdom in the place of His "back," which is the level of the outer dimension (chitzoniyus), namely in physical matters, as with animals in the Order of Kodashim

14 ובמעות בסדר נזיקין. דפנימית רצונו וחכמתו ית' מלובשים בהם וגם מדותיו ית' הם נמשכים אחריהם מאליהם וממילא כמ"ש השיב אהור ימינו וגו'.

and with money in the Order of Nezikin. For the inner dimension (pnimiyus) of His will and His wisdom, may He be blessed, is clothed in them, and His emotive attributes (middos), may He be blessed, are also drawn after them of themselves, as a matter of course, as it is written, "He has turned His right hand backward," etc.

ובחכמה אתברירו פי' כי אין לשון בירור נופל אלא בדבר שמתערב כגון מין במינו ואינו ניכר. כך עד"מ סרסור המחליף פרה בחמור לגבי השונה משנה והלכה זו.

And "through Chochmah (wisdom) they are sorted out." That is: the term "sorting out" applies only to something that is mixed in, such as a kind within its own kind, and is not recognizable. So, by way of analogy, a broker who exchanges "a cow for a donkey," as compared with one who studies this mishnah and halachah.

15 וכן קצב המתעסק בנתוח אברי הבהמה לנתחים ובבני מעים וכו' הוא קצב. אך המתעסק לידע כל פרטי הלכות התלויין באברי הבהמה להבדיל בין טרפה לכשרה

Likewise, a butcher who busies himself with cutting the limbs of the animal into pieces, and with the entrails, etc., is a butcher. But one who busies himself with knowing all the details of the laws that depend on the limbs of the animal, to distinguish between treifah and kosher,

וכן במחליף פרה לידע ולהבדיל ולברר בין חייב לזכאי וכן בסדר טהרות בין טמא לטהור כו'.
and likewise with one who exchanges a cow, to know, distinguish and sort out between the liable and the exempt, and likewise in the Order of Taharos, between impure and pure, etc.;

16 וכן בכל ש"ס [ששה סדרים] משנה וגמרא וכל הפוסקים ראשונים ואחרונים מתגלה ומתברר רצון העליון וחכמתו ית' ועל ידי זה מתברר ונפרד הרע מהטוב

and likewise in all of Shas, Mishnah and Gemara, and all the halachic authorities, early and later, the supernal will and His wisdom, may He be blessed, are revealed and made clear, and through this the evil is sorted out and separated from the good,

דהיינו הפסול מהכשר וחייבמזכאי וכן במצות מעשיות התלויין במדות כגון שומר אבידה שפטור ליתן פרוטה לעני. שעוסק במצוה פטור ממצוה.

that is, the invalid from the valid, and the liable from the exempt. And likewise with practical mitzvos that depend on the emotive attributes (middos), such as one who guards a lost object, who is exempt from giving a perutah to a poor man, for one who is engaged in a mitzvah is exempt from [another] mitzvah.

17 והיינו אם עוסק בה לצרכה לשטחה ולנערה ואין חילוק בין היא אבדת עשיר או עני.

That is, if he is occupied with it for its own needs, to spread it out and to shake it out; and there is no difference whether it is the lost object of a rich man or of a poor man.

משא"כ אם שומר כסות שלו אפי' [אפילו] אינו עשיר כמו בעל אבדה הרי אין בו מצוה.

Whereas if he guards his own garment, even if he is not as rich as the owner of the lost object, there is no mitzvah in it.

וכן הענין בצדקה וגמילות חסדים מה שעושה חסד עם הבריות הרי זה מצוה. ואם עושה לצרכו אין בו מצוה.

The same applies to charity and acts of kindness: when one does kindness to people, this is a mitzvah; but if he does it for his own need, there is no mitzvah in it.

וא"כ כשעושה מצוה בדבר גשמי הרי הוא ענין ההתהפכות חשוכא לנהורא שאור ה' הוא גילוי רצונו ית' ואור במקום החשך הגשמי דוקא:

If so, when one does a mitzvah with a physical thing, this is the transformation of darkness into light; for the light of G-d is the revelation of His will, may He be blessed, and [it is] light in the place of physical darkness specifically.

18 וזהו הנה זה עומד אחר כתלנו. פירוש בחי' חכמתו ורצונו ית' הוא בחי' התגלות בבחי' זה בעניני התורה

And this is [the meaning of] "Behold, this one stands behind our wall." That is: the level of His wisdom and will, may He be blessed, is the level of revelation, at the level of "this," in the matters of the Torah;

אלא שעומד אחר כתלנו שאין אור ה' שורה ומתגלה בו מפני שעונותיכם מבדילין ועומד לנגדו בכותל. only, it "stands behind our wall," for the light of G-d does not rest and become revealed in him, because "your iniquities separate," and it stands facing him with a wall [between].

19 והעצה היעוצה לזה משגיח מן החלונות מציץ מן החרכים. כי חלון הוא חלל שנעשה בכותל.

The counsel offered for this: "He gazes through the windows, He peers through the lattices." For a window is an opening made in a wall.

וכן ענין החרכים אלא שחרכים הם סדקים קטנים וחלון הוא חלל גדול יותר. כך ע"ד משל הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] פתחי לי כחודה של מחט כו'.

So too the lattices, except that lattices are small cracks, while a window is a larger opening. So, by way of analogy, our Sages, of blessed memory, said, "Open for Me [an opening] like the point of a needle," etc.

דהיינו שישבור לבו לב האבן להיות לו רוח נשברה לב נשבר כי כל המסכים והכותל והמחיצה המפסקת בינו לאביו שבשמים הוא בחי' גסי הרוח אשר על כן מחשב עצמו ליש. וחפצי עצמו יקרים בעיניו מחפצי שמים:

That is, that he break his heart, the heart of stone, so as to have “a broken spirit, a broken heart.” For all the screens, the wall and the partition that divide between him and his Father in Heaven are the level of coarseness of spirit, because of which he considers himself something (yesh), and his own desires are dearer in his eyes than the desires of Heaven.

20 ועם כל הנ"ל יובן ויבואר היטב ענין אסתר שמתחלה בראותו את המלכה עומדת בחצר היה בחי' זאת עולה מן המדבר הנ"ל.

With all the above, the matter of Esther will be well understood and explained: at first, “when he saw the queen standing in the court,” it was the level of “this one coming up from the desert,” mentioned above.

כי גם בחי' חצר הפנימית למדבר יחשב נגד בית המלך ממש לפי שאין המלך דר בקביעות בחצר כמו בבית אזי מתגלה הארת והמשכת אור ה'.

For even the level of the inner court is considered a desert compared with the king's house itself, since the king does not dwell permanently in the court as in the house; then there is revealed a glimmer and drawing down of the light of G-d.

21 ואז ותקרב אסתר שמתעלה ומתקרבת אל המלך בתשוקה לדודה. אבל כל העליות והתקרבות אינו אלא ותגע בראש השרביט.

And then, “Esther drew near”: she rises and draws near to the king, in longing for her Beloved. But all the ascents and drawing near are no more than “and she touched the top of the scepter.”

אבל אחרי כן כתיב ותוסף אסתר וגו' דהיינו בהיותה אתו בבית ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האגגי אשר חשב על היהודים.

But afterwards it is written, “And Esther continued,” etc., that is, when she was with him in the house, “and she wept and pleaded with him to avert the evil of Haman the Agagite, which he had devised against the Jews.”

שהבכיה היא לעורר רחמים רבים על נצוץ אלהות אשר נתלבש בלבושים גסי הרוח מבחי' המן אשר הוא חשב על היהודים. כי ממנו באים ליהודים מחשבות כאלו.

For the weeping is to arouse great compassion upon the spark of G-dliness that has been clothed in garments of coarseness of spirit, from the level of Haman, who “devised against the Jews”; for from him such thoughts come to the Jews.

22 ואז יתהפכו חשוכא לנהורא. ולכן ויושט המלך לאסתר את כל השרביט הזהב שיאיר אור ה' בגילוי למטה דוקא.

And then darkness will be transformed into light. Therefore, “the king extended to Esther” the whole of “the golden scepter,” that the light of G-d should shine in revelation below specifically.

ואז ותקם אסתר פ' שקמה על עמדה ועל מצבה שלא תצטרך עוד לבחי' עולה מן המדבר.

And then, “Esther arose”: that is, she rose up in her place and her station, so that she would no longer need the level of “coming up from the desert.”

וזהו ותעמוד לפני המלך שתהא במדרגה גדולה לפניו כמ"ש א"ח [אשת חיל] עט"ב [עטרת בעלה] (וע' מענין ויושט המלך כו' במ"ש פ' ראה ע"פ כי תשמע בקול כו'. ובמק"מ [ובמקדש מלך] ח"א [חלק א'] פ' ויחי) (רכ"ח ע"ב).

And this is [the meaning of] “and she stood before the king”: that she will be at a great level before him, as it is written, “A woman of valor is the crown of her husband.” (And see, on the matter of “And the king extended,” etc., what is written in Parshas Re'eh on the verse “When you hearken to the voice,” etc.; and in the Mikdash Melech, Part I, Parshas Vayechi) (228b).

גם שם בד"ה כי תשמע הנ"ל נת' [נתבאר] ענין חצר הפנימית וענין בית. וע' עוד מענין בית לעיל פ' בראשית בד"ה השמים כסאי כו' אי זה בית כו'

Also there, in the discourse beginning “When you hearken,” mentioned above, the matter of the inner court and the matter of the house were explained. And see further on the matter of the house above, Parshas Bereishis, in the discourse beginning “The heavens are My throne,” etc., “Where is the house,” etc.

וע' עוד לעיל פ' וישב בהפטרה דחנוכה ע"פ תשמור את חצרי בע"א [באופן אחר]:

And see further above, Parshas Vayeshev, in the Haftarah of Chanukah, on the verse “You shall guard My courts,” [explained] in another way.

ותספ אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני רגליו...

And Esther Again Spoke Before the King

1 ותספ אסתר ותדבר לפני המלך ותפל לפני רגליו ותבך ותתחנן לו להעביר את רעת המן האגגי ואת מחשבתו אשר חשב על היהודים.

“And Esther again spoke before the king, and fell before his feet, and wept and pleaded with him to avert the evil of Haman the Agagite and his scheme that he had devised against the Jews.”

והנה איך שייך לפניו ית' לומר לפני רגליו והלא אין לו דמות הגוף ואינו גוף.

Now, how can one say of Him, may He be blessed, “before His feet”? Surely He has no likeness of a body, and is not a body!

אך הענין הוא לבאר מהות התפלה ואיך ביכולת כל אדם להתפלל כי כנ"י [כנסת ישראל] נק' בשם בחי' אסתר כי יש לה הרבה שמות

But the matter is to explain the essence of prayer, and how it is within the ability of every person to pray. For the Community of Israel (Knesses Yisrael) is called by the name of the level of Esther, since she has many names.

ונק' בשם בחינת רחל כשהיא בבחי' התגלות שיוכלל החיות במקורו כמ"ש כרחל לפני גוזזיה נאלמה וג"כ כצאן טבחה שהיא פושטת צואר לשחיטה ברצון פשוט.

She is called by the name of the level of Rachel when she is in a state of revelation, [namely,] that the life-force be included in its source, as it is written, “like a ewe (rachel) before her shearers, she is silent,” and also, “like sheep for the slaughter”: for she stretches out her neck to the slaughter with a simple will.

2 וכך הוא בכל או"א [אחד ואחד] מישראל שיהא רצונו להיבטל ולהיכלל באורו ית' למהוי אחד באחד כמ"ש הודו על ארץ ושמים והארץ האירה מכבודו מלא כל הארץ כבודו שהוא בחינת התפשטות וזיו אשר עולם ומלואו בטלים למקורו

And so it is with each and every one of Israel: that his will should be to be nullified and included in His light, may He be blessed, "to become one with the One," as it is written, "His splendor is over earth and heaven," "And the earth shone with His glory," "The whole earth is full of His glory," which is the level of extension and radiance, whereby the world and all that fills it are nullified to its source.

וכל זמן שהוא בהתגלות ובהתלהבות נק' בחי' רחל כצאן טבחה כו'.

And as long as this is in a state of revelation and fervor, it is called the level of Rachel, "like sheep for the slaughter," etc.

אבל בעת שאין הדבר בהתגלות נק' בחי' אסתר כמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא

But at a time when the matter is not revealed, it is called the level of Esther, as it is written, "And I will surely hide (haster astir) My face on that day."

ולא כמו שהעולם סוברים שכל מי שאינו בבחי' התגלות אין להם זה הדבר. זה אינו שכל אחד ואחד יש לו. אך הוא בחי' אסתר וצריך לגלותה ממצפונה וממסתרה וההסתר נק' כשושנה בין החוחים

And it is not as people think, that whoever is not in a state of revelation does not have this thing. This is not so, for each and every one has it. But it is the level of Esther, and one must reveal it from its hiding place and from its concealment. And the concealment is called "like a rose among the thorns,"

דהיינו שהחוחים הם המונעים ומסתירים את השושנה וכל עניני העולם ומעשה עוה"ז הנעשים בכל לב ונפש הם נקראים חוחים ומסתירים בחי' זו מלהתגלות.

that is, the thorns are what hold back and hide the rose. And all the affairs of the world and the doings of this world that are done with all the heart and soul are called thorns, and they hide this level from being revealed.

ובחינת אסתר הנ"ל היא מסותרת ביום ההוא כמ"ש ואנכי אסתיר אסתיר פני ביום ההוא והבן:

And the level of Esther mentioned above is hidden "on that day," as it is written, "And I will surely hide (Esther astir) My face on that day." Understand this.

3 דהנה יש בחיי נקי ביום ההוא. ויש בחיי נקי ביום הזה ויש בחיי נקי בלילה ההוא. ויש בחיי נקי בלילה הזה.

For there is a level called “on that day,” and there is a level called “on this day,” and there is a level called “on that night,” and there is a level called “on this night.”

דהנה כתיב זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. וכתיב ויושע ה' ביום ההוא.

For it is written, “This is the day that Havayah has made; let us exult and rejoice in it.” And it is written, “And Havayah saved on that day.”

4 וכתיב הלילה הזה ליל שמורים. וכתיב בלילה ההוא נדדה שנת המלך.

And it is written, “This night is a night of watching.” And it is written, “On that night the king’s sleep fled.”

והענין כי בחיי זה הוא לנכח כמ”ש זה אלי ואנוהו שהוא בחיי התגלות כמשל מלך כ”ו [בשר ודם] אשר כל מדינות מלכותו בטלים אצלו מחמת שעניניהם רואות את המלך. דהיינו שיהיה בבחי' התגלות אלקותו ית' כאלו עיניו רואות אותו כו'.

The explanation is that the level of “this” is [what is] in direct view, as it is written, “This is my G-d, and I will glorify Him,” which is the level of revelation; as in the analogy of a king of flesh and blood, all the provinces of whose kingdom are nullified before him because their eyes see the king. That is, that he be at the level of the revelation of His G-dliness, may He be blessed, as though his eyes see Him, etc.

5 ושיהיה העולם נחשב כאין נגדו ית'. ומה שנתבאר כמ”א שהעולם נקי יש מאין הנה דברה תורה כלשון בני”א [בני אדם] שלעינינו הגשמית אינו נראה האין

And that the world be considered as nothing before Him, may He be blessed. And as for what has been explained elsewhere, that the world is called “something from nothing” (yesh me'ayin): the Torah spoke in the language of human beings, for to our physical eyes the “nothing” is not visible,

כמו שאמר רבן יוחנן בן זכאי לתלמידיו יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בו”ד [בשר ודם].

as Rabban Yochanan ben Zakkai said to his disciples, “May it be [His] will that the fear of Heaven be upon you like the fear of flesh and blood.”

6 וזהו בחי' זה היום וכו'. אבל בחי' לילה הוא בחי' חשך ואפילה שאינו רואה כלום

And this is the level of “This is the day,” etc. But the level of night is the level of darkness and gloom, in which one sees nothing;

כי אף שיודע אלקותו ית' אך בהסתלקות המוחין ואינו נתפס במוחו הוא ג"כ בחי' לילה.

for even though he knows His G-dliness, may He be blessed, yet [it is] with the intellect (mochin) withdrawn, and it is not grasped in his mind; this too is the level of night.

אך אף שהוא בבחי' זו יכול לבוא לבחי' זה הלילה שיהיה בבחי' זה דהיינו לנכח. דהנה כתיב מלא כל הארץ כבודו שהוא זיו והתפשטות.

But even though he is at this level, he can come to the level of “this night,” so that he will be at the level of “this,” that is, in direct view. For it is written, “The whole earth is full of His glory,” which is radiance and extension.

7 וכתוב הלא את השמים ואת הארץ אני מלא. ושניהם אמת כי את השמים ואת הארץ הוא מלא רק הגוף הוא המסתיר לזה

And it is written, “Do I not fill the heavens and the earth?” And both are true: for He does fill the heavens and the earth; only the body is what conceals this.

ומכ"כ [ומלא כל הארץ כבודו] הוא בחי' זיוו והתפשטותו ית' להחיות העולמות והוא בחינת תפיסא מושגת להיבטל וליכלל וכולא קמיה כלא חשיב

And “the whole earth is full of His glory” is the level of His radiance and extension, may He be blessed, to give life to the worlds; and it is the level of a grasp that can be attained, to be nullified and included, and “all before Him is considered as nothing.”

ואף שהוא בבחי' לילה יכול להיות בבחי' זה דהיינו לנכח מחמת גודל האמונה שיאמין באמונה שלימה זכה וטהורה כאילו עיניו רואות ממש.

And even though he is at the level of night, he can be at the level of “this,” that is, in direct view, through the greatness of the faith: that he believe with a complete faith, clear and pure, as though his eyes actually see.

אך צריך לזה בחי' חומר ולבנים כמו שהיה בארץ מצרים רד"ו שנה והיתה עבודתם בחומר ובלבנים.
 כמו כן צריך היום בחומר דא ק"ו [קל וחומר].

But for this one needs the level of "mortar and bricks," as it was in the land of Egypt for two hundred and ten years, and their labor was "in mortar and in bricks." So too one needs [it] today: "in mortar (chomer)" — this is the kal vachomer (a fortiori inference).

8 ובלבנים דא לבון הלכתא. ובכל עבדה בשדה דא ברייתא.

"And in bricks (levenim)" — this is the clarification (libun) of the halachah; "and in all labor in the field" — this is the Baraisa.

ובאמת כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול דרך ארץ. אך כל הפורק כו' נותנין עליו עול ד"א [דרך ארץ]. אך אף שהוא עוסק בד"א [בדרך ארץ] אעפ"כ [אף על פי כן] יכול לבא לבחי' הלילה הזה.

And in truth, "whoever accepts upon himself the yoke of Torah, the yoke of worldly affairs (derech eretz) is removed from him"; but "whoever throws off," etc., "the yoke of worldly affairs is placed upon him." Yet even though he is occupied with worldly affairs, nevertheless he can come to the level of "this night."

9 והענין ששאל הקב"ה מעולמות עליונים מה קול גדיא. והשיבו הם שהוא קול בני ישראל. ואיך שייך לפניו ית' ששאל מהם והלא לפניו נגלה כו'.

And the explanation is that the Holy One, blessed be He, asked of the higher worlds, "What is the sound of the kid?" And they answered that it is the sound of the children of Israel. But how can it be said of Him, may He be blessed, that He asked them? Surely before Him [everything] is revealed, etc.!

אך הענין שכמו הגדי שהוא צועק אחר אמו בלי שום שכל ודעת כך היתה הצעקה באותו העת בלי דעת והתכוננות רק מחמת גודל צרתם צעק לבם אל ה' כמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם

But the explanation is that just as the kid cries after its mother without any intellect or Daas (knowledge), so the outcry at that time was without Daas or contemplation; only out of the greatness of their distress "their heart cried out to G-d," as it is written, "They cried out to Havayah in their distress."

והשיבו הם שהצעקה הוא בלי דעת והוא למעלה מהדעת כי אינו דומה לצעקת הבהמה שהיא בלי דעת והיא למטה מן הדעת.

And they answered that the outcry is without Daas, and it is above Daas; for it is not like the cry of an animal, which is without Daas and is below Daas.

אך לגבי הקב"ה שהוא למעלה מן הדעת היתה צעקתם בלי דעת כמו צעקת הגדי והבהמה. כמ"ש בהמות הייתי עמך דהיינו כשאני עמך והבן.

But relative to the Holy One, blessed be He, who is above Daas, their outcry was without Daas, like the cry of the kid and the animal; as it is written, "I was [like] beasts with You," that is, when I am with You. Understand this.

10 והנה כאשר צעק לבם אל ה' ויצעקו אל ה' בצר להם ומחמת זה יכול לבא לידי האמונה שהוא בחי' הלילה הזה כצאן טבחה.

Now, when "their heart cried out to G-d" and "they cried out to Havayah in their distress," because of this one can come to the faith that is the level of "this night," "like sheep for the slaughter."

וזה היה הנס בפורים שהוא בחי' בבל כי שם בלל ה' והבן. ויוכל להיות ביום ההוא כמ"ש לא יום ולא לילה ולעת ערב יהי אור והבן:

And this was the miracle of Purim, which is the level of Bavel (Babylon), "for there Havayah confounded (balal)"; understand this. And it can be "on that day," as it is written, "neither day nor night, and at evening time there will be light." Understand this.

11 והנה בחי' עמלק מלחמה לה' מדור דור. מפני שכל עכו"ם [עובדי כוכבים ומזלות] הם בחי' קליפה ומדות רעות כמ"ש החתי והאמורי והפריזי כו'

Now, [with] the level of Amalek, "Havayah has war from generation to generation." For all the idolatrous nations are the level of kelipah and of evil traits (middos), as it is written, "the Hittite and the Amorite and the Perizzite," etc.

והם בעצמן בטילין לגבי הקדושה כיתרון האור מפני החשך ונקל לפטור מהם.

And they in themselves are nullified before holiness, "like the advantage of light over darkness," and it is easy to be rid of them.

אך החוצפה והגסות של כל מדה רעה הוא בחי' עמלק ומלחמה להי' מדור דור כי חוצפה היא מלכותא בלא תגא כי כל המדות שרשם ומקורם מן הגוף הנקי משכא דחויא ויכול להתהוות בכל אחד

But the brazenness and haughtiness of every evil trait is the level of Amalek, and “Havayah has war from generation to generation”; for brazenness is “kingship without a crown.” For all the traits have their root and source in the body, which is called “the serpent’s skin” (mashcha dechivya), and [they] can come into being in everyone.

אך החוצפה והגסות מאין הוא בא לכל א' וא' הוא מ"ש מחשבת המן אשר חשב על היהודים דהיינו שיש היכלות הקליפות הנקי בבחי' המן והוא משפיע מחשבות לגסות הרוח וחוצפה.

But the brazenness and haughtiness — from where does it come to each and every one? It is what is written, “the scheme of Haman that he devised against the Jews”: that is, there are chambers of the kelipos that are called the level of Haman, and he imparts thoughts of haughtiness of spirit and brazenness.

12 והעצה לזה ותפול לפני רגליו דהיינו המלאכים הנקראים בשם רגליו כמ"ש שרפים עומדים ממעל קרשים עומדים.

And the remedy for this is “and she fell before His feet,” that is, the angels, who are called by the name “His feet,” as it is written, “Seraphim standing above,” “boards standing.”

וזהו ותבך ותתחנן להעביר מחשבות הרעות כו'. וזהו ותלו אותו ואת בניו על העץ גבוה חמשים אמה כמ"ש ה' מלך גאות לבש:

And this is “and she wept and pleaded,” to avert the evil thoughts, etc. And this is “and they hanged him and his sons on the gallows,” “fifty cubits high,” as it is written, “Havayah reigns; He has clothed Himself in grandeur (gei'us).”

חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין...

A person is obligated to become intoxicated on Purim

1 חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. כתיב כי יד על כס יה וגוי. ואמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שאין השם שלם ואין הכסא שלם וכו'.

"A person is obligated to become intoxicated on Purim until he does not know [the difference] between 'cursed is Haman' and 'blessed is Mordechai.'" It is written, "For a hand is over the throne (kes) of Yah," etc. And our Sages, of blessed memory, said that the Name is not whole and the throne is not whole, etc.

ולחבין זה הנה כתיב ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד שיש בבחי' עמלק בחי' ראשית ובחינת אחרית.

To understand this: it is written, "Amalek is the first of the nations, and his end shall be unto destruction," [meaning] that within the level of Amalek there is a level of 'first' (reishis) and a level of 'end' (acharis).

כי הנה זלעזיז [זה לעומת זה] עשה האלקים כמו שיש בקדושה בחי' ראשית ואחרית וכדכתיב אני ראשון ואני אחרון.

For "G-d has made one opposite the other": just as in holiness there is a level of 'first' and 'end,' as it is written, "I am first and I am last."

פי' ראשון שהוא סוכ"ע ומקורא דכולא כו' ואני אחרון בחי' ממלא כל עלמין בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ומתחת זרועות עולם.

That is, "first" is the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the source of all, etc.; and "I am last" is the level of the light that fills all worlds (memalei kol almin), "in the heavens above and on the earth below," and "beneath are the arms of the world."

כך יש בקליפה וסטרא אחרא בחי' עמלק בחי' ראשית גוים הן שבע עממין הכנעני והחתי וגוי' שהם ז' מדות רעות כו'

So too in kelipah (the husk) and the sitra achra (the other side) there is the level of Amalek, the level of "the first of the nations." [The nations] are the seven nations, "the Canaanite and the Hittite," etc., which are seven evil traits (middos), etc.;

וראשיתם הוא בחי' עמלק ובחי' אחרית עמלק עדי אובד הוא סוף מדרגות הקליפות ותמציתן שהוא ענין התגברות כח הרע שבכל מדה וגלויה ותוקפה.

and their 'first' is the level of Amalek. And the level of Amalek's 'end,' "unto destruction," is the end of the levels of the kelipos and their concentrated essence, which is the intensifying of the force of evil within each trait, its revelation and its strength.

2 וזהו ענין רשע ורע לו. פי' ורע מלשון רע לשמים ורע לבריות שהוא ענין הרוגז והכעס ולב אכזרי שבא מתוקף תגבורת הרע שיש לו ארס כנחש

This is the meaning of "a wicked man who has evil" (rasha vera lo). That is, "evil" in the sense of "evil toward Heaven and evil toward people," which is wrath, anger and a cruel heart that comes from the intensity of the evil's dominance, which has venom like a snake.

והוא בחי' עמלק ג"כ שהוא נחש הקדמוני ונק' אחריתו של עמלק.

This too is the level of Amalek, who is the primordial serpent, and it is called the 'end' of Amalek.

3 ובחי' ראשיתו הוא ראשית גוים הנ"ל מקור התהוות המדות הרעות וסבוב תולדתם ונק' בחי' עמל וע"ז נאמר ולא ראה עמל בישראל שעמל הוא בחי' עמלק כי עמלק אותיות עמ"ל לק"ה כו'

And the level of its 'first' is "the first of the nations" mentioned above: the source from which the evil traits come into being, and the cause of their birth. It is called the level of amal (travail), and of this it is said, "Nor has He seen travail (amal) in Israel," for amal is the level of Amalek, since עמלק (Amalek) is [made of] the letters עמ"ל (amal) [and] לק"ה, etc.

ובחי' עמל הוא המסתיר אלהותו ית' ומפריד שאין השם שלם כו'.

And the level of amal is what conceals His G-dliness, may He be blessed, and separates, so that the Name is not whole, etc.

4 וביאור הדבר הנה כתיב כי חלק ה' עמו שבכל נפש מישראל יש בחי' הוי"ה כי הוא"ו שבשם הוא בחי' ו' קצוות לך ה' הגדולה וגו'.

The explanation of the matter: it is written, "For Havayah's portion is His people," [meaning] that in every Jewish soul there is the level of Havayah. For the vav of the Name is the level of the six extremities: "Yours, Havayah, is the greatness," etc.

וכך בנפש האדם גדולה הוא בחי' חסד דרועא ימינא היא בחינת אברהם אוהבי שאהבתו ירושה לזרעו אחריו שיהא כל אדם יכול לעורר את האהבה אליו ית' למשוך אחריו ולדבקה בו והיא אהבה הטבעית וכו'.

So too in a person's soul, "greatness" is the level of Chesed (kindness), "the right arm," the level of "Avraham, who loved Me," whose love is an inheritance to his descendants after him, so that every person can arouse love for Him, may He be blessed, to be drawn after Him and to cleave to Him; and this is the natural love, etc.

5 וגבורה דרועא שמאלא היא בחי' פחד יצחק שכאשר רוצה לדבקה בו ית' וישים אליו לבו להתבונן בגדולתו ית' תפול עליו אימתה ופחד

And Gevurah (restraint), "the left arm," is the level of "the Fear of Yitzchak": when one wishes to cleave to Him, may He be blessed, and sets his heart upon Him to contemplate His greatness, may He be blessed, "terror and dread will fall upon him,"

כאשר לבבו יבין כי נשגב שמו לכדו ורק הודו על ארץ ושמים כו' כמ"ש במ"א.

as his heart understands that "His Name alone is exalted," and only "His splendor is upon the earth and the heavens," etc., as is explained elsewhere.

6 וכמו המלאכים שעונים באימה ואומרים ביראה קדוש שאימתם ויראתם הוא מחמת השגתם קדושתו יתברך שהוא קדוש ומובדל ולית מחשבה תפיסא ביה כלל.

It is like the angels, who "respond with dread and say with awe, 'Holy'": their dread and awe come from their grasp of His holiness, may He be blessed, that He is holy and set apart, and "no thought can grasp Him" at all.

וכן במ"ת [במתן תורה] דכתיב וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים וגוי. מה כתיב בתריה וירא העם וינעו ויעמדו מרחק מחמת היראה והוא בחי' שמאל דוחה

So too at the Giving of the Torah, as it is written, "And all the people saw the sounds and the flames," etc. What is written after it? "And the people saw, and they trembled and stood at a distance," because of the awe. This is the level of "the left pushes away,"

כי מחמת התבוננותו בגדולת א"ס ב"ה וקדושתו ית' שהוא רם ונשא עד אין קץ דוחה ומשפיל א"ע [את עצמו] לאמר מי הוא אשר ערב לבו לגשת כו' אך אין השמאל דוחה לגמרי ח"ו [חס ושלום] וכדכתיב ואימתך לא תבעתני.

for, because he contemplates the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, and His holiness, may He be blessed, that He is high and exalted without end, he pushes himself away and makes himself low, saying, "Who is he whose heart would dare to approach?" etc. But the left does not push away entirely, G-d forbid, as it is written, "And Your dread will not terrify me."

פ"י שהאימה לא תגרום להיות נבעת ונופל לגמרי ח"ו [חס ושלום] אלא ירידה זו צורך עלייה היא ע"י מדתו של יעקב שהיא הרחמנות על הריחוק וירידה הגדולה.

That is, the dread will not cause [him] to be terrified and to fall entirely, G-d forbid; rather, this descent is for the sake of an ascent, through the attribute of Yaakov, which is compassion over the distance and the great descent.

7 ולכן נקי מדתו של יעקב מבריא מן הקצה אל הקצה. פ"י שמעלה ומקשר מקצה התחתון אל הקצה העליון.

That is why the attribute of Yaakov is called "running through from end to end": that is, it raises and connects from the lower end to the upper end.

וכדכתיב ליעקב אשר פדה את אברהם וגוי שע"י מדת יעקב חוזר ומעורר את האהבה וכדכתיב מרחוק ה' נראה לי דהיינו מחמת הרחמנות על הריחוק כו':

As it is written, "To Yaakov, who redeemed Avraham," etc.: through the attribute of Yaakov one arouses the love again. And as it is written, "From afar Havayah appeared to me," that is, because of the compassion over the distance, etc.

8 והנה ג' מדות אלו הם ו' מדות כנגד הוא"ו שבשם שבהשתלשלות המדות עד סוף המעשה יש ג"כ ג' בחי' אלו

Now, these three attributes are the six attributes corresponding to the vav of the Name. For in the chain of descent (hishtalshelus) of the attributes, down to the final deed, there are also these three levels.

והם בחי' תורה ועבודה וגמילות חסדים דהיינו הכנת הלב והערת המדות להיות תכלית שלימות המעשה שצריך להיות בשמחה ובטוב לבב.

They are the levels of Torah, service (avodah) and acts of kindness: that is, preparing the heart and arousing the emotive attributes (middos), so that the deed may attain its ultimate perfection, for it must be "with joy and with gladness of heart."

גמילות חסדים זו צדקה שנא' [שנאמר] ולא ירע לבבך וגו'. עבודה כתיב תחת אשר לא עבדת בשמחה וגו'. תורה כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] וכן לדבר הלכה.

Acts of kindness: this is charity, as it is said, "And your heart shall not be grieved," etc. Service: it is written, "Because you did not serve with joy," etc. Torah: as our Sages, of blessed memory, said, "And so too for a matter of halachah."

9 והם ג' קוין ימין ושמאל ואמצע כמ"ש מימינו אש דת למו. מימינו הוא ג"ח [גמילות חסדים] וצדקה חסד דרועא ימינא אש היא בחי' גבורה דרועא שמאלא

They are three lines, right, left and middle, as it is written, "From His right hand, a fire of law (eish das) for them (lamo)." "From His right hand" is acts of kindness and charity, Chesed (kindness), "the right arm"; "fire" is the level of Gevurah (restraint), "the left arm,"

והוא כנגד עבודה שהיא עבודת התפלה שעיקרה קבלת עול מלכות שמים היא היראה מפני מלכותו ית' כמלך שעומד עליו כו'.

and it corresponds to service, which is the service of prayer, whose essence is accepting the yoke (kabbalas ol) of the Kingdom of Heaven: that is, awe before His sovereignty, may He be blessed, as before a king who stands over him, etc.

10 וכמ"ש שום תשים עליך מלך דהיינו שישים בלבו כאלו עומד לנגד עיניו ועי"ז תפול עליו היראה

As it is written, "You shall surely set a king over you": that is, he should set [it] in his heart as though [the King] were standing before his eyes, and through this awe will fall upon him.

כי ענין היראה הוא מחמת קרבת הדבר הנורא

For awe comes from being near the awesome thing.

וכך כשישים אל לבו גדולת א"ס ב"ה שהוא עד אין קץ ותכלית ואעפ"כ [ואף על פי כן] מלא כל הארץ הלזו הגשמית הוא כבודו ואזי תקבע היראה בלבו ופחד אלהים לנגד עיניו.

So too, when he sets his heart upon the greatness of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, that He is without end or limit, and nevertheless the fullness of all this physical earth is His glory, then awe will be fixed in his heart, and "the fear of G-d before his eyes."

11 והנה ענין קבלת עול מלכות שמים דהיינו המשכת מלכותו ית' למטה בתחתונים הגם שאחר קבלת מלכות שמים בק"ש [בקריאת שמע] נאמר ואהבת.

Now, as for accepting the yoke (kabbalas ol) of the Kingdom of Heaven, which is drawing His sovereignty, may He be blessed, down below into the lower realms: although after accepting the Kingdom of Heaven in the Shema it is said, "And you shall love,"

מ"מ הרי לאחר מכאן נאמר פרשה שניה והיה אם שמע וגו' השמרו לכם וגו'. רק שבתחלה נמשך מזה האהבה שירצה לדבקה בו.

nevertheless, after this the second paragraph is said, "And it shall be, if you will hearken," etc., "Take heed for yourselves," etc. It is only that at first love is drawn from it, so that he wishes to cleave to Him.

12 ואח"כ כשרוצה לדבקה בו וישים לבו להתכונן בגדולתו ית' ושהוא למטה כמו למעלה אזי נמשך מזה היראה

Afterwards, when he wishes to cleave to Him and sets his heart to contemplate His greatness, may He be blessed, and that He is below just as above, then awe is drawn from this.

וכדכתיב אברהם הוליד את יצחק ומה בא הכתוב ללמדנו והלא כבר נאמר יצחק בן אברהם אלא ללמדך שמדת יצחק נולדה ונמשכה ממדת אברהם

As it is written, "Avraham begot Yitzchak." What does the verse come to teach us? Has it not already said, "Yitzchak, son of Avraham"? Rather, it is to teach you that the attribute of Yitzchak was born and drawn from the attribute of Avraham.

שאין מדת יצחק היא היראה מדה בפני עצמה ומדת אברהם בפני עצמה אלא כל המדות שבקדושה הם אחדות א' ואין בהם פירוד ח"ו [חס ושלום].

For the attribute of Yitzchak, which is awe, is not an attribute in its own right, and the attribute of Avraham [another] in its own right; rather, all the attributes of holiness are a single unity, and there is no separation among them, G-d forbid.

13 וכן בענין הקרבנות אריה דאשא דאכיל קורבנן בחי' פני אריה אל הימין דאשא בחי' גבורות כו'.

So too with the offerings, "a lion of fire that consumes the offerings": [the lion is] the level of "the face of a lion on the right," [and] "of fire" is the level of the Gevuros (the powers of restraint), etc.

וכן עבודת הלויים בשיר הוא בבחי' הסתלקות הגבורות ממטה למעלה והחיות רצוא ושוב ונקי' בחי' מטי ולא מטי כו'.

So too the service of the Levites in song is in the manner of the Gevuros withdrawing from below to above, "and the Chayos were running and returning," and it is called the level of "reaching and not reaching," etc.

14 וכל זה הוא בחי' אש. ובחי' דת הוא קו הממוצע הוא בחינת התורה שנקי' תורת אמת על שם שאותיות אמת הם א' בראש האותיות. ומ' באמצעם. ות' בסופן

All this is the level of "fire." And the level of "law" (das) is the middle line, which is the level of the Torah, called "the Torah of truth" because the letters of emes (truth) are alef, at the head of the letters, mem in their middle, and tav at their end.

שהם בחי' מבריה מן הקצה אל הקצה. וזו היא מדתו של יעקב שנאמר תתן אמת ליעקב.

They are the level of "running through from end to end." This is the attribute of Yaakov, as it is said, "You will grant truth to Yaakov."

וזהו למו פ"י אליו כלומר שנמשך מימינו אש דת למו כדי לחזור ולקשר אליו ית' ע"י מדתו של יעקב מבריה מן הקצה אל הקצה:

And this is [the meaning of] lamo: it means "to Him." That is, "from His right hand, a fire of law" is drawn forth "to Him" (lamo), in order to return and connect to Him, may He be blessed, through the attribute of Yaakov, "running through from end to end."

15 והנה כל הוי' מדות הנ"ל הוא בחי' וי' שבשם הוי"ה ב"ה. ובחי' ההי' שבשם הנה תמונת וצורת ההי' הוא גי' קוין שני קוין מחוברים שהם בחי' מחשבה דבור. וקו הגי' הוא בחי' מעשה וכמ"ש אף עשיתיו. וכמ"ש במ"א.

Now, all six attributes mentioned above are the level of the vav of the Name Havayah, blessed be He. As for the level of the hei of the Name: the shape and form of the hei is three lines, two lines joined together, which are the levels of thought [and] speech, and the third line is the level of action, as it is written, "I have even made it," and as is explained elsewhere.

והענין שצריך להמשיך בחי' הוי' לבחי' הה"א שהוא להיות מלובשים במחשבה דבור ומעשה שיהיו ממולאים מן המדות דקדושה.

The point is that one must draw the level of the vav into the level of the hei, that is, [the attributes] must be clothed in thought, speech and action, so that these are filled with the attributes of holiness.

16 והנה יש ה"ה במילוי ה' אחרת שהמילוי שהוא ההעלם שהוא בחי' ה' המחשבה כי כמו שיש ה' מוצאות בדבור כך הם במחשבה שמה שהוא מחשב הוא מדבר.

Now, there is [the letter hei spelled out as] ה"ה, with a filling of another hei. The filling, which is the concealed [part], is the level of the hei of thought; for just as there are five organs of articulation in speech, so are they in thought, for what one thinks, one speaks.

ויש ה"א במילוי אל"ף שהוא בחי' ההעלם מאד נעלה בחי' אל"ף פל"א כו'. אך הנה שרש בחי' הוי"ה שבשם הוי"ה ב"ה הוא נמשך מלמעלה מבחי' י"ה שבשם.

And there is [hei spelled out as] ה"א, with a filling of alef, which is the level of the very lofty concealment, the level of אל"ף (alef), פל"א (pele, wonder), etc. However, the root of the level of the vav-hei of the Name Havayah, blessed be He, is drawn from above, from the level of the yud-hei of the Name.

יו"ד הוא בחי' נקודה עילאה הוא בחי' מה שכתוב ויצא כברק חצו דהיינו ראשית ומקור התהוות עולמות והתחדשותם מאין ליש ואפס המוחלט כי במחשבה אחת ברא את העולם שכל הבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע אינן אלא מחשבה אחת.

The yud is the level of the supernal point; it is the level of what is written, "And His arrow shall go forth like lightning," that is, the beginning and source of the coming-into-being of worlds and their renewal from nothing to something, and from absolute nonexistence. For "with one thought He created the world": all the levels, the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), are nothing but one thought.

וה' ראשונה היא בחי' התפשטות העולמות באורך ורוחב. והיו"ד נק' נקודה בהיכלא שהוא בחי' בטול וכו'.

And the first hei is the level of the spreading out of the worlds in length and breadth. And the yud is called "a point in the palace," which is the level of self-nullification (bittul), etc.

17 והנה כל המדות ומחשבה דבור ומעשה דקדושה שהוא בחי' ו"ה שבשם נמשך מבחי' הבטול.

Now, all the attributes, and the thought, speech and action of holiness, which are the level of the vav-hei of the Name, are drawn from the level of self-nullification (bittul).

דהיינו שכאשר יתבונן בבטול השגת הנבראים לגבי הבורא ית' שאין תופסים מקום וכלא ממש נחשבו שאינן אלא מחשבה אחת וכו' אזי ישים אליו לבו רוחו ונשמתו להיות לה' לבדו.

That is, when one contemplates the nullification of the created beings' grasp before the Creator, may He be blessed, that they occupy no place and are accounted as truly nothing, being nothing but one thought, etc., then "he will set to Him his heart, his spirit and his soul," to be G-d's alone.

אך אם ירצה האדם לעורר את האהבה לה' בלבד במדותיו הטבעיים הרי הוא מפריד שם י"ה מו"ה שהמדות אצלו בבחי' יש ואהבה מורגשת יש מי שהוא אוהב בלבד כו'

But if a person wants to arouse love for G-d merely with his natural attributes, he separates the Name Yah from vav-hei; for with him the attributes are in a state of yesh (being something), and in a love that is felt there is someone who loves, and that is all, etc.;

ועי"ז יש אחיזה ויניקה לקליפות וסט"א [וסטרא אחרא] לינק ולקבל חיות שיתהוו ג"כ ז' מדות רעות ח"ו [חס ושלום].

and through this the kelipos (husks) and the sitra achra (the other side) have a hold and draw nourishment, to suck and receive life-force (chayus), so that seven evil traits also come into being, G-d forbid.

18 וזהו בחי' עמלק שהוא בחי' היש שהוא העושה ומגדיל היש הפך הבטול שנמשך משם י"ה והוא המכסה ומסתיר התגלות שם י"ה ועי" כן הוא ראשית התהוות השבעה מדות רעות

This is the level of Amalek, which is the level of yesh ("something"): it is what makes and magnifies the yesh, the opposite of the self-nullification (bittul) drawn from the Name Yah. It is what covers and conceals the revelation of the Name Yah, and through this it is the beginning of the coming-into-being of the seven evil traits.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנס בו רוח שטות שהוא רוח המכסה ומסתיר בחי' הבטול כי איזהו חכם הרואה את הנולד. מאין כו'.

As our Sages, of blessed memory, said, "A person does not commit a sin unless a spirit of folly has entered him": this is a spirit that covers and conceals the level of self-nullification. For "Who is wise? One who sees what is born": from nothing (me'ayin), etc.

19 וזהו שאין השם שלם. וענין שאמרו שאין הכסא שלם הנה בחי' כסא הוא כס א'.

And this is [what is meant by] "the Name is not whole." And as for what they said, that the throne is not whole: the level of כסא (kisei, throne) is כס א' (kes, alef).

פי' בחינת אל"ף אאלפך חכמה אאלפך בינה היא התורה ירדה ונתכסה בכסויים גשמיים כמו כל עניני זרעים ומועד כו'.

That is, the level of alef, "I will teach you (a'alefcha) wisdom, I will teach you understanding," which is the Torah, descended and was covered in physical coverings, like all the matters of [the orders] Zera'im and Mo'ed, etc.

ונקרא בלשון כסא כמו דרך משל כסא שיושב עליו האדם שמשפיל אחריו לישוב עליו

It is called by the term kisei (throne), as in the analogy of a chair (kisei) on which a person sits, lowering his back to sit on it.

כך הוא ענין התורה שהוא בבחי' אחוריים ובחי' חיצוניות. ירדה ונתלבשה בעניני עוה"ז הגשמיים והכסא היא בחי' מרכבה לבחי' אחוריים שירדו ונשפלו.

So it is with the Torah, which is in the level of the back (achorayim) and the level of the outer dimension (chitzoniyus): it descended and was clothed in the physical matters of this world. And the throne is the level of a chariot (merkavah) for the level of the back, which descended and was lowered.

20 והנה בעסק התורה צריך להיות לשמה. פ"י בשביל התורה עצמה להמשיך בה בחי' האל"ף כמ"ש ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ שממשיכים בחי' יחודו ית' אפי' [אפילו] בארץ.

Now, occupation with Torah must be lishmah (for its own sake): that is, for the sake of the Torah itself, to draw into it the level of the alef, as it is written, "And who is like Your people Israel, one nation on earth," for they draw down the level of His unity, may He be blessed, even on earth.

משא"כ האומר אין לי אלא תורה וכו'. זהו בחי' עמלק המפריד אלף כו'.

This is not so with one who says, "I have nothing but Torah," etc.: this is the level of Amalek, which separates the alef, etc.

21 אך הנה העצה היעוצה נגד עמלק הוא מ"ש כי יד על כס יה וגו'. פ"י כי בחי' יד הוא למעלה מבחי' כס ומבחי' י"ה.

But the counsel prescribed against Amalek is what is written, "For a hand is over the throne (kes) of Yah," etc. The meaning is that the level of "hand" is above the level of kes and above the level of Yah.

והענין כי יש ג' ידות. יד הגדולה. יד החזקה. יד הרמה.

The point is that there are three hands: the great hand, the strong hand, the high hand.

22 והנה ביד הגדולה כתיב וירא ישראל את היד הגדולה בה' הידיעה שהיא ידועה ומושגת כי יד הגדולה היא אהבה שמעורר האדם לדבקה בו ית' היא מושגת ומורגשת בלב.

Now, of the great hand it is written, "And Israel saw the great hand," with the hei of knowing (the definite article), for it is known and grasped: the great hand is the love that a person arouses to cleave to Him, may He be blessed, which is grasped and felt in the heart.

וכן ביד החזקה כתיב ולכל היד החזקה בהי הידיעה שיד החזקה היא היראה גבורה דרועא שמאלא ושמאל דוחה שע"י קבלת עומ"ש [עול מלכות שמים] בק"ש [בקריאת שמע] דוחה ומשפיל א"ע [את עצמו].

So too of the strong hand it is written, "and all the strong hand," with the hei of knowing, for the strong hand is awe, Gevurah (restraint), "the left arm," and "the left pushes away": through accepting the yoke (kabbalas ol) of the Kingdom of Heaven in the Shema, he pushes himself away and makes himself low.

23 ולכן אומרים בשמונה עשרה סלח לנו אבינו כי חטאנו מחל לנו מלכנו כי פשענו.

Therefore we say in the Shemoneh Esreh, "Forgive us, our Father, for we have sinned; pardon us, our King, for we have transgressed."

וענין הפשע לא בשופטני עסקינן אלא פשעים אלו המרדים. ומרד הוא ענין פריקת עול כלומר שהפריקות עול בלבד נחשב לו כפשע.

As for transgression (pesha): we are not dealing with fools; rather, "transgressions (pesha'im) are rebellions." And rebellion is casting off the yoke; that is, casting off the yoke alone is counted for him as transgression.

24 ולכן קודם ק"ש [קריאת שמע] אינו מרגיש בנפשו ואומר חף אנכי בלא פשע

Therefore, before the Shema he does not feel it in his soul, and says, "I am innocent, without transgression."

רק אחר קבלת עול מלכות שמים בק"ש [בקריאת שמע] שמקיים שום תשים עליך מלך עליך ממש אזי נדמה בעיניו מחשבות לבו כל היום שלא המשיך עליו יראה זו והסיח דעתו ממנה כאלו פשע ומרד ופרק עומ"ש [עול מלכות שמים] מעל צוארו.

Only after accepting the yoke (kabbalas ol) of the Kingdom of Heaven in the Shema, when he fulfills "You shall surely set a king over you," truly over you — then the thoughts of his heart all day long, in which he did not draw this awe upon himself and turned his mind away from it, seem in his eyes as though he had transgressed and rebelled and cast the yoke of the Kingdom of Heaven off his neck.

וזה מחל לנו מלכנו כי פשענו. כלומר לפי שאתה מלכנו שקבלנו עול מלכותך עלינו. לכך אנו אומרים כי פשענו.

This is [the meaning of] “Pardon us, our King, for we have transgressed”: that is, because You are our King, for we have accepted the yoke of Your sovereignty upon ourselves, therefore we say, “for we have transgressed.”

25 והנה השמאל הדוחה בבחי' זו היא בבחינת הרגשה בנפשו. אך בבחי' יד רמה כתיב ובני ישראל יוצאים ביד רמה. בלא ה' הידיעה.

Now, the left that pushes away, in this respect, is in the mode of a feeling in his soul. But of the level of the high hand it is written, “And the children of Israel were going out with a high hand,” without the hei of knowing.

כי יוצאים כתיב פי' שיוצאים מן הכלי וגבול והוא בחי' נשיאות נפש לקיים מה שכתוב אליך ה' נפשי אשא והוא בחי' תשובה עלאה שעליה אמרו רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] תשובה קדמה לעולם

For it is written “going out”: that is, they go out of the vessel and the limit. This is the level of the lifting up of the soul, to fulfill what is written, “To You, Havayah, I lift up my soul.” And it is the level of the higher teshuvah (return), of which our Sages, of blessed memory, said, “Teshuvah preceded the world”;

כי ע"י התשובה מעומקא דלבא ובמסירת נפש הרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה היא העולה למקור חוצבה ממש.

for through teshuvah from the depth of the heart, and with self-sacrifice (mesirus nefesh), “the spirit returns to G-d who gave it”: it is [the spirit] that rises to the very source from which it was hewn.

26 והנה ישראל עלו במחשבה. פי' כי הנה במחשבה אחת ברא את העולם וישראל קדמו להיות באותה מחשבה.

Now, Israel “arose in thought.” That is, “with one thought He created the world,” and Israel came first, being in that very thought.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] בנשמותיהם של צדיקים נמלך כו'. והרי הם למעלה מבחי המחשבה ולכן התשובה של נשמות ישראל למקור חוצבם קדמה במעלה לבחי העולם.

As our Sages, of blessed memory, said, "He took counsel with the souls of the righteous," etc. Thus they are above the level of thought, and therefore the teshuvah (return) of the souls of Israel to the source from which they were hewn precedes the level of the world in rank.

27 ולכן נקי' יד רמה שמרוממת ומנשאת למעלה במדרגה גבוהה מאד מאד למקום שאינו ידוע ומושג בהשגת הנבראים.

That is why it is called "a high hand": it raises and lifts up to a very, very high level, to a place that is not known or grasped by the comprehension of created beings.

וזהו כי יד בלא ה' הידיעה דהיינו בחי' יד רמה הוא למעלה על כס ועל בחי' י"ה

This is [the meaning of] "For a hand," without the hei of knowing: that is, the level of the high hand is above, over kes and over the level of Yah,

כי ביה ה' צור עולמים שהוא ראשית הבריאה במחשבה אחת ברא את העולם. אבל בחי' יד רמה היא למעלה מעלה מהם.

for "with Yah, Havayah formed the worlds," which is the beginning of creation: "with one thought He created the world." But the level of the high hand is far, far above them.

ולכן יש בזה מעלה יתירה להיות משם מלחמה לה' בעמלק שלא יעמוד עמלק להתייצב על בחי' הוי"ה להיות מכסה ומסתיר ומפריד אלא יהיה גילוי. השם שלם והכסא שלם:

Therefore there is a special superiority in this: that from there should come "Havayah's war with Amalek," so that Amalek will not stand to set himself against the level of Havayah, to cover, conceal and separate; rather, there will be revelation: the Name whole and the throne whole.

28 והנה משרש נחש שהוא עמלק יצא צפע הוא המן שהוא הוא בחי' עמלק ואחזתו ויניקתו משם י"ה.

Now, "from the root of the snake," which is Amalek, "came forth a viper": this is Haman, who is himself the level of Amalek, and his hold and his nourishment are from the Name Yah.

וזהו ויקח המן את הלבוש ואת הסוס וילבש את מרדכי.

This is [the meaning of] "And Haman took the garment and the horse, and dressed Mordechai."

כי הנה אמרו רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שמי עם י"ה שס"ה כו' ששמירת מצות לא תעשה הוא גילוי בחי' שם י"ה כי עיקר הלי"ת [הלא תעשה] שלא להיות כסוי והסתר אור א"ס ב"ה.

For our Sages, of blessed memory, said, "My Name' (shmi) with Yah [equals] 365," etc., [meaning] that keeping the negative commandments is the revelation of the level of the Name Yah, for the essence of the negative commandments is that there be no covering and concealment of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

ורמ"ח מצות עשה הן המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ודירתו בתחתונים וגדול כח גילוי הכסא והסתר עיקר האור מהמשכת השתלשלות האור שאינו אלא זיו והארה בעלמא.

And the 248 positive commandments are the drawing down of the Infinite Light, blessed be He, and His dwelling place among the lower realms. But the power of uncovering the covering (kisei) and concealment of the essential light is greater than the drawing down of the chain of descent (hishtalshelus) of the light, which is merely a radiance and a glimmer.

29 והנה המן הוא הקליפה המכסה ומסתיר בחי' שם י"ה שהוא מקור הלי"ת [הלא תעשה].

Now, Haman is the kelipah (the husk) that covers and conceals the level of the Name Yah, which is the source of the negative commandments.

ולכן כד אתכפייא סט"א [סטרא אחרא] ואתהפך חשוכא לנהורא נעשו בחי' לבושין וסוסים לבחי' מרדכי שהוא בחי' מקור המשכת מצות עשה שהלבוש נמשך ממדרגה עליונה יותר כמ"ש במ"א:

Therefore, when the sitra achra (the other side) is subdued and darkness is turned into light, they become the level of garments and horses for the level of Mordechai, which is the level of the source of the drawing down of the positive commandments; for the garment is drawn from a higher level, as is explained elsewhere.

30 וזהו מהר קח את הלבוש ואת הסוס וגו'. כי ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] זכו אחישנה לא זכו בעתה.

And this is [the meaning of] "Hurry, take the garment and the horse," etc. For our Sages, of blessed memory, said, "If they merit, 'I will hasten it'; if they do not merit, 'in its time.'"

והנה בבא עת קץ המשיח במהרה בימינו כתיב בלע המות לנצח ואת רוח הטומאה אעביר וגו' שיהיו כלים ואבודים לגמרי שלא יהיה מהם עלייה לקדושה.

Now, when the time of the Messianic end arrives, speedily in our days, it is written, "He will swallow up death forever," and "I will remove the spirit of impurity," etc.: they will be utterly consumed and lost, so that there will be no ascent from them to holiness.

משא"כ ע"י תשובתן של ישראל בימי הגלות דאתכפייא סט"א [סטרא אחרא] ואתהפכא חשוכא לנהורא נעשו מהם בחי' לבושין כנ"ל.

That is not so through the teshuvah (return) of Israel in the days of exile, when the sitra achra (the other side) is subdued and darkness is turned into light: from them is made the level of garments, as mentioned above.

ולכן אמר מהר דהיינו שיהיה בבחי' אחישנה ואזי יכול להיות מזה את הלבוש ואת הסוס משא"כ כשיהיה בעתה תאבד לגמרי:

That is why he said "Hurry," meaning that it should be in the manner of "I will hasten it," for then the garment and the horse can come from this; whereas when it is "in its time," it will be utterly lost.

31 והנה פורים ויוה"כ [ויום הכפורים] הוא בחינה אחת (יום כפורים פירושו כמו פורים). ונקרא פורים על שם הפור כי התנשאות המן שהפיל פור הוא הגורל שרצה לדמות לאותו הגורל שביה"כ [שביום הכפורים] כו'.

Now, Purim and Yom Kippur are a single level. (Yom Kippurim means "like Purim.") It is called Purim after the pur, because the self-exaltation of Haman, who cast "pur, that is, the lot," was that he wanted to imitate that lot which is on Yom Kippur, etc.

שכמו שיוה"כ [שיום הכפורים] הוא בחי' תשובה עלאה לפני ה' תטהרו כך בפורים זכו ישראל לתשובה עלאה על ידי דברי הצומות וזעקתם במסירת נפש ממש ע"י קדוש השם

For just as Yom Kippur is the level of the higher teshuvah (return), "before Havayah you shall be purified," so on Purim Israel merited the higher teshuvah through "the matters of the fasts and their cry," with actual self-sacrifice (mesirus nefesh), through sanctifying the Name;

שהרי המן לא ביקש אלא לאבד את היהודים ואם היו כופרים ח"ו [חס ושלום] לא היה עושה להם כלום.
for Haman sought only to destroy the Jews, and had they renounced [their faith], G-d forbid, he would not have done anything to them.

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שבימי אחשורוש קבלו את התורה ברצון ועי"ז היה נשיאת נפשם למקור חוצבם הגבה למעלה בבחי' עלה במחשבה ותשובה קדמה לעולם.

And as our Sages, of blessed memory, said, in the days of Achashverosh they accepted the Torah willingly; and through this their souls were lifted up to the source from which they were hewn, very high above, in the level of "arose in thought" and "teshuvah preceded the world."

32 והנה גלוי בחי' זו בנפש ביום הכפורים אין בו אכילה ושתייה אבל בפורים שהוא בזמן הגלות הוא ע"י שתיית היין דוקא שהוא בחי' יין המשכר דהיינו בטול הדעת והשגה כו' כמ"ש במ"א:

Now, as for the revelation of this level in the soul: on Yom Kippur there is no eating or drinking; but on Purim, which is in the time of exile, it comes specifically through drinking wine, which is the level of "intoxicating wine," that is, the nullification of Daas (knowledge) and comprehension, etc., as is explained elsewhere.

33 וזהו חייב אינש לבסומי בפוריא בבחי' יין המשכר עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

And this is [the meaning of] "A person is obligated to become intoxicated on Purim," with the level of "intoxicating wine," "until he does not know [the difference] between 'cursed is Haman' and 'blessed is Mordechai.'"

כי ארור המן הוא הקליפה המכסה ומסתיר שם י"ה בחי' הלא תעשה. וברוך מרדכי הוא המשכת מצות עשה בחי' ו"ה.

For "cursed is Haman" is the kelipah (the husk) that covers and conceals the Name Yah, the level of the negative commandments; and "blessed is Mordechai" is the drawing down of the positive commandments, the level of vav-hei.

ועי"י בחי' יין המשכר הוא בחי' בטול ההשגה כו' ובחי' תשובה עלאה עולה למעלה מבחי' י"ה ומבחי' ו"ה.

And through the level of "intoxicating wine," which is the level of the nullification of comprehension, etc., and the level of the higher teshuvah (return), one rises above the level of yud-hei and above the level of vav-hei.

ובפורים מתגלה בחינה זו בכל נפש בכלל והארה מבחי' זו מתגלה קצת בכל יום בפרט בקי"ש [בקריאת שמע] במסירת נפש באחד ובואהבת לכל חד לפוש"ד [לפום שיעורא דיליה]:

On Purim this level is revealed in every soul in general; and a glimmer of this level is revealed a little every day, in particular in the Shema, with self-sacrifice (mesirus nefesh) at "One" and at "And you shall love," for each one according to his own measure.

ובבואה לפני המלך אמר עם הספר וגו'

“And when she came before the king, he said with the book”

1 ובבואה לפני המלך אמר עם הספר וגו'. הנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שית אלפי שנין הוי עלמא וחד חרוב שהוא בבחי' מנוחה שאין בו עליות וירידות

“And when she came before the king, he said with the book (sefer),” etc. Now, our Sages, of blessed memory, said: “The world exists for six thousand years, and for one [thousand] it is desolate,” which is in the aspect of rest (menuchah), in which there are no ascents and descents;

כי כל ימות עוה"ז שית אלפי שנין הן בבחינת ירידות ועליות הן בנשמות הן בגופות שכמה פעמים היו ישראל בשלוח ואח"כ ירדו כו'.

for all the days of this world, six thousand years, are in the aspect of descents and ascents, both in souls and in bodies; for many times Israel were at peace, and afterwards they descended, etc.

2 והנה ירידה צורך עליי' [עלייה] היא ועלייה זו בכללה נחלקת לשתיים שהן ארבע. דהיינו שתיים לנפשות שהן ג"ע [גן עדן] התחתון והעליון. ושתיים לגופות שהם ימות המשיח ותחיית המתים.

Now, descent is for the sake of ascent. And this ascent, as a whole, divides into two which are four: that is, two for the souls, which are the lower and the upper Gan Eden, and two for the bodies, which are the days of Mashiach and the Resurrection of the Dead.

ועל עליות הללו נאמר ילכו מחיל אל חיל שיש כמה מיני מדרגות שונות בעליות הנפשות.

And of these ascents it is said, “They go from strength to strength,” for there are many kinds of different levels in the ascents of the souls.

3 וכמה מיני היכלות בית הנשים ובית הנשים שני ג"ע [גן עדן] תחתון וג"ע [וגן עדן] עליון. ויש נהר די נור המפסיק בין עליות

And [there are] many kinds of chambers (heichalos): “the house of the women” and “the second house of the women” — the lower Gan Eden and the upper Gan Eden. And there is a river of fire (nehar di-nur) that separates between ascents;

כי בעליות הנשמה מבחינה זו לבחינה ומדרגה אחרת למעלה הימנה טובלת בנהר די נור שהוא בחי' המבטל ומשכח מעלתו הראשונה להחשיכה כלא וכאין בכדי שתהא בבחי' בטול והתכללות בעלייה אחרת שלמעלה הימנה.

for in the ascents of the soul from this level to another level and rung above it, it immerses in the river of fire, which is the aspect that nullifies [it] and makes [it] forget its former standing, so as to regard it as nothing and as naught, in order that it be in a state of self-nullification (bittul) and inclusion in another ascent, which is above it.

4 וכמ"ש ובזה הנערה באה אל המלך ובוזה הוא העמוד שבין עולם לעולם שבו ועל ידו נכללות הנשמות להיות בבחי' בטול כי זה השער לה' כו'.

As it is written, "And with this the maiden came to the king." And "with this" is the pillar between one world and another, in which and through which the souls are included, so as to be in a state of self-nullification (bittul); for "this is the gate to Havayah," etc.

וכן עד"ז בעליות הגופות לימות המשיח ותח"מ [ותחיית המתים]. אבל וחד חרוב הוא אלף השביעי שבו תכלית השלימות של כל העליות עד שאין עוד עלייה למעלה הימנו

And so too, in the same way, with the ascents of the bodies, to the days of Mashiach and the Resurrection of the Dead. But "and one [thousand] desolate" is the seventh millennium, in which is the ultimate perfection of all the ascents, to the point that there is no further ascent above it;

שהוא סוף וקץ לכל המדרגות והעליות שאפשר להיות לפי מזג ותכונת השמיטה ההיא שית אלפי שנין וחד חרוב

for it is the end and limit of all the levels and ascents that can be, according to the temperament and nature of that shemitah [cycle]: "six thousand years, and one [thousand] desolate."

ובכל שמיטה ושמיטה לפי מה שהיא כך הוא עליית אלף הז' שבה שהיא תכלית השלימות של כל העליות ונק' בחי' מנוחה שהיא בחי' עלייה שאין למעלה הימנה עוד עלייה וזהו וחד חרוב שהוא בבחינת מנוחה:

And in each and every shemitah, according to what it is, so is the ascent of its seventh millennium, which is the ultimate perfection of all the ascents, and it is called the level of rest (menuchah), which is the level of an ascent above which there is no further ascent. And this is "and one [thousand] desolate," which is in the aspect of rest.

5 והנה כתיב לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ ואמרז"ל אל תקרא שמות אלא שמות.

Now, it is written, "Go, behold the works of G-d, Who has set shamos (desolations) on the earth," and our Sages, of blessed memory, said: "Do not read shamos, but shemos (names)."

והענין כי הנה בחי' שמות הוא ענין חד חרוב דהיינו בחינת מנוחה סוף ותכלית כל העליות

The explanation is that the level of shamos (desolations) is the matter of "one [thousand] desolate," that is, the level of rest, the end and culmination of all the ascents.

ואעפ"כ כל זה הוא רק בחי' שמות שאין זה אלא מבחי' שמו מדת מלכותו ית' כמאמר יחיד חי העולמים מלך כו'.

And even so, all this is only the level of shemos (names), for this is only from the level of His Name, the attribute of His Malchus (sovereignty), may He be blessed, as in the saying: "Unique, Life of the worlds, King," etc.

כלומר שהוא יחיד ומיוחד לבדו כמו קודם שנברא העולם שאינו בגדר עלמין כלל

That is to say, He is unique and singular, alone, as [He was] before the world was created, for He is not within the bounds of worlds at all.

ומה שהוא חי העולמים הנה החיות המתפשט בעולמות אינו אלא בבחי' מלך

And as for His being "Life of the worlds," the life-force that spreads through the worlds is only on the level of "King."

ומלכותך מלכות כל עולמים כתיב שכל העליות וכל העולמות עד רום המעלות בכל שמיטה ושמיטה וכמה שמיטין ויובלות כו' הן הם רק בחי' מלכותו ית' שמתענגים ונהנין מזיו השכינה ובעונג זה יש כמה מדרגות ועליות עד רום המעלות

And it is written, "Your kingship is a kingship of all worlds": for all the ascents and all the worlds, up to the very highest of levels, in each and every shemitah, and many shemitos and jubilees, etc., are only the level of His Malchus, may He be blessed, in that they delight in and enjoy the radiance of the Shechinah (Divine Presence); and in this delight there are many levels and ascents, up to the very highest of levels.

וכל זה הוא רק התפשטות זיו כבוד מלכותו ית' אבל בו ית' בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כלל:

And all this is only the spreading forth of the radiance of the glory of His Malchus, may He be blessed. But as for Him, may He be blessed, in His own glory and essence, no thought can grasp Him at all.

6 והנה בחי' ענג זה בכללו הוא בחי' למחר לקבל שכרם ובהיום לעשותם הוא בחי' התפשטות הרצון שהרצון הוא חיצוניות עונג כנודע בחוש שכל דבר שיש בו תענוג לזה נוטה הרצון.

Now, this aspect of delight, as a whole, is the aspect of “tomorrow, to receive their reward”; and in “today, to do them” is the aspect of the spreading forth of the will. For will is the outer dimension (chitzoniyus) of delight, as is known from experience: whatever holds delight, toward that the will inclines.

והיינו התפשטות רצונו וחכמתו ית' בתרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן שהם תר"ך עמודי אור הנמשכים מעונג העליון.

That is, the spreading forth of His will and wisdom, may He be blessed, in the 613 mitzvos of the Torah and the seven of the Rabbis, which are the 620 pillars of light that are drawn from the supernal delight.

וכל מצות צריכות כוונת הלב שהוא נקודת פנימיות הרצון שבלב לדבקה בו ית' על ידי מצותיו כמאמר אשר קדשנו במצותיו.

And all mitzvos require the intention of the heart, which is the point of the inner dimension (pnimiyus) of the will that is in the heart: to cleave to Him, may He be blessed, through His mitzvos, as in the words: “Who has sanctified us with His mitzvos.”

7 והנה כמו שיש בעונג עילוי אחר עילוי עד רום המעלות כך ברצון נקודה פנימית הלב עומקא דלבא הנקרא בשם כנסת ישראל כמ"ש במ"א יש ג"כ עילוי אחר עילוי

Now, just as in delight there is elevation after elevation, up to the very highest of levels, so in the will — the inner point of the heart, the depth of the heart (umka d'liba), which is called by the name Knesses Yisrael (the Congregation of Israel), as is explained elsewhere — there is also elevation after elevation,

עד שיהיה גלוי הרצון הנמשך למטה בנפש בעומקא דלבא בבחי' מאד מאד עד רום המעלות להיות בבחי' מי לי בשמים ועמך לא הפצתי בארץ כלה שארי ולבבי.

until the revelation of the will that is drawn down below into the soul, in the depth of the heart, is in the state of me'od me'od ("very, very [much]"), up to the very highest of levels, so as to be in the state of "Whom have I in heaven? And with You I desire nothing on earth. My flesh and my heart pine away."

8 ובארץ הוא בחי' שמות בארץ שלא יהיה חפץ זה בתערוכות עם עמך רק אליו לבדו ית' כלתה נפשי ולבבי.

"On earth" is the level of "names on the earth": that this desire should not be mixed [with anything] "with You," but only for Him alone, may He be blessed: "my soul and my heart pine away."

וזהו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעוה"ז מכל חיי עולם הבא

And this is [the meaning of] "Better one hour of teshuvah (return) and good deeds in this world than all the life of the World to Come."

שכל חיי העולם הבא שהם עליות עד אין קץ בבחי' עונג עליון להתענג בהוי"ה וליהנות מזיו השכינה שהיא בחי' מלך בלבד מבחינת שמות בארץ

For all the life of the World to Come, being ascents without end in the level of supernal delight, to delight in Havayah and to enjoy the radiance of the Shechinah (Divine Presence), which is the level of "King" alone, is from the level of "names on the earth";

אבל תשובה ומעשים טובים שעיקר התשובה הוא בנקודת פנימיות הלב מעומקא דלבא מפנימיות הלב היא מלובשת במעשים טובים שהם תרי"ג מצות דאורייתא וז' דרבנן שהן הן גלוי רצון העליון ב"ה הוא העולה למעלה מעלה מבחי' העונג

but teshuvah and good deeds — for the essence of teshuvah is in the point of the inner dimension (pnimiyus) of the heart, from the depth of the heart, from the inner dimension of the heart, [and] it is clothed in good deeds, which are the 613 mitzvos of the Torah and the seven of the Rabbis, which are themselves the revelation of the Supernal Will, blessed be He — it is this that rises higher and higher above the level of delight.

כי העונג הבא לנשמות הוא ע"י התלבשות בהשגת הנשמה שתהא הנשמה מתענגת לפי השגתה

For the delight that comes to the souls is through being clothed in the soul's comprehension, so that the soul delights according to its comprehension;

אבל הרצון הוא למעלה מההשגה שהוא בבחי' גולגלתא דחפא על מוחא וכמ"ש במ"א על פסוק אשת חיל עטרת בעלה.

but the will is above comprehension, for it is in the level of the gulgalta (skull) that covers over the brain, as is explained elsewhere on the verse "A woman of valor is the crown of her husband."

9 וזהו ובבואה לפני המלך היא עליית כנסת ישראל לפני בחי' המלך ולמעלה הימנו בהתעלות הרצון לדבקה בו ית' בכבודו ובעצמו למעלה מעלה מבחי' שמו ומלכותו. ואזי אמר עם הספר ישוב מחשבתו וגו':

And this is [the meaning of] "And when she came before the king": it is the ascent of Knesses Yisrael (the Congregation of Israel) before the level of "the King," and above it, through the elevation of the will to cleave to Him, may He be blessed, in His own glory and essence, far above the level of His Name and His Malchus (sovereignty). And then "he said with the book (sefer): his scheme shall return," etc.

10 וביאור הענין כי הנה כל עבודת האדם בעוה"ז הוא לברר הטוב מהרע ויש בירור אחר בירור עד רום המעלות.

The explanation of the matter: all of a person's service in this world is to sift out the good from the evil, and there is sifting (birur) after sifting, up to the very highest of levels.

הבירור הוא ע"י חכמה כח מ"ה [מה] שהוא בחי' הביטול ליבטל וליכלל אליו ית' והוא לפני המלך

The sifting is through Chochmah (wisdom), koach mah (the potential of "what"), which is the level of self-nullification (bittul): to be nullified and included in Him, may He be blessed. And this is "before the king,"

כי בחי' מלך הוא בבחי' העולם לשון העלם והסתר פנים להיות כמה צמצומים רבים ועצומים שיהיה בחי' עם לשון עוממות דברים זרים ונפרדים כו'.

for the level of "king" is in the level of olam (world), a term related to he'elem (concealment) and the hiding of the Face, there being many contractions (tzimtzumim), numerous and mighty, so that there be the level of am (people), a term related to omemus (dimness): things foreign and separate, etc.

כי אין מלך בלא עם ובחיי חכמה הוא כח מ"ה [מה] דהיינו להעלות מעלמא דפרודא לקשר ולייחד אליו ית' בבחי' בטול אליו לבדו.

For there is no king without a people. And the level of Chochmah is koach mah: that is, to raise [things] up from the world of separation (alma d'peruda), to bind and unite [them] with Him, may He be blessed, in a state of bittul to Him alone.

11 והנה הבירור הוא במחשבה כמו שנראה בחוש בגשמיות שכאשר יפול לאדם איזה ענין הוא חושב ומהרהר בו

Now, sifting is in thought, as is seen plainly in physical matters: when some matter comes to a person, he thinks and reflects on it;

ואת הטוב יקבל ונקלט במוחו ומחשבתו להיות גומר כך בדעתו שיקום הדבר ויהיה כך בפועל ממש ואת הרע דוחה לחוץ ובחי' מחשבה הוא נקרא ספר בחי' צירופי אותיות.

and the good he accepts, and it is absorbed in his mind and his thought, to the point that he concludes thus in his mind that the thing shall come about and be so in actual deed; and the evil he pushes outside. And the level of thought is called sefer (book), the level of combinations of letters.

12 והנה באתערותא דלתתא בכואה לפני המלך בבחי' חכמה ובבחי' בירור כנ"ל. אזי אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] להיות אמר עם הספר שיהיה בירור בחי' חכמה במחשבה העליונה בחי' ספר צירופי אותיות

Now, through an arousal from below — “when she came before the king” in the level of Chochmah (wisdom) and in the level of sifting, as mentioned above — then [comes] an arousal from above, so that there be “he said with the book”: that there be a sifting of the level of Chochmah in the supernal thought, the level of sefer (book), combinations of letters,

שידחה הרע לחוץ ופסולת וסיגים שלוחי הדין והקטרוג המעכבים ומונעים את האדם בעבודת ה' מבית ומבחוץ בגשמיות ורוחניות וישוב מחשבתו הרעה על ראשו.

so that it push the evil outside, and the waste and dross — the agents of judgment and of accusation that hinder and hold back a person in the service of G-d, from within and from without, in physical and in spiritual matters — and “his evil scheme shall return upon his own head.”

13 ובירורם הוא ע"י העלאתם לבחי' מחשבה העליונה דייקא שעלייה זו גורמת להם הירידה והדחיה לחוץ

And their sifting is through raising them specifically to the level of supernal thought; for this ascent brings upon them the descent and the expulsion outside.

כי הנה בהיותם למטה אין תופסין מקום כלל שממית בידיהם תתפש וגו'. והם כמשל השמרים שהם ביין.

For when they are below, they take up no place at all: "The spider can be grasped with the hands," etc. And they are as in the analogy of the dregs that are in wine.

14 וכמ"ש ויגר מזה אך שמריה ימצו וגו' שהם הם בחי' שמרים שכשהם למטה כך יפה להם.

As it is written, "He pours out from this; but its dregs they shall drain," etc.: for it is they who are the level of dregs: when they are below, it is well for them so.

וזה היא הסיבה שכל הרשעים מגביהים את עצמם קודם מפלתם וכמו שהיה בהמן שגדלו ונשאו על כל השרים וגו'.

And this is the reason that all the wicked raise themselves up before their downfall, as it was with Haman, "whom [the king] promoted and advanced above all the officials," etc.

15 וכמ"ש לפני שבר גאון. והיינו דכתיב אם תגביה כנשר וגו' משם אורידך נאום ה' משם דייקא

As it is written, "Pride goes before a fall." And this is what is written: "Though you soar as high as the eagle," etc., "from there I will bring you down, says Havayah" — "from there," specifically:

שהגבהתם ועלייתם למעלה היא הגורמת השפלתם ומפלתם לפי שלא יוכלו לעמוד במקום גבוה ומדרגה העליונה בחי' ספר לפיכך ימחו מספר חיים כתיב.

for their being raised high and their ascent above is what causes their abasement and their downfall, since they cannot stand in a high place and in the supernal level, the level of sefer (book). Therefore it is written, "Let them be blotted out of the book of life."

משא"כ כשהם למטה אין תופסין מקום כלל כמשל צואה כשהיא בבית הכסא ובאשפה שם מקומה הראוי לה משא"כ כשמכניסין אותה לבית דוחין אותה לחוץ.

Whereas when they are below, they take up no place at all — as in the analogy of excrement: when it is in the privy and on the dunghill, that is its proper place; whereas when it is brought into a house, it is pushed outside.

16 והנה התעלותם לבחי' ספר ומחשבה עליונה הוא אחרי התעלות כנס"י [כנסת ישראל] שהוא בחי' נקודת פנימיות הלב לבחי' ומדרגת לפני המלך

Now, their being raised to the level of sefer (book) and supernal thought comes after the elevation of Knesses Yisrael (the Congregation of Israel), which is the level of the point of the inner dimension (pnimiyus) of the heart, to the level and rung of "before the king";

משא"כ כשהיא למטה וצריכה היא בעצמה להתברר עדיין אי אפשר להיות בירור אחר במדרגת השמרים.

whereas when it is below and itself needs to be sifted, there cannot yet be another sifting, on the level of the dregs.

17 וככה הוא ממש בנפש הבהמית שבכל אדם בפרטות אי אפשר להתברר דהיינו להפריד הרע שבה מהטוב ולהפך הטוב שבה מחשוכא לאורה כו' לסטרא דקדושה אם לא שתתברר תחלה נפש האלהית ותתעלה למעלה מעלה

And so it is exactly with the animal soul in each person individually: it cannot be sifted — that is, to separate the evil in it from the good, and to transform the good in it from darkness to light, etc., to the side of holiness — unless the G-dly soul is first sifted and elevated higher and higher,

ע"י בירור לבושין דקדושה שהם מחשבה דבור ומעשה המתבררים ע"י עסק התורה ומצותיה שהם התפשטות והשתלשלות רצון העליון ב"ה.

through the sifting of the garments of holiness, which are thought, speech and action, which are sifted through occupation with the Torah and its mitzvos, which are the spreading forth and step-by-step descent (hishtalshelus) of the Supernal Will, blessed be He.

וזוהו והיתה נפש אדני צרורה בצרור החיים את ה' וגו' הוא רצון העליון המלביש הנפש ומעלה אותה למעלה מעלה לבחינת גלגלתא כנ"ל. וכמ"ש במ"א ע"פ שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' לגלגלתם וגו':

And this is [the meaning of] "The soul of my lord shall be bound up in the bundle of life with Havayah," etc.: this is the Supernal Will, which clothes the soul and raises it higher and higher, to the level of gulgalta, as mentioned above. And as is explained elsewhere on the verse "Lift up the head of all the congregation of the Children of Israel," etc., "by their skulls (legulgelosam)," etc.

וקבל היהודים את אשר החלו לעשות

“And the Jews Accepted What They Had Begun to Do”

1 וקבל היהודים את אשר החלו לעשות. פי' החלו במתן תורה שאמרו נעשה ונשמע ואז היתה עדיין

נקרא' [נקראת] בשם התחלה.

“And the Jews accepted what they had begun to do.” The meaning is: “they had begun” at the Giving of the Torah, when they said “we will do and we will hear,” and at that time it was still called by the name “beginning.”

אבל בימי המן וקבל היהודים וגו'. קבלה גמורה. ולהבין זה צריך להבין ענין מתן תורה שניתנה לישראל.

But in the days of Haman, “the Jews accepted,” etc.: a complete acceptance. To understand this, one must understand the matter of the Giving of the Torah, that it was given to Israel.

והלא אברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] קיים את כל התורה עד שלא ניתנה ומה זו מעלת נתינתה:

Yet did not Avraham our father, peace be upon him, fulfill the entire Torah before it was given? So what is the advantage of its being given?

2 אך הנה מעלת אברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] שהיה הלוח ונסוע. דהיינו שהיה בבחי' רצוא ושוב בשביל

שהיתה מדתו מדת האהבה בבחינת בטול אליו ית' כי אברהם אבר מ"ה [שם מ"ה] כו'.

However, the distinction of Avraham our father, peace be upon him, was that he was “going and journeying”; that is, he was in the mode of “running and returning,” because his attribute was the attribute of love, in a state of self-nullification (bittul) toward Him, may He be blessed, for Avraham [is] ever Mah (“a limb of Mah”), etc.

ובטול זה הוא ע"י ההתבוננות כמ"ש יהללו את שם ה' כו' בחינת שם בלבד שאינו מערך עצמותו ומהותו כו'.

And this self-nullification comes through contemplation, as it is written, “Let them praise the Name of Havayah,” etc.: the level of a name alone, which is not in the category of His essence and being, etc.

כי הוא דהיינו עצמותו ומהותו ית' צוה ונבראו שלא שייך עליו ית' לומר שברא את העולמות כנ"ל.

For “He” — that is, His essence and being, may He be blessed — “commanded, and they were created”; for it does not apply to Him, may He be blessed, to say that He created the worlds, as mentioned above.

כי לשון ברא משמע שיש כח הפועל בנפעל ולא שייך זה אלא בשמותיו ית' כמ"ש בראשית ברא אלהים הוא שמותיו של הקב"ה.

For the term “created” (bara) implies that the power of the maker is in the thing made, and this applies only to His Names, may He be blessed, as it is written, “In the beginning Elokim created”: that is, the Names of the Holy One, blessed be He.

אבל עצמותו ומהותו כביכול הוא רק כאלו צוה ונבראו ממילא שאין להם ערך ויחוס כלל אליו ית'

But [as for] His essence and being, as it were, it is only as though “He commanded, and they were created” of themselves, for they have no comparison or relation to Him, may He be blessed, at all.

כי נשגב שמו לבדו. פ"י אפילו בחינת נשגב. דהיינו בחי' סוכב כל עלמין אינו אלא בחינת שמו לבדו.

For “exalted is His Name alone.” The meaning is: even the level of “exalted,” that is, the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), is only the level of “His Name alone.”

3 ואי לזאת תתבטל אליו ית' הנפש בבחי' בטול באור א"ס ב"ה ממש שאין כח בנפש להכיל את אור

האהבה זו כי אם בבחי' רצוא ושוב וזו היתה מעלת ומדרגת אברהם הלורך ונסוע.

Accordingly, the soul becomes nullified to Him, may He be blessed, in a state of self-nullification (bittul) in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself; for the soul has no power to contain the light of this love except in the mode of “running and returning.” And this was the distinction and rank of Avraham: “going and journeying.”

אך לעתיד לבא כתיב כי עין בעין יראו לפי שאז נאמר בבכי יבאו

But of the Time to Come it is written, “for eye to eye they shall see,” because at that time it is said, “with weeping they shall come.”

שהבכיה היא מחמת קבלת השמחה הגדולה ורוב התענוג המתגלה למעלה מעלה מאשר תוכל הנפש שאת שלכן הוא בוכה ומוריד דמעות לפי שאין מעצור בבחי' כלי וגבול כנודע:

For the weeping comes from receiving the great joy and the abundance of delight that is revealed, far, far beyond what the soul can bear; and therefore one weeps and sheds tears, because there is no restraint in the form of a vessel and limit, as is known.

4 והנה מעלת אברהם היתה גדולה מאד מצד שרש נשמתו ולא כל האדם זוכה לזה. לכך נתנה התורה רמ"ח מ"ע [מצות עשה] ושס"ה לא תעשה שהן הן בחי' רצוא ושוב.

Now, Avraham's distinction was very great by virtue of the root of his soul, and not every person merits this. Therefore the Torah was given: 248 positive commandments and 365 negative commandments, which are the very level of "running and returning."

רצוא במצות עשה. ושוב במצות לא תעשה. כי המצות הן כלים לאור א"ס ב"ה המלוכש בהם.

"Running" is in the positive commandments, and "returning" in the negative commandments. For the mitzvos are vessels for the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is en clothed in them.

5 וכמו שכתוב וירד ה' על הר סיני. כי רמ"ח פקודים הם רמ"ח אברים דמלכא.

As it is written, "Havayah descended upon Mount Sinai." For the 248 commandments are the 248 limbs of the King.

כמו האבר שהוא כלי שבו מלוכש החיות מן המוח כך המצות הם כלים ואברים להחיות הנמשך מן החכמה דאורייתא מחכמה נפקת שבה מלוכש אור א"ס ב"ה ממש וע"י זה יהיה גילוי אור א"ס ב"ה ממש בנפש האדם.

Just as a limb is a vessel in which the life-force from the brain is en clothed, so the mitzvos are vessels and limbs for the life-force drawn from Chochmah (wisdom), for "the Torah comes forth from Chochmah," in which the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself is en clothed; and through this there will be a revelation of the Infinite Light, blessed be He, itself in the soul of man.

6 וזהו ענין נעשה ונשמע. נעשה היא בחי' כלי בעשיית המצות בפועל ממש. ונשמע מלשון וישמע שאול לשון אסיפה שיתאסף ויתקבץ לתוכן המשכות מאור א"ס ב"ה.

And this is the meaning of “we will do and we will hear.” “We will do” is the level of a vessel, in the doing of the mitzvos in actual deed. And “we will hear” (nishma) is from the expression “and Shaul assembled (vayeshama),” a term of gathering: that there be gathered and collected into them drawings-down from the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

כי המשכת אור א"ס ב"ה בתורה ומצות תלוי במעשה המצות וקיומן בפועל ממש כי אין אור בלי כלי כנודע מענין יסוד האש ע"ד משל שהוא הגבה למעלה מכל הד' יסודות תחת גלגל הירח

For the drawing down of the Infinite Light, blessed be He, into Torah and mitzvos depends on the doing of the mitzvos and their fulfillment in actual deed, since there is no light without a vessel, as is known from the matter of the element of fire, by way of analogy, which is the highest of all the four elements beneath the sphere of the moon.

ואעפ"כ [ואף על פי כן] אינו מאיר כלילה לפי שהאור הבא ממנו אינו מאיר אלא א"כ יש דבר למטה שנאחז בו ודולק כמו פתילה ועצי [ועצים]

And nevertheless it does not shine at night, because the light that comes from it does not shine unless there is something below that it takes hold of and burns, such as a wick and wood.

ואחר שכלו ונשרפו העצי [העצים] והפתילה מסתלק והיה כלא היה ואינו עולה בשם אור כלל.

And after the wood and the wick are consumed and burned up, it departs and is as though it had never been, and does not merit the name “light” at all.

וזהו ולא עם הארץ חסיד. חסיד הוא בעל מדות האהבה והיא היא בחי' אור (כי ב' פעמים אור בגימטריא ואהבת)

And this is [the meaning of] “nor is an unlearned person a chasid.” A chasid is one who possesses the emotive attributes (middos) of love, and this is the very level of light (for twice or, “light,” equals ve’ahavta, “and you shall love,” in numerical value).

ואי אפשר להיות גילוי אור האהבה כי אם שיהיה בחי' כלי למטה שיתפעל בו. ובחינת כלי זו הוא ע"י תורה ומצות. משא"כ עם הארץ.

And there cannot be a revelation of the light of love unless there is the level of a vessel below that is affected by it. And this level of a vessel comes through Torah and mitzvos; which is not so with an unlearned person.

וגם עיקר הגורם להמשכ' אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה שיהי' [שיהיה] מתלבש בתורה ומצות ולהיות אנת חכים ולא וכו'. הוא הוא עיקר התורה ועשיית המצות עצמן שבחי' הכלי קדמה לאור בשרשו ומקור חוצבו.

Moreover, the main cause of drawing down the Infinite Light, blessed be He, so that it be encllothed in Torah and mitzvos, and so that there be [the level of] "You are wise, but not," etc., is, first and foremost, the Torah and the doing of the mitzvos themselves; for the level of the vessel precedes the light in its root and the source from which it is hewn.

7 וכמ"ש במ"א על פסוק ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך וגו'.

As is explained elsewhere on the verse, "And these are the kings who reigned in the land of Edom before any king reigned," etc.

וכנודע ששרש וחיות המאכל שמדומם צומח חי הוא הגבה למעלה מחיות ונפש החיונית של האדם שלכן המאכל מחיה את האדם ומשיב את נפשו כו'.

And as is known, the root and life-force of food, from the inanimate, the vegetative and the animal, is higher than the life-force and vital soul of man; which is why food gives life to a person and restores his soul, etc.

8 ולכן עיקר המשכת אור א"ס ב"ה תלוי בבחי' כלי שע"י מעשה המצות וקיומן בפועל ממש שעושים בחי' כלי מזה נמשך האור ומתלבש בהם.

Therefore the main drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, depends on the level of a vessel: for through the doing of the mitzvos and their fulfillment in actual deed one makes the level of a vessel, and from this the light is drawn down and encllothed in them.

וזהו ג"כ ענין ולא עם הארץ חסיד שאי אפשר להיות המשכת אור האהבה מלמעלה כי אם ע"י כלים שהם התורה ומצות.

And this is also the meaning of "nor is an unlearned person a chasid": there cannot be a drawing down of the light of love from above except through vessels, which are the Torah and the mitzvos.

9 ובה יובן שלפעמים מצינו שנחשב מעלת אברהם גדולה שקיים את כל התורה. וכמ"ש וישמר משמרתי וגו'. ולפעמים מצינו שנחשב לו לגרעון שלא זכה לתורה.

With this one can understand why we sometimes find that Avraham's distinction is reckoned great in that he fulfilled the entire Torah, as it is written, "and he kept My charge," etc.; and sometimes we find that it is reckoned to him as a deficiency that he did not merit the Torah.

דשניהם אמת כי מצד שרש נשמתו היה הגבה למעלה עד שהיתה נשמתו מרכבה ובחי כלי לאור התורה ואור א"ס ב"ה הנמשך ומתלבש בתורה.

For both are true: by virtue of the root of his soul he was exceedingly high, to the point that his soul was a chariot (merkavah) and the level of a vessel for the light of the Torah and for the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is drawn down and enclothed in the Torah.

כי אברהם אבר מ"ה [שם מ"ה] אבר וכלי. אבל כל המצות עצמן שהם מדרגות עליונות יותר מלפני מלך וגוי עדיין לא ניתנו בימי אברהם:

For Avraham [is] ever Mah: a limb and a vessel. But all the mitzvos themselves, which are more exalted levels, from "before any king reigned," etc., had not yet been given in the days of Avraham.

10 אך על ענין המשכה זו נאמר יביאו לבוש מלכות. וסוס אשר רכב עליו המלך והלבישו את האיש וגוי.

But concerning this drawing down it is said, "Let them bring a royal garment" and "a horse that the king has ridden upon," "and let them clothe the man," etc.

והענין כי הנה לבוש מלכות היינו בחי תורה ומצות כמ"ש עוטה אור כשלמה ואין אור אלא תורה דאורייתא מחכמה נפקת

The explanation: the royal garment is the level of Torah and mitzvos, as it is written, "He wraps Himself in light as in a robe," and "light" means nothing other than Torah; for the Torah comes forth from Chochmah (wisdom).

והוא בחינת לבוש לאור א"ס ב"ה המתלבש בתוכה אנת הוא חכים וכי והמצות נקראין לבושין שבהם מלוכס חסד דרועא ימינא כו'

And it is the level of a garment for the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, which is enclothed within it: "You are wise," etc. And the mitzvos are called garments, in which is enclothed "Chesed (kindness), the right arm," etc.

והמשכת בחי לבוש זה שיהיה התלבשות אור א"ס ב"ה בתורה ומצות במעשה המצות וקיומן בפועל ממש הוא ע"י בחי סוס וכמ"ש גבי מתן תורה כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה.

And the drawing down of this level of garment, so that there be an enclothing of the Infinite Light, blessed be He, in Torah and mitzvos, in the doing of the mitzvos and their fulfillment in actual deed, is through the level of the horse; as it is written concerning the Giving of the Torah, "When You ride upon Your horses, Your chariots are salvation."

11 וביאור ענין זה כי הנה סוס הוא בגימטריא ב"פ [ב' פעמים] ג"ס והיינו בחי' כי גאה גאה דהיינו להיות ע"י זה בבחינת בטול אליו ית'

The explanation of this matter: sus (סוס, "horse") equals in numerical value twice gimmel-samech (63), and this is the level of "for He is exalted, exalted"; that is, that through this one be in a state of self-nullification (bittul) toward Him, may He be blessed.

כי מצות צריכות כוונה דהיינו רעותא דלבא אם ישים אליו לבו כו' שאין אור א"ס ב"ה שורה אלא במי שבטל אליו כו':

For mitzvos require intention, that is, the desire of the heart: "if he sets his heart to Him," etc. For the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, rests only upon one who is nullified to Him, etc.

12 והנה ענין הסוס הוא שמוליך הסוס לרוכבו למקום שאין יכול להגיע לשם מצד עצמו. ויש בזה ב' בחינות שמעלהו הרים גדולים ומורידו בקעות גדולות

Now, the matter of the horse is that the horse carries its rider to a place he cannot reach on his own. And there are two aspects to this: it brings him up great mountains and brings him down into great valleys.

כך הנה יש בבחי' בטול זה ב' בחינות ממטה למעלה למקום שאין יניקה ואחיזה לסטרא אחרא עלמא דחירות גיאה על גיותניא שלא ניתן להם שפע וחיות אם תגביה כנשר וגו'.

So too, in this level of self-nullification (bittul) there are two aspects. From below to above: to a place where the sitra achra (the other side) has no nurture and no hold, the world of freedom, "exalted over the haughty," where no abundance and life-force is given to them; "though you soar like the eagle," etc.

13 וזהו שכתוב סוס ורוכבו רמה בים. רמה לשון רוממות ולשון השלכה ושניהם אמת כי מחמת רוממות נעשה בחי' השלכה כו'

And this is what is written, "The horse and its rider He cast (ramah) into the sea." Ramah is a term of loftiness and a term of casting, and both are true: because of the loftiness, the level of casting comes about, etc.

וממעלה למטה להיות נמשך גילוי בחי' בטול זה למטה דאתהפכא סטרא אחרא ואתכפייא כו' כי א"א להיות התהפכות המדות ע"י המדות דקדושה עצמן מאחר שהם זה לעומת זה.

And from above to below: that the revelation of this level of self-nullification (bittul) be drawn down below, so that the sitra achra (the other side) is transformed and subdued, etc. For a transformation of the emotive attributes (middos) cannot come about through the holy emotive attributes themselves, since they are "one opposite the other."

14 וכמאמר לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל אלא עד יערה עליו רוח ממרום בחי' בטול באור א"ס ב"ה.

And as in the saying, "Not like Avraham, from whom Yishmael issued"; rather, "until a spirit from on high is poured out upon him": the level of self-nullification (bittul) in the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

וזהו מרומז בדברי רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] תבא אמו ותקנה את בנה כו' וכמ"ש אם רחץ ה' אל תקרא אם אלא אם כו'

And this is alluded to in the words of our Sages, of blessed memory, "Let his mother come and wipe her son clean," etc.; and as it is written, "If G-d washes": do not read im ("if") but em ("mother"), etc.

אם הבנים היינו אם ומקור המדות היא בחי' התבוננות באור א"ס ב"ה ממש בבחי' בטול ושם מתהפכין כל המדות מהפך להפך

"The mother of the children," that is, the mother and source of the emotive attributes (middos), is the level of contemplation of the Infinite Light, blessed be He, itself, in a state of self-nullification; and there all the attributes are transformed from one extreme to its opposite.

לפי שהיא בחי' מקיף כמו ע"ד משל מחשבה שמקפת וסובלת ב' דברים הפכיים ואין שם שליטת בחי' זה לעומת זה:

For it is the level of the encompassing (makif), like thought, by way of analogy, which encompasses and bears two opposite things; and there the level of "one opposite the other" has no dominion.

15 וזהו כי תרכב על סוסך מרכבותיך ישועה. שנמשך בחינת ישועה להושיע משופטי נפשו ולא הפכא כו'.

And this is [the meaning of] "When You ride upon Your horses, Your chariots are salvation": that the level of salvation is drawn down, "to save from those who judge his soul," and to transform, etc.

ועי"ז נותנין הלבוש והסוס על יד איש משרי המלך הפרתמים הוא מיכאל כהנא רבא ענף חסד שהוא המלביש את הנשמה בגי"ע [בגן עדן] כו'.

Through this, the garment and the horse are given "into the hand of one of the king's noble princes": this is Michael, the High Priest, a branch of Chesed (kindness), who clothes the soul in Gan Eden, etc.

וקרא לפניו ככה יעשה וגו'. יובן ע"פ מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] עתידים צדיקים שיאמרו לפניו קדוש כו'. כי הנה קדוש הוא ענין המשכת קודש העליון בוי"ו המורה על המשכה.

"And proclaim before him, 'Thus shall be done,'" etc. This will be understood in light of the saying of our Sages, of blessed memory, "The righteous are destined to have 'holy' said before them," etc. For kadosh ("holy") is the drawing down of the supernal kodesh ("holiness") by means of the [letter] vav, which indicates drawing down.

ולעתיד לבא תהיינה כל המשכות ממטה למעלה שעיקר הגלוי יהיה למטה. ומלאכי מעלה יקבלו הארה ממטה כו'.

And in the Time to Come all the drawings-forth will be from below to above, for the main revelation will be below, and the angels on high will receive illumination from below, etc.

16 והנה המשכת אור א"ס ב"ה בבחי' הנ"ל החלו במי"ת [במתן תורה] שאז היתה התחלת ההמשכה וכענין מעט מעט אגרשנו.

Now, the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, in the manner mentioned above, they began at the Giving of the Torah, for then was the beginning of the drawing down, like the matter of "little by little I will drive them out."

אבל בימי המן וקבל היהודים קבלה גמורה בבת אחת כי יהודים נק' על שם בחי' הודיה. כי יש ברכה והודיה. ברכה היא בחי' גלוי מעולם ועד עולם.

But in the days of Haman, "the Jews accepted": a complete acceptance, all at once. For Yehudim ("Jews") are so called after the level of hodayah (acknowledgment). For there is blessing and acknowledgment: blessing is the level of revelation, "from world to world."

אבל הודאה אינו בחינת גלוי לפי שהיא בחינת הודאה באור א"ס ב"ה עצמו אשר אי אפשר לבא לידי גלוי ואינו נתפס בשום מחשבה רק בבחי' הודאה

But acknowledgment is not the level of revelation, since it is the level of acknowledging the Infinite Light, blessed be He, itself, which cannot come to revelation and is not grasped by any thought except by way of acknowledgment.

והיא בחי' בטול ממש וזכו אז ישראל למדרגת הבטול הגדול ע"י מסירת הנפש על קדוש השם

And this is the level of utter self-nullification (bittul). And at that time Israel merited the rank of the great self-nullification through self-sacrifice (mesirus nefesh) for the sanctification of G-d's Name.

שהרי אם רצו להמיר דתם לא היה המן עושה להם כלום שלא גזר אלא על היהודים אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה כולה ולא עלה להם מחשבת חוץ ח"ו [חס ושלום]

For had they wished to change their faith, Haman would have done nothing to them, since he decreed only against the Jews; but they gave themselves over to death the entire year, and no thought of [going] outside, G-d forbid, arose in them.

וע"י בחינת מסירת נפש זכו לבחי' קבלה גמורה שנכנס ונמשך להם בחי' אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש:

And through the level of self-sacrifice they merited the level of complete acceptance, so that the level of the Infinite Light, blessed be He, itself entered and was drawn down into them.

ביאור על הנ"ל

An Explanation of the Above

1 ביאור על הנ"ל

An explanation of the above.

2 הנה ענין קיים אברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] כל התורה עד שלא ניתנה היינו שהמשיך אור מבחי' סוכ"ע שזהו קוטב ויסוד העיקר שבכל התורה ומצות שהוא להמשיך גלוי האור הסוכ"ע. וכמבואר בדוכתי טובא. (עמ"ש בפסוק וזאת המצוה בפר' [בפרשת] ואתחנן ובפסוק את שבתותי תשמרו)

Now, the matter of Avraham our father, peace be upon him, having fulfilled the whole Torah before it was given means that he drew down light from the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), which is the pivot and the principal foundation in the whole of the Torah and mitzvos: to draw down the revelation of the light that encompasses all worlds, as is explained in many places. (See what is written on the verse "And this is the mitzvah," in Parshas Va'eschanan, and on the verse "You shall keep My Shabbosos.")

ולכך היה עבודתו בבחי' הלוך ונסוע שהוא רצוא ושוב.

And therefore his service was in the mode of "going on and journeying," which is "running and re-turning" (ratzo vashov).

כי ההמשכה מבחי' זו שלמעלה מההשתלשלות א"א שיהיה נמשך כ"א בדרך רצוא ושוב.

For the drawing down from this level, which is above the chain of descending worlds (hishtalshelus), cannot possibly be drawn down except by way of ratzo vashov.

ולכן גם עבודת האהבה דאברהם שנמשך מבחי' התבוננות דסוכ"ע היה ע"ד רצוא ושוב שאין כח בנפש להכיל את אור האהבה זו כי אם בבחי' רצוא ושוב (ועמ"ש ע"פ טוב לחסות ויש התבוננות שהיא כו' והלב קטן מהכיל כו' ע"ש).

And therefore Avraham's service of love too, which was drawn from contemplation of the light that encompasses all worlds, was in the manner of ratzo vashov, for the soul has no power to contain the light of this love except in the mode of ratzo vashov. (And see what is written on the verse "It is better to take refuge," [that] there is a contemplation that is, etc., and the heart is too small to contain [it], etc.; see there.)

אך להבין מה שלפעמים נחשב לו לגרעון מה שלא זכה לתורה ומצות שניתן בסיני. זה יובן בביאור ענין פ"י נעשה ונשמע.

But to understand why it is sometimes counted as a deficiency in him that he did not merit the Torah and mitzvos that were given at Sinai: this will be understood through explaining the meaning of "We will do and we will hear."

והוא כי נעשה פ"י הכלים ע"ד רמ"ח פקודין אינון רמ"ח אברין דמלכא שהן בחי' כלים לגלוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה כמו שהאבר הוא כלי לחיות הנמשך מן הנפש.

It is this: "we will do" means the vessels, in the manner of "the 248 commandments are the 248 limbs of the King," which are the level of vessels for the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, just as a limb is a vessel for the life-force drawn from the soul.

3 ופ"י נשמע הוא האור שנמשך לתוך הכלי ע"י קיום מצוה זו.

And "we will hear" means the light that is drawn into the vessel through the fulfillment of this mitzvah.

ומה שהקדימו נעשה לנשמע היינו לפי שהמצות שהם הכלים הם הגורמים שיבואו האורות ויומשכו ויתפשטו בהכלים ואם לא הכלים לא היו האורות נמשכים כלל.

And the fact that they put "we will do" before "we will hear" is because the mitzvos, which are the vessels, are what cause the lights to come and to be drawn down and spread into the vessels; and were it not for the vessels, the lights would not be drawn down at all.

ויובן זה ע"פ שני דרכים. הא' ע"פ מ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלת הוא.

This can be understood in two ways. The first is according to what is written, "For Havayah your G-d is a consuming fire."

כי הנה יש ד' יסודות ארמ"ע [אש רוח מים עפר] ויסוד האש הוא למעלה מרוח מים עפר כי הוא תחת גלגל הירח. ויש חקירה בין החוקרים במהותו.

For behold, there are four elements, fire, air, water and earth, and the element of fire is above air, water and earth, for it is [directly] beneath the sphere of the moon. And there is a debate among the philosophers concerning its nature.

4 והנה הקושיא מפני מה יש חשך בלילה. והתירוץ הוא שאור ואש הנאחז בפתילה ועצים זהו הארה והשפעה מיסוד האש.

Now, the question is: why is there darkness at night? And the answer is that the light and fire that takes hold in a wick and in wood is a glimmer and an outflow from the element of fire.

אבל יסוד האש עצמו הוא המקור של האור והאש אינו כלל ע"ד מהות האש שבפתילה ורק אש שבפתילה הוא הארה והמשכה ממנו.

But the element of fire itself is the source of the light and the fire, and it is not at all like the nature of the fire in the wick; only the fire in the wick is a glimmer and a drawing-forth from it.

5 ולכן מיסוד האש עצמו אינו נמשך כלל אור והארה כ"א אחר שנמשך האש בפתילה אז הוא מאיר.

Therefore no light or glimmer at all is drawn down from the element of fire itself; only after the fire is drawn into the wick does it shine.

אמנם אנו רואים מי הוא הגורם שיומשך האש ממקורו האש היסודי זהו הפתילה והעצים

Now, we see what it is that causes the fire to be drawn from its source, the elemental fire: it is the wick and the wood,

שהן הכלים שבהן נאחז האור ואז נמשך ומאיר ומתגלה למטה משא"כ בהעדר הפתילה מסתלק האש למקורו האש היסודי מהגילוי אל ההעלם ונעשה חשך למטה.

which are the vessels in which the light takes hold, and then it is drawn down and shines and is revealed below; whereas in the absence of the wick, the fire withdraws to its source, the elemental fire, from revelation into concealment, and it becomes dark below.

6 והנמשל יובן למעלה שיש אור וכלי בע"ס [בעשר ספירות]. האור הוא גילוי והמשכה מהמאציל העליון ב"ה והכלי הוא בחי ע"ס [עשר ספירות] חו"ב [חכמה ובינה] חג"ת [חסד גבורה תפארת] כו' שהן בחי כלים שבהן נמשך ונאחז האור מאין סוף ברוך הוא.

The parallel [of the analogy] will be understood on high: there is light and vessel in the Ten Sefiros. The light is a revelation and drawing-forth from the Supernal Emanator, blessed be He, and the vessel is the level of the Ten Sefiros, Chochmah and Binah, Chesed, Gevurah and Tiferes, etc., which are the level of vessels in which the light from the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, is drawn and takes hold.

והנה מעשה המצות שנקר' [שנקרא / שנקראת / שנקראות] רמ"ח אברין זהו היותן בחי כלים דעשר ספירות כנודע וע"כ על ידי קיום המעשה שהוא עשיית רבוי הכלים היינו טפ"ט [ט' פעמים ט'] עולה פ"א.

Now, the deed of the mitzvos, which are called "248 limbs": this is because they are the level of vessels of the Ten Sefiros, as is known. Therefore, through the fulfillment of the deed, which is the making of a multitude of vessels, that is: nine times nine comes to eighty-one,

7 ובכל אחד יש ראש תוך סוף עולה רמ"ג וה"ח [וה' חסדים] המגדילין

and in each one there are head, middle and end, which comes to 243, and the five Chasadim that bring [them] to growth.

נמצא זהו בחי רבוי הכלים שכל ספירה כלולה מט' ומג' בחי ראש תוך סוף וגם הגדלתן ע"י ה"ח [ה' חסדים] והוא תקון והגדלת אברים וכלים דז"א כמ"ש בכהאריז"ל [בכתבי האריז"ל] בדרוש עבור יניקה מוחין.

It follows that this is the multiplicity of vessels: that each Sefirah is comprised of nine, and of three aspects, head, middle and end, and also their growth through the five Chasadim. And this is the rectification and growth of the limbs and vessels of Z'eir Anpin (the emotive attributes), as is written in the writings of the Arizal, in the discourse on gestation (ibbur), nursing (yenikah) and the intellect (mochin).

8 וזהו פי' נעשה והיינו שע"י הצדקה וג"ח [וגמילות חסדים] מתקנים ועושים בחי חסד דרועא ימינא דז"א כו'. וכן בכל המצות מתקנים בחי כלי פ'.

And this is the meaning of "we will do": that through charity and acts of kindness we rectify and make the level of Chesed (kindness), "the right arm" of Z'eir Anpin (the emotive attributes), etc. And so too with all the mitzvos: we rectify the level of such-and-such a vessel.

ועי"ז דוקא ונשמע שיומשכו האורות בכלים והיינו תוספת אור וגלוי מא"ס ב"ה מחמת רבוי הכלים שבהן יומשך ויתאחז האור. משא"כ בהעדר הכלי מסתלק האור למקורו ושרשו במאציל העליון ב"ה.

And through this specifically [comes] "and we will hear": that the lights will be drawn into the vessels, that is, an addition of light and revelation from the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, because of the multitude of vessels in which the light will be drawn and take hold. Whereas in the absence of the vessel, the light withdraws to its source and root in the Supernal Emanator, blessed be He.

וזהו כי הוי' אלקיך אש אוכלה הוא כמשל האש שבהעדר הפתילה מסתלק האש לשרשו (ועמ"ש ע"פ הזהר בפרי' [בפרשת] בלק ע"פ שחורה אני כו').

And this is [the meaning of] "For Havayah your G-d is a consuming fire," like the analogy of fire, which in the absence of the wick withdraws to its root. (And see what is written on the Zohar in Parshas Balak, on the verse "I am black," etc.)

ולכן אמרו"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] ולא עם הארץ חסיד. פי' כי חסיד היינו בחי' מדת האהבה שנק' חסד.

Therefore our Sages, of blessed memory, said, "Nor is an unlearned person (am ha'aretz) pious (chasid)." The meaning is that chasid is the level of the attribute of love, which is called Chesed.

והנה ואהבת הוא בגימטריא ב"פ [ב' פעמים] אור. וכל אור אינו מאיר ונמשך כ"א כשיש לו כלי במה שיתאחז דוקא

Now, ve'ahavta ("and you shall love") is numerically twice or ("light"). And no light shines or is drawn down except specifically when it has a vessel in which to take hold;

לכן להיות בחי' אורות האהבה מתגלים בנפש הוא דוקא ע"י כלים שהן הן התורה ומצות וממילא מוכן דעם הארץ שאינו בתורה ומצות א"א לו כלל להיות נמשך בו אור האהבה.

therefore, the lights of love come to be revealed in the soul specifically through vessels, which are none other than the Torah and mitzvos. And it follows of itself that an unlearned person, who is not [engaged] in Torah and mitzvos, cannot possibly have the light of love drawn into him.

וזהו שהקדימו נעשה לנשמע וזהו שכתוב (מלכים ב' ס"ד) אין עוד כלי ויעמוד השמן. ואילו היו עוד כלים היה עוד רבוי המשכת האורות כו' והוא מטעם הנ"ל.

And this is why they put "we will do" before "we will hear." And this is what is written (II Kings, chapter 4), "There is not another vessel; and the oil stopped." Had there been more vessels, there would have been still more drawing down of the lights, etc., and this is for the reason mentioned above.

והדרך השני בפ"י שהקדימו נעשה לנשמע ולא עם הארץ חסיד הוא מפני שהכלים שרשם גבוהים מן האורות ולכך הוא שבהם ועל ידם נמשך ומתגלה האור.

And the second way of explaining why they put "we will do" before "we will hear," and "nor is an unlearned person pious," is that the root of the vessels is higher than the lights; and that is why it is in them and through them that the light is drawn down and revealed.

9 והוא כנודע מענין שבירת הכלים דתהו ורפ"ח נצוצין שהם גבוהים יותר מעולם התקון.

This is as is known from the matter of the shattering of the vessels of Tohu, and the 288 sparks, which are higher than the World of Tikkun.

ולכן האדם ניזון ומקבל חיות מדצ"ח [מדומם צומח חי] אף שהם למטה ממנו במדרג' [במדרגה / במדרגת] אלא משום ששרשם מעולם התהו ולכן נפלו למטה יותר עד"מ אכן הנופלת מן החומה שכל שתפול מן הגובה ביותר אזי תפול למטה בריחוק יותר.

And therefore man is nourished by and receives life-force from the inanimate, vegetative and animal, although they are beneath him in rank; but [this is] because their root is from the World of Tohu, and therefore they fell lower, by way of analogy, [like] a stone that falls from a wall: the greater the height from which it falls, the farther down it falls.

10 והנה כל המצות מעשיות נעשים הכל בדברים שנפלו בשבה"כ [בשבירת הכלים] כמו תרומות ומעשרות בצומח כו'. קרבנות בחי כו'. וגם התפלה והתלמוד תורה הרי הדיבור הוא גשמי וגם נלקח מחיות שאכל וניזון כו'.

Now, all the practical mitzvos are all done with things that fell in the shattering of the vessels: such as terumos and tithes, with plants, etc.; sacrifices, with animals, etc. And also prayer and the study of Torah: speech is physical, and it is also taken from the life-force of what one ate and was nourished by, etc.

לכן כ"ז [כל זה] הוא תקון הכלים שנשכרו ורפ"ח נצוצין הנ"ל להיות נכלל ברמ"ח אברין דמלכא שהוא בחי' ז"א שהוא מעולם התקון ועי"ז נמשך האורות בז"א כו'

Therefore all this is the rectification of the vessels that shattered and of the 288 sparks mentioned above, so that they are included in the 248 limbs of the King, which is the level of Z'eir Anpin (the emotive attributes), which is from the World of Tikkun; and through this the lights are drawn into Z'eir Anpin, etc.

והאורות הם מעולם התקון וא"כ שרש הכלים שהן מעולם התהו הרי הם גבוהים בשרשם מהאור רק שירדו להיות כלים

And the lights are from the World of Tikkun. If so, the root of the vessels, which are from the World of Tohu: they are higher in their root than the light; only, they descended to become vessels.

לכן מ"מ בהם ועל ידם דוקא נמשך האור וכמו שהמאכל מחיה את האדם כו' מצד שבשרשו הוא נלקח ממקום גבוה יותר. (ועמ"ש ע"פ ראשי המטות ג"כ מזה וע"פ כי ביום הזה יכפר)

Therefore, nevertheless, it is specifically in them and through them that the light is drawn down; just as food gives life to a person, etc., because in its root it is taken from a higher place. (And see what is written about this too on the verse "The heads of the tribes," and on the verse "For on this day He will atone.")

והנה אברהם שקיים כל התורה היינו שהמשיך האור הנמשך ע"י המצות המשיך זה ע"י עבודתו ברצוא ושוב כו'

Now, Avraham, who fulfilled the whole Torah, that is, who drew down the light that is drawn down through the mitzvos, drew it down through his service in "running and returning" (ratzo vashov), etc.;

אך הכלים הנעשים ע"י עשיית המצות בפועל ממש זה ודאי לא היה יכול לקיים כיון שעדיין לא ניתנה תורה כלל במעשה כו'

but the vessels that are made through doing the mitzvos in actual deed, this he certainly could not fulfill, since the Torah had not yet been given at all in deed, etc.

וכיון שבשרש התקון הכלים גבוה יותר ע"י קיום התומ"צ [התורה ומצות] בפו"מ [בפועל ממש] זהו גבוה יותר ממה שקיים אברהם כ"י (ועמ"ש בד"ה משה ידבר):

And since in [its] root the rectification of the vessels is higher, through the fulfillment of the Torah and mitzvos in actual deed, this is higher than what Avraham fulfilled, etc. (And see what is written in the discourse beginning "Moshe would speak.")

11 והנה על ענין המשכה זו נאמר במתן תורה כי תרכב על סוסך כ"י. סוס בגימטריא ב"פ [כ' פעמים] ס"ג [שם ס"ג].

Now, concerning this drawing down it is said of the Giving of the Torah, "When You ride upon Your horses," etc. Sus ("horse") is numerically twice the Name Sag (63).

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גבי סוס שרוחו גסה עליו. והוא ב' בחינות מלמטה למעלה ומלמעלה למטה. ופירוש מלמטה למעלה הוא כענין עליית העולמות בשבת

And as our Sages, of blessed memory, said of the horse, that its spirit is proud within it. And this has two aspects: from below to above, and from above to below. And the meaning of "from below to above" is like the ascent of the worlds on Shabbos.

כי הנה בחול הוא ירידת כלים דזו"ג [דזעיר אנפין ונוקבא] דאצילות בזו"ג [בזעיר אנפין ונוקבא] דבי"ע כדי ללקט ניצוצים ולברר בירורים כל ששת ימי המעשה.

For behold, on weekdays there is a descent of the vessels of Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus) of the World of Atzilus (Emanation) into Z'eir Anpin and Nukva of Beriah, Yetzirah and Asiyah, in order to gather sparks and carry out refinements throughout the six days of work.

12 ועי"ז בשבת הוא עליית זו"ג [זעיר אנפין ונוקבא] שעליה זו היא ע"י בירור ניצוצים הנ"ל ששרשם גבוה מז"א שהוא בחי' שם מ"ה [שם מ"ה]

And through this, on Shabbos there is the ascent of Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus). This ascent is through the refinement of the sparks mentioned above, whose root is higher than Z'eir Anpin, which is the level of the Name Mah (45);

כי הם נפלו בשבירה מז"ת [מז' תחתונות] דס"ג [דשם ס"ג] ונפלו בשם ב"ן [שם ב"ן] וכשמתבררים עולים לשרשם בס"ג [בשם ס"ג] שהוא למעלה משם מ"ה [שם מ"ה]

for they fell in the shattering from the seven lower [Sefiros] of Sag (63), and they fell into the Name Ban (52); and when they are refined they rise to their root in Sag, which is above the Name Mah.

ולכן לע"ל [לעתיד לבוא] כשיושלם כל הברורים תהיה המל' שהיא שם ב"ן [שם ב"ן] עטרת בעלה שם מ"ה [שם מ"ה] ע"י שתעלה בבחינת ס"ג [שם ס"ג].

And therefore in the Time to Come, when all the refinements are completed, Malchus (sovereignty), which is the Name Ban, will be "the crown of her husband," the Name Mah, by rising to the level of Sag.

13 וזהו לע"ל [לעתיד לבוא] ליום שכולו שבת. ואמנם מעין זה יש בכל שבת שע"י ברור ניצוצים הנ"ל דשם ב"ן [שם ב"ן] בששת ימי המעשה נעשה עלייה גדולה בשבת לבחי' ס"ג [שם ס"ג].

And this is [what will be] in the Time to Come, "the day that is entirely Shabbos." Yet something of this is present every Shabbos: through the refinement of the sparks of the Name Ban mentioned above during the six days of work, a great ascent takes place on Shabbos to the level of Sag.

והוא כענין העלייה להיות גילוי אורות דתהו שהיו גדולים מאורות דתקון כו'

And this is like the ascent [that brings about] a revelation of the lights of Tohu, which were greater than the lights of Tikkun, etc.

(דאף שמבואר לעיל שבתקון נעשה רבוי האורות ע"י רבוי הכלים היינו רבוי דוקא אבל מהות עצם האור היה בתהו גדול יותר שלכך לא הכילום הכלים מגודל תוקף גדולת האור כו')

(For although it was explained above that in Tikkun there came to be a multiplicity of lights through the multiplicity of vessels, that is multiplicity specifically; but the very essence of the light was greater in Tohu, which is why the vessels could not contain them, because of the great strength of the greatness of the light, etc.)

וזהו בחי' הסוס שמוליך למעלה האדם זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] מלמטה למעלה למקום שלא יוכלו לעלות בעצמן היינו למעלה משם מ"ה [שם מ"ה] דז"א.

And this is the level of the horse, which carries the man, Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus), upward from below to above, to a place to which they could not rise by themselves, namely above the Name Mah of Z'eir Anpin.

והוא בס"ג [בשם ס"ג] דבינה. ולכן נק' בינה בזוהר עלמא דחירות ונק' יובלא עלאה וקראתם דרור מפני שהוא בחי' גבוה מאד שאין לחיצונים יניקה שם כלל

And that is in Sag of Binah. Therefore Binah (understanding) is called in the Zohar "the world of freedom," and it is called "the supernal Jubilee" [and] "You shall proclaim liberty," because it is a very high level, where the external forces have no nurture at all

(שיניקתן רק מזו"נ [מזעיר אנפין ונוקבא] שהם ז' מדות שהיה בהן שבה"כ [שבירת הכלים] משא"כ בג"ר [בג' ראשונות] כו'. ומש"ל [ומה שכתוב לעיל] שבס"ג [שבשם ס"ג] היה השבירה היינו בז"ת [בז' תחתונות] שהם המדות שרש זו"נ [זעיר אנפין ונוקבא] כו'. משא"כ בבינה שהיא ג"ר [גי ראשונות] כו')

(for their nurture is only from Z'eir Anpin and Nukva, which are the seven emotive attributes (mid-dos) in which the shattering of the vessels took place, which is not so in the first three [Sefiros], etc. And what was written above, that the shattering was in Sag, means in the seven lower [Sefiros], which are the attributes, the root of Z'eir Anpin and Nukva, etc., which is not so in Binah, which is [among] the first three, etc.)

וענין מלמעלה למטה היינו שזה גופא להיות בירור והתהפכות המדות הוא ע"י המשכה מבינה שהוא בחי' ס"ג [שם ס"ג].

And the meaning of "from above to below" is that this very thing, the refinement and transformation of the attributes, is through a drawing down from Binah, which is the level of Sag.

וכמו ספירת העומר שהוא בירור ז' מדות דנה"ב [דנפש הבהמית] הוא דוקא ע"י שממשיכים מקיפים דאימא שע"ז נאמר וספרתם לכם ממחרת השבת כו'. שהבינה נק' מחרת השבת כמ"ש במ"א.

Like the Counting of the Omer, which is the refinement of the seven attributes of the animal soul: it is specifically through drawing down the encompassing [lights] of Imma, of which it is said, "And you shall count for yourselves from the morrow of the Shabbos," etc.; for Binah is called "the morrow of the Shabbos," as is explained elsewhere.

14 וזהו ענין תבא אמו דוקא ותקנה כו'. וכן יוה"כ [יום הכפורים] מחילת עונות נושא עון ע"י תבא אמו כו'

And this is the meaning of "Let his mother come," specifically, "and clean up," etc. And likewise Yom Kippur, the forgiveness of sins, "bearing iniquity," is through "let his mother come," etc.

גם כמ"ש בע"ח [בעץ חיים] שער החשמל פ"א כפי כניסת הכלים דתבונה מבפנים כן בחי האור שלה מלוכש מבחוץ כו'.

Also, as is written in Etz Chaim, the Gate of the Chashmal, chapter 1: according to the entry of the vessels of Tevunah within, so the level of her light is clothed outside, etc.

15 וע"ש שכל זה התקון הוא כדי לדחות החיצונים מזו"נ [מזעיר אנפין ונוקבא] שהוא דוקא ע"י המשכת אור הבינה מבפנים ומבחוץ כו'

And see there that this whole rectification is in order to push the external forces away from Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus), which is specifically through drawing down the light of Binah (understanding) within and without, etc.

והוא ענין לבוש החשמל דבינה שמלביש לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא] בשביל שלא יינקו מהן החיצונים הרי כל זה על ידי הבינה.

And this is the garment of the chashmal of Binah, which clothes Z'eir Anpin and Nukva so that the external forces should not draw nurture from them. Thus all this is through Binah.

16 ומזה יובן ענין סוס שמלמעלה למטה היינו שנמשך אפי' [אפילו] למטה במקום הקליפות לברר ולהפך המדות לפי שהוא דוקא יכול לדחות החיצונים כו'

From this the matter of the "horse" from above to below will be understood: that it is drawn down even below, into the place of the kelipos (husks), to refine and transform the emotive attributes (middos), because it specifically is able to push away the external forces, etc.;

משא"כ המדות עצמן אין להם כח לירד כ"כ [כל כך] כי מהם יוכלו החיצונים לינק אם לא ע"י סוס שהוא המשכה דבינה המוליכן כ"כ [כל כך] למטה.

whereas the attributes themselves have no power to descend so far, for the external forces could draw nurture from them, unless [it is] through the "horse," which is the drawing down of Binah (understanding) that carries them so far below.

ויוכן זה עד"מ שאנו רואים ההפרש בין השכל למדות שהשכל יש בכחו לסבול דבר שהוא שונאו בתכלי [בתכלית] ולהיות מעיין ומתבונן בו כמו שמתבונן בדבר האהוב אצלו. ויוכל לציירו בדמיון מחשבתו אע"פ [אף על פי] שישנא אותו בתכלית.

This will be understood by way of analogy, for we see the difference between the intellect and the attributes: the intellect has it in its power to bear a thing that one utterly hates, and to examine and contemplate it just as one contemplates a thing one loves. And one can picture it in the imagination of one's thought even though one hates it utterly.

17 והנה ההתבוננות באיזו דבר הוא המשכה מהשכל והתבונה לאותו הדבר שהשכל מקיף אותו הדבר ואותו הדבר מוקף בשכלו ומחשבתו

Now, contemplation of something is a drawing forth from the intellect and understanding to that thing, in that the intellect encompasses that thing and that thing is encompassed in one's intellect and thought.

וא"כ כשחושב ומתבונן בדבר השנאוי הרי אותו הדבר ג"כ מוקף בשכלו וא"כ נמשך הכלי להיות מקיף לדבר ההוא.

If so, when one thinks about and contemplates a hated thing, that thing too is encompassed in one's intellect; and so the vessel is drawn out to encompass that thing.

נמצא השכל והמחשבה יכולים לירד כ"כ [כל כך] למטה אף גם בדבר שרחוק מאד ממנו עד ששונא אותו ועכ"ז [ועם כל זה] יקיפנו במחשבתו ויתבונן בו. משא"כ בהמדות שאין מדת האהבה יכולה להתפשט בדבר שהוא שונאו.

It follows that the intellect and thought can descend so far down, even into a thing that is very far from oneself, to the point that one hates it, and nevertheless one will encompass it in one's thought and contemplate it. This is not so with the emotive attributes (middos): the attribute of love cannot extend into a thing that one hates.

18 וזהו לפי שהמדות הם המשכה בבחי' פנימיות אבל השכל הוא מקיף לכך יכול לירד גם למטה.

This is because the emotive attributes (middos) are a drawing forth in the mode of inwardness, but the intellect is encompassing; therefore it can descend even below.

וכך יובן למעלה דדוקא מבחי' בינה יוכל לימשך גם למטה אפילו במקום הקליפות שהרי הקב"ה יודע גם מעשה הרשעים ומתבונן בהם כמו במעשה הצדיקים משא"כ מדת האהבה לא תתפשט ותומשך במקום הרשע כו'.

And so it will be understood on high: that specifically from the level of Binah (understanding) can [light] be drawn even below, even into the place of the kelipos (husks). For the Holy One, blessed be He, knows the deeds of the wicked too and contemplates them as [He does] the deeds of the righteous; whereas the attribute of love will not extend and be drawn into the place of the wicked, etc.

(ויובן זה עוד ע"פ מ"ש בענין חטא עה"ד [עץ הדעת] דכתיב הן האדם היה כאחד ממנו לדעת טוב ורע וע"י ידיעה זו שידע את עה"ד [עץ הדעת] טוב ורע שהן היכלות דנוגה נתפתה ונמשך אחריהן

(This will be understood further according to what is written concerning the sin of the Tree of Knowledge, as it is written, "Behold, the man has become like one of us, knowing good and evil." Through this knowledge, in that he knew the Tree of Knowledge of good and evil, which are the chambers of nogah, he was enticed and drawn after them.

וזהו מפני שידיעתו הוא בחי' פנימי כי הדעת מקור השש' [הששה] מדות ע"כ ע"י ידיעה וקירוב זה שנתקרב להן נמשך אחריהן כו'.

And this is because his knowledge is inward, for Daas (knowledge) is the source of the six attributes; therefore, through this knowing and closeness, in that he came close to them, he was drawn after them, etc.

משא"כ בחי' דעה עליונה שהיא בחינת מקיף על הדבר ע"כ הגם שדע' [שדעת] זו יודעת הרע היטב לא נמשך מזה יניקה כו' וז"ש [וזהו שכתוב] הן האדם היה כאחד ממנו לדעת כו' הוא בכ"ף הדמיון שידיעתו הוא בבחי' פנימית והתפעלות משא"כ דעה העליונה כו' וע"ש)

This is not so with the level of supernal knowledge, which encompasses the thing; therefore, although this knowledge knows evil well, no nurture is drawn from it, etc. And this is [the meaning of] what is written, "Behold, the man has become like one of us, knowing," etc.: it is with the kaf of comparison, for his knowledge is in the mode of inwardness and emotional arousal, which is not so with supernal knowledge, etc. See there.)

והנה ע"י ירידת והמשכת בחי' סוס מלמעלה למטה לירד ולברר המדות ואתהפכא חשוכא לנהורא בששת ימי המעשה והוא ענין מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה

Now, through the descent and drawing down of the level of the "horse" from above to below, to descend and refine the attributes, and [so] darkness is turned into light during the six days of work, and this is the idea of "A good thought, the Holy One, blessed be He, joins to the deed";

ע"י לפי ערך נעשה אח"כ העליה מלמטה למעלה בשבת כו'.

through this, correspondingly, the ascent from below to above then takes place on Shabbos, etc.

19 וז"ש [וזהו שכתוב] והאם רובצת על האפרוחים כו' שלח תשלח את האם כו'. פי' והאם רובצת זהו הירידה

מלמעלה למטה אם רחץ כו' א"ת [אל תקרי] אם אלא אם

And this is [the meaning of] what is written, "And the mother is sitting upon the fledglings," etc., "You shall surely send away the mother," etc. The meaning: "and the mother is sitting" is the descent from above to below, [as in] "If [the L-rd] washes," etc.: do not read im ("if") but em ("mother").

וע"י העלייה מלמטה למעלה [למעלה / למעלה] שלח תשלח את האם כו'. וע"י אח"כ ואת הבנים תקח לך הן תומצ"צ [תורה ומצות] להיות הגילוי למטה כמו למעלה.

And through this [comes] the ascent from below to above: "You shall surely send away the mother," etc. And through this, afterwards, "and the children you may take for yourself": these are the Torah and mitzvos, so that the revelation be below as above.

ולכן נאמר במ"ת [במתן תורה] כי תרכב על סוסיך שהמצות נתלבשו בדברים גשמיים שמק"נ [שמקליפת נוגה] כמשי"ל [כמה שכתוב לעיל] ובהם צ"ל הברור. ולכן זהו ע"י סוס המוליך מלמעלה למטה וע"י אח"כ העלייה מלמטה למעלה

Therefore it is said of the Giving of the Torah, "When You ride upon Your horses": for the mitzvos are clothed in physical things that are from kelipas nogah, as written above, and it is in them that the refinement must take place. Therefore this is through the "horse" that carries from above to below, and through this, afterwards, [comes] the ascent from below to above.

(ועד"ז היא ספה"ע [ספירת העומר] קודם חג השבועות מ"ת [מתן תורה] שהוא בירור בכדי שע"ז יוכל להיות המשכת אלקות בדברים גשמיים כמ"ש במ"א וספרתם לכם כו'. ובירור נה"ב [נפש הבהמית] ע"י מקיפים דאימא כנ"ל. וזהו ענין והאם רובצת כו'.

(And in the same way, the Counting of the Omer before the festival of Shavuot, the Giving of the Torah, is a refinement, so that through it there can be a drawing down of G-dliness into physical things, as is explained elsewhere on "And you shall count for yourselves," etc. And the refinement of the animal soul is through the encompassing [lights] of Imma, as mentioned above. And this is the meaning of "And the mother is sitting," etc.)

ועמ"ש ע"פ מקושש עצים בענין ועל יובל ישלח שרשיו שיש בחי' יובל בחול"ם ויש במלאפ"ם והוא ג"כ בחי' מלמעלה למטה ומלמטה למעלה. והיינו ג"כ ב' בחינות הנ"ל שבכינה כי בינה נק' יובלא דרור כו').

And see what is written on the verse of the one "gathering wood," concerning "and it sends out its roots by the stream (yuval)," that there is the level of yovel with a cholam, and there is [yuval] with a melupum, and this too is the level of from above to below and from below to above. And these too are the two aspects mentioned above that are in Binah (understanding), for Binah is called "the Jubilee of liberty," etc.)

וכן בפורים נאמר לבוש מלכות כו' וסוס אשר רכב כו' לבוש מלכות היינו הלושים הנעשים ממעשי המצות שהן מבירורי נוגה כנ"ל והוא ע"י וסוס אשר רכב כו'

And so too on Purim it is said, "royal apparel," etc., "and the horse that [the king] rode," etc. "Royal apparel" is the garments made from the deeds of the mitzvos, which are from the refinements of nogah, as mentioned above; and this is through "and the horse that [the king] rode," etc.

(גם אשר לבש בו המלך הוא כענין החשמל דבינה המלביש לזו"נ [לזעיר אנפין ונוקבא] מצדדיהן והנה למטה נעשה מנעל תחת רגליהן וכעין זה הוא בחי' וסוס כו'.

(Also, "which the king has worn" is like the chashmal of Binah, which clothes Z'eir Anpin (the emotive attributes) and Nukva (the feminine / Malchus) from their sides; and below it becomes a shoe beneath their feet. And something like this is the level of "and the horse," etc.)

ועמ"ש במ"א ההפרש בין סוס לכרוב שהן ב' מיני אותיות מסוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין] ויובן עם הנ"ל דסוס אותיות והמשכות דבינה להקיף גם על דבר השנאוי. והוא בחי' אותיות והמשכות דמקיפים בחינת סוכ"ע. וכרוב אותיות דממכ"ע [דממלא כל עלמין] המשכת המדות כו'.

And see what is written elsewhere on the difference between a horse and a cherub, which are two kinds of letters, from the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and from the light that fills all worlds (memalei kol almin). And it will be understood with what was said above: the "horse" is the letters and drawings-forth of Binah, to encompass even a hated thing; and this is the level of the letters and drawings-forth of the encompassing [lights], the level of the light that encompasses all worlds. And the "cherub" is the letters of the light that fills all worlds, the drawing forth of the attributes, etc.

גם להבין עוד איך הבירור דוקא ע"י בחי' וסוס אשר רכב יובן עם מ"ש ע"פ את קרבני איך הטעם שהתשובה אינה מועלת רק בעוה"ז משום דדוקא בעוה"ז מאיר ומתגלה בחי' סוכ"ע

Also, to understand further how the refinement is specifically through the level of "and the horse that [the king] rode," it will be understood with what is written on the verse "My offering," on why teshuvah (return) is effective only in this world: because specifically in this world the level of the light that encompasses all worlds shines and is revealed,

שבו ועל ידו דוקא כח הבירור להיות אתהפכא כו' והמשכה וגילוי זה מבחי' סוכ"ע ע"י בחי' וסוס כו' ועי' עוד מ"ש ע"פ לסוסתי מענין אותיות דוכרן ונוקבן ולכן בבינה הוא שם הוי"ה בנ"קוד אלהים שהוא נגד ב' בחי' הנ"ל):

in which and through which specifically is the power of refinement, so that there be transformation, etc.; and this drawing down and revelation from the level of the light that encompasses all worlds is through the level of "and the horse," etc. And see further what is written on the verse "To My mare," concerning masculine and feminine letters; and therefore in Binah there is the Name Havayah with the vowels of Elokim, which corresponds to the two aspects mentioned above.)

20 וזהו ענין וקבל היהודים את אשר החלו לעשות כי במ"ת [במתן תורה] רק החלו לעשות. דכבר מבואר למעלה בענין נעשה ונשמע שהעיקר הוא ע"י נעשה שהיא בחי' תקון ובירור הכלים ועי"ז אח"כ ונשמע גילוי האור כו'.

And this is the meaning of "And the Jews accepted what they had begun to do": for at the Giving of the Torah they only began to do. For it was already explained above, concerning "we will do and we will hear," that the main thing is through "we will do," which is the level of the rectification and refinement of the vessels, and through this, afterwards, [comes] "and we will hear," the revelation of the light, etc.

21 ובמ"ת [ובמתן תורה] היה רק התחלת תקון הכלים והמשכת האור כענין מעט מעט אגרשנו. וכמו שאנו רואים שלא היו שלימות עדיין בישראל וכל ימי השופטים עליות וירידות וגם אח"כ.

And at the Giving of the Torah there was only the beginning of the rectification of the vessels and of the drawing down of the light, as in "Little by little I will drive them out." As we see, there was not yet completeness in Israel, and all the days of the Judges were ascents and descents, and afterwards too.

אבל בימי המן וקבל היהודים קבלה גמורה ע"י הבטול הגדול ע"י מסירת נפש נזדככו הכלים בתכלית עד שנמשך האור לתוכן להיות וקבל כו'

But in the days of Haman, "and the Jews accepted," a complete acceptance: through the great self-nullification (bittul), through self-sacrifice (mesirus nefesh), the vessels were utterly refined, until the light was drawn into them, so that it would be "and [the Jews] accepted," etc.

ולכן נאמר וקבל לשון יחיד. כי הנה במ"ת [במתן תורה] נאמר ויחן שם ישראל לשון יחיד כאלו הם כולם כאיש אחד.

Therefore vekibel ("accepted") is said in the singular. For at the Giving of the Torah it is said, "And Israel encamped there," in the singular, as though they were all like one man.

22 ועי"ז זכו למתן תורה כמאמר ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך שהוא אור קבלת התורה כמו שמפרש כי באור פניך נתת לנו תורת חיים.

And through this they merited the Giving of the Torah, as in the words, "Bless us, our Father, all of us as one, with the light of Your countenance," which is the light of receiving the Torah, as it explains, "for with the light of Your countenance You gave us a Torah of life."

שגילוי זה הוא כשכולנו כאחד דוקא כי אין התלבשות וגילוי אור א"ס ב"ה שהוא אחד האמת אלא במקום האחדות וההתכללות

For this revelation is specifically when all of us are as one, for there is no enclothing and revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, who is the true One, except in a place of oneness and inter-inclusion;

ולכן בפורים שאז היה הגמר שקבלו מה שהחלו במ"ת [במתן תורה] לכך נאמר וקבל לשון יחיד כאלו הם איש אחד. אך איך יהיה בחי' זו.

and therefore on Purim, when the completion took place, that they accepted what they had begun at the Giving of the Torah, it is therefore said vekibel, in the singular, as though they were one man. But how can this level come about?

23 והענין דהנה ענין התחלקות המדרגות זהו רק מהחכמה למטה כמ"ש נודע בשערים בעלה לכל חד לפום מה דמשער בלביה דהיינו כל אחד לפי השגתו.

The explanation is that the division of levels is only from Chochmah (wisdom) downward, as it is written, "Her husband is known in the gates (she'arim)": "to each one according to what he measures (meshaer) in his heart," that is, each one according to his comprehension.

והיינו במדות שנמשכים ונולדים מהשכל א"כ כשאין דעותיהם שוות גם המדות אינם שוות.

And this is in the emotive attributes (middos), which are drawn and born from the intellect: if so, when their minds are not alike, the attributes too are not alike.

24 וכמו תלמידי שמאי והלל שנתרבו הדעות וההתחלקות זה פוסל וזה מכשיר מחמת שינוי הדעות

Like the disciples of Shammai and Hillel, among whom opinions and divisions multiplied, one disqualifying and the other declaring fit, because of the difference of opinions.

אף ששמאי והלל לא נחלקו רק בג' דברים אבל תלמידיהם נחלקו הרבה זה תופס השכל ששמע מרבו כך וזה כך. ועד"ז בהעבודה מצד השכל המושג נמשך התחלקות המדרגות.

Although Shammai and Hillel disagreed in only three matters, their disciples disagreed a great deal: one grasped the reasoning he had heard from his teacher this way, and the other that way. And in the same way in divine service: from the side of the comprehended intellect, a division of levels comes about.

אבל בחי' רעותא דלבא שהוא הרצון שלמעלה מהשגת השכל לגמרי והיינו ענין המס"נ [המסירות נפש] שהיה בימי הגזירה דהמן שנתדבקו בו ית' בבחינת רצון פשוט שלמעלה מהשכל והשגה

But the level of the heart's desire (re'usa deliba), which is the will that is entirely above intellectual comprehension, namely the self-sacrifice (mesirus nefesh) in the days of Haman's decree, when they cleaved to Him, may He be blessed, with a simple will that is above intellect and comprehension:

הנה בבחי' זו כולם משתווים בו יחד כאלו אינו אלא רצון אחד מכולם יחד כאיש אחד (ועמ"ש ע"פ מים רבים כו' פרשה תולדות) כי בלמעלה מהחכמה אין שייך שום התחלקות כלל.

at this level all are equal together in it, as though there were only one will of them all together, as one man (and see what is written on the verse "Many waters," etc., in Parshas Toldos), for above Chochmah (wisdom) no division whatsoever applies.

ולכן נאמר וקבל לשון יחיד.

Therefore vekibel is said in the singular.

והיינו שע"י בחי' בטול זה ורעותא דלבא הוא שזכו לגלוי אור א"ס ב"ה דכתיב בו כי לא יראני האדם שאינו נתפס בשום שכל אלא רק ברעותא דלבא.

That is, it is through this level of self-nullification (bittul) and the heart's desire that they merited the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, of which it is written, "For man shall not see Me," for it is not grasped by any intellect, but only by the heart's desire.

25 וזהו וקבל היהודים דוקא שבחי' הודאה היא לבחי' שלמעלה מהשכל שאינו נתפס בשכל רק ע"י הודאה כו'.

And this is [why it says] specifically "and the Jews (Yehudim) accepted": for acknowledgment (hoda'ah) relates to the level that is above intellect, which is not grasped by intellect, only through acknowledgment, etc.

וכמאמר לך טוב להודות ולשמך נאה לזמר כי הזמר היא התפעלות המדות מחמת ההשגה כענין בעלי השיר יוצאין בשיר.

And as in the words, "To You it is good to give thanks (lehodos), and to Your Name it is fitting to sing": for song is the arousal of the emotive attributes (middos) because of comprehension, as in "the masters of song go out with song."

וזה שייך לשמך בחי' שם והארה אבל לך טוב להודות כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל כנ"ל.

And this belongs to "Your Name," the level of a name and a glimmer; but "to You it is good to give thanks," for no thought can grasp Him at all, as mentioned above.

26 והנה אח"כ כתיב קימו וקבלו היהודים ושם יש קרי וכתוב הכתיב וקבל והקרי וקבלו. כי הנה בשעת הגזרה שהיה המס"נ [המסירות נפש] בגלוי היה וקבל לשון יחיד.

Now, afterwards it is written, "The Jews established and accepted," and there, there is a keri and a kesiv: the kesiv (written form) is vekibel and the keri (read form) is vekiblu. For at the time of the decree, when the self-sacrifice (mesirus nefesh) was revealed, it was vekibel, in the singular.

אבל אח"כ כשעבר הזמן ולא היה המס"נ [המסירות נפש] בגלוי נאמר הקרי וקבלו שמקבל כל אחד לפי השגתו ולפי הכלים שמכין כך הוא ממשיך ולפי ערך זכוך הכלים כו'.

But afterwards, when the time had passed and the self-sacrifice was not revealed, the keri vekiblu is said: each one receives according to his comprehension, and according to the vessels he prepares, so he draws down, and in proportion to the refinement of the vessels, etc.

27 ומ"מ הכתיב וקבל. שהרי מ"מ בכל אי' יש מס"נ [מסירות נפש] ורעותא דלבא בכח עכ"פ [על כל פנים] רק שהוא בהעלם אשר מצד בחי' זו אין שום התחלקות מדרגות כלל.

Nevertheless, the kesiv is vekibel. For nevertheless, in each one there is self-sacrifice (mesirus nefesh) and the heart's desire, in potential at any rate, only that it is hidden; and from the side of this level there is no division of levels at all.

וזהו ענין קרי וכתוב כי הקרי שקורין זהו הגלוי בקול ודבור. והכתיב הוא אע"פ [אף על פי] שאינו בגלוי מ"מ ישנו בו בכח עכ"פ [על כל פנים] ובכח"י זו נאמר קימו וקבל היהודים עליהם ועל זרעם כו':

And this is the meaning of keri and kesiv: the keri, which is read, is the revealed, in voice and speech; and the kesiv is [what], although it is not revealed, is nevertheless present in him in potential at any rate. And of this level it is said, "The Jews established and accepted (vekibel) upon themselves and upon their descendants," etc.

חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין...

A Person Is Obligated to Become Intoxicated on Purim

1 חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. וצ"ל מפני מה שמחת פורים גדולה הרבה משמחת יום טוב

"A person is obligated to become intoxicated on Purim until he does not know [the difference] between 'Cursed is Haman' and 'Blessed is Mordechai.'" Now we need to understand why the joy of Purim is so much greater than the joy of Yom Tov

(דחייביי [דחייבין] בהו בשמחה מדאורייתא ועכ"ז [ועם כל זה] ודאי אין לבסומי כ"כ [כל כך]. וכמ"ש הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] גבי שמחת יו"ט [יום טוב] לא ימשך ביין כו') שנעשה בהם ניסים לאבותינו כמו בפסח קיי"ס [קריעת ים סוף] ובשבעות מ"ת [מתן תורה] כו'.

(for on [the festivals] we are obligated to rejoice by Torah law, and even so one certainly should not become intoxicated to such an extent, as the Rambam writes concerning the joy of Yom Tov, "one should not be drawn after wine," etc.), on which miracles were done for our fathers, such as on Pesach the Splitting of the Sea of Reeds, and on Shavuot the Giving of the Torah, etc.

ובמעלה הרי היו"ט [היום טוב] קדושים יותר שאסורים בעשיית מלאכה. משא"כ בפורים דמרדכי גזר ולא קבלו עליהו.

And in stature, surely the festivals are holier, for on them the doing of work is forbidden, which is not so on Purim, for "Mordechai decreed, but they did not accept it upon themselves."

ויוכן בהקדים ענין וקבל היהודים את אשר החלו לעשות. דפי' החלו היינו בשעת מתן תורה.

This will be understood by first explaining the matter of "And the Jews accepted what they had begun to do." For the meaning of "they had begun" is [what they began] at the time of the Giving of the Torah.

וכמאמר רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] ע"פ קימו וקבל היהודים קיימו מה שקבלו כבר כי בשעת מתן תורה כפה עליהם הר כגיגית כו'.

As our Sages, of blessed memory, said on the verse "The Jews confirmed and accepted": "They confirmed what they had already accepted." For at the time of the Giving of the Torah, "He held the mountain over them like a tub," etc.

ומכאן מודעא רבא לאורייתא אלא דהדר וקבלוה בימי אחשורוש כו'. וצ"ל מפני מה נחשב מה שכפה עליהם הר כו' יותר אונס ממעשה דאחשורוש.

"And from here [comes] a great protest of duress (moda'a rabba) against the Torah," except that "they accepted it again in the days of Achashverosh," etc. Now we need to understand why His holding the mountain over them, etc., is considered more of a compulsion than the episode of Achashverosh.

2 והנה מתחלה צ"ל מהו ענין מתן תורה. וגם מה שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו הלא בגי' [בגן עדן] מתענגים מגילוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה. ומה שייך בזה שיהיה דוקא תלמודו בידו שהם הלכות שנתלבשו בענינים גשמיים.

Now first we need to understand what the matter of the Giving of the Torah is. And also what our Sages, of blessed memory, said: "Fortunate is he who comes here with his learning in his hand." Surely in Gan Eden [the souls] delight in the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He. So what bearing does it have on this that one should specifically [come] with his learning in his hand, which consists of laws that have been clothed in physical matters?

3 וגם מ"ש רז"ל [רבתינו זכרונם לברכה] שכל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו נאמר כי דבר ה' בזה הכרת תכרת הנפש.

And also what our Sages, of blessed memory, said: that whoever is able to occupy himself with Torah and does not occupy himself, of him it is said, "For he has scorned the word of Havayah ... the soul shall surely be cut off."

וזה תמוה לכאורה דמאחר שמי שא"א לו לעסוק בתורה כ"כ [כל כך] יוצא י"ח [ידי חובתו] בפרק א' שחרית ופרק א' ערבית א"כ למה יהי [יהיה] האפשר לו לעסוק ואינו עוסק גדול עונו כ"כ [כל כך] לומר עליו הכרת תכרת כו'.

At first glance this is puzzling. Since one who is not able to occupy himself with Torah so much fulfills his obligation with one chapter in the morning and one chapter in the evening, then why should the sin of one who is able to occupy himself and does not occupy himself be so great as to say of him, "shall surely be cut off," etc.?

אך הענין כי הנה התורה נק' משל הקדמוני כמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע.

But the matter is this: the Torah is called "the parable of the Primordial One," as it is written, "As the parable of the Primordial One says: From the wicked comes forth wickedness."

4 והוא מ"ש והאלקים אנה לידו. וכן שלמה המלך ע"ה [עליו השלום] אמר להבין משל ומליצה כו'. והענין כי פי' הקדמוני היינו קדמונו של עולם שהוא אור א"ס ב"ה עצמו.

And this is what is written, "But G-d caused it to come into his hand." And so too King Shlomo, peace be upon him, said, "To understand a parable and an epigram," etc. And the matter is that the meaning of "the Primordial One" is the Primordial One of the world (kadmono shel olam), which is the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself.

כי בחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין זהו מה שנמשך ממנו ית' הארה להיות חיות לעולמות.

For the level of the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin) is what is drawn forth from Him, may He be blessed, as a radiance, to be life-force (chayus) for the worlds.

5 וא"כ בחי' זו היא שייך לעולמות. כי גם בחי' סובב הוא בחי' ששייך לעלמין שהוא מה שמחיה העולמות רק שהוא בחי' אור מקיף. וממכ"ע [וממלא כל עלמין] הוא בחי' אור פנימי.

If so, this level is related to the worlds. For the level of the encompassing light (sovev), too, is a level that relates to the worlds, since it is what gives life to the worlds, only that it is the level of a surrounding light (Or Makif); and the light that fills all worlds (memalei kol almin) is the level of an inner light (Or Pnimi).

אבל מהותו ועצמותו ית' אינו בגדר עלמין כלל ולא שייך לומר עליו סוכ"ע כו' ולכן נקי קדמונו של עולם.

But His being and essence, may He be blessed, is not within the category of worlds at all, and it is not fitting to say of Him [that He is] sovev kol almin, etc. Therefore He is called the Primordial One of the world.

6 והתורה שנק' משל הקדמוני היינו שהתורה היא משל לבחי' קדמונו של עולם שכמו שע"י המשל יושג הנמשל כך ע"י שתלמודו בידו יזכה לגלוי מבחי' זיו ואור מא"ס ב"ה מה שלמעלה מבחי' סוכ"ע וממכ"ע [וממלא כל עלמין].

And the Torah, which is called "the parable of the Primordial One": that is, the Torah is a parable for the level of the Primordial One of the world. Just as through the parable the thing it illustrates is grasped, so through having his learning in his hand a person will merit a revelation from the level of the radiance and light of the Infinite One (Ein Sof), blessed be He: that which is above the level of sovev kol almin and memalei kol almin,

7 ואינו בגדר עלמין כלל. כי הנה בהשגת התורה יש רבוי מדרגות אין קץ בעילוי אחר עילוי כמו מהות ההשגות שבג"ע [שבגן עדן] התחתון אינן ערוך למהות ההשגה שמשיגים בג"ע [בגן עדן] העליון

and is not within the category of worlds at all. For in the comprehension of Torah there are many levels without end, one ascent above another. For example, the nature of the comprehensions in the lower Gan Eden bears no comparison to the nature of the comprehension that is attained in the higher Gan Eden.

ולכן ההשגות שבג"ע [שבגן עדן] התחתון לגבי השגה שבג"ע [שבגן עדן] העליון הוא רק כמו ערך המשל לגבי הנמשל.

Therefore the comprehensions in the lower Gan Eden, relative to the comprehension in the higher Gan Eden, are only like the relation of a parable to the thing it illustrates.

8 ועד"ז יש מדרגות אין קץ וגם למעלה מג"ע [מגן עדן] העליון. וכמ"ש וקדושים בכל יום יהללוך סלה.

In the same way there are levels without end even above the higher Gan Eden, as it is said, "And holy ones praise You every day, selah."

וכמ"ש בלקוטי הש"ס [הששה סדרים] להאריז"ל [להאר"י זכרנו לברכה] על מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב [בעולם הבא] שנאמר ילכו מחיל אל חיל.

And as is written in Likkutei HaShas of the Arizal, of blessed memory, on the saying of our Sages, of blessed memory: "The righteous have no rest, neither in this world nor in the World to Come, as it is said, 'They go from strength to strength.'"

9 וכל השגה לגבי מה שלמעלה ממנה נקי משל. וז"ש [וזהו שכתוב] בשלמה וידבר שלשת אלפים משל. פי' על כל דבר מד"ת [מדברי תורה].

And every comprehension, relative to what is above it, is called a parable. And this is what is written of Shlomo, "And he spoke three thousand parables": that is, on every matter of the words of Torah.

דהיינו שהדבר הזה מושג בג"ע [בגן עדן] התחתון כך ובג"ע [ובגן עדן] העליון דבר זה עצמו הוא בענין רוחני ונעלה יותר עד שבחי' ראשונה הוא רק כמו משל לבד לבחי' זו

That is to say: this matter is grasped in the lower Gan Eden in this way, and in the higher Gan Eden this very matter is in a more spiritual and more exalted form, until the first level is only like a mere parable for this level.

והשיג כך שלשת אלפים מדרגות על כל דבר מדברי תורה. ובאמת נאמר יהללך סלה בלי קץ כו' וזהו ולתבונתו אין מספר.

And in this way he grasped three thousand levels in every matter of the words of Torah. And in truth it is said, "they praise You, selah," without end, etc. And this is "And His understanding is beyond number."

10 והנה אורייתא מחכמה נפקת והיא מקור ושרש לכל בחי' ההשגות הנ"ל כמ"ש ונהר יוצא מעדן כו'.

Now, "the Torah comes forth from Chochmah (wisdom)," and it is the source and root of all the levels of comprehension mentioned above, as it is written, "And a river goes forth from Eden," etc.

ובחי' ח"ע [חכמה עילאה] עצמה היא בחי' משל לבחי' קדמונו של עולם ממש

And the level of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) itself is the level of a parable for the very level of the Primordial One of the world.

כי הגם שאור א"ס ב"ה מרומם ומתנשא לאין קץ מבחי' חכמה וכל הע"ס [העשר ספירות] שראשיתן היא בחי' חכמה נק' בזהר רזא דשמא קדישא כמו השם שקוראים לאדם שאינו נוגע לעצמותו ומהותו כלל (וכמש"ל [וכמה שכתוב לעיל] פ' תרומה בד"ה מי יתנך) מ"מ אור א"ס ב"ה שורה ומתלבש בחכמה עלאה. כמ"ש הוי"ה בחכמה.

For although the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, is exalted and uplifted without end above the level of Chochmah, and all the Ten Sefiros, the first of which is the level of Chochmah, are called in the Zohar "the mystery of the holy Name" (raza dishma kadisha), like the name by which a person is called, which does not touch his essence and being at all (as explained above in Parshas Terumah, in the discourse beginning "Mi yitencha"), nevertheless the Infinite Light, blessed be He, rests and is clothed in the higher Chochmah, as it is written, "Havayah, with Chochmah ..."

ולכן התורה דמחכמה נפקת נקראת משל הקדמוני

And therefore the Torah, which comes forth from Chochmah, is called "the parable of the Primordial One."

דכמו המשל אע"פ [אף על פי] שאינו ממהות הנמשל כלל עכ"ז [עם כל זה] הנמשל מלובש בתוך המשל ובו ועל ידו דוקא ישיגו הנמשל. כך החכמה והתורה היא לבוש לאו"ס [לאור אין סוף] ב"ה. וכמ"ש עטה אור כשלמה.

For just as with a parable: although it is not of the nature of the thing it illustrates at all, nevertheless the thing illustrated is clothed within the parable, and in it and through it specifically one grasps the thing illustrated; so Chochmah and the Torah are a garment for the Infinite Light, blessed be He, as it is written, "He wraps Himself in light as in a garment."

לכן ע"י עסק התורה יוכל ליהנות מזיו אור א"ס ב"ה ממש מבחי' קדמונו של עולם.

Therefore, through occupying oneself with Torah, a person can enjoy the radiance of the Infinite Light, blessed be He, itself, from the level of the Primordial One of the world.

(והענין כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה אשת חיל עט"ב [עטרת בעלה] והנה אור זה הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא הנק' בשם נועם ה' וצחצחות להתענג כו'. שהוא הארה מבחי' עתיק שבו הוא בחי' הצחצחות כמבואר בע"ח [בעץ חיים] והוא בחי' פנימי [פנימיות / פנימית] הכתר.

(The matter is as is written in Iggeres HaKodesh, in the passage beginning "Eishes chayil ateres baalah": "Now, this light that is stored away for the righteous in the Time to Come, which is called by the name 'the pleasantness of Havayah' and 'tzachtzachos' (dazzling radiances), to delight," etc.: that it is a radiance from the level of Atik, in which is the level of the tzachtzachos, as explained in Etz Chaim; and it is the level of the inner dimension (pnimiyus) of Keser (the Crown).

דהנה רצון העליון הוא נק' סוכ"ע כמבואר במ"א בענין כל אשר חפץ ה' עשה ורצון העליון נק' כתר. ולכן כתר הוא מלשון כתר את בנימין דפי' מקיף והיינו סוכ"ע אך זהו הבחי' שבכתר שנק' שורש הנאצלים.

For the Supernal Will is called sovev kol almin (the light that encompasses all worlds), as explained elsewhere on the subject of "Whatever Havayah desired, He did"; and the Supernal Will is called Keser. Therefore Keser is from the expression "they surrounded (kitru) Binyamin," which means encompassing, and that is sovev kol almin. But this is the level within Keser that is called the root of the emanated beings.

אמנם בחי' עתיק שהוא פנימי [פנימיות / פנימית] הכתר הוא למעלה מבחי' זו כי הוא בחי' תחתונה שבא"ס לכן לא שייך לקרותו אפילו שרש לנאצלים.

However, the level of Atik, which is the inner dimension of Keser, is above this level, for it is the lowest level within Ein Sof; therefore it is not fitting to call it even a root for the emanated beings.

וזהו פי' עתיק יומין שנעתק ונבדל מבחי' ימות עולם כמ"ש המתנשא מימות עולם ובחי' זו הוא הנק' קדמונו של עולם שאינו בגדר עלמין שהוא מובדל ומרומם גם מהיות נק' סוכ"ע שזה אינו רק הבחי' השנית שבכתר הנק' שרש הנאצלים דהיינו בחי' סוכ"ע

And this is the meaning of Atik Yomin (the Ancient of Days): that it is removed (ne'etak) and set apart from the level of the days of the world, as it is said, "Who is uplifted from the days of the world." And this level is what is called the Primordial One of the world, which is not within the category of worlds, for it is set apart and exalted even from being called sovev kol almin, for that is only the second level within Keser, which is called the root of the emanated beings, that is, the level of sovev kol almin.

וגם נקי ע"י [עתיק יומין] קדמונו של עולם שהוא נמשך ממלי דא"ק [דאדם קדמון] כו' ואיך זוכים הצדיקים לגילוי אור זה זהו ע"י הלבושים הנעשים מהתורה ומצות כמשי"ש [כמה שכתוב שם] באגה"ק [באגרת הקודש].

And Atik Yomin is also called the Primordial One of the world, for it is drawn from the Malchus (sovereignty) of Adam Kadmon, etc. And how do the righteous merit the revelation of this light? This is through the garments that are made from the Torah and mitzvos, as is written there in Iggeres HaKodesh.

וזהו שנק' התורה משל הקדמוני. וגם עלזה נאמר ועתיק יומין יתיב לבושיה כתלג חיור. דלבושיה קאי על התורה שנמשלה לשלג שהוא עד"מ קרישת המים כך הוא ענין המשל שמעלים על הנמשל.

And this is why the Torah is called "the parable of the Primordial One." And of this too it is said, "And the Ancient of Days sat; His garment was white as snow." "His garment" refers to the Torah, which is likened to snow: just as snow is, by way of analogy, the congealing of water, so is the matter of the parable, which conceals the thing it illustrates.

וכמ"ש פ"י לבושיה כתלג בפרשת אחרי ע"פ כי ביום הזה יכפר ע"ש בד"ה הנה חיי כו'. ולכן איתא בזהר ענין ת' עלמין דכסופין דירתין צדיקייא שנק' ארבע מאות שקל כסף עובר לסוחר.

And as is written on the meaning of "His garment as snow" in Parshas Acharei, on the verse "For on this day He shall atone"; see there, in the discourse beginning "Hinei chaye," etc. And therefore the Zohar speaks of the four hundred worlds of yearning (almin dikesufin) that the righteous inherit, which are called "four hundred shekels of silver (kesef), current with the merchant (over lasocher)."

כי סוחר לשון סחור דפ"י מקיף לסוכ"ע ועלמין דכסיפין ותענוג עליון דירתין צדיקייא לעתיד לבא הוא מבחי שלמעלה מבחי סוכ"ע כנ"ל וזהו עובר לסוחר):

For socher (merchant) is related to sechor (around), which means encompassing, [referring] to sovev kol almin; and the worlds of yearning and the supernal delight that the righteous will inherit in the Time to Come are from the level that is above the level of sovev kol almin, as mentioned above. And this is "over lasocher.")

11 וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו. דכמו בנמשל ומשל. א"א לעמוד על הנמשל אם לא שיבין מתחלה את המשל אז ע"י יעמוד על הנמשל.

And this is what our Sages, of blessed memory, said: "Fortunate is he who comes here with his learning in his hand." For as with a thing illustrated and its parable: it is impossible to arrive at the thing illustrated unless one first understands the parable; then through this one arrives at the thing illustrated.

ואם יחסר מלהשיג איזו דברים מהמשל לא יוכל להשיג את הנמשל כלל (מאחר שהנמשל אין אופן להשיגו כ"א ע"י המשל א"כ כשאנו מבין כל המשל בטוב אין דרך לעמוד על הנמשל).

And if he falls short of grasping some things in the parable, he will not be able to grasp the thing illustrated at all (since there is no way to grasp the thing illustrated except through the parable, then when he does not understand the whole parable well, there is no way to arrive at the thing illustrated).

ועד"ז כיון שהתורה היא בחי' המשל שע"י יושג קדמונו של עולם ע"כ צ"ל תלמודו בידו כשבא לכאן

In the same way, since the Torah is itself the level of the parable through which the Primordial One of the world is grasped, therefore one's learning must be in one's hand when one comes here,

שע"י שמשגי המשל היטיב אז דוקא יוכל לחזות בהנמשל שהוא נועם הוי"ה להשביע בצחצחות נפשו כו'. משא"כ כשאין בידו המשל אין לו דרך להשיג בחי' הנמשל הנ"ל.

for through grasping the parable well, then specifically one can behold the thing illustrated, which is "the pleasantness of Havayah," to "satisfy his soul with tzachtzachos," etc. Whereas when the parable is not in his hand, he has no way to grasp the level of the thing illustrated mentioned above.

12 ובזה מתורץ ומובן משארז"ל [מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] דכל מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק עליו נאמר הכרת תכרת כו'.

With this, what our Sages, of blessed memory, said is resolved and understood: that whoever is able to occupy himself with Torah and does not occupy himself, of him it is said, "shall surely be cut off," etc.,

אע"ג [אף על גב] דמי שא"א לו די לו בפרק א' שחרית ופרק א' ערבית. והענין כמו ע"ד דוגמא בנמשל ומשל שלמטה שבשכל האדם.

even though for one who is not able, one chapter in the morning and one chapter in the evening is enough. The matter is like the example of the thing illustrated and the parable here below, in the intellect of man.

הנה לא כל השכליים הנק' נמשל הם שוים לענין המשלים. שיש שכל ונמשל אשר יכולים לעמוד עליו ע"י משל אחד ופשוט וקל.

Not all the ideas that are called the thing illustrated are equal with regard to parables. There is an idea, a thing illustrated, which one can arrive at through one parable that is simple and easy.

ויש שכל גדול יותר שכדי להשיגו הוא ע"י משלים יותר. וגם המשל הוא נעלה ועמוק יותר

And there is a greater idea, which to grasp requires more parables; and the parable, too, is loftier and deeper

(וכמו שידוע מענין משלי שלמה. וכן ברי' [ברבי] מאיר אמרו משמת ר"מ [רבי מאיר] בטלו מושלי משלים. כי מי שחכמתו עמוקה יותר נצרך למשלים יותר כדי לעמוד על ידם על עומק חכמתו.

(as is known from the matter of the parables of Shlomo. And so too of Rabbi Meir they said, "When Rabbi Meir died, the tellers of parables ceased." For one whose wisdom is deeper needs more parables, so that through them [people] may arrive at the depth of his wisdom.

וכשאינן החכמה עמוקה א"צ [אין צריך / אינו צריך] למשל ויכולים להשיגה בלי משל. ולכן כל שהחכמה עמוקה יותר נצרך יותר לרבותי משלים עד שיעמדו עליה עד שלחכמת שלמה היה צ"ל שלשת אלפים משל. ואצל ר"מ [רבי מאיר] תילתא משלי כו':

And when the wisdom is not deep, there is no need for a parable, and one can grasp it without a parable. Therefore, the deeper the wisdom is, the more it needs many parables until [people] arrive at it, to the point that Shlomo's wisdom required three thousand parables. And with Rabbi Meir, a third [of his teaching was] parables, etc.)

13 וכך הנה גם למעלה הרי אין כל השגות של הנשמות שוים. ויש בהם מדרגות ומעלות אין קץ

So too above: not all the comprehensions of the souls are equal, and among them there are levels and degrees without end,

וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] שכל צדיק נכוה מחופתו של חבירו (ולכן מי שדי לו בפרק אי שחרית ופרק אי ערבית שדי לו במשל זה לערך ההשגה של שרש נשמתו).

as our Sages, of blessed memory, said, that each righteous person "is burned by the canopy of his fellow" (and therefore one for whom one chapter in the morning and one chapter in the evening is enough: this parable is enough for him, relative to the comprehension of the root of his soul).

והיינו דוקא כשא"א לו לעסוק כו' שזו הוראה שדי לו בזה.

And this is specifically when he is not able to occupy himself, etc., for this is an indication that this is enough for him.

(או דכיון שא"א לו ועוסק כל מה שאפשר לו ישלים לו הקב"ה לבוש ומשל להשיג על ידו מה שצריך להשיג. ואיתא כה"ג [כהאי גוונא] בזוהר פ' אמור דק"א ע"ב קוב"ה [קודשא בריך הוא] אשלים ליה כו' ע"ש)

(Or: since he is not able, and he occupies himself as much as he is able, the Holy One, blessed be He, will complete for him a garment and a parable through which to grasp what he needs to grasp. And something like this is found in the Zohar, Parshas Emor, page 101b: "The Holy One, blessed be He, completes it for him," etc.; see there.)

אבל מי שאפשר לו לעסוק בתורה זהו הוראה שנשמתו מבחי' שיוכל להשיג הרבה למעלה לכן צ"ל המשל ג"כ גדול ורב מאד כשיעור הזמן שאפשר לו לעסוק בתורה שהיא בחי' משל הקדמוני.

But one who is able to occupy himself with Torah: this is an indication that his soul is of a level that can grasp much higher. Therefore the parable, too, must be very great and abundant, in the measure of the time in which he is able to occupy himself with Torah, which is the level of "the parable of the Primordial One."

וכשאינו עוסק כ"ז [כל זה] שאפשר לו לעסוק הרי הוא מחסר מן המשל הצריך. ולכן עליו נאמר הכרת תכרת כו'.

And when he does not occupy himself for all the time that he is able to occupy himself, he falls short of the parable that is needed. And therefore of him it is said, "shall surely be cut off," etc.

דהיינו שמחמת חסרון שחסר בבחי' משל הקדמוני לא יוכל להשיג נועם ה' כו' שהוא הנמשל

That is: because of what he lacks in the level of "the parable of the Primordial One," he will not be able to grasp "the pleasantness of Havayah," etc., which is the thing illustrated

(וגם הקב"ה לא יושלים לו לבוש ומשל שחסר כיון שהיה אפשר לו לעסוק ולא עסק ועל זה נאמר כי דבר ה' בזה כו'):

(and the Holy One, blessed be He, will also not complete for him the garment and parable that is lacking, since he was able to occupy himself and did not occupy himself; and of this it is said, "For he has scorned the word of Havayah," etc.).

14 והנה ישראל זכו למתן תורה על ידי יסורים דגלות מצרים בחומר ובלבנים. והקדימו נעשה לנשמע

Now, Israel merited the Giving of the Torah through the sufferings of the exile of Egypt, "with mortar and with bricks." And they put "we will do" before "we will hear."

כי א"א להיות גילוי והמשכה מאור א"ס ב"ה אלא במקום שיש בחי' בטול דוקא (דלכך אור א"ס ב"ה שורה בחכמה דוקא לפי שהיא בחי' בטול כח מ"ה [מה] כנודע).

For there cannot be a revelation and drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, except in a place where there is specifically the level of self-nullification (bittul) (which is why the Infinite Light, blessed be He, rests specifically in Chochmah (wisdom): because it is the level of bittul, koach mah ("the power of 'what'"), as is known).

וזהו ענין הקדמת נעשה לנשמע שהוא בחי' הבטול שמבטל רצונו מכל וכל כאלו אין לו רצון בפ"ע [בפני עצמו] רק שירצה כל מה שהוא רצון העליון ב"ה

And this is the matter of putting "we will do" before "we will hear": it is the level of bittul, in which one nullifies his will utterly, as if he had no will of his own, but wills only whatever is the Supernal Will, blessed be He.

וזהו בחי' עבודה ואותו תעבדו. שהעבד אין לו דעה בפ"ע [בפני עצמו] רק את אשר יאמר רבו עושה.

And this is the level of service, "and Him you shall serve": for a servant has no mind of his own, but does whatever his master tells him.

וע"י שהקדימו בחי' נעשה שהוא בטול זה יוכל להיות ונשמע דהיינו לקבל הגלוי והאור מאין סוף ברוך הוא.

And through their putting first the level of "we will do," which is this bittul, there could be "and we will hear," that is, receiving the revelation and the light from the Infinite One (Ein Sof), blessed be He.

(וזהו שקשרו להם שני כתרים כנגד נעשה ונשמע שהן בחינת שני המדרגות הנ"ל שבכתר הבחי העליונה נק' קדמונו של עולם כנ"ל. והבחינה השנית נקראת סובב כל עלמין וממלא כל עלמין)

(And this is why they tied on them two crowns, corresponding to "we will do" and "we will hear": these are the two levels in Keser (the Crown) mentioned above. The higher level is called the Primordial One of the world, as mentioned above, and the second level is called the light that encompasses all worlds (sovev kol almin) and the light that fills all worlds (memalei kol almin).)

אך כדי שיבאו לבחי בטול זה דהקדמת נעשה לנשמע.

But in order for them to come to this level of bittul, of putting "we will do" before "we will hear":

שהרי ביציאת מצרים היו עדיין בבחי קטנות (כמש"ל [כמה שכתוב לעיל] בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק כו') ואיך יבאו לבחי בטול גדול כזה

for at the Exodus from Egypt they were still in a state of smallness (katnus) (as explained above in the discourse beginning "Remember what Amalek did to you," etc.); so how could they come to so great a level of bittul?

הנה לזה היה ענין שכפה עליהם הר כגיגית שהוא בחי וימינו תחבקני דהיינו התגלות אהבה העליונה מלמעלה על ישראל

For this there was the matter of His holding the mountain over them like a tub, which is the level of "and His right hand embraces me": that is, the revelation of the supernal love from above upon Israel,

כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' (ע' [עייין] בד"ה ועשית בגדי קדש מש"ש [מה שכתוב שם] בפ"י אהבתי אתכם כו')

as it is written, "I have loved you, says Havayah" (see in the discourse beginning "And you shall make holy garments" what is written there on the meaning of "I have loved you," etc.).

שאהבה זו תחבקני לכנס"י [לכנסת ישראל] ומקפת אותו מכל צד אפי' [אפילו] לבחי אחוריים עד שאינו מניחו לפנות ממנו ומוכרח להיות [להיות] עומד עמו פב"פ [פנים בפנים].

For this love "embraces" the Community of Israel (Knesses Yisrael) and surrounds it on every side, even on the level of the back (achorayim), until He does not let it turn away from Him, and it is compelled to stand with Him face to face.

דהיינו שע"י אהבה עליונה זו נתעורר ג"כ האהבה בנשמות ישראל עד שבאו למעלה ומדרגה שהקדימו
נעשה כו'

That is: through this supernal love, love was also aroused in the souls of Israel, until they came to the stature and level of putting "we will do" first, etc.

וכמ"ש כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם פי' לב האדם העליון הוא מ"ש ועל דמות הכסא
דמות כמראה אדם שהוא בחי' רמ"ח מצות עשה דאינון רמ"ח אברים דמלכא.

As it is written, "As water [reflects] face to face, so is the heart of man to man." The meaning is: the heart of the supernal Man; this is what is written, "And upon the likeness of the throne, a likeness like the appearance of a man," which is the level of the 248 positive commandments, which are "the 248 limbs of the King."

15 ושס"ה לא תעשה הם שס"ה גידים. אל האדם היינו בחי' אדם שבבי"ע כמ"ש ודמות פניהם פני אדם.

And the 365 prohibitions are the 365 sinews. "To man" is the level of man in [the worlds of] Beriah, Yetzirah and Asiyah, as it is written, "And the likeness of their faces was the face of a man."

הנה הוא כמים הפנים לפנים דהיינו שע"י התגלות אור האהבה מלמעלה בחינת אהבתי אתכם על ידי
זה מתעורר גם כן האהבה מלמטה למעלה והוא העלאת כנסת ישראל בכלות הנפש אליו ית' (וכמ"ש
משכני אחריו נרוצה כו').

It is "as water [reflects] face to face": that is, through the revelation of the light of love from above, the level of "I have loved you," through this the love from below upward is also aroused; and that is the ascent of the Community of Israel (Knesses Yisrael) in the expiry of the soul (kelos hanefesh) toward Him, may He be blessed (as it is written, "Draw me, we will run after You," etc.).

ולכן נק' כנסת ישראל כלה ע"ש [על שם] כלות הנפש וכמ"ש אחותי כלה מה טבו דדיך מיין כו'.

Therefore the Community of Israel is called a bride (kallah), on account of the expiry (kelos) of the soul, as it is written, "My sister, [my] bride, how much better is your love than wine," etc.

וזהו ענין על כל דבור פרוחה נשמתן. שע"י הדבור והגילוי מלמעלה פרוחה נשמתן בכחינת בטול לאור
א"ס ב"ה.

And this is the matter of "At each utterance their souls flew out": through the utterance and the revelation from above, their souls flew out, in a state of self-nullification (bittul) to the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He.

(ועיין מ"ש כיוצא בזה בפרשת לך לך בפ"י מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בשעה שהדבור יוצא מפי הקב"ה חשות. חשות היינו בחי' שתיקה ובטול כו').

(And see what is written along these lines in Parshas Lech Lecha, on the meaning of the saying of our Sages, of blessed memory, "When the utterance goes forth from the mouth of the Holy One, blessed be He, they are silent (chashos)." Chashos is the level of silence and bittul, etc.)

וזהו ענין שכפה עליהם הר הוא בחינת אהבה עליונה שנק' הר (כמ"ש במ"א בענין אברהם שקראו הר. ובענין אהרן א' ה"ר נ'). כגיגית שהוא בחי' דבר המקיף סחור כל עלמין שע"ז נתעורר בהם האהבה

And this is the matter of His holding the mountain over them: it is the level of the supernal love, which is called a mountain (as is written elsewhere on the subject of Avraham, who called it a mountain; and on the subject of Aharon: alef, har (mountain), nun). "Like a tub": this is the level of something encompassing, "surrounding all worlds" (sechor kol almin), through which the love was aroused in them

(ובזה יתורץ מה שאומרים מקדש עמו ישראל על ידי חופה וקדושין. והקשו למה שינו הסדר להקדים חופה לקדושין. אלא כי החופה הוא בחינת מקיף והוא ענין שכפה עליהם הר כגיגית שזה בחינת התגלות המקיף כנ"ל.

(and with this, what we say will be resolved: "Who sanctifies His people Israel through chuppah and kiddushin." And they asked why the order was changed, putting chuppah before kiddushin. Rather, the chuppah is the level of the encompassing (makif), and it is the matter of His holding the mountain over them like a tub, which is the level of the revelation of the encompassing, as mentioned above.

ולכן הוצרך להקדים החופה לקדושין שכדי שיבואו לקבלת התורה שהוא בחינת הקדושין הוא על ידי המשכת המקיף תחלה שעל ידי זה באו לבחינת הבטול להקדים נעשה כו'. ואז יוכל להיות ההמשכה והגילוי בחינת התורה כנ"ל).

Therefore the chuppah had to be put before the kiddushin: for their coming to the receiving of the Torah, which is the level of kiddushin, is through first drawing down the encompassing, through which they came to the level of bittul, putting "we will do" first, etc.; and then there can be the drawing down and revelation, the level of the Torah, as mentioned above).

וזהו פירוש מה שאמרז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] מכאן מודעא רבא לאורייתא.

And this is the meaning of what our Sages, of blessed memory, said: "From here [comes] a great protest of duress against the Torah."

דהיינו שהתעוררות זו בלבם לקבלת התורה בבחי' מסירת נפש ובטול עד שהקדימו נעשה לנשמע לא היה זה מצדם בבחירה ורצון אשר מעצמם לבד אלא שעל ידי הגילוי מלמעלה דבחי' אהבתי אתכם על ידי זה דוקא נתעורר בהם הרצון והאהבה כו'.

That is: this arousal in their hearts to receive the Torah in a state of self-sacrifice (mesirus nefesh) and bittul, to the point that they put "we will do" before "we will hear," did not come from their side, by choice and will from themselves alone, but rather through the revelation from above, of the level of "I have loved you": through this specifically the will and the love were aroused in them, etc.

ואע"פ [ואף על פי] כן הדר וקבלוה ברצון גמור בימי אחשורוש. שהיה מסירת נפש בכל ישראל מעצמם שלא ע"י התעוררות מלמעלה בתחלה ע"ד גלוי בחינת וימינו תחבקני.

And even so, "they accepted it again" with complete willingness in the days of Achashverosh. For there was self-sacrifice in all of Israel, from themselves, not through an arousal from above first, in the manner of a revelation of the level of "and His right hand embraces me."

דהא אז היה בחינת הסתר פנים (ע"ד ועת לרחק מחבק) וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אסתר מן התורה מנין דכתיב ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא. ואם כן היה בחינת אתערותא דלתתא מצד עצמם וזהו הדר וקבלוה ברצון גמור:

For then it was the level of the hiding of the Face (in the manner of "and a time to keep far from embracing"), as our Sages, of blessed memory, said: "Where is Esther in the Torah? As it is written, 'And I will surely hide (haster astir) My face on that day.'" If so, it was the level of an arousal from below (isarusa dilesata), from their own side; and this is "they accepted it again" with complete willingness.

16 וביאור הענין יובן ע"פ מ"ש איש יהודי כו' ושמו מרדכי כו' איש ימיני.

The explanation of the matter will be understood in light of what is written, "A Jewish man (ish Yehudi)," etc., "and his name was Mordechai," etc., "a Binyaminite man (ish Yemini)."

וצ"ל דימיני פ"י שהוא משבט בנימין כדפי' רש"י [רבי שלמה יצחקי] ואם כן למה קרי ליה יהודי דהוא על שם שבט יהודה.

Now we need to understand: since "Yemini" means that he was of the tribe of Binyamin, as Rashi explains, then why does it call him "Yehudi," which is named for the tribe of Yehudah?

גם צ"ל דבגזרת המן נאמר להשמיד להרג כוי היהודים והרי בשבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש היה גם מכל השבטים אפרים ומנשה

We also need to understand: concerning Haman's decree it is said, "to destroy, to kill," etc., "the Jews (haYehudim)." But surely in the hundred and twenty-seven provinces of the kingdom of Achashverosh there were also [Jews] of all the tribes, Ephraim and Menasheh.

אלא שנקראו כולם יהודים מפני בחינת הבטול שיש בהם לאור א"ס ב"ה. כמו שאנו אומרים בשמונה עשרה מודים אנחנו לך.

Rather, all of them were called Yehudim because of the level of self-nullification (bittul) toward the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, that is in them, as we say in the Shemoneh Esreh, "We give thanks (modim) to You."

שעל שם זה נק' יהודי כמ"ש לאה הפעם אודה את ה' ע"כ קראה שמו יהודה.

For on account of this one is called Yehudi, as it is written [that] Leah [said], "This time I will thank (odeh) Havayah; therefore she called his name Yehudah."

(ויש בכל אחד מישראל בחינת הודאה ובטול זה. וכמשי"ל [וכמה שכתוב לעיל] פרשת ויחי ע"פ יהודה אתה שזהו בחי' ומדרגת שמונה עשרה שהוא בחינת כריעות והשתחוואות וכמאמר ואנחנו כורעים ומשתחויים ומודים).

(And in every one of Israel there is this level of acknowledgment (hoda'ah) and bittul, as explained above in Parshas Vayechi, on the verse "Yehudah, you ...": that this is the level and degree of the Shemoneh Esreh, which is the level of bowing and prostration, as it is said, "And we bow and prostrate ourselves and give thanks.")

ולכן נק' מרדכי איש יהודי. פי' שר ליהודים כמו איש הר הבית כי הוא היה מקור הבטול כמארו"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] מרדכי מן התורה מנין דכתיב מר דרור ומתרגמינן מירא דכיא.

Therefore Mordechai is called "ish Yehudi": the meaning is, a lord over the Jews, like "the ish (officer) of the Temple Mount," for he was the source of the bittul; as our Sages, of blessed memory, said: "Where is Mordechai in the Torah? As it is written, 'pure myrrh (mor deror),' which we translate [into Aramaic], 'mira dachya.'"

ומר זה לדעת הרמב"ם [הרבי משה בן מימון] ושאר מפרשים הוא (רק הראב"ד [הראב"ד] והרמב"ן [והרבי משה בן נחמן] פי' בע"א [באופן אחר]) מושק הנזכר בגמ' [בגמרא] פ' כיצד מברכין שהוא דם חיה ידוע שנקרש בחטוטרט שבצוארה ונעשה בושם הנק' מר.

And this myrrh (mor), in the view of the Rambam and other commentators (only the Raavad and the Ramban explain it differently), is the musk mentioned in the Gemara in the chapter Keitzad Mevarchin, which is the blood of a certain animal (chayah yadua) that congeals in the hump on its neck and becomes a spice called mor.

והיינו במדות הנפש בחי' אתכפייא ואתהפכא ממרירו למיתקו כי הדם הוא הנפש החיונית נפש המתאוה וכשמהפך תאוותיו הבהמיות מתענוגי עוה"ז להיות כל חפצו ותענוגיו בה' זהו ענין שנעשה ממנו בושם.

And in the emotive attributes (middos) of the soul, this is the level of subjugation and transformation (iskafya and is'hapcha), from bitter to sweet. For the blood is the vital soul, the soul that desires; and when one transforms his animal desires from the pleasures of this world, so that all his desire and his delights are in G-d, this is the matter of a spice being made from it.

17 ועל דרך זה יש לפרש מחלוקת הפוסקים במור הנ"ל שרבינו יונה מתירו אפילו באכילה ויש אוסרים אותו באכילה דס"ל [דסבירא ליה / דסבירא להו] שלא נתהפך אלא ריחו אבל גופו אסור באכילה.

Along these lines one may explain the dispute of the halachic authorities concerning the myrrh mentioned above: that Rabbeinu Yonah permits it even to be eaten, and some forbid it to be eaten, for they hold that only its fragrance was transformed, but its substance is forbidden to be eaten.

והרר"י [והרב רבינו יונה] ס"ל [סבירא ליה / סבירא להו] שחזר לגמרי להיות היתר. וכמ"ש בטור א"ח [אורח חיים] סימן רי"ו.

And Rabbeinu Yonah holds that it has entirely become permitted, as is written in the Tur, Orach Chaim, section 216.

ומחלוקתם ע"פ חסידות תלוי בענין הנזכר בגמ' [בגמרא] ביומא (דף פו ע"ב) גבי תשובה אם זדונות נעשו כשגגות או כזכויות כי שניהם ענין א' שהוא מה שהרע נהפך לטוב.

And according to Chassidus, their dispute depends on the matter mentioned in the Gemara in Yoma (page 86b) concerning teshuvah (return): whether deliberate sins become like unwitting ones or like merits. For both are one matter, namely, that the bad is transformed into good.

שהרי חיה ידוע הנ"ל הוא ידעוני הנזכר בתורה בפרש' [בפרשת] שופטים שהוא מקליפות הטמאות כמ"ש ושאל אוב וידעני ודרש אל המתים.

For the "certain" (yadua) animal mentioned above is the yid'oni mentioned in the Torah in Parshas Shoftim, which is of the impure kelipos (husks), as it is written, "or one who inquires of an ov or a yid'oni, or one who consults the dead."

18 ולכן זה שיהיה הבושם הלז מותר אפילו באכילה הוא כמו שבתשובה מאהבה הזדונות נעשו כזכויות שהרע נהפך לגמרי להיות טוב ממש.

Therefore, that this spice should be permitted even to be eaten is like [the case where], through teshuvah out of love, deliberate sins become like merits, for the bad is entirely transformed into actual good.

ועל זה אמרו במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

And of this they said, "In the place where baalei teshuvah stand, perfectly righteous people cannot stand."

אבל בתשובה שלא מאהבה רבה הזדונות הם כשגגות אבל לא נתהפכו לגמרי להיות טוב וזהו מ"ד [מ"ד] דוכרין] שהמור הנ"ל אע"פ [אף על פי] שריחו טוב מ"מ לא חזר להיות מותר באכילה כו'.

But in teshuvah that is not out of great love, the deliberate sins are like unwitting ones, but they have not been entirely transformed into good. And this is [the view of] the one who holds that the myrrh mentioned above, although its fragrance is good, nevertheless has not become permitted to be eaten, etc.

19 והנה מרדכי שנק' מירא דכיא היינו שהוא מקור הבטול שהוא בחי' יסוד אבא שחכמה היא כח מ"ה [מה] ובחכמה אתברירו. ולכן נק' איש יהודי דוקא.

Now, Mordechai, who is called mira dachya (pure myrrh), is the source of the self-nullification (bit-tul), which is the level of Yesod (foundation) of Abba (Chochmah); for Chochmah (wisdom) is koach mah ("the power of 'what'"), and "through Chochmah they are refined." Therefore he is called specifically "ish Yehudi."

והנה המן הי' [היה] לעומת זה של בחי' זו דוקא כמו שאמר למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני שהיה יש ודבר בעיניו ונפרד מאחדותו ית' לומר אני ואפסי עוד

And Haman was the opposite of this, of this level specifically, as he said, "Whom would the king desire to honor more than me?" For he was a something and an entity (yesh vedavar) in his own eyes, and separate from His unity, may He be blessed, so as to say, "I am, and there is none besides me."

כי היה מזרע עמלק וכתוב ראשית גוים עמלק כי ז' אומות הכנעני והחתי כו' שבפסוק הם ז' מדות רעות תאות ורציחה כו'.

For he was of the seed of Amalek, and it is written, "Amalek is the first of the nations." For the seven nations in the verse, "the Canaanite and the Hittite," etc., are seven evil traits: lust, and murder, etc.

ועמלק הוא גסות הרוח והוא ראשית להם. כי גסות הרוח היא שרש כל המדות רעות.

And Amalek is arrogance (gasus haruach), and it is first among them, for arrogance is the root of all the evil traits.

20 ולכן המן שהוא בחי' גסות רצה להשמיד ולהרוג את כל היהודים שהם בבחי' בטול הפך היש והגסות.

Therefore Haman, who is the level of arrogance, wanted to destroy and to kill all the Jews, who are in a state of self-nullification (bittul), the opposite of the yesh (sense of self) and of arrogance.

ואם היו כופרים ח"ו [חס ושלום] לא היו עושי' [עושים] להם כלום שהרי לא גזר רק על היהודים.

And had they renounced [their faith], G-d forbid, nothing would have been done to them, for he decreed only against the Jews.

אך כולם כאחד לא עלה על דעתם מחשבת חוץ ח"ו [חס ושלום] ומסרו נפשם על אחדותו ית'

But all of them, as one: no thought of [stepping] outside entered their minds, G-d forbid, and they gave over their lives for His unity, may He be blessed.

וזהו בחי' בטול הנ"ל וישנו בכח בכל אחד מישראל ואפי' [ואפילו] קל שבקלים יכול למסור נפשו בפועל ממש שלא ליפרד מאחדותו ית' בשום אופן בעולם.

And this is the level of bittul mentioned above, and it is present in potential in every one of Israel; even the lowest of the low can give over his life in actual deed, so as not to be separated from His unity, may He be blessed, in any way in the world.

ומה שעובר שאר עבירות היינו מפני הרוח שטות שמטעהו לחשוב שאינו נפרד מהקב"ה על ידי עבירה
ההיא כיון שלובש ציצית ומניח תפלין.

And that one commits other sins is because of the spirit of folly, which misleads him into thinking that he is not separated from the Holy One, blessed be He, through that sin, since he wears tzitzis and puts on tefillin.

21 והנה בחינת מסירת נפש נמשך מחמת אהבה המסותרת שהיא למעלה מן הדעת ולכן לא נזכר בתורה טעם על מסירת נפש רק על אהבה נאמר טעם כמ"ש לאהבה את הוי" אלקיך כי הוא חיך.

Now, the level of self-sacrifice (mesirus nefesh) derives from the hidden love, which is above Daas (knowledge). Therefore no reason for self-sacrifice is mentioned in the Torah; only for love is a reason stated, as it is written, "to love Havayah your G-d ... for He is your life."

22 ואין זה טעם על מסירת נפש כיון שהטעם הוא כי הוא חיך והרי מסירת נפש הוא להשליך חייו מנגד.

And this is not a reason for self-sacrifice (mesirus nefesh), since the reason is "for He is your life," whereas self-sacrifice is to cast one's life away.

אלא הענין שאין שייך טעם ושכל על מסירת נפש כי המס"נ [המסירות נפש] נלקח מבחינת [מבחינת / מבחינה] שלמעלה מן הדעת

Rather, the matter is that reason and intellect do not apply to self-sacrifice, for self-sacrifice is taken from a level that is above Daas (knowledge).

כי הנה פירוש כי הוא חיך היינו מה שהוא ית' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] וסוכ"ע שע"ז מחיה ומהוה כ"ע [כל עלמין]

For the meaning of "for He is your life" is that He, may He be blessed, is the light that fills all worlds (memalei kol almin) and the light that encompasses all worlds (sovev kol almin), through which He gives life to all worlds and brings them into being.

וכבר נת' [נתבאר] לעיל דבחינת ממלא וסוכב הוא רק הארה לבד ממנו ית' אבל מהותו ועצמותו ית' אינו בגדר עלמין כלל אפילו להיות סוכב וממלא לעלמין.

And it was already explained above that the level of memalei and sovev is only a mere radiance from Him, may He be blessed; but His being and essence, may He be blessed, is not within the category of worlds at all, even [so far as] to be sovev and memalei for the worlds.

כי לא זה היא עיקר האלקות מה שהעולמות מתהווים ממנו ומקבלים חיותם ממנו ית'. שהרי אתה הוא עד שלא נברא העולם ולאחר שנברא בשוה ממש.

For this is not the essence of G-dliness: that the worlds come into being from Him and receive their life-force (chayus) from Him, may He be blessed. For “You are He before the world was created,” and after it was created, exactly the same.

וגם אילו לא היה בורא העולמות היה הכל שוה לפניו ית' אלא מה שמחיה ומהוה העולמות זהו רק הארה ממנו ית' וכמ"ש במ"א דלכך נק' הבריאה יש מאין.

And even if He had not created the worlds, all would be equal before Him, may He be blessed. Rather, what gives life to the worlds and brings them into being is only a radiance from Him, may He be blessed; as is written elsewhere, that this is why creation is called “something from nothing” (yesh me'ayin).

שבחי התהוות היש הוא רק ע"י הארה לבד שנק' אין לגבי מהותו ועצמותו יתברך (כמ"ל [כמה שכתוב לעיל] פ' שלח ד"ה וירא ישראל) וכמ"ש ואתה מחיה את כלם.

For the level of the coming into being of the yesh (something) is only through a mere radiance, which is called ayin (nothing) relative to His being and essence, may He be blessed (as written above in Parshas Shelach, the discourse beginning “Vayar Yisrael”), and as it is written, “And You (ve'atah) give life to them all.”

פירוש ואתה היינו כ"ב אותיות דבר ה' מא' ועד תי"ו וה' מוצאות שעל ידי האותיות מחיה את כולם.

The meaning of “And You (ve'atah)” is the twenty-two letters of the word of G-d, from alef to tav, and the five points of articulation, for through the letters He gives life to them all.

והאותיות הם רק הארה לבד כמו האותיות באדם הן רק לבושי הנפש כו'.

And the letters are only a mere radiance, just as the letters in man are only garments of the soul, etc.

וא"כ מהותו ועצמותו ית' הוא למעלה גם מבחי' ומדרגה זו הנזכר כי הוא חייך כי זהו רק היותו ממלא וסובב ומזה נמשך לאהבה כי הוא חייך. וכמ"ש נפשי אויתך כמ"ש בתניא (פמ"ד).

If so, His being and essence, may He be blessed, is above even this level and degree spoken of [in] “for He is your life,” for this is only that He is memalei and sovev; and from this is drawn the love [of] “for He is your life,” as it is written, “My soul, I desire You,” as explained in the Tanya (chapter 44).

אבל המס"נ [המסירות נפש] להשליך חיוו מנגד נמשך שלא ליפרד ממהותו ועצמותו ית' שהוא למעלה מחיי החיים וקמיה כלא ממש חשיבי ואתה הוא קודם שנברא כו'.

But self-sacrifice (mesirus nefesh), casting one's life away, derives from [the will] not to be separated from His being and essence, may He be blessed, which is above the Life of life, and before Whom [all] is considered as truly nothing, and "You are He before [the world] was created," etc.

והנה כ"ז [כל זה] הוא שיש בכח כל אי' מישראל (כי הנצוץ אלהות שבנשמה הוא ג"כ נמשך מבחי' שלמעלה מהשכל וכמו שכתוב במ"א ועיין בע"ח [בעץ חיים] שמ"א פ"ג [פרק ג'] והכוונה כי יש נצוץ כו')

And all this is within the power of every one of Israel (for the spark of G-dliness in the soul is also drawn from a level that is above intellect, as is written elsewhere; and see Etz Chaim, Sha'ar 41, chapter 3, and the intent is that there is a spark, etc.).

ולכן היה אז מסירת נפש בפו"מ [בפועל ממש] אצל כל ישראל שלא ליפרד מאחדותו יתברך.

Therefore there was then self-sacrifice in actual deed among all of Israel, so as not to be separated from His unity, may He be blessed.

וזהו ואת מאמר מרדכי כי מרדכי היה מקור הבטול איש יהודי כנ"ל.

And this is "And the word of Mordechai ...," for Mordechai was the source of the self-nullification (bittul), "ish Yehudi," as mentioned above.

וזהו וקבל היהודים את אשר החלו לעשות. שבמתן תורה שהקדימו נעשה לנשמע ועל כל דבור פרחו נשמתם שהוא בחי' בטול ומס"נ [ומסירות נפש] שלכך זכו למ"ת [למתן תורה] התגלות אלקות.

And this is "And the Jews accepted what they had begun to do": for at the Giving of the Torah they put "we will do" before "we will hear," and at each utterance their souls flew out, which is the level of bittul and self-sacrifice; and this is why they merited the Giving of the Torah, the revelation of G-dliness.

24 וכך היה בימי אחשורוש הבטול הזה ביתר שאת כי במ"ת [במתן תורה] היה בטול זה מחמת כח האתעדלי"ע [האתערותא דלעילא] שכפה עליהם הר כו'. וכמים הפנים כו'.

And so in the days of Achashverosh there was this self-nullification (bittul) with even greater loftiness. For at the Giving of the Torah this bittul came about by the power of the arousal from above (isarusa dile'eila), in that He held the mountain over them, etc., and "as water [reflects] face to face," etc.

אבל בימי אחשורוש היה הבטול מצד עצמם בחינת אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] תחלה. ולכן גם ההמשכה שנמשך עי"ז הוא ממקום עליון יותר

But in the days of Achashverosh the bittul was from their own side, the level of an arousal from below (isarus dilesata) first. Therefore the drawing down that was drawn through this is also from a higher place.

עד שהגילוי שבמ"ת [שבמתן תורה] נק' רק החלו התחלה לגבי אור ההמשכה שנמשך להם בפורים שנק' וקבל שזהו הגמר וזהו וקבל היהודים כו'.

So much so that the revelation at the Giving of the Torah is called only "they had begun," a beginning, relative to the light of the drawing down that was drawn to them on Purim, which is called "accepted," which is the completion. And this is "And the Jews accepted," etc.

(והענין הוא דהנה כתיב מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם. מ"ה [שם מ"ה] הוא בחינת בטול ומ"נ [ומיין נוקבין] הגיע אליהם כנודע שיש מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן]. ב"ן [שם ב"ן] הוא בחינת ירידה והשתלשלות להיות התהוות יש ודבר.

(The matter is this: it is written, "what (mah) they had seen concerning this, and what (mah) had come upon them." Mah is the level of bittul, and mayin nukvin (feminine waters) came to them, as is known that there are Mah and Ban. Ban is the level of descent and the chain of descending worlds (hishtalshelus), to bring about the coming into being of a something and an entity (yesh vedavar).

ומ"ה [ומה] הוא בחי' בטול כח מ"ה [מה]. ומ"ה [ומה] ובטול זה הגיע אליהם דהנה אף שבימי אחשורוש היה הבטול באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] מצד עצמם היינו שהתחלה היה מהם. אבל ודאי שאלמלא עוזרו כו'.

And Mah is the level of bittul, koach mah ("the power of 'what'"). And this Mah and bittul came to them: for although in the days of Achashverosh the bittul was through an arousal from below, from their own side, that is, the beginning was from them, yet certainly, "were it not for His help," etc.

א"כ נמשך ג"כ אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] להולדת בטול זה וזהו מה ראו כו' ומה הגיע אליהם. משא"כ במ"ת [במתן תורה] היה ההתחלה באתעדל"ע [באתערותא דלעילא].

If so, an arousal from above was also drawn down, to give birth to this bittul. And this is "what they had seen," etc., "and what had come upon them." Whereas at the Giving of the Torah the beginning was with an arousal from above.

והחילוק הוא ע"ד אשה מזרעת תחלה יולדת זכר דכנסת ישראל נקראת אשה וכשהתחלת ההולדה הוא ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] ואח"כ באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] אזי יולדת זכר שהוא בחי' מ"ה [שם מ"ה] ובטול אמת.

The difference is along the lines of "[when] the woman emits seed first, she bears a male." For the Community of Israel is called "woman"; and when the beginning of the birth is through an arousal from below, and afterward, through the arousal from below, [comes] an arousal from above, then she bears a male, which is the level of Mah and true bittul.

משא"כ בשעת מ"ת [מתן תורה] שהיה ההתחלה ע"י אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] שכפה עליהם הר כגיגית ואע"פ [ואף על פי] שע"י אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] זו נתעוררו באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] ובטול להקדים נעשה לנשמע מ"מ כיון שהוא על דרך איש מזריע תחלה לכן יולדת נקבה שהוא בחי' ב"ן [שם ב"ן].

Whereas at the time of the Giving of the Torah, when the beginning was through an arousal from above, in that He held the mountain over them like a tub: although through this arousal from above they were roused to an arousal from below and to bittul, to put "we will do" before "we will hear," nevertheless, since it is in the manner of "[when] the man emits seed first," therefore she bears a female, which is the level of Ban.

כי גם שם ב"ן [שם ב"ן] הוא בחי' בטול היש וכנודע מענין משה ואליהו שאליהו בגימטריא ב"ן [שם ב"ן] והיה בו בטול הגוף עד שעלה בסערה כו' ומ"מ בטול דבחי' משה שהוא בחי' מ"ה [שם מ"ה] ממש כמ"ש ונחנו מה היה גדול יותר מבטול דאליהו כו'.

For the Name Ban, too, is the level of the nullification of the yesh, as is known from the matter of Moshe and Eliyahu: that Eliyahu is numerically equal to Ban (52), and in him there was the nullification of the body, to the point that he went up in a storm wind, etc.; and nevertheless, the bittul of the level of Moshe, which is the level of Mah itself, as it is written, "And what (mah) are we," was greater than the bittul of Eliyahu, etc.

או י"ל [יש לומר] החילוק בין הבטול דשעת מ"ת [מתן תורה] לבטול דבימי אחשורוש ע"ד שנתבאר במ"א גבי משה ואהרן שבשניהם נאמר ונחנו מה ומ"מ משה הוא מ"ה [שם מ"ה] דמ"ה [דשם מ"ה] ואהרן ב"ן [שם ב"ן] דמ"ה [דשם מ"ה]

Or it can be said that the difference between the bittul at the time of the Giving of the Torah and the bittul in the days of Achashverosh is along the lines of what was explained elsewhere concerning Moshe and Aharon: that of both of them it is said, "And what are we," and nevertheless Moshe is Mah of Mah and Aharon is Ban of Mah.

ובח"י בטול דב"ן [דשם ב"ן] דמ"ה [דשם מ"ה] זהו בח"י הנקי יולדת נקבה לגבי בטול מ"ה [שם מ"ה] דמ"ה [דשם מ"ה] שהוא בטול עליון יותר כו'. מ"ה

And the level of the bittul of Ban of Mah is the level called "she bears a female," relative to the bittul of Mah of Mah, which is a higher bittul, etc.

והנה על כל פנים מובן שהבטול ומס"נ [ומסירות נפש] דכללות ישראל בימי אחשורוש היה גדול יותר במדרגה מבח"י הבטול דשהקדימו נעשה כו' והיינו בח"י אשה מזרעת תחלה יולדת זכר.

In any case, it is understood that the bittul and self-sacrifice (mesirus nefesh) of the Jewish people as a whole (klalus Yisrael) in the days of Achashverosh was greater in level than the level of the bittul of their putting "we will do" first, etc.; and this is the level of "the woman emits seed first, she bears a male."

והנה כמו שהוא בענין הבטול כך הוא ג"כ בענין עצם גלוי האור שלמעלה שהוא בח"י התורה נקי במ"ת [במתן תורה] החלו לעשות לגבי פורים שנק' וקבל כו' הדר וקבלוה כו' שהוא גלוי עליון יותר ממקור התורה שנקראת משל הקדמוני כנ"ל.

And just as it is with the bittul, so it is also with the very revelation of the light above, which is the level of the Torah: at the Giving of the Torah it is called "they had begun to do," relative to Purim, which is called "accepted," etc., "they accepted it again," etc., which is a higher revelation, from the source of the Torah, which is called "the parable of the Primordial One," as mentioned above.

כי אשה מזרעת תחלה יולדת זכר משא"כ איש מזריע תחלה יולדת נקבה. וזהו תורה צוה לנו משה מורשה מאורשה כו' ושייך בחינה זו גם באור התורה ע"פ מ"ש בע"ח [בעץ חיים] שי"א פ"א כי עתיק יומין כו' ובחי' מ"ה [שם מ"ה] שבו כו' ע"ש [ועיין מ"ש בביאור ע"פ שימני כחותם]

For "the woman emits seed first, she bears a male," which is not so when "the man emits seed first, she bears a female." And this is "Moshe commanded us the Torah, an inheritance (morashah)," [read] "betrothed" (me'orasah), etc. And this level applies also to the light of the Torah, according to what is written in Etz Chaim, Sha'ar 11, chapter 1, that Atik Yomin, etc., and the level of Mah within it, etc.; see there [and see what is written in the explanation on the verse "Set me as a seal"].

וזהו מה ראו כו' ומה הגיע אליהם מה ראו היינו בחי' הבטול ומה הגיע אליהם היינו בחי' התורה דמחכמה נפקת כח מ"ה [מה] שהיא בחי' משל הקדמוני כנ"ל):

And this is "what they had seen," etc., "and what had come upon them": "what they had seen" is the level of the bittul, and "what had come upon them" is the level of the Torah, which comes forth from Chochmah (wisdom), koach mah, which is the level of "the parable of the Primordial One," as mentioned above.)

25 ועפ"י [ועל פי זה] יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע כו'. ששמחת פורים עצומה ויתירה מהשמחה שביו"ט [שביום טוב].

According to this, the saying of our Sages, of blessed memory, will be understood: "A person is obligated to become intoxicated on Purim until he does not know," etc.: that the joy of Purim is mightier and greater than the joy of Yom Tov.

כי הנה על כל יו"ט [יום טוב] כתיב רננו צדיקים בהו"ה. וכמבואר בזוהר תרומה (ד' קל"ז ע"ב) דלכך אומרים מזמור זה בשבתות וימים טובים.

For concerning every Yom Tov it is written, "Sing joyfully, O righteous ones, in Havayah," as is explained in the Zohar, Terumah (page 137b), that this is why this psalm is said on Shabbosos and festivals.

והנה הו"ה הוא בחי' השתלשלות העולמות יו"ד חכמה ה' בינה כו' ורננו בהו"ה היינו שממשיכים תוספת אור וגלוי מלמעלה מהשתלשלות בסדר ההשתלשלות.

Now, Havayah is the level of the chain of descending worlds (hishtalshelus): yud is Chochmah (wisdom), hei is Binah (understanding), etc. And "sing joyfully in Havayah" means that they draw down an addition of light and revelation from above the chain of descent into the order of the chain of descent.

וכמו שכתבתי במ"א על פסוק שוש אשיש בהוי"ה דהפ"י שכנ"י [שכנסת ישראל] מפעילים השמחה בשם הוי" כו'.

As I have written elsewhere on the verse "I will greatly rejoice in Havayah": that the meaning is that the Community of Israel (Knesses Yisrael) brings about the joy in the Name Havayah, etc.

ועד"ז הוא פירוש רננו צדיקים בהוי"ה. וצדיקים היינו צדיק עליון וצדיק תחתון.

In the same way is the meaning of "Sing joyfully, O righteous ones, in Havayah." And "righteous ones" means the supernal tzaddik and the lower tzaddik.

והנה תוספת אור זה הוא ג"כ כשיעור ומדה (ע"פ קו המדה כו') מאחר שנמשך בהשתלשלות חו"ב [חכמה ובינה] ואינו ערוך למהותו ועצמותו ית' הפשוט בתכל"י [בתכלית] הפשיטו' [הפשיטות] וסדר ההשתלשלו' [ההשתלשלות] הוא רק כטפה מן הים כו'

Now, this additional light, too, is in a measure and dimension (according to the line of measure, etc.), since it is drawn through the chain of descent of Chochmah and Binah, and it bears no comparison to His being and essence, may He be blessed, which is simple in the utmost simplicity; and the order of the chain of descent is only like a drop from the ocean, etc.

ולכן מצות שמחת יו"ט [יום טוב] שנאמר ושמחת בחגך היא בגבול ומדה בשלמי שמחה אין שמחה אלא בכשר

Therefore the mitzvah of the joy of Yom Tov, of which it is said, "And you shall rejoice in your festival," is within limit and measure: with the peace-offerings of joy, "there is no joy except with meat."

ועכשיו משחרב בהמ"ק [בית המקדש] אין שמחה אלא ביין וברביעית יין יוצא ידי חובת שמחת יו"ט [יום טוב] שהשמחה היא בגבול ושיעור (וכמו שלמעלה תוספת האור מתלבש בחו"ב [בחכמה ובינה] כו' כך הוא למטה שהשמחה מתלבשת בהדעת כו')

And now that the Holy Temple has been destroyed, "there is no joy except with wine," and with a re-vi'is of wine one fulfills the obligation of the joy of Yom Tov, for the joy is within limit and measure (and just as above the additional light is clothed in Chochmah and Binah, etc., so it is below, that the joy is clothed in Daas (knowledge), etc.).

משא"כ שמחת פורים שהשמחה גדולה יותר למעלה מהדעת עד דלא ידע כו'

Whereas the joy of Purim is a greater joy, above Daas, "until he does not know," etc.

והוא מפני ענין המבואר למעלה שע"י המס"נ [המסירות נפש] שהיה בהם אז כל השנה שהוא בחי' שלמעלה מהטעם ודעת הנה באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] ובטול זה הגיעו למעלה מעלה בעצמות א"ס ב"ה שלמעלה מעלה מגדר ההשתלשלות שאינו בגדר סובב וממלא כו' שמזה דוקא נמשך בחי' המס"נ [המסירות נפש] כנ"ל באריכות.

And this is because of the matter explained above: that through the self-sacrifice (mesirus nefesh) that was in them then, throughout that year, which is a level above reason and Daas, through this arousal from below (isarusa dilesata) and self-nullification (bittul) they reached to the very heights, into the Essence of Ein Sof (the Infinite One), blessed be He, which is far above the bounds of the chain of descent, which is not within the category of sovev and memalei, etc.; and it is from this specifically that the level of self-sacrifice derives, as explained above at length.

26 ולכן השמחה מגלוי זה הוא למעלה מהדעת. והיינו עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי

Therefore the joy from this revelation is above Daas (knowledge); and this is "until he does not know [the difference] between 'Cursed is Haman' and 'Blessed is Mordechai,'"

כי בהגלות נגלות הארת עצמותו ית' כולם שוים ממש וכחשכה כאורה כמ"ש גם חשך לא יחשיך.

for when the radiance of His essence, may He be blessed, is openly revealed, all are truly equal, and "the darkness is as the light," as it is written, "Even darkness does not darken."

27 וכמ"ש אם צדקת מה תתן לו ורכו פשעיך מה תעשה לו. אמנם לענין איסור עשיית מלאכה הוא דוקא

ביו"ט [ביום טוב] ולא בפורים וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ולבסוף כתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יו"ט [יום טוב] לא כתיב.

As it is written, "If you are righteous, what do you give Him?" and "If your transgressions are many, what do you do to Him?" However, as for the prohibition of doing work, it is specifically on Yom Tov and not on Purim, as our Sages, of blessed memory, said: "And in the end it is written, 'to make them days of feasting and joy,' whereas 'Yom Tov' is not written."

28 והענין כי היא הנותנת כי הנה ענין איסור דעשיית מלאכה שהוא עליות השכל והמדות לשרשן שזהו

ענין השביתה והוא ענין עליות העולמות

The matter is that this itself is the reason. For the matter of the prohibition of doing work, which is the ascent of the intellect and the emotive attributes (middos) to their root, for this is the matter of resting, and it is the matter of the ascent of the worlds,

כנודע מענין כי בו שבת כו' כ"ז [כל זה] אינו שייך אלא בההארה שבסדר ההשתלשלות דשייך שם מעלה ומטה במדרגה.

as is known from the matter of "for on it He rested," etc.: all this applies only to the radiance within the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus), where there is higher and lower in level.

29 ולכן ששת ימים תעשה מלאכה ואח"כ ביום השביעי שהוא מדרגה יותר נעלית הרבה תשבות להיות עליות העולמות ממדרגה שלמטה למדרגות עליונות יותר

Therefore, "six days you shall do work," and afterward, "on the seventh day," which is a much loftier level, "you shall rest," so that there be the ascent of the worlds from a lower level to higher levels.

וכן עדי"ז בכל היו"ט [היום טוב] שנמשך בהם תוספת אור וגלוי ועי"ז שייך איסור מלאכה ושבתון מהמלאכה שהוא בחי עשייה למדרגה העליונה המתגלה אז וכ"ז [וכל זה] אינו אלא בסדר השתלשלות דשייך שם מדרגת מעלה ומטה רוחניים.

And so too, in the same way, on all the festivals, in which an addition of light and revelation is drawn down: through this the prohibition of work applies, and rest from work, which is the level of doing, relative to the higher level that is revealed then. And all this is only in the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus), where there are spiritual levels of higher and lower.

אבל בעצמותו ומהותו ית' שאינו בגדר עלמין כלל אין שייך כלל בחי שביתה שהוא עליות המדרגות

But in His essence and being, may He be blessed, which is not within the category of worlds at all, the level of resting, which is the ascent of the levels, does not apply at all.

שהרי מעלה ומטה שוין אצלו לגמרי שהעשייה גשמיות עם ח"ע [חכמה עילאה] שניהן שוין ממש כלא חשיבי

For higher and lower are entirely equal before Him: the physical [World of] Asiyah (Action) and the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah) are both truly equal, considered as nothing.

ולכן גבי שבת נא' [נאמר] שבת להוי"ה. וכנ"ל בענין רננו צדיקים בהוי"ה. ולכן בפורים מותר בעשיית מלאכ' [מלאכה] כו'.

Therefore regarding Shabbos it is said, "a Shabbos to Havayah," as mentioned above concerning "Sing joyfully, O righteous ones, in Havayah." And therefore on Purim the doing of work is permitted, etc.

(ועמ"ש בד"ה למנצח על השמינית בענין ששאל מין א' לר' [לרבין] יהושע כתיב כי בו שבת כו'. והלא הקב"ה מוריד גשמים ומצמיח דשאים כו' והשיב לו משל מעירוב והוצאה שברשות א' א"צ [אין צריך] / אינו צריך] עירוב והוצאה כך כל העולם שלו הוא.

(And see what is written in the discourse beginning "Lamenatze'ach al hasheminis," on the matter that a certain heretic asked Rabbi Yehoshua: "It is written, 'for on it He rested,' etc.; but surely the Holy One, blessed be He, makes the rain fall and the grasses grow," etc. And he answered him with a parable from eruv and carrying: that within a single domain there is no need for an eruv, nor [any question of] carrying; so too, the whole world is His.

ולכאורה אינו מובן התירוץ שהרי שאר כל ל"ח אבות מלאכות זולת מלאכת ההוצאה אינן תלויות בחילוק רשויות כלל שאסור לחרוש ולזרוע ברה"י [ברשות היחיד] כמו ברה"ר [ברשות הרבים].

At first glance the answer is not understood, for all the other thirty-eight primary categories of work, besides the work of carrying, do not depend on the distinction of domains at all, for it is forbidden to plow and to sow in the private domain just as in the public domain.

אלא שהתירוץ הוא כי ענין השביתה לא שייך רק בסדר ההשתלשלות שיש שם מדרגות רבות כמו חילוק רשויות אבל בבחי' המקיף את כל העולמות בשוה הרי כל העולם כולו שלו הוא והכל בבחי' השוואה אחת לפנינו כחשכה כאורה הרי בבחי' זו לא שייך ענין שביתה כו' וע"ש.

Rather, the answer is that the matter of resting applies only in the order of the chain of descent, where there are many levels, like the distinction of domains; but at the level that encompasses all the worlds equally, the whole world is entirely His, and everything is in one state of equality before Him, "the darkness is as the light"; at this level the matter of resting does not apply, etc.; and see there.

ומזה יובן יותר למ"ש לענין הא דפורים מותר בעשיית מלאכה.

And from this, what was written about Purim's permitting the doing of work will be understood better.

אך עדיין צריך למודעי דא"כ דהא דפורים מותר בעשיית מלאכה הוא מפני שכשהגילוי הוא מבחי' עליונה יותר אין שייך איסור מלאכה א"כ איך מרדכי גזר בעשיית מלאכה ורצה שיהיה פורים יו"ט [יום טוב] לאסור במלאכה.

But this still needs clarification: if so, that Purim's permitting the doing of work is because when the revelation is from a higher level the prohibition of work does not apply, then how did Mordechai decree [against] the doing of work, and wish that Purim be a Yom Tov, to forbid work [on it]?

ובודאי לא עלה על דעתו למעט במדרגת הגלוי שלא יהיה מבחי' עליונה כ"כ [כל כך]. ועוד דבכמה דרושים דלעיל מבואר דפורים ויוה"כ [ויום הכפורים] בחד דרגא אינון

And certainly it did not enter his mind to diminish the level of the revelation, so that it should not be from so high a level. Furthermore, in several discourses above it is explained that Purim and Yom Kippur are on one level.

דכמו שבמקדש ביוה"כ [ביום הכפורים] היה גורלות גורל א' להוי"ה כו' כן נקי' פורים ע"ש [על שם] הפור הוא הגורל כו' עמש"ל [עיי' מה שכתוב לעיל] בד"ה כי אברהם לא ידענו. וגם מהא דאיתא דכל המועדים בטלים לע"ל [לעתידי לבוא] חוץ מימי הפורים ויוה"כ [ויום הכפורים] משמע כן.

For just as in the Temple on Yom Kippur there were lots, "one lot for Havayah," etc., so Purim is named for the pur, "that is, the lot," etc.; see what is written above in the discourse beginning "Ki Avraham lo yeda'anu." And this is also implied by what is stated, that all the festivals will be nullified in the Time to Come except for the days of Purim and Yom Kippur.

והרי יוה"כ [יום הכפורים] אסור בעשיית מלאכה יותר משאר הי"ט [היום טוב].

And surely on Yom Kippur the doing of work is forbidden more than on the other festivals.

והענין הוא דעם היות כי אמת נכון הדבר דהא דפורים אין בו איסור בעשיית מלאכה כביו"ט [כביום טוב] הוא מפני שהאור מבחי' עליונה הרבה יותר מביו"ט [מביום טוב]. מ"מ מצד א' יש בקדושת יו"ט [יום טוב] מעלה יתירה משא"כ בפורים.

The matter is this: although "the thing is true and certain" that Purim's having no prohibition of doing work, as on Yom Tov, is because the light is from a level much higher than on Yom Tov, nevertheless, in one respect there is an added superiority in the holiness of Yom Tov, which is not so on Purim.

והוא בהקדים מש"ל [מה שכתוב לעיל] (בד"ה כי אברהם לא ידענו) בענין הטעם שבזמן הגלות על הרוב כל הניסים והנפלאות נעשים דרך הטבע וכמו נס דפורים שלא היה דבר נראה לעין שהוא למעלה מהטבע משא"כ בזמן הבית שהיו ניסים יוצאים מהטבע

This [will be understood] by first introducing what was written above (in the discourse beginning "Ki Avraham lo yeda'anu") on the reason why in the time of exile, for the most part, all the miracles and wonders are done by way of nature, like the miracle of Purim, in which there was nothing visible to the eye that was above nature, whereas in the time of the Temple there were miracles that departed from nature.

שהוא מפני שנסתלקו המדות דאצי" שהיו מאירים פכ"פ [פנים בפנים] בזמן הבית ונשארה ההארה ממקום עליון יותר שלמעלה מהמדות

This is because the emotive attributes (middos) of Atzilus, which shone face to face in the time of the Temple, withdrew, and there remained the radiance from a higher place, above the middos.

ע"כ צריך להתלבש בדברים תחתונים שהוא ע"פ הטבע מפני שמרוב מדרגתו הגבוה אין לו כלום במה להתלבש אלא במקום היותר נמוך.

Therefore it must be clothed in lower things, which is according to nature: because, on account of the greatness of its high level, it has nothing at all in which to be clothed except in the lowest place.

30 וכנזכר המשל שם מענין פני אריה כו' ע"ש

As in the parable mentioned there, from the matter of "the face of a lion," etc.; see there.

ונמצא עם היות דניסים אלו שבהתלכשות הם ממקום עליון יותר. אעפ"כ [אף על פי כן] ודאי יש ג"כ מעלה יתירה כשהניסים הם בהתגלות שלא ע"י לבוש הטבע כלל שהרי זהו התגלות אלקות נראה לעין ולכן קובל הנביא אותותינו לא ראינו כו'.

It follows that although these miracles that are clothed [in nature] are from a higher place, nevertheless there is certainly also an added superiority when the miracles are revealed, not through the garment of nature at all, for this is a revelation of G-dliness visible to the eye. And therefore the prophet laments, "Our signs we have not seen," etc.

31 ועי' בזהר ר"פ ויקרא ע"פ שאל לך אות כו' שכוונתו שהניסים שבהתלבשות הם ע"י אות ה' אחרונה דשם הוי"ה ונקי העמק שאלה שמתלבשת בלבושים המסתירים.

And see in the Zohar at the beginning of Parshas Vayikra, on the verse "Ask for yourself a sign," etc.: its intent is that the miracles that are clothed [in nature] come through the final letter hei of the Name Havayah, which is called "ask it deep," for it is clothed in concealing garments.

והניסים נגלים הם ע"י אות י' דשם הוי"ה ונקי הגבה למעלה א"כ הרי הניסים שבהתגלות הן בחי' הגבה למעלה וכמ"ש ג"כ לקמן בס"ד [בסייעתא דשמיא] גבי פסח (בד"ה להבין מפני מה)

And the revealed miracles come through the letter yud of the Name Havayah, which is called "high above." If so, the miracles that are revealed are the level of "high above," as is also written below, with the help of Heaven, concerning Pesach (in the discourse beginning "Lehavin mipnei mah").

אלא שמעלה יתירה זו הוא רק ענין ההתגלות בלי לבוש אבל בעצם האור הרי מבואר דבניסים שבהתלבשות הוא ממקום עליון יותר הרבה

Except that this added superiority is only a matter of the revelation without a garment; but as for the light itself, it is explained that in the miracles that are clothed [in nature] it is from a much higher place.

שזהו פ"י כי אתה אבינו כי אברהם שהוא בחי' המדות עליונות לא ידענו כו' ע"ש.

And this is the meaning of "For You are our Father, for Avraham," who is the level of the supernal attributes, "does not know us," etc.; see there.

32 וכעין זה הוא ג"כ ענין הפרש שבין קדושת יו"ט [יום טוב] לפורים כי הנה מה שיו"ט [שיום טוב] אסור במלאכה היינו מפני השראת קדושה עליונה למטה

Similar to this is also the matter of the difference between the holiness of Yom Tov and Purim. For the fact that work is forbidden on Yom Tov is because of the resting of a supernal holiness below.

שבששת ימי המעשה נמשך האור והחיות ע"י ההתלבשות בעשייה משא"כ ביו"ט [ביום טוב] נמשך מעולם הבריאה כו'. וכמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] שער מקראי קדש פ"ג [פרק ג'] וזהו בחי' השבתון מהמלאכה והעשייה.

For on the six weekdays the light and the life-force (chayus) are drawn down through being clothed in [the World of] Asiyah (Action), whereas on Yom Tov it is drawn from the World of Beriah (Creation), etc., as is written in Pri Etz Chaim, Sha'ar Mikra'ei Kodesh, chapter 3. And this is the level of resting from work and from doing.

וא"כ בפורים שלא נאסר בעשיית מלאכה היינו מפני שאין למטה הגילוי מעולם הבריאה כמו ביו"ט [ביום טוב] אלא ע"י התלבשות

If so, that on Purim the doing of work was not forbidden is because below there is not the revelation from the World of Beriah, as on Yom Tov, but only through being clothed.

ומ"ש גם כן גבי ר"ח [ראש חודש] דמותר בעשיית מלאכה (ע"י [עיינ] בד"ה והיה מדי חדש בחדשו כו').

And so too [is] what is written concerning Rosh Chodesh, that the doing of work is permitted (see the discourse beginning "Vehayah midei chodesh bechodsho," etc.).

וא"כ מצד זה יש מעלה יתירה ביום טוב שבא האור בהתגלות משא"כ בפורים הוא בהתלבשות והוא דוגמת מעלת הנס שבהתגלוי [שבהתגלות] על הניסים שבהתלבשות.

If so, in this respect there is an added superiority to Yom Tov, in that the light comes in revelation, whereas on Purim it is in a clothed form; and this is like the superiority of the revealed miracle over the miracles that are clothed [in nature].

ולכן נקי יו"ט [יום טוב] מקרא קדש משא"כ פורים. אמנם מצד עצם האור שבהלבוש הרי מבואר שבפורים הוא המשכת אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה ממש ע"י המס"נ [המסירות נפש] העצום שלמעלי [שלמעלה] מעלה מהאור שביו"ט [שביום טוב].

Therefore Yom Tov is called "a holy convocation" (mikra kodesh), which is not so of Purim. However, as for the light itself within the garment, it has been explained that on Purim it is the drawing down of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, itself, through the mighty self-sacrifice (mesirus nefesh), far higher than the light of Yom Tov.

33 וגם זה ההתלבשות אינו העלם גמור רק כמו דוגמת הנס דפורים

And this clothing, too, is not a complete concealment, but rather like the example of the miracle of Purim.

שאַע"פּ [שאף על פי] שלא היה דבר נראה לעין שהוא למעלה מהטבע רק ע"י אהבת אסתר מ"מ נראה בחוש שכל הסיבות היו רק למעלה מהטבע רק שנשתלשל ובא להתלבש בדרך הטבע.

For although there was nothing visible to the eye that was above nature, [it came] only through the love for Esther, nevertheless it is plainly seen that all the causes were entirely above nature, except that it descended in a chain and came to be clothed in the way of nature.

וא"כ אין זה העלם גמור וכך ע"ד זה גם גלוי אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה בפורים מאיר על כל אי מישראל בחי" כי אתה אבינו כו'.

If so, this is not a complete concealment. And so, in the same way, the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, on Purim also shines upon every one of Israel: the level of "For You are our Father," etc.

עוד יובן דוגמא לכ"ז [לכל זה] ממ"ש בפ' שלח (סדי"ה והיה לכם לציצית) דכ' [דכתב] האריז"ל [האריז"ל זכרוננו לברכה] שקדושת הטלית גדלה מעלתה במאד מאד על קדושת הציצית שהן רק נימין נמשכים מהטלית

An example of all this will be further understood from what is written in Parshas Shelach (at the end of the discourse beginning "Vehayah lachem letzitzis"): that the Arizal, of blessed memory, wrote that the holiness of the tallis is very, very much greater in stature than the holiness of the tzitzis, which are only threads extending from the tallis.

רק שמפני גודל מעלת קדושתה אינה יכולה להתלבש בטלית הגשמי [הגשמיים / הגשמיות / הגשמית] ממש כמו בציצית

Except that, because of the greatness of the stature of its holiness, it cannot be clothed in the actual physical tallis as in the tzitzis.

ולכן אין בטלית הגשמית שום קדושה כלל ומותר להשתמש בה דברי חול משא"כ בציצית.

And therefore the physical tallis has no holiness at all, and it is permitted to use it for mundane things, which is not so with the tzitzis.

34 וכך עדי"ז האור הנמשך בפורים גדלה מעלתו במאוד מאד על האור שמאיר ביו"ט [ביום טוב] ולכן שמחת פורי' [פורים] גדלה במאד משמחת יו"ט [יום טוב] כנ"ל

And so, in the same way, the light that is drawn down on Purim is very, very much greater in stature than the light that shines on Yom Tov, and therefore the joy of Purim is very much greater than the joy of Yom Tov, as mentioned above;

רק שמפני גודל האור בבחי' א"ס ממש אינו יכול להאיר בגלוי כמו האור המאיר ביו"ט [ביום טוב] ולפיכך אין איסור בעשיית מלאכה בפורים משא"כ ביו"ט [ביום טוב].

only that, because of the greatness of the light, at the level of Ein Sof (the Infinite One) itself, it cannot shine openly like the light that shines on Yom Tov; and therefore there is no prohibition of doing work on Purim, which is not so on Yom Tov.

35 ומרדכי דגזר בעשי' [בעשיה] מלאכה בפורים רצה שיהי' [שיהיה] ב' המעלות בפורים שהאור הגדול הזה יאיר ג"כ בגילוי ע"ד שהאור שביו"ט [שביום טוב] מאיר בגלוי

And Mordechai, who decreed [against] the doing of work on Purim, wanted both superiorities to be on Purim: that this great light should also shine in revelation, in the way that the light of Yom Tov shines in revelation.

וכמו בחי' יוה"כ [יום הכפורים] שהוא בחד דרגא עם פורים שמאיר בו ג"כ בבחי' האור הגדול הזה

And like the level of Yom Kippur, which is on one level with Purim, in which there also shines the level of this great light.

וזהו ענין הגורל במקדש כו' ששם אין עונות מבדילין וזדונות נעשו כזכיות ונק' שבת שבתון שהוא למעלה מבחי' שבת כמ"ש במ"א (בד"ה האזינו השמים)

And this is the matter of the lot in the Temple, etc., for there sins do not separate, and deliberate sins become like merits; and it is called "a Shabbos of Shabbosos" (Shabbos Shabboson), which is above the level of Shabbos, as is written elsewhere (in the discourse beginning "Ha'azinu hashamayim").

והרי האור מאיר בגלוי שלכן יוהכ"פ [יום הכפורים] אסור בעשיי' [בעשייה] מלאכה יותר מי"ט [מיום טוב]

And the light shines in revelation, which is why on Yom Kippur the doing of work is forbidden more than on Yom Tov.

לכן עד"ז רצה מרדכי שיהיה בפורים ג"כ מאיר בחי' זו בגלוי. ולכן רצה לגזור בעשיית מלאכה.

Therefore, in the same way, Mordechai wanted this level to shine in revelation on Purim too. And therefore he wanted to decree [against] the doing of work.

ולא קבלו עליהו כי ביוה"כ [ביום הכפורים] שהוא דאורייתא מי מונע ומי מעכב וג"ז [וגם זה] הוא ע"י קדימת עשיית [עשרת ימי תשובה] וממעמקים קראתיך כו' ויום אסור [אסור] באכילה ושתייה כו'

But they did not accept it upon themselves. For on Yom Kippur, which is from the Torah, who can prevent and who can hold back? And this too is through the Ten Days of Teshuvah that come before it, and "From the depths I have called You," etc., and a day on which eating and drinking are forbidden, etc.

אבל בפורי' [בפורים] אין לנו כח להמשיך בחי' זו בגלוי ממש.

But on Purim we do not have the power to draw down this level in actual revelation.

36 ועוד מפני שהענין היה בימי הגלות שזה גורם בחי' ההתלבשות כו' שאותותינו לא ראינו וכמו שגם הנס נתלבש כו' כנ"ל.

And further, because the event was in the days of exile, which causes the level of being clothed, etc., for "our signs we have not seen," just as the miracle, too, was clothed, etc., as mentioned above.

והגם דלעיל נת' [נתבאר] דמצד עצם האור שבפורים אין שייך איסור [איסור] עשיית מלאכה משום שהוא מבחי' שלמעלה מגדר התחלקות מדרגות מעלה ומטה

And although it was explained above that, as regards the light of Purim itself, the prohibition of doing work does not apply, because it is from a level above the bounds of division into levels of higher and lower,

את"ל [אם תמצא לומר] דפורים ויוה"כ [ויום הכפורים] חד דרגא אינון ויוה"כ [ויום הכפורים] אסור במלאכה עכצ"ל [על כרחך צריך לומר] דמצד האור כמו שהוא למעלה הוא כך אבל כשנמשך להאיר בגלוי באבי"ע [באצילות בריאה יצירה עשיה] ודאי לא כמו שמאיר באצ"י כך מאיר בבריאה כו'

if you say that Purim and Yom Kippur are on one level, and on Yom Kippur work is forbidden, you are compelled to say that as regards the light as it is above, it is so; but when it is drawn down to shine in revelation in Atzilus, Beriah, Yetzirah and Asiyah, certainly the way it shines in Atzilus is not the way it shines in Beriah, etc.

וא"כ מצד התגלותו בעולמות שי"ך ענין שבתון שהיא עליית המדרגות כו'. וזהו איסור המלאכה ביוה"כ [ביום הכפורים].

If so, with respect to its revelation in the worlds, the matter of resting applies, which is the ascent of the levels, etc. And this is the prohibition of work on Yom Kippur.

ומרדכי גזר גם בפורים ולא קבלו עליהו משום שבפורים אין מאיר למטה בהתגלות מעולם הבריאה כמו ביו"ט [ביום טוב] כ"א ע"י התלבשות כו' כנ"ל.

And Mordechai decreed on Purim too, but they did not accept it upon themselves, because on Purim [the light] does not shine below in revelation from the World of Beriah, as on Yom Tov, but only through being clothed, etc., as mentioned above.

37 והנה בכ"ז [בכל זה] יובן הטעם שלא נזכ' שם הוי"ה במגלה ולא שאר שמות של הקב"ה

Now, with all this the reason will be understood why the Name Havayah is not mentioned in the Megillah, nor the other Names of the Holy One, blessed be He.

והענין הוא ע"ד המשל המבואר [המבואר] בזהר ס"פ בחקתי גבי לכלתם כתי' [כתיב] כמשל החתן שהולך ללון לבורסקי בשביל הכלה כו' ע"ש

The matter is along the lines of the parable explained in the Zohar at the end of Parshas Bechukosai, concerning "lechalosam" ("to destroy them") as it is spelled: like the parable of the bridegroom who goes to lodge in a tannery for the sake of the bride, etc.; see there.

כן מלי דאצ"י נשפלת למטה מאד בעולמות תחתוני' [תחתונים] ומתלבשת בק"נ [בקליפת נוגה] ולמטה יותר וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גלו לבבל שכינה עמהם.

So the Malchus (sovereignty) of Atzilus is lowered very far down in the lower worlds and is clothed in kelipas nogah, and lower still, as our Sages, of blessed memory, said: "They were exiled to Babylon; the Shechinah (Divine Presence) was with them."

38 ועכ"ז [ועם כל זה] החתן העליון בחי' חסד שלמעלה נמשך ויורד לשם וא"כ אדרבה אז נראה ונפלאה האהבה יותר

And nevertheless the supernal Bridegroom, the level of the Chesed (kindness) above, is drawn and descends there. If so, on the contrary: then the love is seen and is more wondrous.

ועד"ז הוא ג"כ התלבשות הנס בלבוש הטבע כו' שהוא מעוצם האהבה הולך ג"כ להתלבש בבית הבורסקי שהוא לבוש הטבע כו' וע"כ לא נזכר שם הוי"ה במגלה מפני שאז הי' [היה] הכלה הכלולה בתכלית השפלות שמסתתרת כו'.

And in the same way is also the clothing of the miracle in the garment of nature, etc., for out of the intensity of the love He also goes to be clothed in the tannery, which is the garment of nature, etc. And therefore the Name Havayah is not mentioned in the Megillah, because then the bride, the perfected one (kelulah), was in the utmost lowliness, hiding herself, etc.

ע"כ מוכרח להיות גלוי החסד שלמעלה ג"כ בבחינת התלבשות לירד לשם אל המקום אשר הם ולכן לא נז' [נזכר] השמות שהוא בחי' הגלוי שבלי לבוש כו'.

Therefore the revelation of the Chesed above must also be in a state of being clothed, to descend there, to the place where they are; and therefore the Names are not mentioned, for they are the level of the revelation that is without a garment, etc.

אך כמו שבהמשל הנה ירידה זו הוא מורה על עוצם האהבה כמ"ש בזהר שם. כמו"כ [כמו כן] האור המלוּבש במגלה זו הוא למעלה מבחי' שמות.

But just as in the parable this descent indicates the intensity of the love, as is written in the Zohar there, so too the light that is clothed in this Megillah is above the level of Names.

39 ותדע שהרי ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שהנביאים עתידים להבטל לע"ל [לעתיד לבוא] ומגלת אסתר לא תבטל אע"פ [אף על פי] שאין בה שם ובנביאים יש שמות הרבה

And know [that this is so]: for our Sages, of blessed memory, said that the Prophets will be nullified in the Time to Come, but the Scroll of Esther will not be nullified, even though there is no Name in it, while in the Prophets there are many Names.

אלא הענין כי השם שהוא גלוי הארה שבסדר ההשתלשלות יו"ד חכ' [חכמה] ה' בינה כו' הוא רק כטפה מהים לגבי עצמיות אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה וכמו שם האדם שאין זה עצמיותו.

But the matter is that the Name, which is the revelation of the radiance within the order of the chain of descending worlds (hishtalshelus), yud Chochmah (wisdom), hei Binah (understanding), etc., is only like a drop from the ocean relative to the very essence of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He; just like a person's name, which is not his essence.

אבל בפורים עיי המס"נ [המסירות נפש] הגיעו לעצמות איס ב"ה שלמעלה מבחי שם הוי"ה ועמשי"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בד"ה ובכואה לפני המלך בענין א"ת [אל תקרי] שמות אלא שמות כו' ע"ש

But on Purim, through the self-sacrifice (mesirus nefesh), they reached the Essence of Ein Sof (the Infinite One), blessed be He, which is above the level of the Name Havayah. And see what is written above in the discourse beginning "Uv'vo'ah lifnei hamelech," on the matter of "Do not read shamos (desolations) but shemos (names)," etc.; see there.

א"כ האור המלוכש במגלה זו היא למעלה מבחי השמות אלא שמ"מ ההתלבשות בהמגלה הוא ע"י לבושי [לבושין / לבושים] שלמטי [שלמטה] מבחי השמות בסיפור המעשה דמרדכי ואסתר ואחשורוש והמן ושתי.

If so, the light that is clothed in this Megillah is above the level of the Names; except that nevertheless the clothing in the Megillah is through garments that are below the level of the Names, in the story of the events of Mordechai and Esther, Achashverosh, Haman and Vashti.

אסתר הוא בחי מל' דאצי' כשמסתרת בראש הבריאה ושבע נערותיה הראויות לתת לה מבית המלך הן ז' היכלות דבריאה.

Esther is the level of Malchus (sovereignty) of Atzilus when she hides herself (mistateres) in the head of [the World of] Beriah; and "her seven maidens, fit to be given to her from the king's house," are the seven chambers (heichalos) of Beriah.

מרדכי הוא בחי יסוד אבא. וענין קריאת המגלה הוא כמו קורא בתורה שקורא וממשיך גלוי האור:

Mordechai is the level of Yesod (foundation) of Abba. And the matter of the reading of the Megillah is like one who reads in the Torah: he reads and draws down the revelation of the light.

ובזה הנערה באה וגו'

“And with This the Maiden Came”

1 וּבִזְהָה הַנְּעֶרָה בָּאָה וְגו'. וּבִזְהָה הַיֵּינוּ הָעֵמֹד שֶׁבֵּין גַּעֲהִית [גֵּן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן] לַגְּעָה־עַ [לִגְן עֵדֶן הָעֶלְיוֹן] (עֵי [עֵי] זֶהָ וִיקָהֵל רִיִּיא א'. וִיחִי רִיִּיט א') שָׁבוּ וְעַל יְדוֹ עוֹלִי [עוֹלִים] הַנִּשְׁמוֹת מִגְעָה־ת [מִגְן עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן] לַגְּעָה־עַ [לִגְן עֵדֶן הָעֶלְיוֹן]

“And with this the maiden came,” etc. “With this” means the pillar between the lower Gan Eden and the upper Gan Eden (see Zohar, Vayakhel 211a; Vayechi 219a), in which and through which the souls ascend from the lower Gan Eden to the upper Gan Eden.

וְזֶהוּ פִּי בָּאָה אֶל הַמֶּלֶךְ (וּמִמִּיִּשׁ בִּזְהָר פִּקּוּדֵי רִסִּיא א' בְּפִי וּבִזְהָר שֶׁהוּא בַּחֲיִי יִסּוֹד לְקִיָּמָה [לֹא קֶשֶׁה מִיָּדִי] כִּי בִּאֲמַת בַּחֲיִי הָעֵמֹד הוּא יִסּוֹד שֶׁבִּגֵּן כְּמִיִּשׁ הַמֶּקֶדָּשׁ [הַמִּקְדָּשׁ מֶלֶךְ] פִּי וִיחִי שֵׁם.

And this is the meaning of “came to the king.” (And as for what is written in the Zohar, Pekudei 261a, explaining “with this” as the level of Yesod (foundation), there is no difficulty at all; for in truth the level of the pillar is the Yesod that is in the Garden, as the Mikdash Melech writes on Parshas Vayechi, there.)

וְהַיֵּינוּ כִּי בַּחֲיִי יִסּוֹד הוּא הַמִּקְשֶׁר הַמְּשַׁפֵּיעַ עִם הַמִּקְבֵּל וְעַמְשִׁיל [וְעֵיין מָה שֶׁכָּתוּב לַעִיל] עִיָּפָה וְאַתָּה תַּצּוֹה שֶׁהָעֵמֹד נִקְיָה כִּי כָּל וְזֶהוּ עֲנִין מְרֹב כָּל כּוֹי עִיָּשׁ).

That is because the level of Yesod is what connects the giver with the receiver. And see what is written above on [the verse] “And you shall command,” that the pillar is also called “all” (kol), and this is the meaning of “from an abundance of all,” etc.; see there.)

וְעֲנִין הָעֵמֹד הוּא בַּחֲיִי בְּטוֹל שָׁכַל עֲלִיָּה אִיא לְהִיּוֹת כִּיָּא עִיָּי בְּטוֹל בְּתַחֲלָה שֶׁאִי יִהְיֶה כָּלִי קְבוּל. (וּכְמִיִּשׁ עִיָּפָה הַזֶּה וִירָא קִיָּב א' בְּפִי בְּרִתִּיה דְּחִיָּע [דְּחִכְמָה עִילָאָה] דּוּקָא)

And the meaning of the pillar is the level of self-nullification (bittul): no ascent can take place except through self-nullification first, for then there will be a vessel to receive. (And as is explained on [the passage in] the Zohar, Vayera 112a, on the meaning of “the daughter of the higher Chochmah (Chochmah Ila'ah),” specifically.)

וזהו ענין שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] מיכאל מקריב נשמותיהן של צדיקים

And this is the meaning of what our Sages, of blessed memory, said: "Michael offers up the souls of the righteous."

והיינו מפני שהנשמה עצמה אין בה כח לעלות כ"כ [כל כך] לכן צריכה לעזר וסיוע מהמלאכים והיינו ע"י מיכאל מלאך של חסד (ובזהר ויקהל שם נזכר מסדר ארבע אנפין דנשר כו' ועמ"ש ע"פ כנשר יעיר קנו).

That is because the soul itself does not have the strength to ascend so high; therefore it needs help and assistance from the angels, namely through Michael, the angel of Chesed (kindness). (And in the Zohar, Vayakhel, there, mention is made of "arranging four faces of an eagle," etc.; and see what is written on [the verse] "As an eagle stirs up its nest.")

וזהו שארז"ל [שאמרו רבותינו זכרונם לברכה] (בב"מ [בבבא מציעא] פ"ה) בכולהו אזלי מלאכי כו' לבר מגוהרקא דר' [דרבי] חייא דמנפשיה סליק וזהו באמת דבר חידוש שאינו צריך לעזר וסיוע מהמלאכים.

And this is [the meaning of] what our Sages, of blessed memory, said (in Bava Metzia 85): "With all of them the angels go, etc., except for the chair of Rabbi Chiya, which ascends by itself." And this is truly a novel thing, that it does not need help and assistance from the angels.

והיינו לפי שהי' [שהיה] בו בחי' הבטול ביותר וז"ש [וזהו שכתוב] ג"כ באסתר לא בקשה דבר שאין צריך סיוע מהמלאכים כ"א את אשר יאמר הגי

That is because the level of self-nullification was in him to the utmost. And this is also what is written of Esther: "She did not ask for anything," [meaning] that there is no need for assistance from the angels, "except what Hegai would say."

פ"י הגי מלשון הגיון לבי שהוא דבור שבמחשבה וממנו מקבלים המלאכים כי הגי הוא פועל יוצא שמפעיל הדבור שידברו וישוררו המלאכים בעלי השיר

The meaning of "Hegai": it is from the term "the meditation (hegyon) of my heart," which is speech within thought, and from it the angels receive. For "Hegai" is a transitive verb, which activates speech: that the angels, the masters of song, should speak and sing.

והוא ג"כ מלשון כאשר הוגה מן המסלה דהיינו שנמשך מהמחשבה לדבור עד"מ שמחשב איך לדבר.
והוא ההשפעה הנמשכת מהיכל ק"ק [קדש הקדשים]

And it is also from the term "when he had been moved from the highway," meaning that it is drawn from thought to speech: by way of analogy, as when one thinks how to speak. And it is the flow drawn down from the chamber of the Holy of Holies.

(וזהו לשון כאשר הוגה מן המסלה כי בהיכל ק"ק [קדש הקדשים] דבריא נמשך אור האצ"י כדי להעלות המל' כמ"ש בפע"ח [בפרי עץ חיים] גבי סמיכת גאולה לתפלה ועמ"ל [ועיין מה שכתוב לעיל] בד"ה רני ושמחי בפ"י וצדקתך ירננו ובפ"י מ"ש בזהר רננא ברמשא ושמחה בצפרא.

(And this is the expression "when he had been moved from the highway": for in the chamber of the Holy of Holies of the World of Beriah (Creation), the light of the World of Atzilus (Emanation) is drawn, in order to raise up Malchus (sovereignty), as is written in Pri Etz Chaim regarding the joining of redemption to prayer. And see what is written above in the discourse beginning "Sing and rejoice," on the meaning of "and they will sing of Your righteousness," and on the meaning of what is written in the Zohar, "song in the evening and joy in the morning."

וזהו ענין בערב היא באה כמ"ש באו לפנינו ברננה דהיינו העלאה ממטה למעלה זהו שייך במדת לילה שהוא הסתר והעלם אוא"ס [אור אין סוף] ב"ה וכו' כמ"ש [כמה שכתוב שם].

And this is the meaning of "In the evening she would come," as it is written, "Come before Him with song," that is, elevation from below to above; this belongs to the attribute of night, which is the hiding and concealment of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, etc., as is written there.

ומדת יום הוא המשכת אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה בחי' עבדו את ה' בשמחה וזהו ובבקר היא שבה כי באה ושבה הן הן בחי' רצוא ושוב):

And the attribute of day is the drawing down of the Infinite Light, blessed be He, from above to below, the level of "Serve Havayah with joy." And this is "and in the morning she would return"; for "coming" and "returning" are precisely the level of "running and returning" (ratzo vashov).)

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com.
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/torah-ohr/megillas-esther/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok